

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ 1911

Καλλιόπη Σερ. Γ.

Γεωργ. Νουκογιάννου

ΔΗΜ. Σ. ΚΑΛΛΙΟΠΗ

Ποιητὸς τοῦ ἐν Κρήτῃ Στρατοῦ

Καλλιόπη Σερ. Γ.

ΠΟΙΗΤΙΚΑΙ

ΕΜΠΝΕΥΣΕΙΣ

ΤΟΜΟΣ Α΄.

Ὡς ἐκ τοῦ ἐκλεκτοῦ τῆς ὕλης, ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Σεβ. Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς δι' ἐγγράφου ὑπ' ἀριθμὸν 3113)1565 ἡ εἰσαγωγή εἰς τὰ Στρατιωτικὰ Σώματα Χωροφυλακῆς καὶ Πολιτοφυλακῆς Κρήτης.

ἘΚΔΟΤΗΣ

ΓΟΡΓΙΑΣ ΦΟΡΤΣΑΚΗΣ

ἘΝ ΧΑΝΙΟΙΣ

ἘΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ "Ν. ΕΡΕΥΝΗΣ,"

1911

Κομ. 9146 101.

ΔΗΜ. Σ. ΚΑΛΛΙΠΙΑΝΝΗ

Ποιητού τού ἐν Κρήτη Στρατού

ΔΗΜΟΣΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
— ΧΑΝΙΩΝ —
Αδφ. ἀριθ. 65.881
Χρονολ. Είσαγ. 30-10-2009
Ειδικότης Περι. Κρήτης Φ.Π.Α.
Αριθ. 889.591 ΚΑΛ

ΠΟΙΗΤΙΚΑΙ ΕΜΠΝΕΥΣΕΙΣ

ΤΟΜΟΣ Α΄.

Ὡς ἐκ τοῦ ἐκλεκτοῦ τῆς ὕλης, ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Σεβ. Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς δι' ἐγγράφου ὑπ' ἀριθμὸν 3113/1565 ἡ εἰσαγωγή εἰς τὰ Στρατιωτικὰ Σώματα Χωροφυλακῆς καὶ Πολιτοφυλακῆς Κρήτης.

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ

ΕΚΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ 'ΝΕΑΣ ΕΡΕΥΝΗΣ,,

1911

1-VI-XXVII.

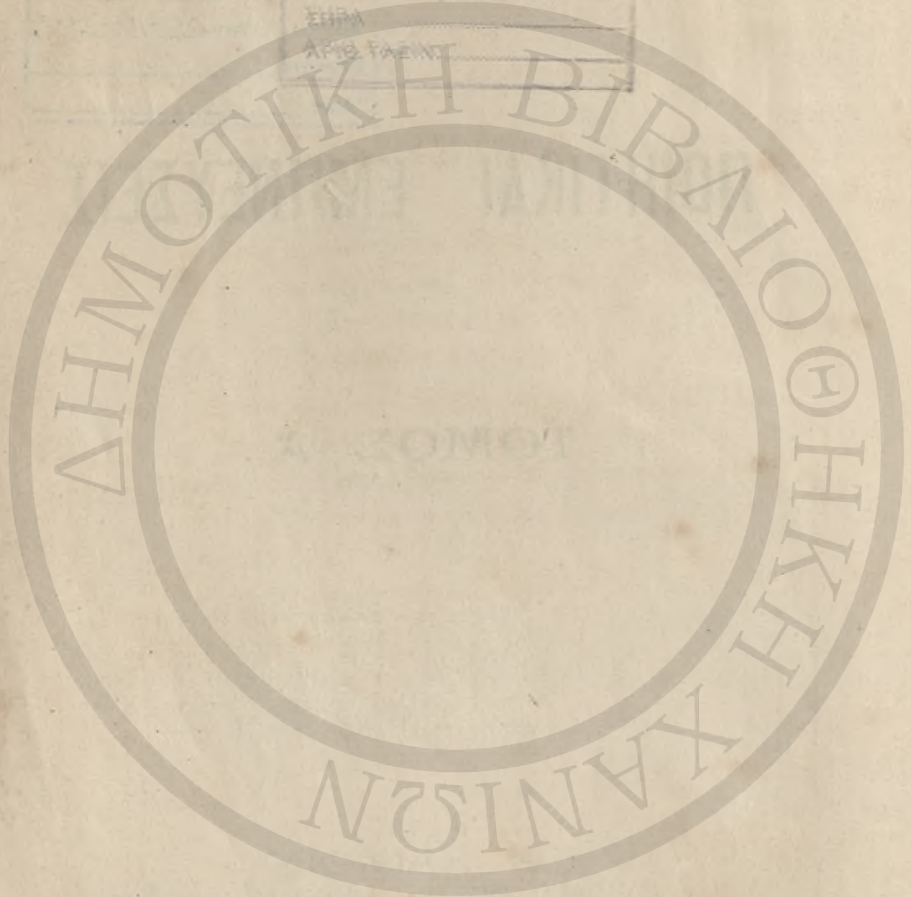
ΑΙΘΟΥΣΑ

ΒΙΒΛΗ

ΚΑΛΩΣ *Πολυαίς*

ΕΠΙΣΤ.

ΑΡΙΘ. ΠΑΓΙΟΥ

ΧΑΝΙΩΝ

ΑΦΙΕΡΩΣΙΣ

Ἡ μικρὴ αὕτη συλλογὴ μας διαφόρων ποιημάτων,
τῶν τῶν Στρατιωτικῶν μας ἀμφοτέρων τῶν Σωμάτων

Ἀρχηγῶ Γενναιοτάτῳ

τῶ **ΑΝΔΡΕΑ ΜΟΜΦΕΡΡΑΤΩ**

τῶ Ἀντισυνταγματάρχῃ εὐλαβῶς ἀφιεροῦται
λόγῳ κόποις λόγῳ μόχθοις κτ' ἐργασίας θετικῆς,
λόγῳ τόσων αἰσθημάτων ποῦ τὸ στήθος του πληροῦται
ὑπὲρ τῶν Χωροφυλάκων καὶ Πολιτοφυλακῆς.

Ὁ Συγγραφεὺς

Δ. Σ. ΚΑΛΛΙΓΙΑΝΝΗΣ

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Ο

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΤΗΣ ΑΝΔΡΕΙΑΣ

ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΡΕΙΣ

Πρώτος έδιδάξεν από σκηνης ό θείσος της
κ. Βασιλείας Στεφάνου.

ΠΡΟΣΩΠΑ

Κρήτη
Διπλωμάτης

Ἀντιπρόσωπος Γαλλίας

» Ἀγγλίας

» Ἰταλίας

» Ρωσσίας

» Αὐστρίας

» Γερμανίας

» Τουρκίας

Κλητῆρ

Στρατιώτης Τοῦρκος

(Γυναῖκες)

Ἑλλάς

Ἀγγλία

Γαλλία

Ἰταλία

Ρωσσία

Πρόσωπα μὲ ἀμφιέσεις ὑποδούλων μερῶν

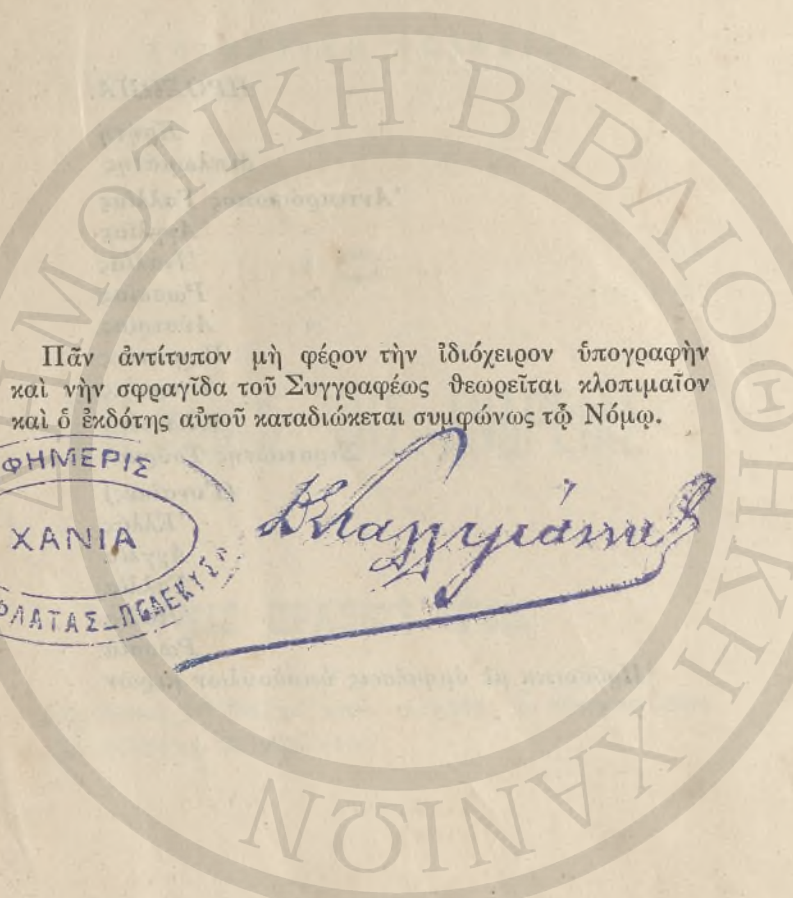
Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ἰδιόχειρον ὑπογραφήν
καὶ νὴν σφραγίδα τοῦ Συγγραφέως θεωρεῖται κλοπιμαῖον
καὶ ὁ ἐκδότης αὐτοῦ καταδιώκεται συμφώνως τῷ Νόμῳ.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΧΑΝΙΑ

ΦΩΛΑΦΛΑΤΑΣ-ΠΡΑΞΕΥΣ

Βλαχουδάκης

ΠΡΑΞΙΣ Α΄,

ΣΚΗΝΗ Α΄ (αἶθουσα πενιχρά).

(— Ἐπὶ τῆς τοῦ βάθους πλευρᾶς τῆς αἰθούσης εὐρίσκεται Ὀθωμανικὴ Σημαία ἰσταμένη καὶ ἀκουμβῶσα ἐπὶ τοῦ τοίχου. Παρουσιάζεται ἡ Κρήτη. Κόρη μαῦρα ἐνδεδυμένη ὡρὰ φέρουσα ἀπὸ χειρῶν πρὸς τοὺς πόδας ἄλυσον (χαρτίνην ἕνα θραύεται εὐκόλως.)

ΚΡΗΤΗ

Ἐγὼ λοιπὸν ἢ πλὴν καλῆ τῆς Μεσογείου Κόρη
ποῦ μ' ὀνομάζουν τολμηρὰν καὶ δοξασμένην Κρήτη,
ποῦχω δεξιὰ τὴν Ἰδην μου ξερβὰ τὰ Λευκὰ ὄρη,
σκλάββα νὰ βασανίζωμαι μέσα σὲ τέτοιο σπῆτι ;

Ἐγὼ, ποῦ γέννησα Θεοὺς καὶ Βασιλεῖς μεγάλους,
κί' ὑπέταξα στὸ πόδι μου τοσοῦτους ἀντιπάλους,
κί' ὑπέκυπτον πολέμιοι ο' ὅλας μου τὰς θελήσεις
νὰ βρίσκωμαι στὰ σίδερα καὶ τὰς βαρεῖās ἀλύσεις ;...

Ἐγὼ, ἡ περιβόητος τῆς Μεσογείου Κρήτη
νὰ κατοικῶ μέσα σ' αὐτὸ τὸ Τουρκεμμένο σπῆτι ;...
Κί' ὅταν σηκώσω μιὰ στιγμὴ τὸ πρόσωπον ἐπάνω
παντοῦ νὰ βλέπω σύμβολα Σκλαβιάς καὶ τῶν Σουλτάνω ;
Κί' ὅπου κί' ἂν ρίψω μιὰ ματιὰ νὰ βλέπω τῶν παιδιῶν μου
τὰς σάρκας νὰ παραάπτουνε γύρωθεν τῶν ποδιῶν μου,
καὶ στεναγμοὶ κί' ὀλολυγμοὶ καὶ βάσανα καὶ πάθη
νὰ μοῦ πληγώνουν τῆς καρδιάς καὶ τῆς ψυχῆς τὰ βάθη !

Ἐδῶ λεβέντης τήκεται ἴστῃς φυλακῆς τὸ βάθος,
ἐκεῖ πρωτοπαλλήκαρο σκληρῶς δολοφονεῖται,
πλὴν πέρα τοῦ κατακτητοῦ τὸ μῖσος καὶ τὸ πάθος
καθ' ὄλων, ὄλων γενικῶς τῶν τέκνων μου κινεῖται.

Ἐδῶ τὸν Κλήρὸ μου τραβοῦν μὲ σίδηρα καὶ ἀλύσσεις,
ἐκεῖ Παρθένος εὐμορφη γιὰ τὴν τιμὴν της κλαίει,
ἐκεῖ θεοῖς ἢ μάχαιρα καὶ ἢ σφαῖρα μετὰ λύσσης,
ἐκεῖ μωρὸ ἴστῃς μάνας του τ' ἀθῶον αἷμα πλέει.

Γερόντισα ποῦ περπατεῖ μὲ δριὸ θραβδιὰ στὰ χέρια
ἔδῶ τὴν κομματιάζοντε τυράννον τὰ μαχαιρία,
πλὴν πέρ' ἀγχόνῃς τὰ σχοινιά καὶ ξύλ' ἀναστυλώνον,
τοὺς Ἰερούς μου τοὺς Ναοὺς πλὴν πέρα βεβηλώνον.
Ὅπου καὶ ἂν ῥίψω μιὰ ματιὰ, ὅπου καὶ ἂν ῥίψω βλέμμα
κνιτάζω μιὰν ἀτίμωσιν βλέπω μιὰν λίμνην αἷμα...

Βλέπω ξερβά μου καὶ δεξιὰ τῶν τέκνων μου κομμάτια...
Γιὰ μένα κλείσανε τ' αὐτὰ δὲν βλέπουνε τ' ἄμμάτια!
Γιὰ μένα δὲν ἐπλάσθηκε στὸν κόσμον ἓνα στόμα
νὰ πῆ σ' αὐτὸν τὸν τύραννον: δὲν ἔχορτασε ἀκόμα;
Γιὰ μένα δὲν ἐγέννησεν ἡ φύσις διπλωμάτη
καὶ δὲν ὑπάρχει κεφαλὴ νὰ τὴν στολίσῃ στέμμα
νὰ πῆ σ' αὐτὸν τὸν τύραννον: σταμάτησε κομμάτι,
ἀκόμη δὲν ἔχορτασε μ' αὐτὸ τ' ἀθῶον αἷμα;

Τόσοι λατρεύουν τὸ Χριστό, τόσοι Σταυρὸ πιστεύουν
καὶ δὲν αἰσθάνοντ' ἐντροπὴν καὶ αἰσχύνῃν νὰ κωφεύουν,
καὶ ἔμπροσθεν σ' ἓναν ἄπιστον γόνυ καθ' εἰς νὰ κλίνῃ,
σ' αὐτὸ τὸ κόκκινο (1) πανὶ μ' ἐκείνην τὴν Σελίην

(1) Δεικνύει τὴν Τουρκ. σημαίαν

καὶ τ' ἄπονον Μιλέτι του νὰ σφάζῃ νὰ παιδεύῃ
ὅποιον λατρεύει τὸν Σταυρὸν καὶ τὸν Χριστὸν πιστεύει ;

Γιὰ κύττα τί παληόπανο(!) νὰ τυραννᾷ τὴν κτῖσι !
Εἶνε κανεὶς πολλούς, πολλούς κατὰμουτρα νὰ φτύσῃ.

ΣΚΗΝΗ Β'.

(—“Ερχεται εἰς τὴν σκηνὴν Διπλωμάτης μὲ ἄψογον περιβολήν.
Ἡ Κρήτη ἀγερώχως ἵσταται εἰς τὴν θέσιν της—)

Διπλωμάτης (Μὲ τόνον)

Κρήτη! καθὼς μοῦ φαίνεσαι δὲν εἶσαι στὰ καλά σου...
Ἔλα ἄτο νουῦ σου γρήγορα... γύρισε στὰ μαλά σου,
γιατὶ καμμία Δύναμις ὅπου Χριστὸν πιστεύει
δὲν θὰ σὲ προστατεύῃ.

Κρήτη (Μὲ τόνον)

(—Ὁ Διπλωμάτης ἀκούει ἔκπληκτος—)

Σκληρὸ πολὺ κι' ἀλύπητε κι' ἄσπλαγχνε, Διπλωμάτη,
δὲν θέλω στὸν ἀγῶνά μου κανένα σας προστάτη.
Κύτταξ' ἐδῶ τὰ σίδερα πῶς μὲ κρατοῦν δεμένη,
κύτταξ' ἐδῶ τὰ βάσανα πῶς μ' ἔχουν κατωμένη.
Τοὺς στεναγμοὺς δὲν τοὺς ἀκοῦς; Δὲν βλέπεις ἀτιμώσεις;
Δὲν βλέπεις τόσα πτώματα χωρὶς καμμιὰν αἰτία;
Δὲν βλέπεις θύματα σκλαβιᾶς καὶ τυραννίας τόσης;
Καθόλου δὲν σὲ συγκινοῦν οὐκλήρᾳ διπλωματία;...

Δίπλωμάτης (ὕπομειδιῶν)

Τὰ βάσανα δὲν συγκινοῦν τοὺς διπλωμάτας, Κόρη,
σήμερον ὅλα κυβερνᾷ τὸ χοῦμα, τὸ συμφέρον,
κι' ἂν ἐκ τῆς πείνης δὲν ταφῆς κι' ἐκ ψύχους εἰς τὰ ὄρη

(2) Ἀρπάζει τὴν Σημαίαν καὶ τὴν ρίπτει ἐπὶ παρακειμένον καθίσματός

ὑπὸ τὴν σπάθην θὰ ριφθῆς τόσων ἰσχυροτέρων.

Ἐκεῖνα τὰ χρόνια τὰ παλὰ ποῦ γράφ' ἡ Ἱστορία
ποῦ ἴδιδετο ἴστους πάσχοντας λαοὺς Ἐλευθερία,
κι' οἱ Ἕλληνες ἐτρέχαστε παντοῦθεν πρῶτα πρῶτα
νὰ χύσετε πολιτισμοῦ καὶ τῆς προόδου φῶτα,
καὶ δὲν ἐπροσκυνήσατε ποτέ σας τὸ χρυσάφι,
ὁ Κώδιξ τῶν Διπλωματῶν σήμερον δὲν τὰ γράφει.

Σήμερον τί θὰ ἴπῃ Σταυρὸς καὶ τί θὰ ἴπῃ Σελήνη;
Σήμερον τῶν Διπλωματῶν ἡ ζυγαριὰ θὰ κλίνη
ἴστο μέρους ὅπου θὰ ῥιφθῆ τὸ προσφιλὲς τὸ χρῆμα,
καὶ δίκχο δὲν ῥωτᾷ κανεὶς δὲν σκέπτεται τὸ κοῦμα.
Τὸ αἷμα σου τὴν θάλασσαν νὰ κοκκινήσῃ, Κρήτη,
τούτ' ἡ Σημαία νὰ στηθῆ παντοῦ σὲ κάθε σπιτί(!),
σάρκας κι' ὄστα νὰ συναντᾷ κανεὶς ὅπου περάσῃ,
ζῶντος φωνὴ τὴν χώραν σου ποσῶς νὰ μὴ ταράσῃ,
κι' ὅπου πατῆ τὸ πόδι του νὰ πίπτῃ σ' ἓνα μνημα
οἱ διπλωμάται θὰ στραφοῦν μονάχα πρὸς τὸ χρῆμα.

(Πλησιάζει καὶ μὲ χαμηλὴν φωνὴν τῆς λέγει :)

Ἄν θέλῃς, κόρη, νὰ σωθῆς κι' ἐλεύθερη νὰ γείνης
ν' ἀποτινάξῃς τοῦ ζυγοῦ τὸ βάρος τῆς Σελήνης,
παραίτησε τὴν Ἐνωσιν, στρέψε κι' ἄλλοῦ τὸ βλέμμα,
Νζήτησον Ἰσχυροῦ τινος νὰ σὲ σκιάσῃ Στέμμα.
Ἄ ἴδῃς ἀμέσως δίπλα σου βαπόρια καὶ κανόνια,
νὰ ἴδῃς αὐτὰ τὰ σίδηρα νὰ πεύτουνε κομματία,
κι' ἀντὶ τὰ μαῦρα νὰ φορῆς κατάλευκα σὰν χιόνια
καὶ δάκρυα πλὰ νὰ μὴ φανοῦν ἴστα μαῦρά σου τ' ἀμμάτια

(1) Δεικνύει τὴν Τουρκικὴν Σημαίαν.

* Ἄλλως δὲν μεταβάλλεται τῶν Ἰσχυρῶν ἢ γνώμη,
ἄλλως, ζυγὸν βαρύτερον θὰ φορτωθῆς ἀκόμη...

Κρήτη

(συρομένη βιαίως ὕπισθεν καὶ μέ τόνον)

Τραβήξου πέρα, βέβηλε, καὶ σφράγισον τὸ στόμα,
καὶ προτιμῶ τὰ σίδηρα καὶ τὰ δεσμὰ ἔστο σώμα
νὰ τὰ φορῶ καὶ νὰ ταφῶ σ' αἵματομένο μνήμα
παρὰ νὰ γείνω παλακίς τῶν Φράγκων γιὰ τὸ χρῆμα.

Περιφρονῶ καὶ δύναμιν καὶ χρῆμά σου καὶ στέμμα,
ἔντιμον θάνατον ἄς ἴδῳ σὲ δάσος σὲ κοιλάδα
νᾶλθουν σκυλιὰ καὶ καναβοὶ καὶ νὰ χορτάσουν αἶμα
ἔφ' ὅσον δὲν ἔμπορῶ νὰ ζῶ μόνον γιὰ τὴν Ἑλλάδα.

Κι' ὅπως ἢ Μάννα μου ποτὲ ἔδωσε πρώτη πρώτη
τὰ φῶτα σ' ὄλους τοὺς λαοὺς πού ἔζούσανε ἔστα σκότη,
καὶ πάλιν θὰ γυρίσουνε τὰ χρόνια της τὰ πρῶτα
τὰ σκότη σας ν' ἀναζητοῦν τῆς Μάννας μου τὰ φῶτα.

Καὶ τώρα φέρει μὲν μικρὸν μὰ δοξασμένον Στέμμα
γιατὶ τὸ ἔπηρε μ' ἔνδοξον παλληκαρίσιον αἶμα,
κι' ἐλπίζει πῶς τὸ Στέμμα της ποτέ θὰ μεγαλώσῃ
ἄλλως, καὶ πάλιν τὰ νερὰ μ' αἱμά της θὰ θολώσῃ.

Δὲν θέλω στὸν ἀγῶνα μου ποσῶς νὰ μὲ συνδράμουν,
τοῦτα τὰ χέρια⁽¹⁾ κι' ὁ Θεὸς τὸ δίκιο μου θὰ κάμουν,
Σὰν ἔχω τὴν Μετέρα μου Ἑλλάδα ἔστο πλευρόν μου
καὶ τοῦτο τὸ τουφέκι μου⁽²⁾ καὶ τοῦτον τὸν Σταυρόν μου⁽³⁾

(1) Ὑψώνει βιαίως τὰς χεῖρας της καὶ θραύονται αἱ ἄλυσες

(2) Ἀρπάζει ὄπλον κορυπτιμένο ὕπισθεν παρασηκνίου πολὺ πλησίον της

(3) Ἐκκομβώνεται καὶ ἐξάγει ἐκ τοῦ στήθους της Σταυρόν

κί' αὐτὸ τ' Ἅγιον Σύμβολον ποῦ βλέπεις ποῦ τὸ κρύβω(4)
εἰς τὸν ζυγὸν κατακτητοῦ τὸν σβέροκο μου δὲ σκύβω.

Φεύγει δρομαίως. Πίπτει ἡ αὐλαία. Ἀμέσως αἰρεται αὐτὴ καὶ εἰς τὸ βάθος τῆς αἰθούσης; ἡ Κρήτη φαίνεται κρατοῦσα σημαίαν μὲ τὰ λέξεις « Ἐνωσις ἢ Θάνατος » ἐντὸς πανθέου φωτιζομένου μὲ βεγκαλικὸν φῶς ἀγκαλᾷ μετὰ τῆς μητρὸς κρατοῦσαι ἀμφοτέραι ξίφη γυνά, περικυκλούμεναι ὑπὸ ὑποδούλων ἀδελφῶν.

(Τότε παρουσιάζεται ὁ διπλωμάτης θεωρεῖ ταύτας περίτρομος μετὰ δευτερόλεπτα δὲ τινὰ λέγει μ' ἔμφασιν:)

Διπλωμάτης (ἐν πεποιθήσει)

Ὅπταν μαῦρος κί' ἐκ Δυσμῶν ὁ ἥλιος θ' ἀνατείλῃ,
ὁπταν πράσινον τὸ φῶς Σελήνη θ' ἀποστείλῃ,
ἴκείνην τὴν νύκτα μοναχὰ κί' ἐκείνην τὴν ἡμέρα
δύναται ν' ἀποχωρισθῇ Μήτηρ τὴν Θυγατέρα.

Πίπτει ἡ αὐλαία

(4) Ἐκκομβομένη ὡς εἶναι ἐξάγει ἐκ τοῦ στήθους τῆς Ἑλληνικὴν Σημαίαν.

Σημ. Ὅλ' αὐτὰ, τῶν τελευταίων στίχων παριστάνονται μὲ ζωηρὰ ῥάτας χειρονομία;

ΠΡΑΞΙΣ Β'.

ΣΚΗΝΗ Α'.

Εἰς αἴθουσαν κάπως ἐπὶ τὸ πλουσιώτερον διεσκευασμένην κάθηται ἕξ πρόσωπα μὲ ἀμφίεσιν εὐπρεπῆ, παριστάνοντα τοὺς ἀντιπρόσωπους τῶν ἕξ Μεγάλων Δυνάμεων.

Ἀντιπρόσωποι

Ὁ 1ος — Θριάμβους ἐπετέλεσε τὸ Κρητικὸ τουφέκι...

Ὁ 2ος — Ἴδου λαὸς πραγματικῶς ποῦ ἑλευθεριὰ τοῦ στέχει

Ὁ 3ος — Πραγματικῶς ὁ στέφανος τῆς δόξης τῶν ἀνάνηκει...

Ὁ 4ος — Καὶ ποῦ δὲν ἐπολέμησαν νὰ μὴν τοὺς στέψη Νίκη;

Ὁ 5ος — Τόσους αἰῶνας πολεμοῦν μὲ τόσας ὑστερήσεις.

Ὁ 6ος — Ἐκ τῆς Ἑλλάδος δὲν μπορεῖς αὐτοὺς νὰ τοὺς

[χωρῶσῃς

Τόσους αἰῶνας σήμερον ἀδίκως τυρανοῦνται,
αἱ συμφοραὶ καὶ νίκαι τῶν δεινῶς περιφροῦνται.

Ἄλλος λαὸς τόσῳ μικρὸς, πτωχὸς καὶ ὑστερημένος
ἐστὶ αἱμά του τόσαις φοραῖς δὲν εἶναι βουτυγμένος.

Καὶ δὲν ἐζήτησε ποτὲ κανένα ν' ἀδικήσῃ
ἀνθρώπινον ἑλευθεριὰ μονάχα ν' ἀποκτήσῃ.

Ἄλλος λαὸς δὲν ἔδειξε τόσῃ ἀνδρείᾳ καὶ θάρρους...
Καὶ ποῦ δὲν τὸν ἐτρόμαξεν ὁ θάνατος καὶ ὁ Χάρος;
Τέτοιος λαὸς ἀμίμητος, τιμῆς καὶ θάρρους δείγμα,
νᾶναι ἐστὸν Τουρκικὸν ζυγὸν εἶναι ἐστὸν κόσμον στίγμα.
Κράτος ποῦ κυβερνᾷ σπαθὶ καὶ σφαῖρα καὶ μαχαίρι,
Κράτος ποῦ τί θὰ πῆ ποσῶς ἑλευθεριὰ δὲν ξέρει,

Κράτος ποῦ ζῆς κ' ὄλο θωρεῖς τὸν θάνατον μπροστά του,
Κράτος που τὴν θρησκείαν σου καὶ τὰ φρονήματά σου,
περιφρονεῖ καὶ σ' ἀπειλεῖ νὰ προσκυνᾷς Κοράνι
ἔπρεπε τὸ ταχύτερον τὸν βίον νὰ περάνῃ.

Ἔ 1ος—“Ὅπου τὸ πόδι του στηθῆ τὸ πόδι του πατήσῃ
ἀπὸ κοιμένης κεφαλᾶς πρέπει σωροὺς νὰ στήσῃ.

Ἄμα θὰ ἴδῃ ἴστους πόδας του τὸν σκλάβο νὰ σπαράττῃ
χαρὰν κ' ὑπερηφάνειαν αἰσθάνεται συγχρόνως...

Ἔ 2ος—Εἶν' αἰσχος σ' ὅλα γενικῶς τὰ τῆς προόδου Κράτη
νὰ ὑπάρχουσιν σήμερον ἀκόμη τέτοιοι θρόνοι...

Δικαιοσύνη, πρόοδος, ἐλευθεριὰ κ' ἰσότης
εἶναι γι' αὐτοὺς λέξεις κεναὶ κ' ἄγνωστοι γιὰ τοὺς πλείστους,
ἔδῳ Πασᾶς δολοφονεῖ, πλὴν πέρα στρατιώτης

Χώτζας κηρύττει παρεκεῖ: Φωτιὰ ἴστους ἄλλοπίστους!

Ἄθῶον αἶμα νὰ πατοῦν ζητοῦν σέ κάθε βῆμα...

Ἔ 3ος—Ὡ ποταπὴ πολιτικὴ τῶν ἐνεστώτων χρόνων,
ποῦ τὸ συμφέρον σήμερον καὶ τ' ἄτιμο τὸ χρῆμα
στηρίζει κάθε τύραννον καὶ δολοφόνον Θρόνον!...

(—Ἐξάγει ὁ πρῶτος τ' ὠρολόγιον καὶ τὸ κοττάζει λέγων—)

«Δέκ' ἀκριβῶς...»

Ἔ 4ος—Ἐντὸς μικροῦ θ' ἀναφανῆ ἴσθι μέση.,

ΣΚΗΝΗ Β'.

(—Εἰσέρχεται εἰς κλητῆρ με εὐπρεπῆ ἀμφίεσιν—)

Κλητῆρ

Κάποιος ἐφέντης εὐγενῆς μ' ἕνα καρνάδο φέσι

Ἔ 5ος Ἀντιπρόσωπος

Ἄς ἔλθῃ...

(—Ὁ Κλητῆρ ἐξέρχεται)

‘Ο Βος ‘Αντιπρόσωπος

Μήπως τ’ ἄγγελμα τοῦ προξενήση γούου...

‘Ο Γος ‘Αντιπρόσωπος

Δὲν εἶναι Κράτος ἢ Τουρκιὰ γιὰ κτίσεις καὶ ὑπηκόους..

‘Ο Δος ‘Αντιπρόσωπος

Ἐν τούτοις ὁμως, δυστυχῶς, ἔχει πολλοὺς ἀκόμα...

‘Ο Εος ‘Αντιπρόσωπος

Ποῦ μ’ αἶμ’ ἀθῶον βρέχουνε νυχθημερὸν τὸ χῶμα...

‘Ο ΣΤος ‘Αντιπρόσωπος

Κηλὶς καὶ στίγμα φοβερὸν στὰ τῆς προόδου Κράτη...

ΣΚΗΝΗ Γ’.

(— ‘Ο ἐφένδης εἰσέρχεται μὲ ὑπόκλησιν οἱ ἀντιπρόσωποι ἴστανταί
ἄρθιοι κλίνοντες ὀλίγον τὴν κεφαλὴν—)

‘Εφένδης

Συγγνώμην, ἐλαμπρότατοι, ἂν ἤρηγα κοιμάτι.
Τρέφω μεγάλο σεβασμὸν πρὸς τὴν ὑπόληψίν σας
ἀλλ’ αἰφνηδίως ἔμαθα καὶ τὴν ἐπίσκεψίν σας.

‘Ο α’ ἀντιπρόσωπος

Παρακαλῶ... καθίσατε...

‘Εφένδης (ιστάμενος ἄρθιος)

...ὀλίγον θὰ ἴμιλήσω

καὶ σᾶς ζητῶ τὴν ἄδειαν νὰ σᾶς ἀπασχολήσω.

‘Ο α’ ἀντιπρόσωπος

Παρακαλῶ...

‘Εφένδης

Πληροφορῶ μετὰ χαρᾶς μεγάλης
πῶς ὁ Σουλτάνος βαρυνθεὶς τὰς συμφορὰς τῆς πάλης,
καὶ θέλων πάλ’ ἢ Κρήτη του νὰ ζήσῃ μ’ εὐτυχίαν

προνομιούχον ἔκτακτον τὴν ῥήρυξ' ἐπαρχίαν.

Τῆς δίδει πᾶν ὅ,τι ζητεῖ, τῆς δίδει πᾶν ποῦ θέλει,
κι' ἓνα χριστιανὸν Πασᾶν Διοικητὴν τῆς στέλλει.
Ἐν τούτοις τὰ περιφρονεῖ ἐν τούτοις τ' ἀποκρούει
κι' ἄλλο πλὴν τῆς Ἐνώσεως δὲν θέλει κἄν ν' ἀκούη
Πεῖνα θεοῖζει πανταχοῦ καὶ βόλι τοῦ θανάτου...

Ἄ α' ἀντιπρόσωπος (ἔρθιος)

Ἀνήγγειλον παρακαλῶ τοῦ Μεγαλειοτάτου
νὰ μὴν

Πῶς αἱ Δυνάμεις θὰ σκεφθοῦν ἄστο μέλλον περὶ Κρήτης.

Κι' αὐτόνομος κηρύσσεται νὰ ξέρετ' ἀπὸ τώρα
κι' ὅλας τὰς ὑποθέσεις τῆς θὰ κανονίζ' ἡ χώρα,..

(—Ὁ ἐοέντης τεταραγμένος καὶ ἐκπληκτος ἀκούει—)

Ἄ β' ἀντιπρόσωπος (ἔρθιος)

Ποσαὶς φοραῖς προνόμια τῆς ἔχετε χαρίσει
χωρὶς νὰ τὴν ἀφήσετε καὶ νὰ τῶν κάμη χοῖσι;

Ἄ γ' ἀντιπρόσωπος (ἔρθιος)

Λαὸς μὲ τόσον αἰσθημα λαὸς μὲ τόσο θάρος
εἶν' αἰσχος ὑπὸ τοῦ ζυγοῦ νὰ βρῖσκεται τὸ βᾶρος

Ἄ δ' ἀντιπρόσωπος (ἔρθιος)

Λαὸς γιὰ τὴν Ἐλευθερίᾳ ποῦ χύνει τόσον αἶμα
εἶν' ἄδικον νὰ βρῖσκεται σ' ἑνὸς τυράννου Στέμμα.

Ἄ ε' ἀντιπρόσωπος (ἔρθιος)

Εἶν' ὁ μοναδικὸς λαὸς ποῦ τὴν ἔλευθερίᾳ του.
πέρνει με τὸ τουφέκι του καὶ τὴν παλληκαριά του

Ἄ στ' ἀντιπρόσωπος (ἔρθιος)

(—Ἀποθέτων ἐπὶ ἑνὸς πλησίον εὐρισκομένου καθίσματος τουρ-
κικὰς πρασίνας καὶ ἐρυθρὰς σημαίας—);

Πάρε λοιπόν τὰ σύμβολα τῆς τυραννίας τώρα
καὶ λησμονήσεται ἔντελῶς τὴν δοξασμένην χώρα.

(— Ἀπέρχονται οἱ ἀντιπρόσωποι —)

Ἐφένδης (ὥσει παράφρων)

(— Ἐκσφενδονίζει τὸ φέσι του χαμαὶ καὶ λέγει μὲ τόνον βλέπων
τοὺς θεατάς —):

Δὲν θέλω φέσι τώρα πλὴν κ' οὔτε Τουρκιὰ δὲν θέλω,
θέλω νὰ γείνω Χριστιανὸς καὶ νὰ φορῶ καπέλλο,
θέλω νὰ γείνω Κρητικὸς μὲ λεβενδιὰ καὶ χάρι
νᾶναι κλαρὶ τὸ στρῶμά μου κ' ἡ πέτρα μαξηλάρι,
ὄπου καθίσω καὶ σταθῶ κ' ὄπου κ' ἂν περπατήσω
δόξα, τιμὴ καὶ λεβενδιὰ νᾶναι ἔμπροστὰ καὶ πίσω

(— Ἐκβάλλει τὸ σακάκι του καὶ τὸ ρίπτει χαμαὶ —)

Φύγετ' ἀπὸ τὸ σῶμά μου κατηραμένα βάρη,
κ' εἰς τὴν Τουρκιὰ δὲν ἔχετε καθόλου σημασίαν,
πᾶς δολοφόνος τύραννος δύναται νὰ σᾶς πάρῃ.
Φύγετε καὶ μοῦ φέροντε μὲ μνήμην ἀπαισίαν.
Φύγετε νὰ μὴν σᾶς θωρῶ, κ' ἅμα σᾶς οἴσω βλέμμα
νωπὸν ἐπάνω σᾶς θωρῶ τόσων ἀθῶων αἷμα.
Φύγετε γιὰ νὰ φύγουνε μαζὺ τὰ κροίματά μου,
φύγετε γιὰ νὰ δυνηθῶ, φύγετε νὰ ἔμπορέσω,
νὰ λησμονήσω τοὺς νεκροὺς ποῦ ἔπατησα ἔμπροστὰ μου
ὥσπου νὰ σᾶς φορέσω.

(— Γονοτίζει ἀτενίζων πρὸς ἀνατολὰς καὶ ἀνυψῶν τὰς χεῖρας λέγει
ἐκτετυτικῶς —).

Ἡ Παναγία Δέσποινα, παντὸς πιστοῦ προστάτις,
δέξου τῆς μετανοίας μου τὸ δάκρυ τῆς ὑστάτης.
Δέξου ἔμπροστὰ ἔσθ' ἰθὺς τὸν θρόνον σου τὸν δούλον τὸν πιστόν σου
συντετριμμένος σήμερον ἔμπροστὰ σου γόνυ κλίνω.
Μανώλης θέλω νὰ γενῶ καὶ Λάτρης ἔσθ' ἰθὺς Χριστόν σου

κι' εἰς τὸ νερὸ τῆς πίστεως τὰ δῶδ μου χέρια πλύνω.

Ἄν σ' ὄλα μου τὰ δάκτυλα βλέπης ἀθῶον αἶμα
δέξου με ἴστην Ὁρθόδοξον κι' ἀγίαν σου θρησκείαν,
δοῦλος κι' ἐργάτης εἶμωνα σὲ δολοφόνον Στέμμα
ποῦ κυβερνᾷ μὲ τὸ σπαθί καὶ μὲ τὴν ἀδικίαν.

(—Στρέφεται πρὸς τοὺς θεατὰς ὡσαύτως γονυκλινῆς—)

Κρήτη! ποῦ δόξα καὶ τιμὴ παντοῦ σοῦ παραστέκει
κι' ὅπου κι' ἂν ἄφησε κλαγγὴν τ' ἀνδρεῖό σου τουφέκι
δάφνης κλωνάρια πέσανε κι' ἐπλέξανε στεφάνι
δέξου στρατιώτην σου πιστὸν τὸν ἄλλοτε Χασάνη.

Κρήτη! μιὰ χάρι σοῦ ζητῶ μόνον αὐτὴ τὴ χάρι
τὸ νὰ ταφ' ὅπου θάπτεται κάθε σου παλληκάρι,
κάθε θνητὸς ποῦ θᾶρχεται καὶ θὰ θεωρῇ τὸ μνήμα
μ' ἐυλάβειαν καὶ σεβασμὸν νὰ ῥίπτῃ κάθε βῆμα.
Χρυσᾷ γαλόνια καὶ σπαθιὰ (!) ὅπου μοῦ δίδουν βάρος
καὶ τίτλους μου περιφρονῶ κι' αἱματομένους θρόνους
γιατὶ δὲν θέλω νὰ ταφῶ, σᾶν θὰ μὲ πάρ ὁ χάρος,
σᾶν δολοφόνος ποταπὸς δίπλα σὲ δολοφόνους.

ΣΚΗΝΗ Δ'

(—Ἐρχεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς κλητὴρ μὲ τούρκου στρατιώτου ἐνδυμασίαν—)

Κλητὴρ (ἐκπληκτος)

Ἐφένδη μου;

Ἐφένδης (πεφοβισμένος)

Ποιὸς εἶσ' ἐσύ;..

Κλητὴρ (προσπαθῶν νὰ ἀναγείρῃ αὐτὸν)

(1) Ἐβάλλει τὸ σπαθί του καὶ τὸ πετᾷ.

Ἄλῃς... δὲν μὲ γνωρίζεις;

Ἐφένδης (ἐν ὀργῇ τείνων τὴν χεῖρα)

Φύγε, γιὰτ' εἰς ἔχθρὸς κ' ἐσὺ...

Κλητῆρ

Ἐφένδη μου, μ' ὑβρίζεις...

(—Πρὸς τοὺς θεατοὺς ἐν θλίψει—)

Οἱ Πρόσβεις εἶσαν κομισταὶ κάποιου κακοῦ μαντάτου
κ' ὡς τ' ἄκουσεν ὁ δυστυχὴς ἔχασε τὰ μααλά του,

Πίπτει ἡ αὐλαία

ΠΡΑΞΙΣ Γ'.

ΣΚΗΝΗ Α'

Τέσσαρες γυναῖκες φέρουσαι ταινίας μὲ τὰ χρώματα τὰ συμβολίζοντα τὰς 4 Προστάτιδας Δυνάμεις Γαλλίαν, Ἀγγλίαν, Ρωσσίαν καὶ Ἰταλίαν. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἄνωθεν ἀκριβῶς τοῦ μετώπου χερσοῦντι διάδημα δίκην στέμματος. Κρατεῖ ἡ Ρωσσία ἐκ χρυσοφύλων Στέφανον.

Ἰταλίεα (δεικνύουσα πρὸς τὰ παρασκήνια)

Ἰδοὺ ἡ Κρήτη... τί χλωμὴ τί καταβεβλημένη!
κύτταξε πῶς τὰ βάσανα τὴν ἔχουν καμωμένη.

ΣΚΗΝΗ Β'

Ἐρχεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἡ Κρήτη. Κόρη ἐνδεδυμένη μελανὴν ἐνδυμασίαν, τὴν κόμην ἔχουσα ἐρριμμένην ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ κρατούσα Ἑλληνικὴν Σημαίαν ὑπὸ μάλῃς. Ἰσταται ἀπέναντι τῶν Δυνάμεων (αἵτινες ἴστανται ὡσαύτως ὄρθιαι).

Ἰταλίεα

Κρήτη! τὰ μαῦρα βγάλε τα, μάζεψε τὰ μαλλιά σου,
ἀπόθεσον τὸ σύμβολον ποῦχεις ἴσθην ἀγκαλιὰ σου.

Φόρεσε ρούχα ἑλευθερίας κατάλευκα σὰν χιόνια,
ν' ἀναφανῆ τὸ κάλλος σου καθὼς τὰ πάλαι χιόνια.
Ἄναπαυσον τὰ μέλη σου... μὴ θλίβουσαι... μὴ πλήττεις...

Κρήτη (καταφύξις)

Τέτοιας στιγμῆς δὲν ἔδωσεν ἡ Μοῦρα της τῆς Κρήτης.

(—κατόπιν ζωηρῶς—)

Ἡ μοῦρα ποῦ τὴν μοίρανε τῆς εἶπε : κάθε ἡμέρα
νᾶχη τὴν Γαλανόλευκον καὶ τὸ σπαθὶ ἴστην χεῖρα,
νᾶχη τὸν Χάρον δίπλα της τὸν Θάνατον μαζί της,
τ' ὄπλο της μαξιλᾶρι της, κρεββάτι τὸ σπαθὶ της.
Νᾶχη σπηλιάς καὶ ρεμματιαῖς καὶ τὰ λαγαῖα σπῆτι,
νᾶχη τὸ χιόνι τοῦ βουνοῦ καὶ τὸ βουνὸ λημέρι,
καὶ ὅλοι οἱ λαοὶ νὰ πέρνουνε κόκκαλ' ἀπὸ τὴν Κρήτη
νὰ κάνουν ὅτι γέινεται μὲ κοκκαλένιο χέρι.
Καὶ νὰ θωρῆ ἴστο αἱμά της νὰ πλένε τὰ παιδιά της,
καὶ πάντα μαῦρα νὰ φορῆ ὡς εἶναι καὶ ἡ καρδιά της.

Ἡ Κρήτη δὲν βαρυνυχᾶ καὶ δὲν στενοχωριέται,
τοὺς Ἰσχυροὺς καὶ κραταιοὺς μονάχα καταριέται,
ποῦ δὲν τοὺς συνεκίνησαν ἀκόμη τὰ δεινὰ της
μὰ βάρη τῆς προσθέτουνε καινούρια ἴστα δεσμὰ της.

Ἡ Κρήτη ξέρει νὰ κτυπᾶ καὶ νὰ κτυπᾶται ξέρει,
καὶ ὄλοσχερῶς τὸ τοῦ ζυγοῦ δὲν τὴν λυγᾶ τὸ βάρος,
καὶ ὅταν τὸ Σύμβολον αὐτὸ τὸ προσφιλές της φέρει⁽¹⁾
δὲν τὴν τρομάζει θάνατος δὲν τὴν φοβίζει Χάρος.

Καὶ ὅταν ἡ ποθητὴ φωνὴ τῆς Μάνας της ἠχῆσῃ

(1) Στῆναι ἔμπροσθέν της τὴν Σημαίαν καὶ τὴν ἐπαναφέρει κατόπιν
εἰς τὴν ἀγκάλην της.

νά τὴν καλῆ γιὰ νὰ ριφθῆ μέσα ἴστην ἀγκαλιά της,
τότε τὴν Γαλανόλευκον καὶ τ' ἄρματα θ' ἀφήσῃ
θὰ βγάλῃ καὶ τὰ μαῦρά της θὰ πλέξῃ τὰ μαλλιά της.
Ἄλλως ὁ πόθος κ' ἡ χαρὰ εἶναι σ' αὐτὸ τὸ Σῶμα,
μαζὺ μ' αὐτὸ τὸ Σύμβολον νάκαταιβῆ ἴστὸ χῶμα.

Ρωσσία

Ὡ Ἡρώεις ἀμίμητος, ὦ δοξασμένη Κόρη,
θαλάσσας, πόλεις καὶ χωριὰ καὶ πεδιάδας κ' ὄρη,
τὰ πάντα συνεκίνησας μὲ τὴν παλληκαριά σου,
καὶ σήμερον σοῦ δίδομεν ἡμεῖς τὴν ἑλευθεριά σου.
Ὁ κόσμος ὅλος σήμερον σ' ἔσὲ τὸ βλέμμα στρέφει,
καὶ νίκης στέφανος χρυσοῦς τὴν κεφαλὴν σου στέφει...

(Ἡ Ρωσσία ρίπτει βῆμα ἔμπρὸς ἵνα τῇ ἐπιθέσῃ τὸν χρυσοῦν στέφανον ὃν εἰς τὴν δεξιὰν κρατεῖ.

Κρήτη (μὲ τόνον)

(—Ὀπισθοχωροῦσα χιαιῖος καὶ τεινοῦσα τὴν χεῖρα—)
Στῆθι, μεγάλη Δύναμις.. Πῶς λέγομ' ἑλευθέρα,
ἀφοῦ δὲν παραδίδομε ἴστην ποθητὴν Μητέρα;
Πῶς θὰ δεχθῶ τὸν στέφανον;.. Κι' ἂν ἴστην φωνὴν ἐνδώσω
αὐτό τ' ἅγιον Σύμβολον σὲ ποῖο θὰ παραδώσω;...⁽¹⁾
Τώρα νομίζω πῶς θωρῶ, στ' ἄμματα μου ἔμπροστά
ἡρώων καὶ παλληκαριῶν τόσους σωρούς ὄστα,
κι' ἂν εἰς τὸν στέφανον αὐτὸν αἱ χεῖρες μου θ' ἀπλώσουν
θὰ πέσουν εἰς τὸ σῶμά μου νὰ τὸ καταπλακώσουν.
Πίσω, ἔμπροστά, δεξιὰ, ζερβὰ κ' ὄπου κ' ἂν ρίψω βλέμμα
χειμάρρους βλέπω κ' ἔρχεται Μαρτύρων τόσων αἶμα
κι' εἶν' ἔτοιμον ἐπάνω μου νὰ πέσῃ νὰ μὲ πνίξῃ

(1) Δεικνύει τὴν Σημαίαν.

ην ὁ χρυσοῦς σας στέφανος τὴν κεφαλὴν μου θίξει.

Ἄγγλία

Ἐπὶ τὴν προστασίαν μας ὀλίγον χρόνον εἶσαι
κατόπιν ἴσως ἀγκάλας τῆς πανευτυχῆς θὰ κεῖσαι..

Κρήτη (ὁργίλως)

Δὲν θέλω τέτοια ἑλευθεριά...δὲν θέλω τέτοια νίκη....

Σ' ἐμένα τέτοιος στέφανος καθόλου δὲν ἀνίγει

Ὅταν μ' αὐτὸ τὸ Σύμβολον ποῦχω ἴσως ἀγκάλιά μου⁽¹⁾

ὑπάγω ἴσως Μητέρα μου μὲ δόξα καὶ τιμὴ,

ἐκείνη τότε στέφανον ἄς θέσῃ ἴσως μαλλιά μου⁽²⁾

ἄλλως ἄς γείνη σάβανον⁽³⁾ ἴσως δόλιον μου κορμὶ

Ἑλλάς (ἐξ ἀφανοῦς σημείου)

Δέξου, θυγάτηρ μου καλὴ, τῶν ἰσχυρῶν τὴν γνώμη
ἀφοῦ τοῦ χρόνου πλήρωμα δὲν ἔφθασεν ἀκόμη.

Δέξου τὴν, τέκνον μου καλὸ, πίστὴ μου θυγατέρα,
τὴν μπλάβην σου περιβολὴν κ' ἄς ἔχη τὸν ἀστέρα.

Δέξου...κ' εἰς τὴν μητέρα σου πάντοτε νᾶχης θάρρους...

Δέξου νὰ δῶ τοὺς ὄμους σου χωρὶς ζυγοῦ τὸ βάρος.

Δέξου νὰ δῶ ἴσως χεῖλη σου ἴσως πικραμένα χεῖλη
ἔστω καὶ μιᾶς στιγμῆς χαρᾶς τὸ γέλιο ν' ἀνατείλῃ.

Δέξου νὰ δῶ καὶ μιὰ χουφτιὰ μὲ δίχως αἶμα χῶμα,
δέξου νὰ δῶ χωρὶς πληγὰς τὸ λυγρόν σου σῶμα.

Δέξου ν' ἀκούσω τῆς χαρᾶς μιὰ μέρα τ' ἄσματά σου,

δέξου τὴν νὰ ξεκουρασθοῦν μιὰ μέρα τ' ἄρματά σου.

Δέξου τὴν μὴ πικραίνεσαι καὶ μὴ στενοχωρῆσαι

κ' ἐλπίζομεν ἐντὸς μικροῦ ἴσως στήθός μου νὰ κεῖσαι.

(1) Στοιχίζει πρὸ αὐτῆς τὴν σημαίαν.

(2) Ψάει τὰ μαλλιά της.

(3) Ἀφίνει τὴν Σημαίαν νὰ περιβάλῃ ἐαυτήν.

Κρήτη

—'Ατενίζουσα πρὸς τὸ σημεῖον ἔνθα ἔρχεται ἡ φωνὴ ἐκστατικῆ ἐρωτᾶ—)

Ποιὸς μὲ προστάττει;...

Ἑλλάς (ἐκ τοῦ ἀφανοῦς καὶ πάλιν λέγει)

Ἡ Ἑλλάς ἀπὸ τὸν Παρθενῶνα
ὄπου σοῦ στέλλει κί' εὐσταλῆ βλαστὸν της ἄρραβῶνα..,

(—'Ἡ Κρήτη γονυπετοῦσα λέγει κρατοῦσα πρὸ αὐτῆς ὀρθίαν τήν σημαίαν—)

Κρήτη

Ἄφοῦ τὸ θέλεις, Μάνα μου ἀντίρρησην δὲν φέρω,
γιατὶ νὰ πίπτω θυμὰ σου ἴστας ἐντολάς σου ξέρω.
Θὰ θέσω κάτω τ' ἄρματα, θ' ἀναπανθῶ, Μητέρα,
κί' ἄς φέρω τοῦτο τ' ἄτιμον τεμάχιον ἴστη χέρα⁽¹⁾
Μόνον αὐτὸ τὸ Σύμβολον ἴσθὸ στήθός μου θὰ χῶσω⁽²⁾
κί' ἂν ὅπως θέλω, Μάννα μου, δὲν σοῦ τὸ παραδώσω,
κί' ἂν δὲν ἀκούσω τὴν φωνὴν τῶν ἰσχυρῶν τοῦ Κόσμου
τούτων ἐδῶ⁽³⁾ ποῦ στέκονται καὶ μὲ γροικοῦν ἐμπρὸς μου,
νὰ μοῦ φωνάξουν νὰ ριφθῶ ἴστα στήθη σου, Μητέρα,
θὰ πάρω πάλι τ' ἄρματα νὰ γείνω χειροτέρα.

(—'Εγείρεται—)

Ἰταλία

Κόρη, ποῦ συγκινεῖς θεοὺς καὶ γῆν μὲ τὴν θωριά σου,
ὁ κρότος τῶν ἄρμάτων σου, τὸ θάρρος, ἡ ἀνδρεία σου
μᾶς ἔκαμε νὰ θραύσωμε σίδερα τὰ βαρειά σου
κί' ἔχεις τὸν λόγον μας νὰ ἴδῃς πλήρη τὴν ἑλευθεριά σου.

(1) Δεικνύει τὴν χεῖρα της φέρουσαν τεμάχιον ἀλύσεως.

(2) Τὸ ὄφρασμα τῆς σημαίας θέτει ἐντὸς τοῦ στήθους της.

(3) Δεικνύει τὰς Δυνάμεις.

Δέξου λοιπὸν τὸν στέφανον τροφὸς θεῶν κ' ἁγίων
τῆς ποθητῆς ἐλευθεριᾶς κόσμημα καὶ βραβεῖον,
ἵστην εὐμορφὴ σου κεφαλὴν μὲ τὴν χρυσῆν τὴν κόμη
ποῦ ἵστων ζυγὸν ὀλοσχερῶς δὲν ἔκλυψεν ἀκόμη.

(—Ἡ Κρήτη κλίγουσα ὀλίγον τὴν κεφαλὴν δέχεται τὸν χρυσοῦν
στέφανον—)

ΣΚΗΝΗ Β'

(—Ἀφίεται ἡ σκηνὴ τοῦ βήθους καὶ ὀπίσθεν ἐπὶ ὑψώματος ἀνα-
φαίνεται γυνὴ φέρουσα ἀπὸ λαιμοῦ μέχρι ποδῶν τὴν Ἑλληνικὴν
σημαίαν παριστάνουσαν τὴν Ἑλλάδα λέγουσα—)

Ἑλλὰς

Κρήτη μου, κόρη λυγρὴ καὶ καλοκαίμομένη,
μὲ τόσο κάλλος κ' εὐμορφιὰ σ' ἔχει ὁ θεὸς πλασμένη
ποῦ πόθον εἰς τὰ στήθη των πολλοὶ γὰρ σὲ κρατοῦνε
καὶ κάθε ἡμέρα θᾶρχονται γαμβροὶ νὰ σὲ ζητοῦνε
μὲ δῶρα καὶ κοσμήματα...

(—Ἡ Κρήτη τείνουσα τὴν χεῖρα πρὸς τὴν Ἑλλάδα λέγει μὲ
τόνον—)

Κρήτη

Μὴ μ' ἐξυβρίσης, Μάνα,
κ' ὅταν θ' ἀκούσης νὰ κτυπᾷ τὴν νεκρικὴν καμπάνα
καὶ μάθης πῶς μ' ἐδέρισεν ἡ σφαῖρα τὸ κανόνι
νᾶλθης νὰ πάρης τούτου ἴδω τοῦ σώματος τὴν σκόνι
Γιατὶ νὰ ξεύρης, μάννα μου, παραγγελιὰ θὰ ἀφήσω
κ' ἡ σκόνη μου νὰ σοῦ δοθῇ ὅταν θὰ ξεψυχίσω.

Πίπτει ἡ αὐλαία

(—Παινίζει ἡ Μουσικὴ τὸν Ἑθνικὸν Ὕμνον—)

ΤΟ ΑΡΚΑΔΙ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ 4.

Πρῶτος ἐδίδαξεν ἀπὸ σκηνῆς ὁ Θεῖος κ.
Βασιλείας Στεφάνου.

ΠΡΟΣΩΠΑ

Γαβριήλ (Ἑγούμενος)

Νεόφυτος (Μοναχὸς)

Πᾶνος Κορωναῖος (Γεν. Ἀρχηγὸς Συντάγ.)

Δημακόπουλος (Ἀνθ)πολοχαγός)

Ματᾶ Μαρουλιανὸς

Μελισσιώτης

Σκουλᾶς

Σκουλᾶς

Μπορτάλιος

Χαιρέτης

Σκοαδίλλης

Κωσῆης Δασκαλάκης

Βενιανὸς

Μπεργαδῆς

Ἀντωνογιάννης

Πατᾶ Κρασιώτης

Ντελής Δράκου

Κοῦβος

Σάκδης

Ἀδάμης Παπαδάκης

Χαρίκλεια Δασκαλάκη

Ταχυδρόμος

Μουστ. Πασᾶς

Γυναῖκες

Ἀξιωματ. Τοῦρκος

Ὀπλίτες

καὶ γὰρ μένει ἔμπροσθεν

ΠΡΑΞΕΙΣ Α΄.

ΣΚΗΝΗ Α΄.

(—Παρουσιάζεται αΐθουσα ἔχουσα εἰς τὸ μέσον Τράπεζαν μὲ γύρωθεν καθίσματα καὶ καναπέν. Ἐπὶ τῆς τραπέζης βιβλία τινά, γάρβιτος, μελανοδοχείον. Ἰερεὺς (Ἡγούμενος) ἡλικίας 40 ἐτῶν μὲ πυκνὴν γενειάδα ἵσταται ἐπὶ τῆς σκηνῆς κρατῶν ἐπιστολὴν ἐντός φακέλλου—)

Ἡγούμενος

Ζητεῖ λοιπὸν τὴν ἔντιμον Ἐπιτροπὴν τῆς Κρήτης
νὰ διώξ᾽ ὁ Μουσταφᾶς Πασᾶς ἐκ τῆς Μονῆς ἀμέσως
καὶ ὅλα τὰ γυναικόπαιδα ἀπ' ἔξω νὰ τὰ βγάλω
ποῦ νὰ τὰ βροῖσκη ἵστα βουνὰ πρόχειρα νὰ τὰ σφάζη.
Ἄλλως μοῦ γράφει⁽¹⁾ τὴν Μονὴν θάλλῃ νὰ καταστρέψῃ,
καὶ Ἡγούμενον καὶ Μοναχοὺς νὰ σφάζῃ σ' ἓνα αἷμα.

(—Ἐν θυμῷ—)

Πασᾶ! Πασᾶ! παμπόνηρε καὶ αἰμοχαρές θηρίον,
θέλεις νὰ βροῖς τὰ θύματα ἵστην μύτη τοῦ σπαθιοῦ σου,
ὅπως ὁ λύκος προσπαθεῖ πρόβατα ν' ἀνταμώσῃ
χωρὶς βοσκὸς νὰ τὰ φρουρῇ, μακρὰν ἀπὸ τὴν στάνη,
καὶ δίχως φόβον παντελῶς ἐπάνω των νὰ πέσῃ
μ' αἷμα των νὰ χορτάσῃ!

Μὲ φοβερίζεις τὴν Μονὴν, Πασᾶ, νὰ καταστρέψῃς,
μὲ φοβερίζεις ζωντανὸν πῶς ἓνα δέν θ' ἀφήσῃς,
θαρρεῖς γιὰ τὸ τομάρι μου καὶ γιὰ τὸ Μοναστήρι
εἰς θά φανῶ μικρόψυχος, πῶς θὰ γενῶ Προδότης,
νὰ διώξω τόσα τοῦ Χριστοῦ παιδιά ἵστους πέντε δρόμους
ἀπὸ τὸ σπιτι τοῦ Χριστοῦ, νὰ σοῦ τὰ παραδώσω
γιὰ νὰ τὰ βροῖσκη εἴκοσι κατόπιν νὰ τὰ σφάζῃς.
Πασᾶ! Πασᾶ! ὁ Γαβριὴλ καθόλου δέν φοβεῖται,
καὶ οὔτε τὴν θέλει τὴν Μονὴν νὰ σώξεται καθόλου
ὅταν μὰ μέρα θὰ γραφῇ μέσα ἵστην Ἱστορίαν
αὐτὸ τὸ Μοναστήρι⁽²⁾

(1) Δεικνύει τὴν ἐπιστολὴν.

(2) Δεικνύει πρὸς τὰ παρασκήνια δῆθεν δεικνύων τὸ Μοναστήρι.

πῶς φέρει στίγμα προδοσιᾶς κί' αἰσχύνης κί' ἀτιμίας
κί' ἐπάνω 'στῶν Χριστιανῶν τὰ κόκκαλα, τὸ αἷμα,

τοὺς τοίχους πῶς στηρίζη.

Δὲν εἶναι μιὰ δὲν εἶναι διὰ τοῦ τὴν καταστροφὴν σας
εἶδε 'στά χρόνια τὰ παλῆὰ τοῦτο τὸ Μοναστήρι,
κί' ἔσεῖς τὸ 'κάματε πτωχὸ ποῦχε μεγάλη πλοῦτη
κί' ἀκόμη βλέπω τῆς φωτιᾶς τὰ κάρβουνα 'στους τοίχους
καὶ τοῦ παληοῦ Μοναστηριοῦ τὰ πρῶτά του θεμέλια,
κί' εἶναι πτωχὸ κί' εἶναι μικρὸ δὲν εἶναι σὰν καὶ πρῶτα

ἀλλὰ τοὺς τοίχους του θωροῦ λευκοὺς ὅπως τὸ γάλα,
δὲν βλέπω στίγμα πουθενὰ καὶ προδοσιᾶς κηλίδα,
μὰ βλέπω δόξης καὶ τιμῆς τὰ στέφαν' ἀπὸ δάφνη.

Καὶ σήμερον ὁ Γαβριὴλ δὲν θὰ τὸ στιγματίσει,
θὰ 'δῆ 'στά νέφη τοῦρανοῦ νὰ φθάνη τὸν καπνὸν του
μὰ Μοναστήρι προδοσιᾶς ποτέ του δὲν θὰ γείνη.

Καὶ μεσ' ἀπὸ τὰ κόκκαλα τὸ τιμημένον αἷμα
τὸ Μοναστήρι θὰ φανῆ μιὰ μέρα πλὴν μεγάλο.

Καλῆτερα νὰ βλέπουνε τὰ τέκνα μας μιὰ 'μέρα
μιὰ πέτρα δοξασμένη,

παρὰ καθ' ἑνας ποῦ περνᾷ τὸ πρόσωπον νὰ στρέφη
γὰ νὰ μὴ 'δῆ τῆς προδοσιᾶς καὶ τῆς μικροφυχίας
τὰ στίγματα 'στους τοίχους.

Σὲ περιμένομεν, Πασᾶ, μὲ τὰ στρατεύματά σου
καὶ ἐδῶ θὰ μάθῃς πῶς κυλιᾷ τὸ Κρητικὸ τουφέκι....

Τοὺς καπετάνιους κί' ἀρχηγοὺς ἀμέσως θὰ καλέσω
τοῦτο τὸ γράμμα (1) τοῦ Πασᾶ γὰ νὰ τὸ ἀναγνώσω
Νεόφυτε! Νεόφυτε!

(1) Δεικνύει τὴν ἐπιστολήν.

ΣΚΗΝΗ Β'.

(— Εισέρχεται ὁ Νεόφυτος, μοναχὸς μὲ ἀμφίσειν καλογῆρου. —)

Νεόφυτος

Μ' ἐφώναξες πιστεύω

Ἄγιε Καθηγούμενε, τί τρέχει; τί συμβαίνει;

Ἡγούμενος

Ὁ Κορωναῖος Ἄρχηγὸς ἐξύπνησε; ... τὸν εἶδες; ...

Νεόφυτος

Καὶ μήπως ἐκοιμήθηκε καθόλου, Δέσποτά μου;

Ἡγούμενος

Ὁ δὲ Παπᾶ Μαρουλιανός;

Νεόφυτος

Μετὰ τοῦ Κορωναίου

κι' οἱ δὴ ὄξημερωθήκανε μὲ τ' ἄρματα ἔστο πόδι.

Κι' ἀπὸ τῆς χθὲς ποῦ φθάσανε τρέχουν ἀπάνω κάτω

νὰ δοῦνε τὰς πολεμικὰς ἐλλείψεις τῆς Μονῆς μας.

Ἡγούμενος

Κι' ἐμένα δὲν μ' ἐφώναξες, Νεόφυτε, καθόλου!

Νεόφυτος

Ὁ Κορωναῖος ἔλεγε πῶς θᾶσαι κουρασμένος,

ποῦ τώρα δὲν ἠσύχασες καθόλου τόσαις μέραις

ποῦ τρέχεις γιὰ ταῖς φαμελιαῖς ποῦ λθάν ἔστο Μοναστήρι

τοῦ Ρεθεμνιώτα, Δέσποτα, τοὺς Μυλοποταμίτας

καὶ τόσοις Ἀμαριώτα,

κι' εἶπε πῶς νὰ σ' ἀφήσωμε νὰ ἀναπαυθῆς κοιμάτι...

Ἡγούμενος (κατ' ἰδίαν)

Καὶ ποῦ νὰ ξέρης, Ἄρχηγέ, ὅτι κι' ἐγὼ ἔστο πόδι

καὶ πάλι ὄξημερώθηκα...

(—Τῷ Νεοφύτῳ—)

Ἐκείνη ἡμέρα
 ποῦ ἡ σάλπιξ ἐγεγήθη ἢ ἡ σάλπιγξ τῆς πατρίδος,
 εἶν' ἔγκλημα, Νεόφυτε, προδίδει τὴν Πατρίδα
 ὅποιος θὰ ἴπῃ νὰ κοιμηθῆ γιὰτ' εἶναι κουρασμένος...
 Ὅταν ἀναπαυτήριον μιὰ ἡμέρα θὰ σαλπίσῃ
 ἢ Σάλπιγξ τῆς Πατρίδος μας, ἢ θάνατος τῆς Δόξης,
 τότε καθ' ἕνα δύναται τὰ μέλη ν' ἀναπαύσῃ,
 ἀλλὰ καὶ τότε δὲν θὰ ἴπῃ πῶς εἶναι κουρασμένος.
 Πατρίς ποῦ δὲν κουράζονται ποτὲ τὸν τὰ παιδιὰ της
 στὸν κολοφῶνα φθάνουνε σιγὰ σιγὰ τῆς δόξης.
 Πατρίς ὅπου κουράζονται καὶ θέλουν ἀναπαύσεις
 σαλπίζουν μέσα ἑστῆς σκλαβιᾶς τὴν λάσπη καὶ τὴν βροῦμα.
 Λοιπὸν, Χατζῆ Νεόφυτε, νὰ ξέρῃς εἰς τὸ μέλλον,
 τὸ μεσημέρι, τὸ πρωῖ, τὸ δειλινὸ, τὸ βράδυ,
 τὴν νύκτα τὰ μεσάνυχτα καὶ ἑστῆς αὐγῆς ταῖς ὥραις
 πάντα μ' εὐρίσκεις ξυπνητὸ σὰν μὲ ζητᾶς παιδί μου.

Νεόφυτος (ὑποκλίνων τὴν κεφαλὴν)

Μάλιστα, καθηγούμενε....

Ἡγούμενος

Τώρα νὰ μοῦ φωνάξῃς

τοὺς Καπετάνους κ' Ἀρχηγούς ἑστὸ πτωχικὸ κελί μου.
 Τὸν Μελισσιώτη, τὸν Σκουλά, Μπορτάλιο καὶ Χαιρέτη,
 Σκορδίλη, Δασκακολωστῆ, Μπολάνη. Σαουνάτσο,
 τὸν Βενιανὸ, τὸν Μπεργαδῆ, καὶ τὸν Ἀντωνογιάννη,
 Κούβο καὶ Δράκο τοῦ Ντελῆ καὶ τὸν Παπᾶ Κρανιώτη,
 τὸν Ἀρχηγὸν τὸν γενικὸν τὸν Πᾶνο Κορωνοῖον
 καὶ τὸν Παπᾶ Μαρουλιανὸ κ' ἑστὸν μαζὺ τὸν νᾶσαι.
 Νᾶλθη κ' ὁ Δημακόπουλος κ' ὁ Ἐάνθης ὁ λεβέντης
 κ' ἢ μᾶνα τῶν παλληκαριῶν ἢ Δασκαλοχαρῆζικεῖα,

ποῦ θέλω κάτι νὰ τὸν ᾽πῶ καὶ νὰ τὸν ἀναγγείλω.

Νεόφυτος (ὑποκλίνων)

Εὐθὺς πηγαίνω, Δέσποτα, ...

(—φεύγει—)

Ἡγούμενος (φωνάζων τῷ Νεοφύτῳ)

Νεόφυτε! Νεόφυτε καὶ τὸν Ἀδάμη φέρε...

Νεόφυτος (ἐπανερχόμενος)

Μάλιστα, Καθηγούμενε...

(—Φεύγει—)

Ἡγούμενος (Μένος)

Με τέτοια παλληκάρια

πολλοὺς Πασσάδες ἢ Μονὴ θέλει νὰ πολεμήσῃ...

Πασᾶ! Πασᾶ! ποῦ ᾽νόμισες πῶς θὰ σοῦ ποῦμ' ὠρῖστε

ν' ἀνοίξω τοῦ Μοναστηριοῦ ταῖς πόρταις νὰ σὲ βάλω

νὰ δέσωμε τὰ χέρια μας σταυρὸ γιὰ νὰ μᾶς σφάξῃς...

Πασᾶ! σὲ τούρκων πτώματα ἐπάνω θὰ πατήσης

νὰ κάμας σκάλα νάναβῆς νὰ ᾽μπῆς στὸ Μοναστήρι.

Κι' ὅταν θὰ ᾽μπῆς νεκρὰ κορμιά θὰ συναντᾶς μονάχα

κι' ἐπάνω τούρκων πτώματα θὰ τᾶχουν σκεπασμένα

κι' ἕνας δὲν θᾶναι ζωντανὸς γιὰ νὰ σὲ προσκυνήσῃ.

(—κυτταζει πρὸς τὰ παρασκηνία λέγων—)

Ὁ Κορωναῖος ἔρχεται κι' ὀλίγο παραλίω

καὶ τὸν Παπᾶ Μαρουλιανὸ θωροῦ τὸν τουρκοφάγο.

ΣΚΗΝΗ Γ'.

(—Ὁ Κορωναῖος εἰσέρχεται μὲ συνταγματάρχου στολὴν καὶ ἀμέσως κατόπιν ὁ Παπᾶ Μαρουλιανός.—)

Ἡγούμενος (τοῖς εἰσελθούσιν)

Εἰς τὴν κατάλληλον στιγμὴν μᾶς ἤλθεσ, Ἀρχηγέ μου,

κι' ἐσὺ Παπᾶ Μαρουλιανὲ ᾽στὸ δύστυχο τ' Ἀρκαδί.

Κορωνάος

Ἐστὸ τιμῆ ἔνο, Ἐγούμενε. κἴ ἔνδοξο Μοναστηρι....

Παπᾶ Μαρουλζανός

Ἐπόταν ἔχει Ἐγούμενον ἔσᾶς τὸ Μοναστηρι

θὰ γείνη δόξης στέφανος κάθε του δυστυχία.

Κἴ ὁ δυστυχὴς ποῦ σκέπτεται νὰ πέση νάποθάνη

Ἐστὴν ἔγκαλιὰ τῆς δόξης,

νὰ προσκηνοῦν τὸ μνήμά του μ' εὐλίβειαν οἱ ζῶντες,

αὐτὸς δὲν λέγεται ἄτυχὴς καθόλου, Δέσποτά μου.

(—Κυριάζουν ὅλοι πρὸς τὰ παρασκήνια—)

ΣΚΗΝΗ Δ'.

(—Εἰσέρχονται καὶ οἱ λοιποὶ καὶ ἴστανται εἰς ἡμικύκλιον—)

Ἐπαντες ὁμοῦ (κλίνοντες ὀλίγον τὴν κεφαλὴν)

Τὰ σέβη μας, Ἐγούμενε,...

Ἐγούμενος

Καλῶς τὰ παλληκάρια

καλῶς καὶ τὴν Σουλιώτισσα τὴν Δασκαλοχαρίκλεια,

Καθίσετε παρακαλῶ.

(—Κάθηνται ὅλοι—)

Ἐέρετε, Καπετάνιοι

πῶς εἶναι γυναικόπαιδα Ἐστὸ Μοναστηρι τόσα.

Ἐτὸν Οἰκονόμον σήμερον εἶπα νὰ τὰ μετρήση

κἴ εὔρ' ἔννιακόσους δέκα τρεῖς ἐν ὄλω ψυχομέτρι,

κἴ εὔρε τρακόσους ποῦ ἔμποροῦν τουφέκι νὰ κρατήσουν,

καὶ μὲ σαράντα μοναχοὺς τρακόσοι καὶ σαράντα.

Ἐὔρε τροφὰς σιγὰ σιγὰ νὰ φθάσουν ἕνα χρόνο

καὶ σφαῖρας καὶ πυρίτιδα πολλὰς στὰς ἀποθήκας

Χαρίκλεια (τῷ Ἐγούμενῳ)

Ἐκεῖνους ὅπου δύνανται τουφέκι νὰ κρατήσουν

δὲν τοὺς ἐμέτρησε καλὰ καθόλου, Δεσποτά μου.

Ἡγούμενος (τῇ Χαρίκλειᾳ)

Δὲν τοὺς ἐμέτρησε καλὰ καθόλου;

Χαρίκλεια (τῷ Ἡγούμενῳ)

Ναὶ καθόλου...

Γιατὶ κί' ἐκεῖναις ποῦ φοροῦν φουστάνια καὶ τσεμπέρια
δὲν θὰ τὰς ἐλογάρισε γιατί φοροῦν φουστάνια.

Κί' ἂν δὲν τοὺς ἐλογάρισε βεβαίως, Δέσποτά μου
δὲν σοῦλε 'κείνους ποῦ 'μποροῦν τουφέκι νὰ κρατήσουν
μὰ σοῦλε 'κείνους ποῦ φοροῦν ἄνδρὸς ἐνδυμασίαν.

Ἡγούμενος (τῇ Χαρίκλειᾳ.)

Κί' ἐκείνους ἔπρεπε νὰ 'πῆ....

Χαρίκλεια (τῷ Ἡγούμενῳ.)

Καθόλου, Δέσποτά μου!

Κί' ἂν χθὲς προχθὲς 'στὸ σπῆτι των ἐλέγοντο γυναῖκες,
ἐκεῖναις ποῦναι σήμερον μέσα 'στὸ Μοναστήρι,
σήμερον ἄνδρας νὰ τοὺς λὲς μὲ ροῦχα γυναικεῖα.
Σήμερον 'στὸν κατάλογον κί' ἐκεῖναις νὰ περάσουν
ποῦ θὰ γραφοῦν ὅσοι 'μποροῦν τουφέκι νὰ κρατήσουν
κί' ὅσοι τὴν νύκτα, Δέσποτα, θὰ στέλλωνται 'στὴν βάρδεια,
κί' ὅσοι θὰ κάμουν πόλεμον ἀπὸ τὰ μετερίζια,
κί' ὅσοι νεκροὶ θὰ ξαπλωθοῦν μὲ τῶν ἐχθρῶν τὰ σφαίρας,
γιά 'κεῖνα τὰ μικρὰ παιδιὰ ποῦναι στὸ Μοναστήρι.
Μαζὺ μ' ἐκείνους νὰ γραφοῦν καὶ νὰ λογαριαστοῦνε.

Παπᾶ Κρανιώτης (τοῖς λοιποῖς)

"Ἐχει μεγάλο δίκαιον ἡ Δασκαλοχαρίκλεια...

"Ἐχθὲς τὸ βράδυ 'πέρασα κί' ἤκουσα 'στὰ κελιά των
γέλοια, τραγούδια καὶ χαραῖς ποῦ 'μάθανε πῶς Τοῦρκοι
ἔρχονται νὰ πατήσουνε μὲ πόλεμο τ' Ἀρκαδί,

κι' ὄλαις ἠ παρακαλοῦσανε Χριστὸ καὶ Παναγία
νὰ ᾶδῶν ἐπάνω σὲ Πασσᾶ τὸ βόλι των νὰ πέση...

Κοροναῖος (τῷ Ἡγουμένῳ)

Ἔρχονται Τοῦρκοι, Δέσποτα, τ' Ἀρκαδί νὰ πατήσουν ;...

Ἡγούμενος

Αὐτὸ σᾶς προσεκάλεσα γὰ νὰ σᾶς ἀναγγείλω...

Ἄπαντες ὁμοῦ (τῷ Ἡγουμένῳ)

Αὐτὸ ν' ἀκούσωμε κι' ἐμεῖς εἶν' ἡ χαρὰ μας... λέγε.

Ἡγούμενος

Ἔλαβ' ἀπὸ τὸ Ρέθυμνον σήμερον ἓνα γραῖμμα
ἀπὸ τὸν Μουσταφᾶ Πασσᾶ κ' ἀκούσετε τί γράφει.

— (*Αναγινώσκει ὁ Ἡγούμενος καὶ οἱ λοιποὶ ἀκροῶνται προσε-
κτικῶς.—

Ἄγιε Καθηγούμενε Γαβριήλ
τῆς Μονῆς Ἀρκαδίου.

«Τὴν ἐπιτροπὴν τῶν ἐπαναστατῶν καὶ ὄλας τὰς οἰκογενείας
ποῦ κατέφυγον εἰς τὴν Μονὴν νὰ ἐκδιώξης ἀμέσως, διότι
ἔξεστράτευσα κατὰ τῆς Μονῆς μὲ μεγάλην δύναμιν στρατοῦ
καὶ πυροβολαρχίας, καὶ ἐὰν δὲν συμμορφωθῆς μὲ τὴν δια-
ταγὴν μου μίαν πέτρα ἐπάνω εἰς ἄλλην τῆς Μονῆς δὲν θ'
ἀφήσω, καὶ ὅσους ὁ γενναῖος μου στρατὸς δὲν φονεύσει θὰ
τοὺς φέρω αἰχμαλώτους εἰς τὸ Ρέθυμνον.»

Ὁ στατάρχης Μουσταφᾶς Πασσᾶς

Χαιρέτης (ὄρθιος καὶ ὀργίλως)

Ὅλα τὰ γυναικόπαιδα θέλει λοιπὸν ὁ λύκος
ἔξω νὰ τοῦ τὰ βγάλωμε νὰ τὰ κατασπαράξῃ ;

Πασσᾶ ! Πασσᾶ ! ποῦ ἠ νόμισες πῶς πᾶς σὲ πανηγῦρι
δὲν ξέρεις ὅτι μακελλὸ Πασσᾶ σὲ περιμένει.

Ἔλα, Πασσᾶ, καὶ μὴν ἀργεῖς... Ἔλα νὰ ᾶῖς τ' Ἀρκαδί

ὅπου θαρρεῖς πῶς εὐκόλα θὰ ἴμπῃς νὰ κατακόβῃς,
τὸ κάθε μειριζί του πῶς εἶναι Χάρου στόμα.

Κορωνάος (τῷ Χαιρέτῃ)

Φρόνησις καὶ παλληκαριὰ σ' αὐτὰς τὰς περιστάσεις
πρέπει νὰ περπατοῦν 'μαζύ...

Μελισσώτης (ἔρθιος, τῷ Κορωναίῳ δεικνύων τὸν Χαιρέτην)

ὍΚαπετὰν Χαιρέτης
πολὺ δικαίως, Ἀρχηγέ, ἴμιλεῖ μ' αὐτὴ τὴν γλῶσσα.
Καὶ τ' εἶν' ὁ Μουσταφᾶς Πασᾶς; Καὶ πῶς μᾶς ἴπῃρε τάχα;
καὶ τ' εἶναι τὰ κανόνια του κ' ἡ δέκα του χιλιάδες;
Δὲν ἄκουσε; δὲν ἔμαθε; δὲν εἶδε ἴστα χαρτιά του,
ὅτι κανόνια καὶ στρατοὶ τοὺς Κρητὰς δὲν τρομάσουν;
Τί φοβερίζεις τὸν μπεκοῖ ὅτι μεθῇ τὸ σπῆρτο;
τὸν ναύτη τὸν ἀτρόμητο πῶς θάλασσα μυκᾶται;
καὶ τὸν αἰτὸ πῶς θ' ἀναβῇ σιτὴν πλόψιλή μαδάρα;
Τί φοβερίζει κ' ὁ Πασᾶς ἀνθρώπους ὅπου ξέρει
ὅτ' ἡ ζωὴ κ' ὁ θάνατος εἶναι γ' αὐτοὺς παιχίδι;

Κοῦθος (τῷ Κορωναίῳ δεικνύων τὸν Μελισσιώτην)

Ὅ Μελισσιώτης, Ἀρχηγέ, πολὺ καλὰ τὰ λέγει
κ' ἐγὼ ζητῶ τὴν ἄδειαν κάτι νὰ συμπληρώσω

Μελισσώτης (τῷ Κοῦθῳ)

Μίλησε, Κοῦβε, ἴμίλησε...τὴν ἄδειαν σοῦ δίδω.

Κοῦθος (τοῖς λοιποῖς χαριεῖς)

Δόξα μεγάλη καὶ χαρὰ ἴστοὺς χίλους τῆς Μονῆς μας
ποῦ θ' ἀντικρύσουν τοῦ Πασᾶ ταῖς δέκα του χιλιάδες
κ' ὅπου κ' ἂν ρίψουν σφαῖρα

ἓνα καὶ διὰ καὶ τρεῖς μαζύ τοῦς Τούρκους θὰ σκοτῶν ἢ

Κορωνάος (τοῖς λοιποῖς ἔρθιος)

Κ' ἐγὼ τελείως σύμφωνος εἶμαι μ' αὐτὴ τὴ γνώμη,
μόνον τὰ γυναικόπαιδα, τοὺς γέροντας καὶ γραῖας,

νά πᾶμε ν' ἀσφαλίσωμε ἠψηλά ἄστον Ψηλοῤῆτη.

Χαρίκλεια (τῷ Κορωναίῳ μὲ τόνον)

Μὴ μᾶς ὑβρίζεις, Ἀρχηγέ, θά μείνωμεν μαζί σας
μαζύ σας ν' ἀποθάνωμεν μαζύ σας νά ταφῶμεν.

Μιὰ βάρδερα τοῦ Μοναστηριοῦ δεῖξετε ἴσταῖς γυναῖκες
κί' ἐκεῖ θά δῆς τὰ θαύματα τοῦ γυναικειοῦ θάρρους.

Καὶ μὴ μᾶς βλέπεις, Ἀρχηγέ, μὲ σάκκους καὶ φουστάνια,
κί' ἔλα νά βάλῃς, Ἀρχηγέ, ἄστο στήθος μας τ' αὐτί σου
νά ὀδῆς Ἑλληνικὴ καρδιά κί' ἀντρίστηκα πῶς πάλλει.

Ἡγούμενος (τοῖς λοιποῖς)

Λοιπὸν ἀσφασίζετε νά μείνωμε ἄστο Ἀρκάδι;

Ὅλοι μαζί (ἔρῃσι τῷ Ἡγούμενῳ)

Κί' εἶναι γιὰ τοῦτο, Ἡγούμενε, ἀμέτρον ἢ χαρὰ μας.

Ἡγούμενος

Ἐλθετε Καπετάνιοι μου νά σᾶς γλυκοφιλήσω

— (Ἐναγκαλιζέσται ὅλους καὶ τοὺς φιλεῖ, φιλοῦσιν καὶ ἐκείνοι τὸ
χέρι του. Φιλεῖ καὶ τῆς Χαρίκλειας τὴν χεῖρα καὶ ἐκείνην τὴν τοῦ
Ἡγούμενου.) —

ΣΚΗΝΗ Δ'.

Εἷς ὀπλίτης (εἰσέρχεται εἰς τὴν σκηνὴν λέγων)

Ἐπὸ μέσ' ἀπὸ τὸ Ρέθυμνον ἔφθασε ταχυδρόμος

καὶ φέρει μιὰν ἐπιστολὴν καὶ θέλει νά τὴν δώσῃ

ἄστην χεῖρα σας Ἡγούμενε...

Ἡγούμενος (τῷ ὀπλίτῃ)

Ἄς ἔλθῃ νά τὴν φέρῃ...

ΣΚΗΝΗ Ε'.

(—Εἰσέρχεται νέος μὲ Κρητικὴν ἐνδυμασίαν κρατῶν ἐπιστολὴν
ἣν ἐγχειρίζει τῷ Ἡγούμενῳ.—)

Ἡγούμενος (τῷ κομιστῇ)

Ποιὸς μᾶς τὴν στέλνει τέκνον μου ;...

Ταχυδρόμος (τῷ Ἡγουμένῳ)

Ὁ Μουχαρέμ Ἐφένδης...

Ἡγούμενος (τῷ Νεοφύτῳ)

Νεοφύτε, τὸν ἀνθρωπον φέρε ἵστον Οἰκονόμον
φαῖ καλὸ καὶ μπόλικο εἶπέ του νὰ τῷ δώση
κι' ἀπὸ τὸ πλιὸ καλὸ κρασί ποῦναι ἵστην ἀποθήκην.
Κι' εἰς τὸν Ταμίαν τῆς Μονῆς εἶπέ πῶς παραγγέλλω
νὰ δώση δέκα τάλληρα ἵστον ἀνθρωπον πρὶν φύγη.

(— Ὁ Ταχυδρόμος μετὰ τοῦ Νεοφύτου φεύγουσι.—)

Κορωναῶς (τῷ Ἡγουμένῳ)

Ἡγούμενε, ποιὸς εἶν' αὐτὸς ὁ Μουχαρέμ Ἐφένδης ;

Ῥενος γούμ (τοῖς λοιποῖς)

Ἐπάλληλος εἰς τὸν Πασᾶ καὶ Καστρονὸς τὸ γένος
ἀπὸ μητέρα Χριστιανὴν ποῦ τὴν ἐπιάσαν σκλάβα,
καὶ Τοῦρκος εἶναι σήμερον μέσα ἵστους ἄλλους Τοῦρκους
μὰ τὸν Σταυρὸν καὶ τὸν Χριστὸν μετὰ τὴν ψυχὴ λατρεύει.

Ἐάνθη (τῷ Ἡγουμένῳ)

Καὶ τί μᾶς γράφει, Δέσποτα ;

Ἡγούμενος (τῷ Ἐάνθῃ)

Τώρα θὰ ἴδοῦμε, Ἐάνθη..

(— ἀποσφραγίζει τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἀναγινώσκει.—)

Ἐν Ρεθύμνῃ 6 Νοεμβρίου

Ἄγιε Ἡγούμενε τῆς Μονῆς Ἀρχαδίου,

Αὔριον ἐστρατεύει στρατὸς ἀποτελούμενος ἐξ 7,000 χι-
λιάδων ὑπὸ τὸν γυναικάδελφον τοῦ Μουσταφᾶ Πασᾶ Σου-
λεϊμὰν βέη, καὶ χίλιοι ἐντόπιοι ὑπὸ τὸν Ἀλῆ Ἀγᾶν Πα-
στέλλαν ἐξ Ἀμνάτου κατὰ τῆς Μονῆς. Τὴν ἐπομένην θὰ
τοὺς ἀκολουθήσῃ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μουσταφᾶς Πασᾶς μετὰ

4000 χιλιάδων στρατοῦ καὶ δύο ὄρεινῶν καὶ δύο πεδινῶν πυροβόλων. Χίλιοι στρατιῶται ἀπασχολοῦν τοὺς Ρεθυμνίους ἵνα μὴ ἔλθωσιν εἰς ἐπικουρίαν σας. Δύο χιλιάδας ἀπέστειλεν εἰς Κρουσῶνα ἵν' ἀπασχολοῦν τοὺς Μαλεβυζώτας. Ὁ Ρεσῆ τ Πασᾶς ἀπειλεῖ εἰσβολὴν εἰς τὸ Μυλοπόταμον. Ὁ Ζυμβρακάκης ἠτήθη εἰς Βαφὲ Ἀποκορώνου καὶ οἱ Ἀποκορωνιώται ἀπασχολοῦνται εἰς τὴν περισυλλογὴν τῶν ἐρειπίων τῆς ἤτης. Οἱ Σφακιανοὶ ἀπασχολοῦνται εἰς τὴν ὑποστήριξιν τῶν καταφυγόντων ἐκ εἰ γυναικοπαίδων Πάντοτε νὰ ἦσθε ἄγρυπνοι καὶ ἔτοιμοι. Τὰ γυναικόπαιδα οἷαν δῆποτε ὀδὸν καὶ ἂν ἀκολουθήσωσιν εἰς τούρκων χεῖρας θὰ πέσωσιν.

Ὁ γνωστός σου

« Ὁπαδὸς τοῦ Χριστοῦ »

Ἡγούμενος

Δέκα χιλιάδες τακτικὸ μαζὺ μὲ χίλιους ἄντ'όπλιους

Σκουλᾶς

Ἄς ἔλθουν δέκα κ' εἴκοσι, σαράντα καὶ πενήντα, πολλοὺς τ' ἀρέσει νὰ θωρῆ τὸ Κρητικὸ ντουφέκι

Παπᾶ Μαρουλιανός

Ἀλήθεια, Καπετὰν Σκουλᾶ, μὰ πρέπει ταῖς γυναῖκες νὰ τὰς ῥωτήσωμεν ἑμεῖς ἂν θέλουν ν' ἀπομείνουν, καὶ σὲ παρακαλῶ πολὺ Χαρίκλεια φώναξέ τας.

(— Ἡ Χαρίκλεια ἐξέρχεται —)

Ἡγούμενος (τῷ Σχορδίλλῃ)

Τὴν γνώμην δὲν ἀκούσαμε τοῦ Καπετὰν Σχορδίλλῃ.

Σχορδίλλης

Πρέπει νὰ γείνη τοῦ Πασᾶ τὸ Μοναστηρί μνημα.

Ἡγούμενος

Ἐξόμῃ δὲν ὠμίλησε κί' ὁ Καπετὰν Μπορτάλιος....

Μπορτάλιος

Τ' Ἀρκάδι θὰ παραδοθῆ σὰν ἀποθάνωμ' ὄλοι.

Ἡγούμενος

Κί' ἐσύ, Καπετὰν Μπεργαδῆ, τὴν γνώμην σου δὲν εἶπες....

Μπεργαδῆς

Λυποῦμαι ποῦ μᾶς ἔρχονται δέκα χιλιάδες μονο.

Ἡγούμενος

Κί' Ἀδάμης μὲ τὸν Βενιανὸ καὶ τὸν Ἀντωνογιάννη
καὶ μὲ τὸ Δημακόπουλο καὶ τὸν Ντελῆ τοῦ Δράκου
ποῖὰ γνώμη δίδουε κί' αὐτοί ;...

Ἀδάμης

Θέλω νὰ πέσω πρῶτος

Βενιανός

Κί' ἐγὼ νὰ πέσω δεύτερος

Ἀντωνογιάννης

Κί' ἐγὼ νὰ πέσω τρίτος.

Δημακόπουλος

Κί' ἐγὼ νὰ πλέξω νὰ πνιγῶ μέσα σὲ Τούρκου αἷμα.

Ντελῆς Δράκου

Εἶν' ἡ χαρὰ μου νὰ γενῆ τὸ μνήμα μου στ' Ἀρκάδι,
(—Κυττάζουν ὄλοι πρὸς τὰ παρασκήνια—)

Ἡγούμενος

Εἶν' ἡ Χαρίκλεια κί' ἔρχεται καὶ σέρνει ταῖς γυναῖκες,

ΣΚΗΝΗ ΣΤ.

(—Εἰσέρχεται πρώτη ἡ Χαρίκλεια καὶ μετ' αὐτὴν γυναῖκες—)

Χαρίκλεια (ταῖς γυναῖκες)

Γυναῖκες, ποῦ βυζάζατε λεβέντες ἴστους μαστούς σας·
γυναῖκες, ποῦ ἔγεννήσατε τῶν Τούρκων τοὺς φονιάδες·
γυναῖκες, ποῦ νυχθημερὸν τοὺς Τούρκους καταρῶσθε·
ὁ Μουσταφᾶς ἐμήνυσε νὰ τοῦ παραδοθοῦμεν,
κί' ἔρχεται κατ' ἐπάνω μας μ' ἐννιά δέκα χιλιάδες,
μὲ τακτικούς καὶ ρέμπελο καὶ μὲ βαρεῖα κανόνια.
Θέλετε ν' ἀποθάνωμε μ' αὐτοὺς στὸ μοναστήρι
ἢ θέλετε νὰ φύγωμε ἴσθην Ἰδη ἔντροπιασμέναις;

Μία γυναῖκα

Ὅλαις μας θ' ἀποθάνωμε μαζύ σας Καπετάνιοι,
καὶ σᾶς ζητοῦμε μάλιστα γονατισταῖς (γονατίζουν) ἓμιὰ χάρι
τουφέκια νὰ μᾶς δώσετε καὶ μπόλικο φυσιέκια,
νὰ μὴν πεθάνωμεν κί' ἐμεῖς μ' ἐσταυρωμένα χέρια
νὰ πλέξωμεν ὅπως κί' ἔσεῖς μέσα σὲ Τούρκων αἷμα.
Γυναῖκες γὰρ τοὺς ἄνδρας μας, μάνναις γὰρ τὰ παιδιὰ μας,
ἀλλὰ γὰρ τὴν Πατρίδα μας πιστοὶ τῆς στρατιῶται.

(—Ἐγείρονται—)

Κωστῆς Δασκαλάκης

Ἐμένα δὲν ἐρώτησες ἀκόμη, δέσποτά μου,

Ἐγούμενος

Μὰ τῆς Χαρίκλειας τὸν ὑγὸ τί θὰ τὸν ἐρωτήσω;

Κωστῆς Δασκαλάκης

Γράψε τοῦ Μουσταφᾶ Πασᾶ ποῦ σοῦ ζητᾷ τ' Ἀρχάδι
νὰ τοῦ τὸ παραδώσωμεν ἔσταυρωμένα χέρια,
ὅτι δὲν καταδέχεται τὸ τέτοιο μοναστήρι
ποῦ τὸ φρούροῦν, Ἐγούμενε, μανάδων τέτοιων τέκνα,
γὰρ νὰ τὸ παραδώσουνε σ' ἓνα Πασᾶ μονάχα
ποῦ στέλλει μόνον δώδεκα χιλιάδες νὰ τὸ πάρῃ.

Χαρίλεια (τῷ Κωστῆ)

Εὐχαριστῶ, λεβέντη μου, εὐχαριστῶσε ἄγέ μου,
εὐχομαι πάντα τέτοιοις ἄγιοις τὰ κἀνή κάθε μάνα

(—Ρίπτεται ἐπ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἐναγκαλιζεται—)

Πίπτει ἡ αὐλαία.

ΠΡΑΞΙΣ Β΄.

ΣΚΗΝΗ Α΄.

(—Εἰς τὴν αὐτὴν αἴθουσαν παρουσιάζεται ὁ Ἠγούμενος ὁ Κορωνάος καὶ ὁ Πατῆ Μαρουλιανὸς ἔνοπλοι.—)

Ἠγούμενος (τοῖς δύο ἄλλοις)

Λοιπὸν νὰ φύγῃς, Ἀρχηγέ, νὰ πᾶς εἰς τὴν εὐχή μου,
κι' ἐσὺ, Πατῆ Μαρουλιανέ, καλὸ σου κατευόδιο,
ἀφοῦ καὶ τὸ Συμβούλιον συμφέρο μας τὸ βρῖσκει
νὰ μὴν κλεισθῆτ' ἔσεῖς οἱ δαῖ μέσα ἔστο Μονοστηρί.

Ἐγὼ σᾶς ἤθελα κι' ἐδῶ, ἀλλὰ σᾶς θέλω κι' ἔξω
γιατὶ ἔστους ἔξω θᾶχωμε τὸ θᾶρος τὸ μεγάλο.

Ὅπως μᾶς ἔγραψε προχθὲς ὁ Μουχαρέμ Ἐφένδης,
ὁ Τοῦρκος ἔξεστράτευσε ἑτάς κέντε τοῦ Νοέμβρη,
αὔριον θᾶχωμεν ἑπτὰ κι' αὔριον δίχως ἄλλο
θ' ἀναφανῆ τὸ στράτευμα κοντὰ ἔστο Μοναστηρί.

Ἐμεῖς κι' ἄν εἶναι δώδεκα καὶ δεκατρεῖς χιλιάδες
θὰ τοὺς ἀναχαιτίσωμεν καὶ διὰ καὶ τρεῖς ἡμέραις.

Ἄλλὰ θὰ ἄλιγοστεύωμεν βεβαίως κάθε ἄμερα
καὶ πρέπει τὸ ταχύτερον ἄπ' ἔξω νὰ φανῆτε.

Κορωνάος (τῷ Ἠγουμενῷ)

Τοὺς σταύλους νὰ χαλάσετε προτρέπω, Δέσποτά μου,
γιατὶ εἶναι καθὼς ἔξερετε, κοντὰ ἔστο Μοναστηρί

κι' οἱ Τοῦρκοι γὰ προχώματα δύνανται νὰ τοὺς πιάσουν

καὶ νὰ σιμώσουν εὐκόλα καὶ νὰ σᾶς κάμουν θραῦσιν.

Παπᾶ Μαρουλιανός (τῷ Ἡγουμένῳ)

Ὡς καὶ τὸν ἀνεμόμυλον ποῦ κεῖται παρακάτω
γιατὶ κι' ἐκεῖνος, Δέσποτα, θὰ προφυλάξῃ τούρκους
καὶ θάναι δύσκολον πολὺ γὰ νὰ τοὺς ἐκτοπίσῃς.

Ἡγούμενος (τοῖς λοιποῖς)

Ἔχετε δίκην, μὰ καιρὸς καθόλου δὲν μᾶς μένει...
Ἄλλὰ καθὼς γνωρίζετε κι' ὅπως ἀπεφασίσθη
ἐμεῖς ἐξ ἀποστάσεως δὲν ρίπτομε μιὰ σφαίρα.
Ἐμεῖς θὰ περιμένωμεν νὰ φθάσουν εἰς τὰ τείχη
καὶ τότε τὰ τουφέκια μας θὰ τοὺς ὑποδεχθῶσιν.

(ἐξάγει τὸ ὀρολόγιον)

Κοντεύουνε μεσάνυχτα... Μὴ χάνομεν τὴν ὥρα,
σιμώσετε σὰν ἀδελφοὶ ἀλλήλους ν' ἀσπασθῶμεν
καὶ νὰ τραβᾶτε 'στὸ καλὸ κι' εἰς τοῦ Θεοῦ τὸν δρόμο.

Ἡγούμενος (ἐν συγκινήσει)

Κι' ὁ τελευταῖος ἀσπασμὸς ποῖος ξέρει μήπως εἶναι
γὰ τοῦτο μὲ εὐχαρίστησιν τὸν πέρνω καὶ τὸν δίδω.
Πρώτην φορὰν αἰσθάνομαι εἰς ὅλην τὴν ζώην μου.
Τοσαύτην εὐχαρίστησιν τόσην χαρὰν μεγάλην

Κορωνάος

Ἐλπίζω, πρῶτα ὁ Θεός, ἐδῶ 'στὸ Μοναστήρι
ποῦ δίδομε τὸ φίλημα τοῦ χωρισμοῦ μας τώρα,
αὔριον ἢ μεθαύριον ν' ἀνταμωθοῦμε πάλι
τῶν νικητῶν τὸ φίλημα νὰ δώσωμεν ἀλλήλων.

Παπᾶ Μαρουλιανός

Καὶ σήμερον φιλιούμεθα μὲ τῆς χαρᾶς τὸ δάκρυ
καὶ τότε μὲ τοῦ νικητοῦ τὸ γέλιο, Δέσποτά μου.

Ἡγούμενος

Εἴθε νὰ δώσῃ ὁ Θεός, παιδιά. τῶν Ὁρθοδόξων....

Κορωνάος (τῷ Ἡγούμενῳ)

Προτοῦ νὰ φύγω, Δέσποτα, τὸν Δημακόπουλόν μου
Ἄνθυπολοχαγὸν καλὸν κί ὑπασπιστὴν μου τώρα
θὰ προσκαλέσω, Δέσποτα, καὶ θὰ τοῦ παραγγείλω
νᾶναι πιστὸς ἐκτελεστὴς κάθε διαταγῆς σου.
Νεόφυτε! Νεόφυτε!

ΣΚΗΝΗ Β'

(--Εἰσέρχεται ὁ Νεόφυτος ἔνοπλος ὑποκλίνων--)

Νεόφυτος

Στὸν Ἀρχηγὸν προσκλίνω..

Κορωνάος (τῷ Νεοφύτῳ)

Εἶπε ἄστον Δημακόπουλον ὅτι τὸν περιμένω
εἰς τοῦ Ἡγουμένου τὸ κελί...

Νεόφυτος (ὑποκλίνων)

Ἀμέσως, Ἀρχηγέ μου.

(— ὁ Νεόφυτος ἐξέρχεται.—)

Κορωνάος (τῷ Ἡγούμενῳ)

Εἶναι πρωτοπαλλήκαρο κί ἔμπειρος εἰς τὰς μάχας
κί ἔχει χαρὰ νὰ σκοτωθῇ καὶ νὰ ταφῇ ἴσθην Κρήτη.
Κί ὁ Ξάνθης εἶναι, Δέσποτα, ἀτρόμητος κί ἐκεῖνος
καὶ τιμημένον θάνατον τ' ἀρέσει ν' ἀντικρούξῃ.
Εἶναι κί ὁ Δράκος τοῦ Ντελῆ ποῦ δεν γνωρίζει φόβο
ἔχει κί ἐθελοντὰς ὀκτώ παλληκαριᾶς στολίδια.

(—ὁ Κορωνάος κυττάζει τὰ παρασκήνια—)

Κορωνάος

Ἔρχετ' ὁ Δημακόπουλος

ΣΚΗΝΗ Γ'.

(—Εισέρχεται ὁ Δημακόπουλος χαιρετῶν Στρατιωτικῶς—)

Δημακόπουλος (τῷ Κορωναίῳ)

Μὲ θέλεις, Ἄρχηγέ μου;

Κορωναῖος (τῷ Δημακοπούλῳ)

Σὲ θέλω, Δημακόπουλε... Ἐγὼ θὰ φύγω τώρα...

Δημακόπουλος (ἐν θλίψει)

Καὶ θὰ μὲ πάρης, Ἄρχηγέ, κι' ἐμένα;

Κορωναῖος (τῷ Δημακοπούλῳ)

Δὲν σὲ πέρνω.

Δημακόπουλος (χαρίζεις)

Εὐχαριστῶ, κύρ Ἄρχηγέ... Εὐχαριστῶ μεγάλως
ποῦ θὰ μ' ἀφήσης νὰ χαρῶ σὲ τέτοιο πανηγῦρι,

Κορωναῖος (τῷ Δημακοπούλῳ)

Ὅταν γυρίσω, σὺν θεῷ, μέσα 'στὸ Μοναστήρι
θέλω ψηλὰ κι' ὀλόλευκο νὰ 'δῶ τὸ μέτωπόν σου.

Θέλω νὰ δείξης στὰ σκυλιὰ ἀπόγονος πῶς εἶσαι

τ' Ἄνδρούτσου καὶ τοῦ Μλότσαρη καὶ τοῦ Κολοκοτρώνη.

(—Ὁ Δημακόπουλος γονυπετῶν θέτει τὰ δάχτυλα τῆς μιᾶς χει-
ρὸς ἐπὶ τῆς θήκης τοῦ ξίφους του καὶ τὰ τῆς ἑτέρας ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ
πληκίῳ τοῦ Στέμματος.—)

Δημακόπουλος

Ὁρκίζομαι 'στὸ ξιφὸς μου κι' εἰς τὸ Σελτόν μας Στέμμα
τὸ μέτωπόν μου πῶς θὰ 'δῆς λευκὸν ἢ ματωμένο.

Ὅμνύω οὔτε μιὰ στιγμή πῶς δὲν θὰ λησμονήσω
πῶς εἶμ' Ἄνθυπολοχαγὸς τοῦ Ἔθνους τῶν Ἑλλήνων.

Δὲν λησμονῶ πῶς μάχομαι μὲ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Γένους
ποῦ τὴν Ἁγίαν μας Σοφιά 'στὴν Πόλιν βεβηλώνουν.

Κι' ἂν 'στὴν Ἁγίαν μας Σοφιά δὲν εἶναι πεπρωμένον

μὲ τὸ σπαθὶ ἴστὸ χέρι μου μὲν ἄποθάνω,
ὡς ἀποθάνω σήμερον σ' αὐτὸ τὸ Μοναστήρι
ἀλλὰ νὰ βλέπω δίπλα μου καὶ ἴπισω καὶ μπροστά μου
ἐχθροὺς νὰ ξεψυχοῦνε.

Μόνον αὐτὴν τὴν δέησιν ἴστὸν Πλάσῃν ἀποστέλλω.

(—Κορωναῖς τροχορεῖ τὸν λαμβάνει ἀπὸ τῆς χειρὸς τὸν ἐγείρει
καὶ τὸν φιλεῖ.—)

Κορωναῖος (μονολογῶν)

Ἔθνος μὲ τέτοια λεβενδιὰ καὶ παλληκαρῶσύνῃ,
ὄλα τοῦ κόσμου τὰ στοιχειὰ τὸν δρόμον νὰ τοῦ φράσσουν,
θέλει δὲν θέλ' ἢ τύχη του ὄλα θὰ τὰ πηδήσῃ
κι' ἐκεῖ ποῦ προορίζεται θὰ φθάσῃ κάποια ἴμερα.

—(τοῖς λοιποῖς—)

Τώρα σᾶς ἀποχαιρετῶ, κι' εὐχομαι σὰν γυρίσω
τῆς νίκης δαφνοστέφανα νὰ ἴδῶ ἴστὰ μέτωπά σας

Παπᾶ Μιχρουλιανὸς (τοῖς λοιποῖς)

Κι' ἐγὼ σᾶς ἀποχαιρετῶ...Καὶ τὴν εὐχὴν μου δίδω
ἴστὸν Μουσταφᾶ νὰ δεῖξετε πῶς τὸ πατοῦν τ' Ἀρχάδι.

—(Χαιρετοῦν ἀλλήλους. ἴΑπέρχονται οἱ Κορωναῖος καὶ Παπᾶ Μι-
χρουλιανός—).

ΣΚΗΝΗ Δ'.

(—Εἰσέρχεται ὁ Βενζανάκης—)

Βενζανάκης (τῷ ἴΓουρμένῳ)

ἴΟλους τοὺς ἄνδρας, Δέσποτα, τοὺς ἴχομεν ἴστὸ πόδι
καὶ ἴχομεν στεῖλει καὶ φρουράς τὰ πέριξ νὰ φρουροῦνε.

Κι' εἰς τὴν φρουρὰν ποῦ φύλαττε ἴστὸ χεῖλος τῆς χαράδρας
εἰς ἴγνωστος κατέφθασεν ἴδρωμένος κουρασμένος,
μ' ἴνα σαρίκι τουρκικὸ καὶ τουρκικὸ σαλβάρι,
καὶ λέγει, Καθηγούμενε, πῶς εἶναι ταχυδρόμος,

καὶ θέλει μίαν ἐπιστολὴν στὸ χέρι νὰ σᾶς δώσῃ

Ἔγωόμενος (τῷ Βενιανάνῃ)

Γρηγόρη στεῖλε, Βενιανέ, κανένα νὰ τὸν φέρῃ,
χαμμιά κουβέντα μὴν τοῦ ἴπῃ κάνεις νὰ τὸν πιγράνῃ,
οὔτε κουβέντα, Βενιανέ, κάνεις νὰ μὴν τοῦ κάμῃ,
οὔτε ταῖς βάρδιαις νὰ μὴ ἴδῃ κί' οὔτε τὰ μετριόζια,
καὶ πόσου ἀνδρᾶς ἔχομε καθόλου νὰ μὴ μάθῃ.

(— Ὁ Βενιανάνῃς φεύγει —)

Ἔγωόμενος (τῷ Δημοπούλῳ)

Πρόσέξε, Δημακόπουλε, σ' ὅτι σοῦ ἴπῳ παιδί μου.
Τοὺς σταύλους ποῦνε ἴστην Μονὴν ἀπ' ἔξω θὰ φρουρήσῃς.
Πᾶρε λεβέντες εἴκοσι καὶ τοὺς ἐθελοντάς σου,
πᾶρε φυσέκια μπόλικα καὶ μπάλαις καὶ παραοῦτι,
πᾶρε νερό, πᾶρε τροφή γιὰ γιῶμα καὶ γιὰ δεῖπνο.
Τοῦ Χάρου τὰ πατήματα σὰν φθάσουνε ἴστους σταύλους
καὶ τελευταῖον πρόχωμα τὸ Μοναστηρί μείνῃ,
πᾶρε τὰ παλληκάρια σου ὅπου θὰ ζοῦν ἀκόμη
κί' ἔλα νὰ πιάσῃς πρόχωμα μέσα στὸ Μοναστηρί.
Τῶν σκοτωμένων σου παιδιῶν νὰ πάρῃς τὰ κεφάλια
γιατὶ δὲν θέλω νὰ τὰ ἴδωῦν καὶ νὰ τ' ἀναγνωρίσουν,
κί' ἓνα φυσέκι ἴστους ἐχθροὺς, παιδί μου, μὴν ἀρήσῃς
γιατὶ γιὰ ἴμας πολύτιμο θᾶναι κί' ἐκεῖνο τῶνα.

(— Προχωρεῖ πρὸς τὰ πικρὰ κήνια λαμβάνει μίαν Ἑλλην. Ση-
μαίαν, τείνων ταύτην πρὸς τὸν Δημακόπουλον λέγει —).

Αὐτὸ τ' Ἄγιον Σύμβολον τοῦ Ἑθνους καὶ τοῦ Γένους
στοὺς τοίχους, Δημακόπουλε, τῶν Σταύλων θ' ἀνυψώσῃς,
κί' ἂν δὲν προφθάσῃς ἴστην Μονὴν μὲ δόξαν νὰ τὸ φέρῃς,
ἴστον τελευταῖόν του φρουρὸν παραγγελιά ν' ἀφήσῃς
ν' ἀνάψῃ χωριστὴ φωτιὰ καὶ μέσα νὰ τὸ ρίψῃ

νά γείνη στάκτης τῆς φωτιᾶς νά μὴν τὸ πάρον Τουῖροι.
Καί τὴν φωτιὰ σὲ μιὰ γωνιὰ ν' ἀνάψη, καπετάνιο,
τὴν στάκτην τῆς νά μὴν πατοῦν οἱ πόδες ἄλλοπίστων.

Δημακόπουλος (γονυπετῶν)

(—'Αποκαλύπτει, λαμβάνει τὴν Σημαίαν εἰς τὰς χεῖράς του ἀσπάζεται ταύτην λέγων βλέπων τοὺς θεατάς.—)

Σημαία μου σὲ προσκυνῶ κ' ὀρκίζομαι σ' ἐσένα
δίπλα 'στὸ μευρίζι μου ψηλά σ' ἀνυψώσω
κ' ὅταν θ' ἀποχωρίζεται νά πίπτ' ἡ κεφαλὴ μου
τότε κ' ἐσὺ, Σημαία μου, μαζὺ μ' αὐτὴν θά πίπτῃς.
Κι' ἂν ὅπου θέλει δὲν ἔμπορεῖ ὁ Ἕλλην νά σὲ στήσῃ
διότι πάντες σύσσωμοι τὸν δρόμον τ' ἀποφράσσουν,
πρέπει 'στὸν κόσμον νά δειχθῇ πῶς ὅπου σ' ἀνυψώσω
πίπτεις ἀφοῦ προτίτερα θά πέσ' ἡ κεφαλὴ του.

(—'Εγείρεται δράττεται τῆς χειρὸς τοῦ Ἡγουμένου ἀσπάζεται ταύτην λέγων.—)

Πηγαίνω, Καθηγούμενε, καὶ θέλω τὴν εὐχὴ σου.

Ἡγούμενος (ἀσπαζόμενος αὐτόν)

Παίδι μου Δημακόπουλε, πήγαινε 'στὴν Εὐχὴ μου,
καὶ τοὺς Ἁγίους τῆς Μονῆς Ἑλένην Κωνσταντῖνον
καὶ τὸν Δεσπότην μας Χριστὸν νά ἔχῃς φύλακα σου.

(—Φεύγει.—)

ΣΚΗΝΗ Ε'.

(—Εἰσέρχεται ὁ Βενιανίκης μὲ τὸν ταχυδρόμον ἀνθρωπὸν φέροντα μόνον ὑποκάμισον βράκαν κοντὴν καὶ σαρίκι λευκόν.—)

Βενιανάκης (τῷ Ἡγουμένῳ)

Τὸν Ταχυδρόμον, Δέσποτα, σᾶς ἔφερα..

Ἡγούμενος (τῷ ταχυδρόμῳ)

Παίδι μου,

ἔμαθα 'στὸν Ἡγούμενον πῶς φέρνεις ἓνα γράμμα

κί' ἐγὼ ἴμαι τοῦ Μοναστηριοῦ ὁ Ἰούενος παιδί μου.

Ταχυδρόμος (τῷ Ἡγουμένῳ)

Εἶμαι ἴστο σπῆτι, Ἰούμενε τοῦ Μουχαρέμ Ἐφένδη
δώδεκα χρόνια σήμερον χωρὶς νὰ λείψῃ ἴμερα
κί' αὐτὸ τὸ γράμμα μοῦδωκεν ἐκεῖνος νὰ σᾶς φέρω.

(—Ἐγχειρίζει τῷ Ἡγουμένῳ τὴν ἐπιστολήν.—)

Ἡγούμενος (τῷ Ταχυδρόμῳ)

Ἄμα θὰ φᾶς κί' ἄμα θὰ πῆς νὰ πᾶς εἰς τὴν εὐχή μου
καὶ χαιρετήματα πολλὰ ἴστον Μουχαρέμ Ἐφένδη.

(—Βλέπων πρὸς τὰ παρασκήνια φωνάζει.—)

Νεόφυτε, Νεόφυτε....

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'.

(—Εἰσέρχεται ὁ Νεόφυτος υποκλίνων.—)

Ἡγούμενος (τῷ Νεοφύτῳ)

Νεόφυτε, τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν νὰ παραλάβῃς,
κρᾶσι καὶ μπόλικο φαῖ νὰ δώσετε τ' ἄνθρώπου,
πρὸς τούτοις νὰ τοῦ δώσετε μετζίτια δέκα πέντε.
καὶ νὰ τὸν συνοδεύσῃτε ταῖς βάρδιας νὰ περάσῃ.

(—Φεύγουσιν οἱ Νεόφυτος καὶ Ταχυδρόμος.—)

Ἡγούμενος (τῷ Βενιανόχῳ)

Τώρα νὰ ἴδοῦμεν, Βενιανέ, τί γράφει καὶ τὸ γράμμα.

(—Ἀποσφραγίζει τὸν Φάκελλον ἀγαγινώσκων.—)

Ἐν Ρεθύμνῃ 8 Νοεμβρίου

Ἄγιε Καθηγούμενε τῆς Μονῆς Ἀρκαδίου,
Σήμερον ἔξεστράτευσεν ὁ Σουλεϊμάν Πασᾶς μετὰ τοῦ υἱοῦ
του Σαλῆ Πασᾶ ὀδηγοῦντες δεκατέσσαρας χιλιάδας ἄνδρας
ἐξ ἐντοπίων καὶ τακτικοῦ στρατοῦ. Αὔριον ἔρχεται καὶ ὁ Μου-
σταφᾶς Πασᾶς ὀδηγῶν ἄνω τῶν 8 χιλιάδων μεθ' ἐνὸς πε-

δινού πυροβόλου. Λάβετε ἔγκαίρως τὰ μέτρα σας.

Ὁ γνωστός σας

Ὁπαδὸς τοῦ Χριστοῦ

Ἡγούμενος (τῷ Βενζανάκη)

Νὰ λάβωμεν τὰ μέτρα μας μᾶς λέγει, Βενζανάκη.
Πασάδες τρεῖς μᾶς ἔρχονται κ' εἴκοσι διὰ χιλιάδες
κ' ἡμεῖς θὰ παρατάξωμεν τρακόσα παλληκάρια.
Πασᾶ! Πασᾶ! καὶ μὲ διπλοὺς ἂν ἔλθης εἰς τ' Ἀρζάδι
ἢ πόρταις δὲν ἀνοίγουνε ἂν ὁ Θεὸς θελήσῃ.
Μὰ κ' ἂν τὸ γράφῃ ἡ Μοῦρά μας τ' Ἀρζάδι νὰ πατήσῃς
νὰ βγάλῃς τὸ τομάρι μας θὰ τ' ἀκριβοπληρώσῃς

Βενζανάκης (τῷ Ἡγούμενῳ)

Ὅλα τὰ μέτρα, Δέσποτα, ἐλήφθησαν, ὡς ξέρεις
καὶ μ' ἀγωνίαν καὶ χαρὰν στέκουν τὰ παλληκάρια
νὰ ᾄδουν τοὺς Τούρκους νὰ φανοῦν νὰ τοὺς ὑποδεχθῶσιν.
Ὁ Κοῦβος μὲ τοὺς ἄνδρας του κρατοῦνε τὸ Καβούσι,
ὁ δὲ Μπορτάλιος στέκεται τὰ Χάρκεια καὶ φυλάττει
μέσα ᾄστον ἀνεμόμυλον εἶν' ὁ Παπᾶ Κραγιώτης.
Ὁ Μελισσιώτης κ' ὁ Ντελῆς ᾄστην Καστρινὴ τὴν πόρτα,
Ὁ δὲ Σκορδίλλης κ' ὁ Σκουλᾶς ᾄστην πόρτα τῆς Ρεθύμνης
ὁ δὲ Χαιρέτης, Δέσποτα, μὲ τὸν Ἀντωνογιάννη
φυλάττουνε τὰ βορεινὰ τοῦ τοίχους μετρούζια.
Ὁ Εἰάνθης μὲ τὸν Μπρεγαδῆ κ' ὁ Καπετὰν Μιχάλης
κ' ὁ Σαουνάτσος θὰ φρουροῦν τὴν πόρτα τὴν μεγάλη.
Ὁ δὲ Πετριτίσης, Δέσποτα, κ' Ἀδάμης κ' Ἀλεβίζος
κ' ὁ Προβελάκης θὰ φρουροῦν ὅλο τὸ κάτω μέρος.
Κι' ὁ Δασκαλάκης ὁ Κοσιτῆς μ' εἴκοσι παλληκάρια,
ὡς κ' Χαρίκλεια Δέσποτα, μὲ δώδεκα γυναῖκες
θὰ τρέχουν ὅπου δήποτε ἀνάγκη τὸ καλέσει.

Κι' ἔσεῖς, Ἄγιε Δέσποτα, θὰ μεριμνᾷτ' ἐφ' ὅλων.
Ἐλόπτης εἶμαι τῶν φρουρῶν ὡς ξέρεις, Δέσποτά μου,
καὶ ξέρω τὸ καθήκόν μου τὸ βάρος τῆς εὐθύνης.

Ἡγοούμενος (ἐξάγων τὸ ὠρολόγιόντου)

Τρεῖς ὥρες ὑπολείπονται νὰ ξημερώσῃ μόνον.

(—τῷ Βενιανάκῃ.—)

Εἰς τοῦ Χριστοῦ μας τὴν εὐχὴ πῆγαινε, Καπετάνιε,
κι' ἐλπίζω τὰ τουφέκια μας νὰ στεφανώσῃ δόξα.

Κι' ὅταν οἱ Τοῦρκοι θὰ φανοῦν νὰ στείλῃς ταχυδρόμον,
καὶ στέλνε νὰ μαθαίνωμεν τί γίνεται ἴσθι μάχη.

Ποτὲ μὴ λησμονήσετε μὴ φύγη ἀπὸ τὸν νοῦν-σας
πῶς καίτοι ἴγ' οἱ Ἕλληνες πολλοὶ δὲν τοὺς τρομάσουν
διότι ξέρουν μὲ τιμὴν καὶ δόξαν ν' ἀποθνήσκουν.

Ἕλλην δειλὸς νὰ γεννηθῆῖ εἶν' ἐντροπὴ μεγάλη
διότ' ὑπόδουλοι λαοὶ τὸν περιμένουν τόσοι,

κι' ἀφοῦ χιλιάδες δὲν ἔμπορεῖ πολλὰς νὰ παρατάξῃ
στήθια μὲ τόλμην καὶ ἄφοβα πρέπει νὰ παρατάτῃ.

Κι' ὅταν ὁ Ἕλλην γεννηθῆῖ δειλὸς καὶ φοβισμένος
ἐχάθῃ, καπετάνιε μου, τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος,
καὶ θρόνον τὸν Βυζαντινὸν τὸν τῶν Ἑλλήνων θρόνον
βέβηλοι καὶ κατακτηταὶ θὰ τὸν κατέχουν πάντα.

(—Ὁ Βενιανάκῃ ἀσπάζεται τὴν χεῖρα τοῦ Ἡγουμένου. Ὁ
Ἡγοούμενος ἀσπάζεται εἰς τὴν παρεῖαν τὸν Βενιανάκῃ καὶ φεύγει
οὐτός.—)

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

(—Εἰσέρχεται εἰς τὴν σκηνὴν ὁ Κωστῆς Δασκαλάκης κρατῶν
Σημαίαν φέρουσαν ἐντὸς τοῦ λευκοῦ σταυροῦ τῆς τὰς λέξεις «Ἐ-
νωσις ἢ θάνατος».—)

Κωστῆς Δασκαλάκης (τῷ Ἡγουμένῳ)

Ἦλθα τὴν εὐλογίαν σου νὰ πάρω, Δέσποτά μου,

καὶ φέρνω τὴν Σημαίαν μου] νὰ μοῦ τὴν εὐλογίῃς.

(—Ὁ Ἑγούμενος λαμβάνων τὴν Σημαίαν ποιεῖ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ ἀσπάζεται ταύτην καὶ λέγει:—)

Ἑγούμενος

Σημαία, σύμβολον σεπτὸν ποῦ κάθε μιὰ πτυχὴ σου
ἐγκλείει μιὰν Ἑλληνικὴν ἀπέραντον ἐλπίδα.

Σημαία, ποῦ διέσχισες κάμπους, βουνὰ, πελάγη,
κι' ὁ θάνατος ἐτρόμαξε κι' ὁ φόβος ὑπεχώρει.

Σημαία, ποῦ προσμένουνε νὰ 'δοῦνε τὸν Σταυρὸ σου
τόσοι πτωχοὶ μας ἀδελφοὶ σὲ σκλαβωμένα μέρη.

Σημαία, ποῦ σὲ καρτερεῖ πότε νὰ κυματίσης
καὶ τῆς Ἀγίας μας Σοφίᾳς ὀσκλαβωμένος τροῦλλος.

Ὅπως μὲ δόξαν καὶ τιμὴν ἀπὸ τ' Ἀρχάδι βγαίνεις
πάλι μὲ δόξαν καὶ τιμὴν ὀπίσω νὰ γυρίσης.

Ὅπως σ' ἐτρόμαξαν ἐχθροὶ ποτὲ στὸ Μεσολόγγι
εἰς τὸ Γαστοῦνι, στὴ Γραβιά, 'στὸ Φάλληρο, 'στὸ Σοῦλι
εἰς τὸν Κατρέ 'στὴν Ἀμπελον 'στοὺς λόγγους τοῦ Θερίσσου
'στὰ Λασηθιώτικα βουνὰ, εἰς τὸν Βαφέ, 'σταῖς Βρύσαις,

κι' ὅπως μὲ δόξα καὶ τιμὴν οἱ Κρητικοὶ σ' ἐπῆραν
ὅταν ἡ Πόλις ἔπεσε 'στὰς χεῖρας τῶν Σουλτάνων,

πάλι μὲ δόξαν καὶ τιμὴν νάλθης νὰ κυματίσης
εἰς τὸ κωδονοστάσιον ἐδῶ τῆς ἐκκλησιᾶς μας.

Ἐχε τὴν εὐλογίαν μου καὶ τῶν ἐχθρῶν τὸ σηῆνος
νὰ γίνεται φύλλα φτερὰ ἅμα θὰ σ' ἀντικρῶξῃ..

Πήγαινε, Κῶστα, 'στὸ καλὸ... πήγαινε 'στὴν εὐχὴ μου
καὶ μὴν ξεχνᾷς πῶς εἶσαι 'γιὸς τῆς Δασκαλοχαρὶκλείας.

(—Ὁ Κῶστας λαμβάνει τὴν Σημαίαν, φιλεῖ τὴν χεῖρα τοῦ Ἑ-
γουμένου, ὁ Ἑγούμενος ἀσπάζεται τὴν παρειὰν τοῦ Κῶστα καὶ
ὁ Κῶστας ἀπέρχεται—).

Ἑγούμενος (μόνος κυττάζων πρὸς τὰ ἔξω τοῦ παραθύρου).

Νὰ! βλέπω κι' ἐξημέρωσε...ἐβδόμη Νεομβρίου...

Σήμερον τὰ στρατεύματα θὰ δοῦμε τῶν ἀπίστων.
Σήμερ' ὁ Μουσταφᾶς Πασαῶς θὰ ᾿δῃ καὶ θὰ πιστεύῃ
πῶς δεκατίζουσι τοὺς ἔχθρους μὲν χροῖστα πολεμάροχοι.

ΣΚΗΝΗ Η΄.

(— Εἰσέρχεται ὁ Νεόφυτος —)

Νεόφυτος (τῷ Ἡγούμενῳ)

Ἄγιο Καθηγούμενε, φαί θὰ παραγγείλῃς;
ἀπὸ τὰ χθὲς δὲν ἔβαλες μπουκιὰ ψωμί ᾿στὸ στόμα
κι' ἄλλην τὴν νύκτα, Γούμενε, ἀπόψε ᾿στὸ ποδάρι,
παράδοξον μᾶς φαίνεται πῶς δὲν πεινᾶς καθόλου.

Ἡγούμενος (τῷ Νεοφύτῳ)

Ὅταν κρατῆς, Νεόφυτε, στὴν χεῖρα τὸ τουφέκι
κι' ὅταν ἔχθροὶ σὲ καρτεροῦν γιὰ νὰ σὲ δοκιμάσουν,
τὴν Δόξαν τῆς Πατρίδος σου θὰ σκέπτεσαι μονάχα
καὶ τὰ φαγιά καὶ τὰ πιотά θ' ἀφίνης κατὰ μέρος.
Ὁ Στρατιώτης ὁ καλὸς ποτὲ ᾿στὸ μετριῆζι
οὔτε στιγμὴν δὲν λησμονεῖ τὴν δόξαν τῆς Πατρίδος,
νὰ θυμηθῆ, Νεόφυτε, τὴν πείνα καὶ τὴν δίψα.
Ὅποταν τὸ καθήκον του, Νεόφυτ' ἐκτελέσῃ
καὶ τὴν ψυχὴν του αἰσθανθῆ πῶς εἶναι χορτασμένη,
ἐκεῖν' ἡ ψυχικὴ τροφὴ τὸ τρέφει καὶ τὸ σώμα.
Ὁ Στρατιώτης ὁ καλὸς, Νεόφυτε, νὰ ξέρῃς
μὲ τὸν καπνὸ τοῦ μπαρουτιοῦ πῶς τρέφεται μονάχα...
Τώρα νὰ πᾶς, Νεόφυτε, νὰ πῆς ᾿στὸν Οἰκονόμο
νὰ δώσῃ σταῖς γυναῖκες
καὶ σφαίρας καὶ πυρίτιδα νὰ δένουσι φυσέκια.

(— Ὁ Νεόφυτος ὑποκλινόμενος ἀπέρχεται. —)

ΣΚΗΝΗ Θ΄

(— Εἰσέρχεται ὁ Βενιζνάκης ἀσθμαίνων. —)

Βενιανάκης (τῷ Ἡγουμένῳ, ὅστις ἐκπληκτος τὸν ἀκούει)
"Ὅλος ὁ κάμπος Ἰγούμενε, ἑμαύρις" ἀπὸ Τούρκους
καὶ κάθε τόσο φθάνουνε πεζοὶ καὶ καβαλλάροι.
Ἄμεσως ἐκτυπήσανε τὸν Κοῦβο ἔσθ' Καβοῦσι
καὶ μάχη κάνει φοβερὰν ἔσθ' Χάρκεια κ' ὁ Μπορτάλιος.
Στῆθος μὲ στήθος πολεμοῦν, ἀλλ' οἱ ἴδιοί μας ἄνδρες
οὔτ' ἓνα βῆμα δὲν κινοῦν ἀπὸ τὰ μειριζία.
Τώρα κ' ὁ Δασκαλοκωστής ἐπίκουρος πηγαίνει
κ' ἀκολουθεῖ κ' ἡ μάνα του μὲ δώδεκα γυναῖκες.
Χέσια μὲ χέσια πιάσθησαν καὶ Τούρκους δεκατίζουν
ἀλλὰ φοβοῦμαι, Γούμενε, μὴ ζωντανούς τοὺς πιάσιν.
Κι' ἂν δὲν τοὺς πιάσουν ζωντανούς θὰ σκοποθῶσιν ὅλοι
κ' αὔριον θὰ μᾶς χρειασθοῦν μέσα ἔσθ' Μοναστήρι.

Ἰγούμενος (τῷ Βενιανάκῃ)

Μόνον ὁ Δασκαλοκωστής κ' ἡ Δασκαλοχαρῖκλια
πρέπει νὰ τρέξουν, Βενιανέ, ἐκεῖ νὰ τοὺς συνδράμουν.
Ἄλλος ἀπὸ τὴν βάρδειά του μὴ κινηθῆ καθόλου
μήπως ἐπέλθῃ σύγχισις καὶ χάσομε τὰ πάντα.
Πάρε μαζί σου, Βενιανέ, σαράντα παλληκάρια
καὶ πάρε καὶ τὸν σαλιγκτὴν μαζί σου τὸν Ἀράπη,
σάλπισον ὑποχώρησιν νὰ πιάσουνε τοὺς σταύλους
κ' ἔσθ' ἔσθ' ἔσθ' ὑποχώρησιν νὰ τοὺς ὑποστηρίξῃς.

(— Ὁ Βενιανάκης ἀπέρχεται. —)

Ἰγούμενος (μόνος)

Ἐσθ' Μοναστήρι θὰ τὸ ἴδῃς τὸ μακελλιὸ, Πασᾶ μου.

ΣΚΗΝΗ Γ'

(— Εἰσέρχεται ὀπλίτης λέγων. —)

Ὀπλίτης (τῷ Ἡγουμένῳ)

Τρεῖς ὥραις μάχη δυνατὴ καὶ φονικὴ συνήφθη,

Κυριακὴν Πρωΐαν

κι' οἱ Τοῦρκοι μᾶς ἐκάνανε σὰν καναβοὶ γιουροῦσι
καὶ δαὸ καὶ τρεῖς ἢ σφαῖρά μας ἐτρύπα κι' ἐπερονοῦσε.
Τρεῖς ἄνδρες ἐπληγώθησαν καὶ δαὸ ναι σκοτωμένοι
εἰς τὸ Καβοῦσι, Δέσποτα, ποῦ φύλαγεν ὁ Κοῦβος.
Τοὺς πληγωμένους πήραμε, τοὺς σκοτωμένους ὁμως
ἀμέσως τοὺς ἐθάψαμε ἐκεῖ ἴστην βάρδερα μέσα,
καὶ μόνο τὰ κεφάλια των ἐπήραμε μαζί μας,
μὴν τοὺς ξεθάψουν, Δέσποτα, καὶ τοὺς ἀναγνωρίσουν.
Ἐξαφνα τῶν ἐσάλπισαν κι' ἐγύρισαν ὀπίσω
κι' οὔτε μιὰ σφαῖρα, Δέσποτα, δὲν ἔρριψαν κατόπιν.
Κι' ὁμως ἐσταματήσαμεν ἀμέσως τὰ πυρὰ μας
ἀφοῦ κι' αὐτοὶ ἴσταμάτησαν μήπως μᾶς ποῦν ἀνάνδρους.

Ἑγούμενος (τῷ ὀπλίτῃ)

Τρεῖς μόνο πληγωθήκανε καὶ δαὸ ναι σκοτωμένοι ;

Ὀπλίτης (τῷ Ἑγούμενῳ)

Μάλιστα Καθηγούμενε...

Ἑγούμενος (τῷ ὀπλίτῃ)

Κι' οἱ Τοῦρκοι πόσους ἔχουν ;

Ὀπλίτης (τῷ Ἑγούμενῳ)

Οἱ Τοῦρκοι, Καθηγούμενε, εἰς κάθε βῆμα κι' ἕναν.

Ἑγούμενος (τῷ ὀπλίτῃ)

Εὐχαριστῶ, λεβέντη μου, γιὰ τὰς καλὰς εἰδησεις...

Τώρα νὰ πᾶς καὶ νὰ κρατᾶς ἴστον Κοῦβο τὴν εὐχή μου.

(—Ὁ ὀπλίτης φεύγει... ἀκούεται τὸ σάλπισμα τῆς ὑποχωρή-
σεως τῶν Χριστιανῶν.—)

Ἑγούμενος (μόνος)

Ἐκείνην τὴν ἀναχωχὴν δὲν ἤμπορῶ νὰ νοιώσω...

Ἴσως τὸν Μουσταφᾶ Πασᾶ θέλουν νὰ περιμένουν.

Ἐστὸ μετριῖζι μου κ' ἐγὼ πρέπει νὰ πάω τώρα.

(—Ἐτοιμάζεται νὰ ἐξέλθῃ, ὅτε εἰσέρχεται ὁ Βενιανάκης ἀκολουθούμενος ὑπὸ Τούρκου δεμένους διὰ μανδυλίου ἔχοντας τοὺς ὀφθαλμούς τούς ὁποίους τοῦ λύσουν ἐκεῖ—).

ΣΚΗΝΗ ΙΑ΄.

Βενιανάκης (τῷ Ἡγούμενῳ)

Ἐκ τοῦ Σουλεϊμὰν Πασᾶ μᾶς ἦλθε ταχυδρόμος ἰδοῦ τον, Καθηγοῦμενε....κ' ἐπιστολὴν μᾶς φέρει ἀλλὰ ζητεῖ ἴστην χεῖρά σας καὶ μόνον νὰ τὴν δώσῃ.

Ἡγούμενος (τῷ ταχυδρόμῳ)

Δῶσέ μου τὴν ἐπιστολὴν.... Μὰ ὁ Σουλεϊμάνης τί σχέσιν μὲ τὸν Ἰγούμενον ἔχει γιὰ νὰ τοῦ γράφῃ;

(—Λαμβάνει ταύτην περιφρονητικῶς καὶ χωρὶς νὰ τὴν κυττάξῃ φωνάζει τῷ Νεόφυτῳ—)

Νεόφυτε! Νεόφυτε!

ΣΚΗΝΗ ΙΒ΄

(—Εἰσέρχεται ὁ Νεόφυτος—)

Ἡγούμενος (τῷ Νεόφυτῳ)

Πᾶρε τὸν ταχυδρόμον στρωσέ του γιὰ φαῖ σκαμνὶ εἰς τὸ κελὶ τὸ δίπλα κ' ἄμ' ἀποφάη φέρε τον.....

Νεόφυτος (τῷ Ἡγούμενῳ)

Μάλιστα, Δέσποτά μου.

(—Ταχυδρόμος καὶ Νεόφυτος ἐξέρχονται.—)

Ἡγούμενος (τῷ Βενιανάκῃ)

Νὰ ἴδουμε τώρα Βενιανέ, τί γράφει καὶ τὸ γράμμα.

(—Κυττάζει τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἀναγινώσκει τὸν πάκελλον—)

—Πρὸς τὸν Ἀρχηγὸν Πᾶνον Κορωναῖον...

(—τῷ Βενιανᾷκη.—)

Στὸν Κορωναῖον στέλλεται τὸ γράμμα.....κυττάξέ το...

Βενιανᾷκης (κυττάζων ἀναγινώσκει)

—Πρὸς τὸν Κύριον Πᾶνον Κορωναῖον...

(—τῷ Ἡγουμένῳ.—)

Ἐστὸν Κορωναῖον.... μάλιστα....Μὰ πῶς αὐτὸ συμβαίνει;

Ἡγούμενος (τῷ Βενιανᾷκη)

Καὶ δὲν μαντεύεις, Βενιανέ, καθόλου τί συμβαίνει;

Βενιανᾷκης (ἀνυψῶν τοὺς ὄμους)

Λάθος μᾶς ἦλθε φαίνεται....

Ἡγούμενος (τῷ Βενιανᾷκη)

Ὅχι.... δὲν ἦλθε λάθος.

Ἐδῶ νομίζουν, Βενιανέ, πῶς εἶν' ὁ Κορωναῖος,
γιὰ τοῦτο μᾶς ἐκάμανε γιουροῦσι σὰν τοὺς σκύλους,
ἵνα τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Βασιλεῖᾶ μας πιάσουν
καὶ τὸν Ἀξιωματικὸν συνάμα τοῦ στρατοῦ μας
ἵνα ἔστω πρόσωπον αὐτοῦ μᾶς τὸν ἐξευτελίσουν.

Βενιανᾷκης (τῷ Ἡγουμένῳ)

Αὐτὸ συμβαίνει, Δέσποτα...

Ἡγούμενος (τῷ Βενιανᾷκη)

Αὐτὸ βεβαίως εἶναι...

Τώρα νὰ δοῦμε τί ζητοῦν μ' αὐτὸ τὸ γράμμα πάλι

(—Ἀποσφραγίζει τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἀναγινώσκει—)

—Γενναιοτάτε Συνταγματάρχα τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ,
Πᾶνε Κορωναῖε.

«Σᾶς δίδω προθεσμίαν μέχρι τῆς πρώτης τῆς αὔριου νὰ
μοῦ παραδώσῃτε τὸ Μοναστήρι καὶ τότε ἐσεῖς μὲν καὶ οἱ
λοιποὶ Στρατιωτικοὶ θὰ σταλῆτε εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀξιοπρε-
πῶς, οἱ δὲ ἄλλοι θὰ παραμείνωσιν ἄθικτοι εἰς τὸ Ἄρζαδι
καὶ μόνον φρουρὰ τοῦ γενναίου μου στρατοῦ θὰ μείνῃ
εἰς τὸ μοναστήρι νὰ τοὺς ἐπιτηρῇ. Ἐὰν ἀρνηθῆτε καὶ μὲ
ἀναγκάσῃτε νὰ τὸ κυριεύσω διὰ πολέμου, πρώτους ὅπου
θὰ κρεμάσω θὰ εἶναι ἐκεῖνοι ποῦ φέρουν στολὴν τοῦ Ἑλ-
ληνικοῦ στρατοῦ».

Ἐν Στρατοπέδῳ 7 Νοεμβρ. 1866

Σουλεϊμὰν Πασσᾶς

(—Ὁ Ἡγούμενος καὶ Βενιανέκης γελοῦν σαρκαστικῶς—)

Χὰ! Χὰ! Χὰ! Χὰ!

ΣΚΗΝΗ ΙΓ'.

(—Ἐισέρχεται ἡ Χαρίκλεια—)

Χαρίκλεια (τοῖς λοιποῖς)

Περὶ τῆς μάχης, φαίνεται, ἠμιλῆτε καὶ γελᾶτε,
γιατὶ κ' ἐμένα μ' ἔπιασαν τὰ γέλοια γὰ νὰ σιάσω,
τὴν ὥρα ποῦ τοὺς ἔβλεπα κ' ἐκάνανε γιουροῦσι,
καὶ διὰ καὶ τρεῖς ἐπέφτανε κ' ἐπλάκωναν τὸν πρῶτο.

Ἡγούμενος (τῇ Χαρίκλειᾳ)

Καθόλου, Καπετάνισα, δὲν λέμε γιὰ τὴν μάχη...
Μὰ τοῦτο τὸ πάλῃόχαρτο διαβάζοντες γελοῦμε

Χαρίκλεια (τοῖς λοιποῖς)

Τί γράφει ;...

Ἡγούμενος

Ὁ Σουλεϊμὰν θέλει τὸ Μοναστήρι

νά τοῦ τὸ παραδόσωμεν ἄθριον τὴν προΐαν
ἄλλως μὲ τον γενναῖον τοῦ στρατόν του θὰ τὸ πάρῃ
καὶ τότε....

Χαρίκλεια (εἰρωνικῶς)

Τότε δηλαδή;

Ἡγούμενος (μειδιῶν)

Θὰ μᾶς κρεμάσῃ, γράφει.

—(Χαρίκλεια γελᾷ σαρκαστικῶς)—

Χά! Χά! Χά! Χά!

Χαρίκλεια (πρὸς τὰ παρασκηνία)

Καθὼς μοῦ φαίνεται, Πασᾶ, δὲν εἶσαι ἴστα καλά σου.

Ἡγούμενος (πρὸς τὰ παρασκηνία)

Τὸ σημερὸν μας μακελλῶ, Πασᾶ, δὲν εἶναι προῶμιμα
τὸ μακελλῶ μας θὰ τό δῆς μέσα ἴστο Μοναστηρί.
Δὲν ἔγραψες καλῆτερα πῶς θὰ μᾶς σφάξῃς ὅλους
ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιὰ σάν θὰ παραδοθοῦμε,
μὰ γράφεις ὅτι ζωντανούς θὰ μᾶς ἀφήσῃς ὅλους
γιὰ νᾶχῃς ταῖς γυναῖκες μας χαρέμια τῶν ἀγάδων.

Χαρίκλεια (ἐν ἐκπλήξει)

Ἔστι τὸ γράφει, Δέσποτα;

Ἡγούμενος (τῇ Χαρίκλειᾷ)

Ἄκουσ' ἐδῶ Χαρίκλεια....

—(Ἀνοίγει τὴν ἐπιστολὴν ἵνα τὴν ἀναγνώσῃ. —)

ΣΚΗΝΗ ΙΔ.

(—Εἰσέρχεται μαῦρος ἐκ τῆς πυρῆδος ὁ Δημακόπουλος—)

Ἡγούμενος (ἀναγινώσκει τὴν ἐπιστολὴν)

Δημακόπουλος (τῷ Ἡγουμένῳ)

Ποιὸς μᾶς τὰ γράφει, Δέσποτα;...

Ἡγούμενος (τῷ Δημακοπούλῳ)

Μὰ ὁ Σουλεϊμάνης!

Δημακόπουλος (κυττάζων τὰ παρασκήνια ἐν θυμῷ)

Εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ μᾶς πᾶς μᾶς θέλεις αἰχμαλώτους
νᾶχης τὸ πρόσωπο ψηλὰ νὰ ᾿μπαινῆς ᾿στὸ λιμάνι
κι ᾿οἱ Ἕλληνες νὰ βλέπουνε τὸ χῶμα ᾿ντροπιασμένοι;
Τότε τί μοῦ τὰ ᾿φόρεσε τὰ ροῦχ ᾿αὐτὰ τὸ Κράτος
Τότε τί μοῦ τὸ ᾿φόρεσε τὸ ξίφος ἢ Πατρίς μου
ὅταν θὰ ζῶ νὰ τὰ φορῶ καὶ νᾶναι ᾿ντροπιασμένα
κι ᾿όταν δὲν μὲ σκεπάζουνε νεκρὸ καὶ τιμημένο;
Θὰ μὲ κρεμάσῃς...Ναὶ Πασᾶ, θέλω νὰ μὲ κρεμάσῃς,
νὰ μὲ θωρῆ ᾿περήφανο τὸ Ἔθνος ᾿στὴν κρεμάλα,
μὰ νὰ μὲ πᾶς αἰχμάλωτο κι ᾿ἄτιμο ᾿στὴν Ἑλλάδα
καὶ ᾿ντροπιασμένοι νᾶρχωνται Πασᾶ, νὰ μὲ ζητοῦνε
αὐτὸ, Πασᾶ, δὲν θὰ τὸ ᾿δῆς...

Χαρίκλεια (πρὸς τὰ παρασκήνια ἐν θυμῷ)

Πασᾶ ἔξωραμῆνε,

Γυναῖκες θέλεις τ ᾿Αρκαδιοῦ χαρέμια ᾿στὸ πλευρό σου
νὰ σὲ κερνοῦνε νὰ δειπνᾶς, νὰ στρώνουν τὸ κρεβάτι
καὶ νὰ σοῦ φέρουνε φωτιὰ ν ᾿ανάβῃς τὸ τσιμποῦκι.
Πασᾶ! Πασᾶ! ποῦ τὴν τιμὴν τὴν ἔχεις γιὰ παιγνίδι
καὶ δείχνεις τὴν κρεμάλα σου καὶ δείχνεις τὸ σπαθί σου
νὰ σοῦ τὴν παραδώσωμε νὰ τὴν ἔξευτελίσῃς.
Κάθε γυναῖκα προτιμᾶ δεκάκις ν ᾿ἀποθαίνη
παρὰ νὰ ᾿γλίξῃ μιὰ φορὰ... ναὶ μιὰ φορὰ μονάχα
ἀλλόπιστος ᾿στὸν κόρφο τῆς τὴν βρωμερῆ του χέρα...

Νὰ μὴν τοῦ στείλῃς, Δέσποτα, ἀπάντησιν καθόλου...

ΣΚΗΝΗ ΙΕ'

—(Ἐισέρχεται ὁ Νεόφυτος καὶ ὁ Ταχυδρόμος)—

Νεόφυτος (τῷ Ἡγουμένῳ)

Ὁ Ταχυδρόμος ἔφαγε καὶ θέλει γὰρ νὰ φύγῃ.

Ἡγούμενος (τῷ Δημακοπούλῳ)

Γροῦφέ του, Δημακόπουλε...

Χαρίκλεια (τῷ Ἡγουμένῳ)

Συγγνώμην, Δέσποτά μου...

Ἄφησε τὴν ἀπάντησιν ἐγὼ νὰ τοῦ τὴν δώσω.

Τὰ παλληκάρια τ' Ἀρχαδιοῦ δὲν πρέπει νὰ ξεπέσουν
καὶ ν' ἀπαντοῦν σ' ἓνα Πασᾶ ποῦ γράφει τέτοια λόγια.

Γροῦψε του Δημακόπουλε...

Δημακόπουλος (Κάθηται νὰ γράψῃ)

Λέγε, Χαρίκλεια, γράφω.

(—Ἡ Χαρίκλεια ὑπαγορεύει καὶ ὁ Δημακόπουλος γράφει—)

«Πασᾶ,

«Τὸ Ἀρχάδι θὰ τὸ πάρῃς μὲ τὸ αἷμα καὶ ὄχι μὲ τὸ με-
λάνι.»

Χαρίκλεια (τῷ Δημακοπούλῳ)

Μὴ γράψῃς ἄλλο τίποτε...

(—Παίρνει τὴν ἐπιστολὴν, τὴν διπλώνει, τὴν δίδει εἰς τὸν τα-
χυδρόμον λέγουσα—).

Πᾶρε τὴν, ταχυδρόμε,

καὶ ἄμε νὰ πῆς εἰς τὸν Πασᾶ πῶς τ' ἀπαντᾷ γυναῖκα
γιατὶ δὲν καταδέχεται κἀνένα παλληκάρι

νά γράψη γραμμα σέ Πασᾶ ποῦ γράφει τέτοια λόγια...

Πίπτει ἡ αὐλαία.

ΠΡΑΞΙΣ Γ΄.

ἜΣΚΗΝΗ Α΄.

(Παρουσιάζεται ἡ αὐτὴ αἴθουσα. Ἐν τῇ αἴθουσῃ ὁ Ἠγοούμενος ἔνοπλος ἄνευ ἐπικαλυμματιοῦ ἀλλὰ μὲ σαρκί μαῦρον κρατῶν τρεῖς ἀνοικτούς φακέλλους καὶ τρεῖς ἄνθρωποι μέλαν ἔχοντες βεβαμμένον τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας, φέροντες ὑποκάμισα μόνον, ζῶντην περὶ τὴν ὀσφύν, βράκαν κοντὴν καὶ σαρκί μεγάλο λευκὸν ἕκαστος, οἵτινες εἰσὶν οἱ Πατᾶ Κρανιώτης, Ἀδάμης Παπαδάκις καὶ Κοῦβος).

Ἠγοούμενος (τοῖς λοιποῖς)

Ἀδάμη, ποῦ πουλιοῦ φτερά σοῦ λείπουνε μονάχα,
Πατᾶ Κρανιώτη, ποῦ κι' αὐτὸς ὁ θάνατος σέ τρέμει,
Κοῦβε πρωτοπαλλήγαρο καὶ τῆς Μονῆς μας θάρρος
σ' ἔσᾶς τοὺς τρεῖς θὰ κρεμασθῆ, παιδιὰ, τὸ Μοναστηρί.
Ἐσᾶς τοὺς τρεῖς ἐξέλεξεν νὰ στεφανώσ' ἡ Δόξα
γι' αὐτὴν τὴν ἀνεκτίμητον ποῦ κάνετε θυσίαν.
Φαίνεσθε σὰν Ἀράπηδες, κι' ἂν τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Γένους
θὰ τοὺς ἐξαπατήσετε καὶ πέρα θὰ διαβῆτε
καὶ φθάσετε ἔστους Ἀρχηγούς μ' αὐτὰ τὰ γραμματά μου, (1)
θὰ σώσετε ταῖς φαμελῖαις καὶ τὴν Μονὴν συνάμα.
Στοὺς Ρεθεμιώτας νὰ διαβῆς ἐσύ, παιδί μου Κοῦβε,
κι' ἐσὺ Κρανιώτη θὰ διαβῆς ἔστους Μυλοποταμίτας,
κι' Ἀδάμης ποῦνε γρήγορος θὰ τρέξῃ πρὸς τ' Ἀμάρι.
Ἄν ὅμως δὲν περάσετε καὶ ζωντανούς σᾶς πιάσουν

1) Δεικνύει εἰς αὐτοὺς ἐπιστολὰς τρεῖς

κι' εἰς τὴν κρεμάλα σᾶς τραβοῦν ὅπως τὸν Πατριάρχη,
ἢ σᾶς σουβλίσουν ζωντανούς καθὼς ποτε τὸν Διάκο
ἢ σᾶς ἐκδάρουν ζωντανούς ὡς τὸν Δασκαλογιάννη,
μὲ γέλιο νὰ ἀντικρύσετε τὸν θάνατο, παιδιά μου,
καὶ φοβισμένη τοῦ Πασᾶ μιὰ λέξιν νὰ μὴν ᾽πῆτε.
Τὸ παλληκάρι τὸ καλὸ γελᾷ ᾽στὸ μειρίζι,
σκοτώνει δίχως νὰ τὸ πῆ νὰ ᾽παινεθῆ καθόλου,
σκοτώνεται καὶ τὴν ζωὴν καθόλου δὲν λυπάται.

Κοῦδος (τῷ Ἡγουμένῳ)

Δὲν θὰ μᾶς πιάσουν ζωντανούς καθόλου, Δέσποτά μου,
καὶ ἂν ὅλοι ποῦ μᾶς πολεμοῦν θὰ μᾶς περικυκλώσουν.
Τὸ παλληκάρι ποῦ κρατεῖ τουφέκι καὶ φυσέκια
καὶ ζωντανὸ τὸ πιάνουνε δὲν εἶναι παλληκάρι.

Ἀδάμης (τῷ Ἡγουμένῳ)

Ἄν ᾽στὴν Μονὴν δὲν ἔλθωμεν ὡς αὔριον τὸ βράδυ
παράκλησιν πρὸς τὸν Θεὸν κᾶμε ᾽στὸ Μοναστήρι
νὰ παραλάβῃ, Δέσποτα, μαζί του τὰς ψυχὰς μας
γιατὶ δὲν θᾶναι ζωντανὸς κανεὶς ἀπὸ τοὺς τρεῖς μας.
Ἄς ἔλθουν ὅλοι νὰ χαροῦν ᾽στὸ πτώμα μας ἐπάνω,
ὄλ' οἱ Πασάδες κι' ὁ Στρατὸς νεκροὺς ἅς μᾶς ὑβρίζουν,
ἀλλ' ὄχι ζωντανούς ποτὲ νὰ μᾶς ἐξευτελίζουν
νὰ μᾶς ὑβρίζουν, νὰ μᾶς φτοῦν καὶ νὰ κνιτᾶμε χάμω.
Εἶναι καλῆτερα κανεὶς δεκάκις ν' ἀποθαίνη
παρὰ μιὰν ὥρα ζωντανὸς κι' εἰς τῶν ἐχθρῶν τὰ χέρια

Πασᾶ Κρανιώτης (τῷ Ἡγουμένῳ)

Ἄφ' ἧς στιγμῆς θ' ἀφήσωμε τ' Ἀρχάδι, Δέσποτά μου,
κι' ὅταν αὐτὰ τὰ γράμματα θὰ μᾶς τὰ παραδώσης,
ἀμέσως καὶ τὸν θάνατον θὰ πάρωμε μαζί μας.

Κι' ἂν ὅπου πρέπη, Δέσποτα, τὰ γράμματα δὲν πᾶμε
νὰ ξέρης πῶς ὁ θάνατος μᾶς ἔκοψε τὸν δρόμο
μὲ τῶν ἐχθρῶν τὰ πτώματα ποῦ ᾠόρισε μπροστά μας.
Ὁ θάνατος εἶν' ἡ τιμὴ μόνο ἔστω παλληγᾶρι
ὅταν γιὰ τὴν Πατρίδα του ἠξεύρει νὰ τὸν δίδῃ,
κι' ὅταν γὰρ τὴν Ἐλευθεριά ἠξεύρει νὰ τὸν πέρνῃ.

Ἡγοούμενος (τοῖς λοιποῖς)

Εὐχαριστῶ σας, τέκνα μου, λεβέντες τιμημένοι.
Ἐλπίζομεν πῶς ὁ Θεὸς τῆς Χριστιανωσύνης
θ' ἀποστραβάσῃ τοὺς ἐχθροὺς νὰ πᾶτε ἔστην εὐχή μου.
Κι' ἂν ὅλοι ποῦναι ἔστην Μονὴν ἔχουσιν ἁμαρτίαις
γιὰ τὰ μωρὰ τοῦλάχιστον ἅς κάμῃ εὐσπλαγγίαν.

ΣΚΗΝΗ Β'.

(—Εἰσέρχεται ὁ Βενιανάκης κρατῶν τρία φύλλα χάρτου λέγων:—)

Βενιανάκης (τῷ Ἡγουμένῳ)

Τῶν γεγονότων, Δέσποτα, κι' ἐν γένει τῶν συμβάντων
ἐκθέσεις τρεῖς συνέταξαν κατὰ τὴν ἐντολήν σας.
μαζύ του γὰρ νὰ πάρῃς μιὰ καθ' ἕνας ταχυδρόμος.

Ἡγοούμενος (τῷ Βενιανάκῃ)

Παρακαλῶ σε, Βενιανέ, τὴν μία ν' ἀναγνώσῃς.

Βενιανάκης (ἀναγινώσκει)

«Γενναῖοτατοὶ Ἀρχηγοὶ καὶ Ὀπλαρχηγοὶ

«Χθὲς ἐγένετο ὀλίγων ὥρῶν μάχη καὶ αἱ προφυλακαὶ μας
μὲ μικρὰς ἀπολείας ἠγαγκάσθησαν ν' ἀποσυρθῶσιν εἰς τοὺς
Σταύλους τῆς Μονῆς καὶ εἰς τὸν ἀνεμόμυλον. Αἱ ἀπώλειαι
τῶν Τούρκων ἦσαν μέγισται, καθ' ὅσον ἐπετίθεντο ὡς
λυσσασμένοι καὶ οἱ ἡμέτεροι τοὺς ἀπέκρουον δεκατίζοντες
αὐτοὺς φοβερά.

«Σήμερον τὴν πρωΐαν ἀφίκετο καὶ ὁ Μουσταφᾶ Πασᾶς μετὰ δύο πεδινῶν πυροβόλων.

«Αὔριον ἀσφαλῶς διὰ τῶν πυροβόλων τόσῳ τῶν πεδινῶν ὄσῳ καὶ τῶν ὄρεινῶν θὰ μᾶς ἐκτοπίσωσιν ἐκ τῶν Σταύλων καὶ τοῦ ἀνεμομύλου ὅτε θὰ πολιορκηθῶμεν στενωὸς ἐντὸς τῆς Μονῆς ὑπὸ 17 χιλιάδων στρατοῦ καὶ ἐντοπίων ὑπὸ τρεῖς Πασάδες. Αὔριον θὰ ριφθῇ ὁ κύβος· μόνον ἢ ἔγκαιρος ἀφιξίς σας θὰ μᾶς σώσῃ. Ἐπροτάθη ἡμῖν ἡ παράδοσις τῆς Μονῆς ἀλλ' ἀπεκρούσθη τοῦτο ὑφ' ἡμῶν κατηγορηματικῶς·

Σᾶς ἀσπάζομαι

Βενιανός (τῷ Ἡγουμένῳ)

Ἐναῦθα, Καθηγούμενε, θέσετε τ' ὄνομά σας

Ἡγούμενος (τῷ Βενιανᾷ, δεικνύς τὴν τράπεζαν)

Ἐκεῖ τὰς θέσε, Βενιανέ, κί' εὐθὺς τὰς ὑπογράφω.

(Ὁ Βενιανᾷς θέτει τὰς ἐκθέσεις ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὁ Ἡγούμενος τὰς παραλαμβάνει τὰς ὑπογράφει τὰς ἐσωκλείει ἐντὸς τῶν φακέλλων καὶ παραδίδει ἀνὰ μίαν εἰς ἕκαστον ταχυδρόμον λέγων).

Ἡγούμενος

Λοιπὸν παιδιὰ μου πάρετε καθ' ἓνας ἀπὸ μίαν

(ἐξάγει τὸ ὰρολόγιόν του)

Εἶν' ἀκριβῶς μεσάνυκτα... νὰ φύγετε, παιδιὰ μου, κί' ἡ Παναγία κί' ὁ Χριστὸς νὰ σᾶς φυλάτουν πάντα.

Ἀπὸ τό τεῖχος μὲ σχοινὶ, παιδιὰ, θὰ κρεμασθῆτε καὶ μὲ μεγάλη προσοχὴ νὰ μὴ σᾶς καταλάβουν.

Κί' ὅταν μὲ δύναμιν Θεοῦ περάσετε ταῖς βάρδειαις νὰ ρίψετε τρεῖς ντουφεκιαῖς, παιδιὰ μου, ἴστον ἀγέρα, νὰ καταλάβωμεν κί' ἡμεῖς πῶς εἶσθ' ἐπὶ κινδύνου.

Τώρα λοιπὸν φυλάξτε καλὰ τὰ γραμματᾶ μου

(Ἐξάγει ἕκαστος τὸ ἑν ὑπόδημά του καὶ ἐντὸς αὐτοῦ τοποθετεῖ

τὸ γράμμα του κατόπιν τὸ φορεῖ πάλιν.)

Ἡγοούμενος

Ἔλθετε ἰσὴν ἀγάλη μου ἀλλήλους ν' ἀσπασθῶμεν.

(ἀγκαλιάζονται καὶ φιλιῶνται)

Πηγαίνομεν ἰσὴν ἐκκλησίᾳ γιὰ νὰ προσευχηθῶμεν
εἰς τὰς εἰκόνας τοῦ Ναοῦ, παιδιὰ, νὰ σᾶς φυλάττουν,
καὶ ἐκεῖ νὰ μεταλάβητε ἀχράντων μυστηρίων
διότι μὲ τὸν θάνατον μαζί θὰ περπατήτε.

(φεύγουσιν ὅλοι)

ΣΚΗΝΗ Γ'.

(Εἰσέρχεται ἡ Χαρίκλεια κρατοῦσα διάτρητον ἀπὸ σφαίρας τὴν
Σημαίαν ἣτις φέρει τὰς λέξεις «Ἐνωσις ἢ θάνατος,» τὸν ἰσὸν τῆς
εἰς τρία τεμάχια ἅτινα δεικνύουσα πρὸς τοὺς θεατὰς λέγει.

Χαρίκλεια

Ἰδέτε πῶς ἐκάμανε τοῦ γιοῦμου τὴν Σημαία.

Ἐπάνω τῆς ἐρρίπτοντο τουφέκια καὶ κανόνια
ὅσα δὲν ρίπτονται ποτέ καὶ οὔτε σὲ Κάστρου τείχη.
Μὰ τώρα ποῦ τὴν ἔκαμαν κομμάτια, τὴν ἀξίζει.

Τώρα δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς γιὰ νὰ τὴν ἐκτιμήσῃ.
Σημαία ποῦ ἰσὸν πόλεμον πηγαίνει καὶ γυρίζει
χωρὶς ἢ σφαῖρες τῶν ἐχθρῶν ποσῶς νὰ τὴν ἐγγίσουν,
καλύτερα νὰ βρῖσκεται ἰσὸ σπῆτι φυλαμμένη.

Πόση ντροπὴν αἰσθάνεται ἀλήθεια μὲ σημαία
ὅταν ἀπὸ τὸν πόλεμο γυρίζει δίχως σφαῖρας
καὶ ὅταν κυττάζει δίπλα τῆς ἄλλην κομματιασμένην.

Ὅλων τῶν ἐπαναστατῶν τ' ἀμμάτια προσκυνοῦνε
τὴν δεύτην καὶ τῆς μετροῦν μ' εὐλάβειαν ταῖς σφαίραις,
ἐνῶ ἰσὴν πρώτην παντελῶς κανεὶς δὲν ρίπτει βλέμμα
μὰ κυμματίζει ντροπαλὴ καὶ περιφρονημένη,

᾽σὺν νύμφῃ ποῦ παντρεύεται κ' ὁ κόσμος τὴν θαυμάζει
μέ τὴν ἐλπίδα ἀθικτον πῶς ἔχει τὴν τιμὴν τῆς

κ' ἔξαφνα θὰ μαθητευθῆ πῶς τὴν τιμὴν δὲν εἶχεν...

Ἐνῶ ᾽στὸ δίπλα σπῖτι τῆς γλεντοῦνε καὶ χορεύουν

γὰ νύμφῃ ποῦ παντρεύτηκε καὶ τὴν τιμὴν τῆς εἶχε.

Τώρα λοιπὸν ᾽στὸν κόρφο μου μέσα θὰ τὴν φυλάξω

κ' εἶθε μὴ σφαῖρα καὶ τὰς δαὸ μαζὺ νὰ μᾶς τρυπήσῃ

καὶ ν' ἀποθάνωμε μαζὺ κ' ἀντάμα νὰ ταφῶμεν.

Κι' ἂν δὲν πεθάνωμεν μαζὺ παρακαλῶ σε, θε' μου,

(—ἱκτείνει τὰς χεῖρας τῆς ἱκετευτικῶς ἔχουσα τὸ βλέμμα
ἐστραμμένον πρὸς ἀνατολὰς—)

Στάσῃ τῆς μάχης νὰ τὴν ᾽δῶ καὶ μέσα στὴν φωτιά τῆς
νὰ ᾽δῶ νὰ κατακαίονται καὶ ν' ἀποθνήσκουν Τούρκοι.

(—Τὴν ἀπεσπᾶ ἀπὸ τὸν ἰστὸν καὶ τὴν τοποθετεῖ ἐντὸς τοῦ στή-
θους τῆς τὸν δὲ ἰστὸν ρίπτει ἐκεῖ εἰς παρασκηνίον—)

ΣΚΗΝΗ Δ'.

(—Εἰσέρχεται μία γυνή—)

Γυνή (τῇ Χαρίκλειᾷ

Νὰ ζήσῃ, καπετάνισσα, τὸ νέον σου ᾽γγονάκι...

Χαρίκλεια (τῇ γυνῇ)

᾽Η ἔγγονή μου γέννησεν ;...

Γυνή (τῇ Χαρίκλειᾷ)

Κι' ἔκαμεν ἓν ᾽ἀγόρι...

Χαρίκλεια

᾽Ηθελ' ἀμέσως νὰ μπορῇ τουφεκι νὰ κρατήσῃ
ἓνας ἀκόμη μαχητὴς νὰ προστεθῇ στ' Ἀρσάδι.

(—Ἐκτείνει ἱκετευτικῶς τὰς χεῖρας ἠρώσα πρὸς ἀνατολὰς—)

᾽Αφοῦ ᾽γεννήθηκεν ἐδῶ ἄκουσον, Παναγιά μου,

ἢ ν' ἀποθάνῃ νὰ ταφῆ σ' αὐτὸ τὸ Μοναστήρι,
κί' ἂν δὲν πεθάνῃ, Παναγιά, κί' ἂν ἴσως μεγαλώσῃ
θέλω γὰ γείνη Μοναχὸς σ' αὐτὸ τὸ Μοναστήρι.

(—Πρὸς τὴν γυναῖκα—)

Ἔλα νὰ πᾶμε νὰ τὸ ἴδῃ νὰ τὸ γλυκοφιλήσω.

(—φεύγουσιν—)

ΣΚΗΝΗ Δ'.

(—Εἰσέρχεται ὁ Ἡγούμενος μετὰ τοῦ Βενιανάκη—)

Ἡγούμενος

Μὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν δύναμιν καὶ μὲ τῆς Παναγίας
ἔφυγαν δίχως νὰ τοὺς ἴδωῖν καὶ νὰ τοὺς καταλάβουν

(—Ἐκτείνει ἱκετευτικῶς τὸς χεῖρας—)

Ὡ Παναγία Δεσποινα, τῶν ὀρθοδόξων θάρρος,
προστάτευσέ τους καὶ τοὺς τρεῖς ταῖς βάρδειαις νὰ πορίσουν..

(—Κυττάζων τὸ ὥρολόγιόν του λέγει τῷ Βενιανάκῃ—)

Τρεῖς ὥρες ὅπου ἔφυγαν... ἂν δὲν τοὺς ἔχουν πιάσει
τρεῖς τουφεκιαῖς θ' ἀκούσωμεν σ' ὀλίγον δίχως ἄλλο.

Ἐνταῖς τουφεκκαῖς αὐταῖς ταῖς τρεῖς εἶν' ὅλο μας τὸ θάρρος
κί' ἅμα θὰ τὰς ἀκούσωμεν δὲν εἴμεθα χαμμένοι.

(—Ἀκούετε εἰς πυροβολισμὸς—)

Βενιανάκης

Ἔνας ἐρίφθη, Δέσποτα....

(—Ἀκούεται ὁ δεύτερος—)

Ἡγούμενος

Κ₁' ὁ δεύτερος

(—Ἀκούεται τρίτος πυροβολισμὸς—)

Βενιανάκης

Κ₂' ὁ τρίτος

Ἡγούμενος (γονυπετεῖ)

Χριστὲ καὶ Πανάγια μου δοξάζω τ' ὄνομά σας...

(—'Αμφότεροι κάμνοντες τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ—)

Ἄγιε Κωνσταντίνε μου κ' Ἄγία μου Ἐλένη,
καὶ πάλι πίσω φέρε τους νὰ σέρνουνε χιλιάδες.

(—'Εγείρεται ἐξάγει τ' ὠρολόγιόν του λέγων—)

Καὶ τούτ' ἡ νύκτα πέρασε... βλέπω καὶ ἔξημερώνει...

Πρέπει ἴστα μετριόζια μας κ' ἔμεῖς νὰ πᾶμε τώρα.

ΣΚΗΝΗ Ε'.

(—Φθάνει ὁ Κώστας Δασκαλάκης—)

Κώστας (τῷ Ἡγούμενῳ ἐναγωνίως)

Χιλιάδες σάλπιγγες κροτοῦν ὁ κάμπος νὰ χαλάσῃ,
χιλιμιντρίζουν ἄλογα καὶ τύμπανα κροτοῦνε
καὶ τὰ κανόνια στήσανε κατάντηκροι ἴστους λόφους.

Ἔνα στους σταύλους μας θωρεῖ, δύο τὴν μεγάλην πόρτα,

ἓνα μεγάλο θὰ κτυπᾷ τὴν πόρτα τῆς Ρεθύμνης,

δυσὸ θὰ κτυποῦν τὴν Καστρινὴν ὡς τᾶχουνε στεμένα.

Τὰ παλληκάρια στέκουνε μὲ θάρρος, Δέσποτά μου,

καὶ περιμένουν μὲ χαρὰ πότε θ' ἀρχίσ' ἡ μάχη.

(ἀκούεται κρότος ἰσχυρῶς)

Ἦρχισαν τὰ κανόνια...

(ἀκούονται πυροβολισμοί)

Ἡγούμενος

Ἦρχισαν καὶ ἴδιοὶ μας

Πηγαίνομεν, μωρὲ παιδιά, κάμετε τὸν Σταυρό σας.

(—Ποιοὺν ὄλοι τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ. Φεύγουσιν οἱ Δασκαλάκης καὶ Βενιανάκης—).

Ἡγούμενος (ἐκτείνων τὰς χεῖρας)

ὦ Παναγία Δέσποινα, βοήθη τοὺς πιστοὺς σου.

(—Φεύγει.—)

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'.

(—Εισέρχεται γυνή ἐσπυραμένως κρατούσα βαρέλιον εἰς τὸν ὄμον· ἄλλη γυνή εἰσέρχεται ἐκ τῶν ἀντιθέτων παρασκηνίων φέρουσα μανδύλα πλήρη—)

Πρώτη γυνή (ἐναγωνίως)

(—Παραδίδουσα το βαρέλιον τῇ δευτέρᾳ—)

Νὰ τὸ βαρέλι τοῦτο ὁδῶ πυρίτιδα γιομάτο
καὶ πήγαινέ το γρήγορα νὰ δένετε φουσέκια.

Δευτέρα γυνή (ἐναγωνίως)

Νὰ τὴν μανδύλα τούτην ὁδῶ, γεμάτ' εἶναι φουσέκια
ἴστα μιτιρίζια γρήγορα τρέξε νὰ τὰ μοιράσης.

(—Φεύγουσιν—)

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

(—Εἰσέρχονται ἀντιθέτως δύο γυναῖκες ἐκ τῶν παρασκηνίων ἡ μία φέρει ἐπὶ τοῦ ὤμου της ὕδριαν ἡ ἄλλη χερσίον περιέχον τι—)

Πρώτη γυνή (ἐναγωνίως)

Πάρε νερό καὶ πήγαινε νὰ πιοῦν οἱ πολεμάρχοι,

Δευτέρα γυνή (ἐναγωνίως)

Πᾶρε λιβάνι πήγαινε θύμισσε τὰς εἰκόνας
νὰ βοηθήσουν σήμερον παράκλησιν νὰ κάμης.

(—ἀκούονται τρεῖς κατὰ σειρὰν ἰσχυροὶ κρότοι καὶ ντουφεκαῖς—)

Σκηνὴ Η'.

(—Εἰσέρχεται ὁ Ἠγούμενος—)

Ἠγούμενος (ἐξάγει τὸ ὰρολόγιόν του)

ἜΩ Παναγία νύκτωσε... μὲν ὄρα ἴμερ' ἀκόμη...

Σήμερον ἐλυσσάξανε καὶ κρατημοὺς δὲν ἔχουν.

Νεκροὶ σκεπάζουν τοὺς νεκροὺς καὶ οἱ ζωντανοὶ πατοῦνε

τῶν σκοτωμένων πτώματα καὶ κάνουνε γιουροῦσι.
Τὸν Ἀλεβίζο ἔσκότωσαν κί' ὁ καπετὰν Μιχάλης
κί' ὁ Πρεβελάκις ἔπесαν νεκροὶ ἔσθ' ἀπὸ μιτιοῦζι,
κί' ὁ Γιάγκος ὁ Ἐθελοντῆς ψυχομαχεῖ κί' ἐκεῖνος.

(—κυττάζει πρὸς τὰ παρασκήνια—)

Κύττα βροχή... κύττα χιονιά, ψηλά ἔσθ' ἀπὸ κορφοβούνια,
κί' ἤλιος εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Τούρκων!... ὦ θεέ μου,
κί' ἂν ἠμαρτήσαμεν ἡμεῖς γι' αὐτὸ μᾶς κατατρέχεις
ἐκεῖνα τὰ μικρὰ παιδιὰ κί' ἀνήλικα λυπήσου.

Σκηνὴ Θ'.

(—Εἰσέρχεται ὁ Νεόφυτος, ἀσθμαίνων—)

Μὲ τὰ κανόνια, Δέσποτα, ἔχαλάσανε τοὺς σταύλους
κί' ἤλθεν ὁ Δημακόπουλος μέσα ἔσθ' ἀπὸ Μοναστήρι.

Ἡγούμενος (τῷ Νεοφύτῳ)

Καὶ τὴν Σημαίαν;...

Νεόφυτος

Τὴν κρατεῖ μαζί του, Δέσποτά μου,
κί' ὅπου τῆς ρίψης μιὰ ματιὰ βλέπεις καὶ σφαίρας τρύπα.
Ἐνδεκα τοῦ ἔσκότωθησαν γιὰτ' εἶδα κί' ἔκρατοῦσε
μαζύ του τὰ κεφάλια τῶν ὧς καὶ τὸν ὕπλισμόν του.

Σκηνὴ Γ'.

(—Εἰσέρχεται Ἡράτης ὁ σαλπικτῆς κρατῶν σάλπιγγα—)

Ἡράτης (τῷ Ἡγούμενῳ)

Ἄγιε Καθηγούμενε, δὲν εἶδα τέτοια μάχη
αὐτοπροσώπως ὁ Πασᾶς ἔτρεχ' ἐπάνω κάτω.

(—ἀκούεται σάλπισμα μάλις—)

Ἡγούμενος (τῷ Ἡράτῃ)

Σαλπίζουν...Τί τὸ σάλπισμα προστάττει, μωρ' Ἡράτη;

(—'Αράπης ἀκούει—)

Προσάττει, Καθηγούμενε, νὰ καταπαύσῃ ἡ μάχη...

Ἡγούμενος

Γιατὶ νικτῶνει φαίνεται... Εὐχαριστῶ σε Θεέ μου...

(Τοῖς λοιποῖς)

Σήμερον ἴπηναν παντοῦ οἱ τρεῖς μας ταχυδρομοὶ
κι' ἐπικουραὶ φθάνουνε ἀπόψε δίχως ἄλλο..

Νεόφυτος

Ἄν ὁ καιρὸς μεταβληθῆ κι' ἂν βροχὴ κοπάσῃ,
γιατὶ μὲ τοῦτον τὸν καιρὸν δὲν ἔχουν τί μᾶς κάμουν
γιατὶ τὰ κάνει δυστηγῶς ἄχρηστα τὰ τουφέκια.

Ὅταν θὰ στάξῃ μιὰ σταλιὰ νερὸ στὸ τσακουμάκι
καθόλου δὲν πυροβολοῦν....

Ἡγούμενος

Αὐτὸ κι' ἐγὼ φοβοῦμαι.

ΣΚΗΝΗ ΙΑ'.

(—Ἐρχονται εἰς τὴν σκηνὴν ὁ Βενιανάκης καὶ ὁ Δασκαλάκης—)

(—Ὁ Νεόφυτος ἐξέρχεται—)

Βενιανάκης (ἀσπάζεται τὴν χεῖρα τοῦ Ἡγουμένου)

Ἄγιε Καθηγούμενε τὸν ὕψιστον δοξάζω
ὅπου σὲ βλέπω ζωντανό...

Ἡγούμενος (τῷ Βενιανάκῃ)

Ἐγὼ δὲν θ' ἀποθάνω
παρὰ νὰ ἴδω Χριστιανοὺς μέσα ἰστὸ μοναστηρίου,
ἄλλως μ' αὐτὴν τὴν χεῖρα⁽¹⁾ μου τὸ δροῦμμα θὰ τελειώσω.

(1) Ὑποὶ τὴν δεξιάν του

Βενιανάκης

Καθόλου δὲν σᾶς ἔθιξε στὴν σάρκα καμμιὰ σφαῖρα
τοῦ τουφεκιοῦ τοῦ κανονιοῦ ;...

Ἡγούμενος (ἀπλώνων τὰ ράσα του γελῶν)

Τὰ ράσα μου μονάχα
ἔδω κι' ἐκεῖ τὰ 'τρούπησαν ἀλλὰ φοριῶντ' ἀκόμη.

Κωστής Ασκαλάκης

Εἰς τοὺς Ἄρμους ἐφάνησαν καὶ πέρα 'στὸν Βλωμιῶνα
ἐπικουραὶ κι' ἤρχοντο...μὰ πῶς νὰ προχωρήσουν
ποῦ ὁ Θεὸς μὲ τὰ σταμνιά ἔχυνε τὰ νερά του ;
'Αρχίσανε τὸν πόλεμο μὰ 'παύσανε κι' ἀμέσως
γιατὶ δὲν θᾶπερναν φωτιὰ καθόλου τὰ τουφεκία.

Ἡγούμενος (τῷ Βενιανάκῃ)

Πόσοι μᾶς ἐσκοτώθησαν ;...

Βενιανάκης (τῷ Ἡγουμένῳ)

Σαραντα δὴδ μονάχα,
κι' εἶν' ἔλαφρά κι' εἶναι βαρειά κι' ὀλίγοι πληγωμένοι.
Μὰ Τούρκους ὅμως ἔβλεπες σὲ κάθε βήμα κι' ἓνα.

Ἡγούμενος (Κυττάζων τὰ παρασκήνια)

Τώρα 'κατάλαβες, Πασᾶ, τ' Ἀρκαδί πῶς πατιέται !
'Ακόμη περιμένομεν τὴν συνδρομὴν τῶν ἔξω,
καὶ θέλομε καὶ ζωντανούς νὰ βροῦν 'στὸ Μοναστήρι.
'Ἄλλ' ὅταν ὅμως παντελῶς Πασᾶ θ' ἀειπισθῶμεν
τότε νὰ ζῆς καὶ νὰ θωρῆς πῶς πολεμοῦν 'στ' Ἀρκαδί,
τότε θὰ 'δῆς οἱ Ἕλληνες πῶς ξέρουν κι' ἀποθνήσκουν,
τότε θὰ 'δῆς τὸν θάνατον πῶς ξέρουν καὶ σκορποῦνε.
Κι' ὁπότεν Μουσταφᾶ Πασᾶ, 'στὸ Ρέθυμνον γυρίζεις

μέτρησε ταῖς χιλιάδες σου νὰ ἴδῃς πόσαις σοῦ λείπουν.

(—'Ακούεται ὁ κώδων—)

Ἑγούμενος

Τώρα πηγαίνομεν, παιδιὰ, εἰς τὴν Δοξολογίαν,
νὰ στείλωμε ἴστον ὑψιστον καὶ πάλι τὰς εὐχὰς μας,
νὰ θάψωμε καὶ τοὺς Νεκροὺς ποῦ ἔπεθαναν ἐνδόξως.

ΣΚΗΝΗ ΙΒ.

(Ἐτοιμάζονται νὰ φύγωσιν, ὅτε εἰσέρχεται ὁ Νεόφυτος)

Νεόφυτος (τῷ Ἑγούμενῳ)

Καὶ ταχυδρόμος δεύτερος μᾶς ἦλθε, Δέσποτά μου,
κι' ἡ βάρδεις μᾶς τὸν ἔστειλαν καὶ δὴ τὸν συνοδεύουν,
κι' εἶχε τ' ἁμάτια, Δέσποτα, ὡς καὶ τ' αὐτὰ δεμένα
κι' ἔδῳ ἴστο διπλανὸ κελὶ τοῦ τᾶλυσια μονάχα,
καὶ περιμένει νὰ σὲ ἴδῃ καὶ σοῦ κρατῆ καὶ γράμμα.

Ἑγούμενος (τῷ Νεοφύτῳ)

Κι' εἶπέ σας ποιὸς τὸν ἔστειλε ;...

Νεόφυτος (τῷ Ἑγούμενῳ)

Μάλιστα, Δέσποτά μου,
αὐτὸς ὁ Μουσταφᾶ Πασᾶς ὁ γενικὸς Στρατάρχης.
Τὸν ἐρωτοῦμε τί ζητεῖ μὰ δὲν μιλεῖ καθόλου
μόνο τὸ γράμμα, Δέσποτα, μᾶς βγάζει καὶ μᾶς δείχνει
καὶ μὲ διὰ λέξεις μοναχὰ μᾶς λέγει «δὲν κατέω».
Τὸν ἐρωτοῦμε κι' ὁ Πασᾶς τί σκέπτεται νὰ κάμῃ
καὶ δίχως λέξι νὰ ἴμιλῃ τοὺς ὄμους του σηκώνει.

Ἑγούμενος (τῷ Νεοφύτῳ)

Τὸν ἴψαξτε, Νεόφυτε ;...

Νεόφυτος (τῷ Ἑγούμενῳ)

Μάλιστα, Δέσποτά μου,

καὶ τίποτ' ἄλλο δὲν κρατεῖ μόνον τὸ γράμμα κεῖνο.

Ἡγούμενος (μονολογῶν)

Μ' αὐτὸς ὁ Μουσταφᾶ Πασᾶς τί νὰ μᾶς γράφῃ τάχα ;

Ἐὰν μᾶς ζητῇ παραδώσιν σὺν τὸν Σουλεϊμάνη
εἶναι τρελλὸς καὶ σκέπτομαι ποσῶς νὰ μὴν τοῦ γράψω.

Ὅταν θεωρεῖ σ' ἓνα Πασᾶ καὶ τ' ἀπαντᾷ γυναῖκα
μὲ τόσῃν περιφρόνησιν καὶ μὲ τοσοῦτον θάρρος,
εἶν' ἀναδρος καὶ ποταπὸς ἂν θὰ ζητᾷ τὰ ἴδια.

(τῷ Νεοφύτῳ)

Ἄμε λοιπὸν, Νεοφύτε, καὶ φέρε μας τὸ γράμμα

(ὁ Νεοφύτος φεύγει)

Κωστῆς Δασκαλάκης (τῷ Ἡγούμενῳ)

Δὲν τὸ πιστεύω νὰ ζητῇ νὰ τοῦ παραδοθῶμεν
γιατὶ κ' αὐτὸς θᾶναι τρελλὸς ἀλλὰ κ' ἐμᾶς ὑβρίζει.
Μ' ἂν μᾶς ζητᾷ κ' ὁ Μουσταφᾶς νὰ τοῦ παραδοθῶμεν
ἤθελα νᾶμαι βάρβαρος καὶ νὸ μὴν εἶμαι Ἕλληνας
νὰ σφάζω, Καθηγούμενε, αὐτὸν τὸν ταχυδρόμον
νὰ στείλω τὸ κεφάλι του ἀπάντησιν ἵσὺς ὑβρεις.

Ἡγούμενος (τῷ Κωστῆ)

Εἶπες ἂν ἦσουν βάρβαρος κ' εἶσαι συγχωρημένος,
διότι μόνον βάρβαροι σφάζουν τοὺς ταχυδρόμους
ὅταν τοὺς στέλλουν φανερὰ ἐχθροὶ πρὸς τοὺς ἐχθρούς των.

Ἐνα κομματί μοναχὰ ψομὶ νᾶχης μαζῷ σου
κ' ὁ ταχυδρόμος τῶν ἐχθρῶν σου τὸ ζητᾷ, Κωστῆ μου,
δεύτερο λόγο πρὶν σου ἵπῃ πρέπει νὰ τοῦ τὸ δώσης,
κ' ἀπὸ τὴν βρούσι σὺν δειψᾷ νερὸ νὰ πᾶς νὰ φέρῃς
καὶ ν' ἀποθάνῃς μάλιστα νὰ τὸν ὑπερασπίσης.

Μονάχα τὸ τουφέκι σου ποτέ νὰ μὴν τοῦ δώσης,
οὔτ' ἄρματα νὰ μὴν κρατῇ ὅταν τὸν συνοδεύεις,

μη τύχη κι' εἶναι ψεύτικος, Κωστή μου, ταχυδρόμος
κι' ἔρχεται τοῦ στρατεύματος τὸν πρῶτον νὰ σκοτώσῃ
γιὰ νὰ τ' ἀφήσ' ἀκέφαλον κι' ἄς σκοτωθῇ κατόπιν.
Ἡ Κρήτη κι' ὁ Ἑλληνισμὸς τὸ αἶμα των τὸ χίνου
τόσους αἰῶνας σήμερον γιὰ τὴν Ἐλευθερίαν των,
ἀλλὰ σ' αὐτὸ τὸ τίμιον καὶ δοξασιμένον αἶμα
ἐχθροῦ ποτὲ ν' ἀναμιχθῇ δὲν θέλουνε μιὰ στάλα,
καὶ νὰ τὴν βγάλουν Ἕλληνες ἀνάνδρους καὶ βαρβάρους.

ΣΚΗΝΗ ΙΓ'.

(—Εἰσέρχεται ὁ Νεόφυτος κρατῶν τὴν ἐπιστολὴν—)

Νεόφυτος (τρίνων τὴν ἐπιστολὴν τῷ Ἡγουμένῳ)

Ἴδου τὸ γράμμα, Δέσποτα, κι' εἶναι κι' εἰς τ' ὄνομά σα^ς

Ἡγουμένος (λαμβάνων τὴν ἐπιστολὴν)

Ἄς ἴδωμεν τὸ γράμμ' αὐτὸ τί κουταμάρες γράφει....

(—Ἀποσφραγίζει τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἀναγινώσκει—)

Ἡγούμενε Γαβριήλ,

«Μετὰ μίαν ὥραν ἂν δὲν ὑψώσητε λευκὴν σημαίαν ἀνω-
θεν τῆς μεγάλης θύρας, σημεῖον παραδόσεως, καὶ ἂν δὲν ἀ-
νοιξίετε τὴν θύραν νὰ εἰσέλθω, θὰ τὴν ἀνοίξω μὲ τὰ κανόνια
μουθὰ ἔμπω μέσα καὶ θὰ σᾶς κρεμάσω καὶ ἐσένα καὶ ὅλους
τοὺς κακούργους ποῦ ἔχεις αὐτοῦ.

Ἐν Στρατοπέδῳ 8 Νοεμβρίου 7 Π. Μ.

Μουσταφᾶς Πασᾶς

Ἡγούμενος (ἐν θυμῷ)

Νομίζει πρὸς τὸν δοῦλόν του ὁ ἄπιστος πῶς γράφει
κι' ὅτι ζητᾷ ν' ἀνοίξουνε τοῦ τσιφλικιοῦ του πόρταις.

(—Τῷ Νεοφύτῳ ἐν θυμῷ—)

Νεόφυτε, Νεόφυτε τὸν ταχυδρόμον φέρε....

(—Ἐξέρχεται ὁ Νεόφυτος—)

Κωστής Δασκαλάκης (τῷ Ἡγουμένῳ)

Ἄν μ' ἀγαπᾷς, Ἡγούμενε, ἐγὼ νὰ τ' ἀπαντήσω...
Δῶσέ μου τὴν ἐπιστολήν...

• **γούμενος** (ἴδων τὴν ἐπιστολήν καὶ λέγων τῷ
Δασκαλάκῃ)
Νὰ τ' ἀπαντήσης, ...Κῶστα

ΣΚΗΝΗ ΙΔ'.

(—Ὁ Νεόφυτος εἰσέρχεται μετὰ τοῦ Ταχυδρόμου ὃν συνοδεύουσι δύο φρουροὶ ἔνοπλοι.—)

Κωστής Δασκαλάκης (τῷ ταχυδρόμῳ ἐν θυμῷ)

Ἐπιστολή ποῦ ἅγιον τὸν Ἡγούμενον δὲν γράφει,
μὰ Γαβριήλ ξερὰ ξερὰ νὰ τὸν περιφρονήση.

Ἐπιστολή, ποῦ μᾶς ζητᾷ προδότας νὰ μᾶς κάμη
ἐν τούτοις ἀπεφάσισε κί' ἦλθε στ' Ἀρκαδί μέσα,
τῆς πρέπει στάτικης νὰ γενῆ μὲ μπαρουτιοῦ τὴν φλόγα.

(—Τὴν ἐκασφενδόνει πρὸς τὰ παρασκήνια καὶ τὴν πυροβολεῖ.—)

Κί' ἕνας Πασᾶς ὅπου ζητεῖ ἀπάντησιν ἀμέσως
κί' εἰς κάθε λέξιν καὶ γραμμὴν δεικνύει τόσον θρόσος
κί' ἀνάνδρως μᾶς ἀποκαλεῖ τὸ στόμα του κακούργους,
αὐτὴν μας τὴν ἀπάντησιν τοῦ στέλλομεν μονάχα

(—Λαμβάνει φυσιγγιον ἀπὸ ἐκάστην φυσιγγιοθήκην τὰ παρὰ
ῥαδίσει εἰς τὸν ταχυδρόμον λέγων.—)

Ἐνα φυσέκι δηλαδὴ ὁ κάθε εἰς κακούργος...

Κί' ἐκεῖ ποῦ θέλει νὰ στηθῆ τῆς προδοσιᾶς Σημαῖα
εἰπέ τους πῶς θὰ στήσωμεν αὐτὴν(!) τὴν δοξασμένην
κί' ἄς φέρῃ τὰ κανόνια του κί' ἄς φέρῃ τοὺς στρατοὺς του

1) Δοῦνται Σημαῖα Ἑλληνικῆς ἀκουμβημένης παρὰ τινι παρασκήνῳ

νά ᾽δῆ οἱ κακούργοι τ' Ἀρκαδιοῦ πῶς τὴν ὑπερασπίζου
(—Φεύγουσιν ταχέως μετὰ τῆς Σημαίας καὶ ταυτοχρόνως ταχέως—)

Πίπτει ἡ αὐλαία.

ΠΡΑΞΙΣ Δ'.

ΣΚΗΝΗ Α'.

(—Ἡ αὐτὴ αἴθουσα ἐν ἣ παρουσιαζονται ἄνδρες ἔνοπλοι, γυναῖκες καὶ παιδία, μετ' ὧν ὁ Κωστής Δασκαλακῆς, ὁ Νεόφυτος, ἡ Χαρίκλεια καὶ ὁ Βενιανᾶκης. Ὁ Ἡγούμενος ἵσταται ἐφ' ὑψηλοῦ τινοῦ σημείου κρατῶν Σταυρὸν καὶ σημαίαν Ἑλληνικὴν λέγων:—)

Ἡγούμενος

Τώρα ποῦ μετελάβομεν ἀχράντων μυστηρίων
καὶ ἐπύραμεν συγχώρησιν ἀλλήλων, ἀδελφοί μου,
ἔχομεν τὴν συνείδησιν ἥσυχον κατὰ πάντα
ἀπέναντι τῆς ἀληθοῦς καὶ ἁγίας μας θρησκείας.
Τώρα καθῆκον ἔχομεν πρὸς τὴν Πατρίδα μόνον
νά τῆς ὑπερασπίσωμεν με θάρρος τὴν τιμὴν της,
ἵνα πρὸς τὴν Πατρίδα μας καὶ πρὸς τὴν ἱστορίαν
ἔχομεν τὴν συνείδησιν ἥσυχον, ἀδελφοί μου.
Ἐσχατον καὶ ἀπαραίτητον καθῆκόν μας ἀκόμη
εἶναι ᾽στῆς Δόξης τὸν βωμὸν τῆς ἀτυχοῦς μας Νήσου
θύσιαν νά προσφέρωμεν καὶ ἔμεις τοὺς ἑαυτοὺς μας.
Ἐχθρῶν πλημμύρ' ἂν ἔχομεν ὀλίγον πλὴ ἢ μακράν μας
ἔχομεν τὸν ἀήτητον Θεὸν τῶν ὀρθοδόξων,
τὴν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὴν γλυκεῖα Πατρίδα,
καὶ ἔχομεν θάρρος πῶς ἡμᾶς θὰ στεφανώσῃ ἡ Νίκη.
Μεγάλῃ Δόξᾳ καὶ τιμῇ σ' ἐκείνον ποῦ θὰ πέσῃ
Γι' αὐτὰ τὰ δύο σύμβολα⁽¹⁾ σήμερον εἰς τ' Ἀρκαδί,

(1) Ὑποὶ τὰς δύο τοῦ χεῖρας.

γιατί ὅτον φωτοστέφανον τῆς Δόξης τῆς Πατρίδος,
λάμπην κ' ἀκτίνας σήμερον μεγάλας θὰ προσθέσῃ.

“Ὅποιος πεθάνῃ σήμερον θὰ ζῆ θὰ βασιλεύῃ
καὶ θὰ τὸν φέρουν διαρκῶς ἡ Δόξα μὲ τὴν Φήμην
σ' ὅλας τὰς χώρας ὅπου ζοῦν Ἕλληνες ἀδελφοί μας.

“Ὅποιος γὰρ τὴν Πατρίδα του πεθαίνει δοξασιμένος,
ἐκεῖνος παραδίδεται ὅτῃς Δόξης τὴν ἀγάλη,
κατόπιν δὲ τὰ τέκνα του καὶ κάθε συγγενῆς του
ἔχουν τὸ μέτωπον ἕψηλὰ μὲ τὸς ὑπερηφάνεια
καὶ τὸ νομίζουσιν καύχημα νὰ ποῦν τὸ θάνατόν του.

“Ὅποιος γὰρ τὴν Πατρίδα του δειλιάσει ν' ἀποθάνῃ
ἐκεῖνος ζῆ κ' ἐντρέπεται τοὺς ἄλλους ν' ἀντικρύξῃ,
κ' εἶν' ἡ ζωὴ του βίαςανος, κ' ὅσο πατήσῃ χῶμα
βάρος κ' αὐτὸ τοῦ φαίνεται πῶς τὸ κρατεῖ ὅστην πλάτη.
Καὶ τὰ παιδιὰ του ντρέπονται κ' ὁ κάθε συγγενῆς του
πατέρα των καὶ συγγενὴ νὰ λέγουν πῶς τὸν ἔχουν....

Καὶ πάλιν ἄς ζητήσωμεν συγχώρησιν ἀλλήλων
κ' ἀλλήλους ἄς φιλήσωμεν ὅσταις βράρδειαις μας νὰ πᾶμε.

(—Ὅλοι ὁμοῦ ὑποκλίνοντες λέγουσιν—)

—Συχωρήσατέ μου καὶ ὁ Θεὸς νὰ σᾶς συγχωρήσῃ...

(—Ἀγκαλιζόνται καὶ φιλοῦνται πλὴν τῶν γυναικῶν. Ἀκούον-
ται φωναὶ μακραν. Ὅλοι τεταραγμένοι λέγουσιν:—)

Τί τρέχει; τί συμβαίνει;

(—Ἐτοιμάζονται ν' ἀπέλθωσιν ὅτε ρίπτοντες βλέμμα πρὸς τὰ
παρασκήνια λέγουσιν.—)

Ἔρχετ' ἕνας Ἀράτης

ΣΚΗΝΗ Β'

(—Εἰσέρχεται ταχέως ὁ Ἀδάμης Παπαδάκης ἀράτης, ὅπως ἦτο
ὅτε ἔφυγεν ὡς ταχυδρόμος, ἕνοπλος—)

Ἀδάμης

Καλῶς σᾶς εὔρημα παιδιὰ.

Ἄπαντες ὁμοῦ (ἐναγκαλιζόμενοι αὐτόν)

Καλῶς τὸν ἀδελφόν μας.

Ἡγούμενος (ἐναγκαλιζόμενος καὶ φιλῶν αὐτον)

Καλῶς ἦλθες, Ἀδάμη,
Παλληκαριᾶς ἀγλάισμα καὶ τῆς Μονῆς μας θάρος
ποῦ τόσον ἐκινδύνευσες νὰ πᾶς καὶ νὰ γυρίσης.
Ποῦ ἔγυρισες εἰς τὴν Μονὴν μαζύ μας; ν' ἀποθάνης
ἀντὶ νὰ μείνης ἀσφαλῆς ἔστούς πρόποδας τῆς Ἰδης.
Ἀδάμη, τί μᾶς ἔφερες; λέγε μας τὰ μαντάτα...
εὐρήξεις τοὺς ὀπλαρχηγούς;... τί σοῦλαν;... τί θὰ κάμουν;

Ἀδάμης

Δὲν ἔφερα χαρμόσυνα μαντάτα, Δέσποτά μου.
Ἐστους Ἀρχηγούς κ' ὀπλαρχηγούς τὰ γεράματα τὰ πῆγα
τῶν εἶπα καὶ προφορικῶς ἐν γένει τὰ συμβάντα.
Καθ' ἓνας τοὺς ὀπλίτας του τοὺς εἶχε συναθροίσει
καὶ πρὶν ἀκόμη πάω γὼ κ' ἤρχοντο πρὸς τ' Ἀρχάδι.
Μὰ μόλις ἐπροβάλανε νὰ ἴδουν τὸ Μοναστήρι
ἤρχισεν ὁ Θεὸς νερὰ μὲ τὰ σταμνιά νὰ κἀνη
κ' ἔκανε χάλαζα χοντρή κ' ἀέρα ἐφουσοῦσε,
καὶ δὲν ἐπέρνανε φωτὰ καθόλου τὰ ντουφέκια..

Ἡγούμενος (κατησχῆς)

Ἐνῶ ἔστούς Τούρκους ἔπιπτε θερμὸς τοῦ θέρους ἥλιος...

Ἀδάμης

Καὶ τότε θέλοντας καὶ μὴ ἐγύρισαν ὀπίσω
μὲ δακρυσιμένους ὀφθαλμούς καὶ πόνον ἔστην καρδιά των.
Μαζύ μας ν' ἀποθάνουσιν ἦτον ἡ πεθυμιά των
νὰ μὴ μᾶς βλέπουν ἔσθ' σπαθὶ τῶν Τούρκων καὶ τὰς σφαίρας
νὰ μὴ ἔμπορῶν νὰ τρέξουνε ποσῶς νὰ μᾶς συνδράμουν.
Ἄν ἡ βροχὴ ἢ σημερινὴ κ' αὐτὴ ποῦ πίπτει τώρα
θὰ παύσῃ, τότε συνδρομὴ μεγάλη θὰ μᾶς ἔλθῃ.
Ἄν ὅμως βρέχῃ κ' αὔριον καθὼς ἀπόψε βρέχει

τὴν ἐλαχίστην συνδρομὴν κανεῖς μὴν περιμένει.

γούμενος

Τῶν ὀρθοδόξων ὁ Θεὸς ἅς παύσῃ τὴν ὀργὴν του...

"Ἄν ὅμως βρέχῃ κι' αὐριον ὅπως ἀπόψε βρέχει

ἀρχοῦμ' ἡμεῖς, μωρὲ παιδιά,...

"Ἄπαντες ὁμοῦ

Ἀρχοῦμαι, Δέσποτά μου...

(— Ἀκούονται φωνεῖ μακρὰν ὄλοι περιτηροῦν πρὸς τὰ παρη-
σκήνια καὶ ὁ Ἱγούμενος λέγει —):

Ἡ γούμενος (χαρίζεις)

Ἴδοὺ κι' ὁ Κουῦθος ἔρχεται.

ΣΚΗΝΗ Γ'.

(Ὁ Κουῦθος ἀράπησ ὅπως ἦτον ὅτεῖσουργεν εἰσέρχεται δραματικῶς)

Κουῦθος (μὲ τόνον)

Ἀδέλφια, Καλησπέρα.

"Ἄπαντες ὁμοῦ (ἐναγκαλιζόμενοι αὐτὸν)

Καλῶς μᾶς ἦλθεσ, ἀδελφέ... καλῶς μᾶς ἦλθεσ, Κουῦβε...

Ἡ γούμενος (σφιγκὼν αὐτὸν εἰς τὴν ἀγκάλην του)

Καλῶς τὸ παλληκάρι μας τὸ θάρρος τῆς Μονῆς μας,

ὅπου δὲν ἐλογάρισε τὸν θάνατον καθόλου

καὶ δις ἀπὸ τὸ στόμα του ἐπέρασε μὲ θάρρος

γιὰ νὰ μᾶς φέρῃ ἴστην Μονὴν εἰδήσεις χαρμωσοῦνους.

Λέγε τα, Κουῦβε, λέγετα, γιατί λιγοφυγοῦμεν.

"Ἄπαντες ὁμοῦ (ἐναγωνίως)

Λέγετα, Κουῦβε, λέγετα...

Κουῦθος

Γραμμένα σᾶς τὰ φέρνω.

(—'Εξάγει τὸ ὑπόδημά του καὶ ἐξάγει ἐπιστολὴν ἣν παραδίδει εἰς τὸν Ἡγούμενον καὶ φορεῖ καὶ πάλιν τὸ ὑπόδημα—)

Ἡγούμενος (τῷ Κούβῳ)

Κούβε, πρωτοπαλλήκαρο, καλλὰς εἰδήσεις γράφει;..

Κούδος

Οὔτε καλλὰς οὔτε κακὰς....

Ἡγούμενος (ἐνῶ ἀποσφαγίζει τὴν ἐπιστολὴν)

Δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει...

«Ὅταν περιφρονητικῶς τὸν θάνατον κυτᾶξις καὶ ὅταν σκεφθῆς πῶς τῆς ζωῆς δὲν ἔχεις τὴν ἀνάγκην, ὅλος ὁ κόσμος νὰ χαλᾷ γελᾷ καὶ τὸν κυτᾶξεις.

(—'Ὁ Ἡγούμενος ἐκβάλλει ἐκ τοῦ φακέλλου τὴν ἐπιστολὴν.

«Ἀπαντες πλησιάζουσιν ἀκροώμενοι ἐναγωνίως.—)

Ἡγούμενος (ἀναγινώσκει)

»Πανοσιώτατε Ἡγούμενε, Γαβριήλ,

«Μὲ δακρυβρέκτους ὀφθαλμοὺς ἀνεγνώσαμεν τὰς ἀπολείας σας καὶ τὴν λυσσώδη ἐπίθεσιν τοῦ φοβεροῦ Μουσταφᾶ Πασᾶ. Μὲ πόνον καρδίας μέχρι διαρρήξεως, ἀνεγνώσαμεν τὸν ἔσχατον κίνδυνον τὸν ὁποῖον διατρέχετε καὶ ἀπὸ τὸν ὁποῖον ὀλίγοι μόνον ὄροι σᾶς χωρίζουσιν. Πρὶν ἀκόμη λάβομεν τὴν ἐπιστολὴν σου, ἰδόντες διὰ τηλεσκοπίου τὰς ἀτελευτήτους χιλιάδας τῶν ἐχθρῶν αἵτινες ἤρχοντο κατὰ τῆς Μονῆς, ἐφροντίσαμεν καὶ σενελέξαμεν ὅσφ περισοτέρους ἀνδρας ἠδυνήθημεν. Χθὲς ὡς θ' ἀντελήφθητε, ἐσπεύσαμεν πρὸς βοήθειάν σας μὲ ἀπόφασιν ἢ ν' ἀποθάνωμεν ὅλοι ἢ νὰ σᾶς σώσωμεν, ἀτυχῶς ὅμως ἄλλῳ ὁ Θεὸς ἠθέλησε. Ραγδαία βροχὴ μετ' ἰσχυρᾶς χαλάζης πίπτουσα ἀκαταπαύστως δὲν μᾶς ἐπέτρεπε νὰ προχωρήσωμεν. Ἄλλὰ καὶ ἐὰν ἀπεφασίζωμεν νὰ προχωρήσωμεν, ἔστω καὶ

ἂν ἐκινδυνεύωμεν νὰ ταφῶμεν ὑπὸ τὴν χιόνα, τὰ ὄπλα
μας ἢ βροχὴ κατέστησεν ἄχρηστα. Ἐβλέπομεν λοιπὸν
μακρόθεν, κλαίοντες καὶ ἰκετεύοντες τὸν ὕψιστον, τὸν θά-
νατον πτερυγίζοντα περὶ τὰς κεφαλὰς Ἑγμῶν. Ὅποια ἢ
θλίψις μας ὅταν ἐβλέπομεν, ὅτι εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν
Τούρκων θαλπερὸς ἥλιος ἐξηπλοῦτο. Ἄν ὁ Θεὸς τῶν ὀρ-
θοδόξων καταπαύσῃ τὴν ὀργὴν τοῦ αὔριου θὰ ἔλθωμεν εἰς
βοήθειάν σας. Ἄν τοῦναντίον, μόνον ὁ Θεὸς οὕτως δύ-
ναται νὰ σᾶς βοηθήσῃ καὶ εἰς ἐκεῖνον μόνον νὰ ἔχητε τὸ
θάρος σας καὶ νὰ ἐναποθέσητε τὰς ἐλπίδας σας. Εὐχόμεθα
νὰ σᾶς ἐμψυχώη ὁ ὕψιστος καὶ δόξα καὶ νίκη νὰ στέψη
τὰ ὄπλα σας.

Μὲ σπαράττουσαν καρδίαν σᾶς φιλοῦμεν ἀδελφοί.

**Ἠἄνος Κορωναῶς
Παπᾶ Μαρουλιανὸς**

Κοῦθος

Κι' ὅπως τὸν εἶδα τὸν καιρὸ πρ' ὀλίγου, Δέσποτὰ μου,
αὐτὸς ἐχειροτέρεψε....

Ἠγούμενος (κυττάζων πρὸς τὰ παρασκήνια)

Αὐτὸ κυτιάζω, Κοῦβε,
καὶ κύττα ἔστο στρατόπεδον τῶν Τούρκων ἀπ' ἐπάνω
πόσον καθάριος Οὐρανός!... καὶ κύττα τοὺς ἀστέρας
κατὰ δεκάδας χύνονται... πρώτη φορὰ τοὺς βλέπω...

Χαρίκλεια

Κι' ἐκεῖνοι φεύγουν νὰ μὴ ἴδωσιν τὴν αὐριανὴν ἡμέραν.

Ἠγούμενος (ἐξάγει τὸ ὥρολόγιόν του)

Ἐντὸς μικροῦ μεσάνυκτα... Τὸ βλέπετε, παιδιὰ μου,
πῶς ἢ βροχὴ κι' ἢ χάλαζα ἀυξάνει καὶ δὲν παύει,
καὶ τώρα μόνον ὁ Θεὸς μᾶς μένει βοηθός μας

Κωστής Δασκαλάκης

Ἐχθρὸς κ' ἐκεῖνος φαίνεται... δὲν βλέπεις Δέσποτά μου;...
Μονάχα ἴσ'α τουφέκια μας ἄς ἔχομεν ἐλπίδας.

Ἠγούμενος

Ποτὲ, παιδί μου, τὸν Θεὸν ἐχθρόν σου νὰ μὴν εἶπης...
Πάντοτε νᾶχης, τέκνον μου, πρὸς τὸν Θεὸν μας πιστὴν
ὅπως ἐπίστευον σ' αὐτὸν κ' οἱ πρόγονοί μας πάντα
κ' ἐτρόμαξαν κ' ἐξέπληξαν τὴν Οἰκουμένην ὅλην.
Τοῦ Ἑλληνοῦ τὰ σύμβολα ἢ Πίστις κ' ἡ Πατρις του,
τίποτε γὰρ τὸν Ἑλληνα τὸ ἓνα δίχως τ' ἄλλο...

(Τοῖς λοιποῖς)

Τὴν τελευταίαν σκέψιν μου κ' ἐσχάτην θέλησίν μου
ὅταν κ' ἡ τελευταία μας τυχὸν ἐλπίς ἐκλείπει,
καὶ τὴν ὁποῖαν ὁ Θεὸς ἔφερεν εἰς τὸν νοῦν μου,
θέλω, παιδιὰ μου, νὰ σᾶς ἴπῳ τὴν γνώμην σας ν' ἀκούσω

Ὅλοι ὁμοῦ (ἀνυπομονητικῶς)

Λέγε μας, Καθηγούμενε,....

Ἠγούμενος (Τοῖς λοιποῖς,)

Ἀκούσατε, παιδιὰ μου:

Ἐκεῖ στὸ μέσον τῆς αὐλῆς ν' ἀνοίξωμ' ὑπόνομον
δεξιὰ ζερβὰ τῆς σήμερον πυριτιδαποθήκης
κ' ἐκεῖ νὰ μεταφέρωμεν πυρίτιδος βαρέλια.
Κι' ἂν ὁ Θεὸς κ' ἡ τύχη μας ἴσ'τους Τούρκους ἐπιτρέψῃ
νὰ μᾶς νικήσουν καὶ νὰ ἴμποῦν ἴστο Μοναστηρί μεσα,
εἰς τὴν πυρίτιδα φωτιὰ νὰ δώσωμεν ἀμέσως,
ν' ἀνατινάξῃ τὴν Μοῆν ἐπάνω ἴστον ἀγέρα
νὰ καταστρέψῃ τοὺς ἐχθρούς, κ' ἔμᾶς νὰ κομματιάσῃ,
καὶ ζωντανὸς ἴσ'α χέρια των κανεῖς μας νὰ μὴν πέσῃ.

Αὐτὸ πρωτίστως τὴν τιμὴν τῶν γυναικῶν θὰ σώσῃ,
νὰ μὴν ἐγγίσῃ ζωντανῆς τὴν σάρκα τοῦρκου χέρι,
καὶ δεύτερον τὴν δόξαν μας καὶ τὴν ὑπόληψίν μας,
νὰ μὴ μᾶς φέρουν ἄστον Πασᾶν ἄπροσὰ νὰ μᾶς ὑβρίζῃ
κι' ἔμεῖς τ' ἄμμάτια νᾶχῶμεν ἄστο χῶμα ἄντροπιασμένοι.
Ἄς μᾶς πετάξουν ἄστὰ σκυλιὰ κομμάτια νὰ μᾶς φᾶνε,
τὸ αἷμά μας νυχθημερὸν ἄστους ζῶντας θὰ φωνάζῃ
ἐκδίκησιν! ἐκδίκησιν!... καὶ ἡ φωνὴ ἐκείνη
τόλμης καὶ θάρρους σάλπισμα θᾶναι ἄστους ἀδελφούς μας
ἄσαν τῆς ἀγρόνης τὸ σχοινὶ τότε τοῦ Πατριάρχου....

ἌΟλοι ὄμοῦ

Μάλιστα, Καθηγούμενε....

Κωστής Δασκαλάκης

Τώρα συντετριμμένος
συγχώρησιν ἐκ τοῦ Θεοῦ ζητῶ γιὰ ἄκεῖνα πούτα,
διότι τὴν ἀγάπην τοῦ μᾶς ἔδειξε καὶ πάλιν
κι' ἔφερε ἄστο κεφάλι σου τὴν σκέψιν, Δέσποτά μου.
Κι' ἄν εἰς τοὺς Τούρκους τὴν Μονὴν θέλῃ νὰ δώσῃ σκλάβα
σ' ἔμᾶς χαρίζει θάνατον σκληρὸν μὰ τιμημένον.

ἌΗγούμενος (τῷ Βενιανάκῃ)

Τὸ ἔργον ἀνατίθεται ἄστον Βενιανάκῃ τώρα.

Βενιανάκης

Εὐθύς πηγαίνω, Δέσποτα, κι' ἐντὸς ὀλίγου χρόνου
ὄλην ἐκείνην τὴν αὐλὴν θὰ κάμω χάρου στόμα.

(— Ἄ Βενιανάκης φεύγει—)

ἌΗγούμενος

Κι' ἐγὼ πηγαίνω, βρὲ παιδιὰ, κι' ὁ Κώστας κι' ἡ Χαρίκλεια

τῆς ἐγγονῆς τῆς τό παιδί ἀμέσως νὰ βαπτίσω.

(—Φεύγουσιν ὁ Ἡγούμενος ὁ Κωστής Δασκαλάκης καὶ ἡ Χαρίκλεια—)

Κοῦδος (κατὰ τὴν τὰ παρασκηνία)

Ἐντὸς ὀλίγου, βρὲ παιδιά, θωρῶ κι' ἐξημερώνει...

(—Τοῖς λοιποῖς—)

Παράδοξον μοῦ φαίνεται μὲ τὸν Παπᾶ Κρασιώτη
ποῦ πῆγε πλησιέστερον γιὰτὶ δὲν ἦλθε ἴσως.

Ἀδάμης

Μέ βασανίζει συλλογὴ πῶς κάτι θὰ συμβαίη,
ἢ Τοῦρκοι τὸν ἐσκότωσαν ἐρχόμενον ὀπίσω,
ἢ μέρος ἀδειανὸν ποσῶς δὲν βρῆκε νὰ περάσῃ.
Ἄλλως δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ μεταγυρίσῃ.

Κοῦδος

Πηγαίνομεν ἑσὰς βάρδεις μας καὶ βλέπω ξεμερώνει

Ἀδάμης

Πηγαίνομεν, πηγαίνομεν...

Νεόφυτος (ποιῶν τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ)

Κάμπετε τὸν Σταυρόν σας.

(—Ὅλοι κάμνοντες τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ φεύγουσι λέγοντες—)

Βοήθα, Παναγία μου, τῶν Ὁρθοδόξων πάντα.

ΣΚΗΝΗ Δ'.

(—Εἰσέρχεται ὁ Ἡγούμενος καὶ ἡ Χαρίκλεια—)

Ἡγούμενος

Νά ζῆς ὁ νεοφώτιστος...

Χαρίκλεια

Νὰ ζήση, Δέσποτά μου,
ἂν πρόκειται Χριστιανὸς μαζί μ' ἐμᾶς νὰ ζήση.
Ἐὰν πρόκειται νὰ σκλαβωθῆ νὰ ἴμπῃ σὲ Τούρκων χέρια
νὰ μὴ γνωρίζῃ, Δέσποτα, μιὰ ἡμέρα τοὺς γονεῖς του,
καὶ νὰ πιστεῦῃ θετικὰ πῶς εἶναι τέκνον Τούρκων,
θέλω προητέρ' ἀπὸ ἡμᾶς Δέσποτα, ν' ἀποθάνῃ.

Ἑγούμενος

Τὴν γέννησίν του πίστεψε, Χαρίκλεια, πῶς ζηλεύω,
ἐπέρωτο νὰ γεννηθῆ ἐδῶ πού Δόξα τώρα
καὶ τοὺς μεγάλους καὶ μικροὺς ἐξ ἴσου στεφανώνει.
Κι' ἂν ἀποθάνῃ σήμερον, Χαρίκλεια, συλλογίσου,
καίτοι δυὸ μέραις ἔζησε θὰ ζήσῃ τ' ὄνομά του.
Ἐνῶ πολλοὶ, π' οὐδέποτε δὲν συναντοῦν τὴν Δόξα
γιατὶ τὴν ἀπφεύγουνε, κι' ἂν ζήσουν χίλια χρόνια
ἅμα ταφοῦνε θάπτεται μαζί καὶ τ' ὄνομά των.

(—Κυττάζει πρὸς τὰ παρασκήνια—)

Νὰ, βλέπω κι' ἔξημέρωσε...

Χαρίκλεια (κυττάζουσα ὡσαύτως τὰ παρασκήνια)

Καὶ τὸν χειμῶνα βλέπω
καὶ πάντοτε χειρότερος γίνεται, Δέσποτά μου.
Κύττ' ἀστραπαῖς... βρονταῖς... βροχή, ἀέρας καὶ χαλάζι.
Δὲν περιμένω, Δέσποτα, συνδρομητὴν κανένα

Ἑγούμενος

Ἐφ' ὅσον ν' ἀποθάνωμεν ἐπιθυμοῦμεν ὅλοι,
κι' εἰς τὴν ζωὴν δὲν δίδομεν καθόλου σημασίαν,
δὲν μᾶς φοβίζει τίποτε, Χαρίκλεια, τώρα πλέον.

(—Ἀκωῶνται πυροβολισμοὶ καὶ ὄσο-τρεις ἰσχυροὶ κράτοι—)

Ἡγοῦμενος (ἐναγωνίως)

Ἦρχισεν βλέπ' ὁ πόλεμος...πηγαίνομεν, Χαρίκλεια...

(—Ποιεῖ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ—)

Βοήθα, Παναγία μου, σήμερον τῶν πιστῶν σου..

(—Ἡ Χαρίκλεια ποιεῖ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ)

Χαρίκλεια

Χριστέ μου, ἵστους Χριστιανούς σήμερον δῶσε θάρρους.

(—Φεύγουσιν—)

ΣΚΗΝΗ Ε'

(—Εισέρχεται ὁ Νεόφυτος—)

Σήμερον ἐπιτίθενται μὲ λύσσα σὰν τοὺς σκύλους,
ἐγάλασαν ἢ κανονιαῖς τὴν Καστρινὴ τὴν Πόρτα
καὶ ἐγάλασαν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ τῆς αὐλῆς τὸν τοῖχον.

(—Ἀκούονται πυροβολισμοὶ καὶ δαδῶ-τρεῖς ἰσχυροὶ κρότοι—)

Ἀκαταπαύστως ρίχνουνε τουρέκια καὶ κανόνια...

Χριστέ μου δίδε δύναμιν εἰς τοὺς Χριστιανούς σου.

(—Φεύγει—)

ΣΚΗΝΗ ΣΤ.

(—Δύο γυναῖκες εἰσέρχονται δρομαίως ἀπὸ τὰ παρασκήνια κρα-
τοῦσαι πλήρεις τὰς ποδιάς των. Ἄλλη εἰσέρχεται ἀπὸ τὸ ἀντίθε-
τον παράσκήνιον.—)

Ἡ μεία (εἰς τὰς δύο)

Γρηγόρα ἵστους πολεμιστὰς πηγαίνετε φυσέκια
καὶ οἱ Τοῦρκοι ἵστοῦ Μοναστηριοῦ ἐφθάσανε τὰ τεῖχη.

(—Φεύγουσιν—)

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

(—Διέρχονται τῆς σκηνῆς δαδὸ γυναῖκες κρατοῦσαι τρίτην ὥσει
τραυματισμένην—)

Τραυματισμένη

Νερό! νερό!

Αἰ φέρουσαι ταῦτην

Ἐπομονή καὶ τίποτε δὲν εἶναι...

Τραυματισμένη (μὲ διακοπτομένην φωνήν)

Σκοτώσατέ με ζωντανῆς νὰ μὴ μ' ἐγγίση Τοῦρκος

(—Φεύγουσιν—)

ΣΚΗΝΗ Η'.

(Ἐκ τοῦ ἀντιθέτου παρσικηνίου δύο ἄνδρες εἰσερχόμενοι κρατοῦσιν τρίτον ὡσεὶ τραυματισμένον —).

Τραυματισμένος

᾽Ωχ!... ᾽Ωχ!... ᾽Ωχ!... ᾽Ωχ!...

Οἱ κρατοῦντες

Τίποτε δὲν ἔχεις, θὰ περάσῃ...

Τραυματισμένος (μὲ φωνήν διακοπτομένην)

᾽Οχι πῶς ἐσκοτώθηκα... καθόλου δὲν λυποῦμαι,
ἀλλὰ γιατί' σκοτώθηκα προτοῦ σκοτώσω κι' ἄλλους
νερό, νερό, νερό,

ΣΚΗΝΗ Θ'.

(—Εἰσέρχεται γυνὴ φέρουσα πότιρον πλήρες ὕδατος δίδει αὐτῷ καὶ πίνει—.)

Τραυματισμένος (μὲ φωνήν διακοπτομένην)

᾽Η ᾽Ενωσις ἢ θάνατος

(—νεκροῦται—)

Οἱ κρατοῦντες (ἀφίοντες αὐτόνχαμαί.)

Παρέδωσεν τὸ πνεῦμα

(—Τὸν παραλαμβάνουσιν καὶ φεύγουσιν—)

ΣΚΗΝΗ Ι'

(—Εισέρχεται ὁ Ἡγούμενος λέγων—)

Ἡγούμενος (ἐναγωνίως)

Ἦρχισαν τοῦ Μοναστηριοῦ τοὺς τείχους νὰ πηδῶσιν.
Ἐκεῖν' ἢ φοβερὰ βροχὴ κί' ἐκεῖν' ἢ τρικυμία
δὲν ἄφησεν συνδρομητὴν κανένα νὰ μᾶς ἔλθῃ,
καίτοι πολλοὶ ἐφάνησαν ἔστους λόφους γύρω γύρω,

ΣΚΗΝΗ ΙΑ'.

(—Εισέρχεται ἡ Χαρίκλεια ἀσθμαίνουσα—)

Χαρίκλεια (τῷ Ἡγούμενῳ)

Ἐχάλασεν, Ἡγούμενε, κί' ἡ πόρτα τῆς Ρεδύμνης
στῆθος μὲ στῆθος σφάζονται στοῦ τοίχους τὰς ἐπάλλξεις

Ἡγούμενος (τρέχων ἔνθεν ἀκαεῖθεν τῆς σκηνῆς ὡσεὶ ζητῶν
κάτι)

Ἐχομεν τὴν ὑπόνομον ἐλπίδα μας ἐσχάτην
κί' ἓνα πανὶ δὲν βρίσκεται τὸν πύραυνον νὰ κάμω.

Χαρίκλεια (σπεύδουσα πρὸς τὸν Ἡγούμενον)

Ἴδου πανὶ γὰ πύραυνος, ἐγὼ κρατῶ μαζί μου
(—Ἐκκομβώνεται καὶ ἐξάγει ἐκ τοῦ στήθους τῆς τὴν Σημαίαν—)

Κί' ὅταν ἐκεῖ τὸ φύλαξα ηὔχηθήν, Δέσποτά μου,
ἢ σφαῖρα Τουρκικὴ ταῖς δαὸ μαζί νὰ μᾶς τρυπήσῃ
ἢ νὰ καῖ καὶ νὰ καοῦν μὲ τὴν φωτιά της Τουρκοί.

(—Ἡγούμενος ἀρπάζει τὴν Σημαίαν λέγων—)

Ἡγούμενος (Κυττάζων δεξιὰ ἀριστερᾶ)

Καὶ ξύλο τώρα ποῦ θὰ βρῶ;...

Χαρίκλεια

Ἐχομεν καὶ τὸ ξύλο

Ἴδου το, Καθηγούμενε, ποῦ τόχῳ φυλαγμένο

(—Ἐκ τοῦ παρασκηνίου λαμβάνει τεμάχιον ἱστοῦ Σημαίας.
Παίρνει τοῦτο ὁ Ἠγούμενος τυλίξει εἰς τὸ ἄκρον τὴν σημαίαν.
Ἄκουσονται πυροβολισμοὶ καὶ φωναί—)

Ἠγούμενος

Εἰς τὴν αὐλὴν πυροβολοῦν.... Πηγαίνομεν Χαρίκλεια

(—Φεύγουσιν—)

ΣΚΗΝΗ ΙΒ'

(—Διέρχεται τῆς σκηνῆς Τοῦρκος ἔνοπλος—)

Τοῦρκος (τεθροβημένος)

Ἄλλάχ! Ἄλλάχ! καὶ ζωντανὸς κανεῖς μας δὲν θὰ μείνη

(—Φεύγει—)

ΣΚΗΝΗ ΙΓ'.

(Ἐρχεται ὁ Ἠγούμενος εἰς τὴν σκηνὴν κρατῶν ἀνημμένον πύ-
ραυον—)

Ἠγούμενος (γονυπετῶν)

»Μνήσθιτί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ Βασιλείᾳ σου.
Παράλαβον, Κύριε, εἰς τὴν βασιλείαν σου τοὺς πεσόντας
καὶ ὄσους θὰ πέσωσιν ὑπὲρ πίστεως καὶ Πατρίδος.»

(—Φεύγει—)

ΣΚΗΝΗ ΙΔ'.

(—Διέρχεται τῆς σκηνῆς Τοῦρκος φέρων Σημαίαν Τουρκικὴν.
Ὅταν φθάνει εἰς τὰ παρασκηνία ἀκούεται ἰσχυρὸς κρότος καὶ ἀνα-
λαμπὴ ἐκ καιομένων ἐρυθροχρόων βεγγαλιῶν φαίνεται ταυτοχρόνως.
Ὁ σημαιοφόρος Τοῦρκος πίπτει νεκρὸς ἐντὸς τῆς σκηνῆς. Ταῦτοχρό-
νως πίπτει εἰς χριστιανὸς καὶ εἰς Τοῦρκος ὁ εἰς ἐπὶ τοῦ ἑτέρου εἰς
τὴν θύραν τῆς σκηνῆς. Οἱ ἡμίσεις ἐντὸς τῆς σκηνῆς καὶ οἱ ἕτεροι
ἡμίσεις ἐκτός.—)

Τοῦρκος (σημαιοφόρος)

Ἄλλάχ! Ἄλλάχ!

(—Ἐξακολουθεῖ φαινομένη φωτιάς ἀναλαμπή καὶ καπνὸς ἀναπέμπεται.—)

ΣΚΗΝΗ ΙΕ΄.

(—Εἰσέρχεται ὁ Πασᾶς ἀπο τῆς θύρας τοῦ ὅποιου οἱ πόδες περιπλέκονται εἰς τοὺς ἐπὶ τῆς θύρας νεκρούς.—)

Πασᾶς (δεικνύων τοὺς νεκρούς)

Ἄλάχ! ἀλάχ! καταστροφὴ... Οὐτ' ἕνας δὲν ἐσώθη

ΣΚΗΝΗ ΙΣΤ΄.

(—Εἰσέρχεται Τοῦρκος—)

Τοῦρκος

Σωροὺς νεκρούς εἰς τὴν αὐλὴ βλέπεις παντοῦ Πασᾶ μου,
καὶ ὁ Σουλεϊμὰν Πασᾶς κι' ἐκεῖνος ἐσκοτώθη.
Μὰ μόνο τὸ κεφάλι σου νᾶναι γερό, Πασᾶ μου,
καὶ τὸ κεφάλι τὸ Σεπτὸ τ' ἀφέντη Βασιλεῖά μας.

Πασᾶς (ἐξαλλος)

Δὲν θέλω τὸ κεφάλι μου νᾶναι γερό καθόλου....
Ἐκεῖ ποῦ κοιίεται νεκρὸς στρατὸς τόσαις χιλιάδες
ἐπιθυμοῦσα σήμερον νὰ σκοτωθῶ μαζί τιν

(—Δεικνύων τοὺς νεκρούς—)

Τράβηξ' ἐκείνους τοὺς νεκρούς νὰ μὴν τοὺς βλέπω ἔμπρός μου
πᾶρε καὶ τὴν Σημιαίαν μας νὰ μὴν κυλιέται χάμω.

(—Τοῦρκος ἀποσύρει τοὺς νεκρούς ἐκτός τῆς σκηνῆς παραλαμβάνων καὶ τὴν Τουρκ. Σημιαίαν.—)

ΣΚΗΝΗ ΙΖ΄.

(—Εἰσέρχεται Τοῦρκος ἀξιωματικὸς χαιρετᾷ μὲ τεχμενᾶ—)

Πασᾶς

Πόσοι μᾶς ἐσκοτώθησαν;

Τοῦρκος

Ἄδύνατον, Πασᾶ μου,

τραυματισμένους καὶ νεκροὺς νὰ τοὺς ὑπολογίσῃς.
Ὅταν ἐδώσανε φωτιὰ ἴσθην μπαρουταποθήκη
ὁ κόσμος ὅλος στρώθηκε μὲ τῶν νεκρῶν κομμάτια.

Πασᾶς

Κι' ὄλ' οἱ Ρωμαῖοι σκοτώθησαν ;...

Τοῦρκος

Ὅχι, Πασᾶ μου, κι' ὄλοι...

Πασᾶς

Κι' οἱ καπετάνιοι ;...

Τοῦρκος

Μερκοὶ αἰχμάλωτοι ἴπιασθῆκαν.

Πασᾶς

Κι' ὁ Γούμενος ;...

Τοῦρκος

Ὁ Γούμενος εὐρέθη σκοτωμένος
καὶ θὰ κρατοῦν ἴσθὸν Ρέθυμνον τὴν κεφαλή του μόνον.

Πασᾶς

Κι' ὁ Κορωναῖος ;...

Τοῦρκος

Στὴν Μονὴν δὲν ἦτανε, Πασᾶ μου,
ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Μονὴν προτοῦ ν' ἀρχίσ' ἡ μάχη.

Πασᾶς (ἐκπληκτος)

Ὁ Κορωναῖος ἔφυγεν ;...

Τοῦρκος

Ἄπὸ προχθὲς, Πασᾶ μου...

Πασᾶς

Τοὺς καπετάνιους φέρετε ἀμέσως ἐδῶ πέρα.

(—Ὁ Τοῦρκος φεύγει—)

Πασᾶς (μονολογῶν τεθλιμμένος)

Ὁ Κορωναῖος ἔφυγε... κρίμα ποῦ τόσοι ἀνδρας

ἔχασα γιὰ χατήρι του μὲ δίχως νὰ τὸν πιάσω.
Καὶ τῆς Μονῆς ὁ Ἰούμενος κ' ἐκεῖνος σκοτωμένος!

ΣΚΗΝΗ ΙΙΙ.

(—Εἰσέρχονται ἀξιωματικός καὶ ὀπλίτης Τούρκοι ὁδηγοῦντες τὴν Χαρίκλεια κρατοῦσαν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς τεχνιτὸν βρέφος, τὸν Διμακόπουλον ἐν στολῇ, φέροντα ξίφος καὶ ἕτερον Κρήτα—)

Πασᾶς (ὀργίλως τῇ Χαρίκλειᾳ)

Κι' ἐσ' εἶσαι καπετάνισα γυναῖκα ;...

Χαρίκλεια (θαρραλέως)

Ναί, Πασᾶ μου,

Πασᾶς (ἡμερώτερον)

Κι' εἶναι ἴδικό σου τὸ παιδί ;

Χαρίκλεια

Παιδί τῆς ἐγγονῆς μου...

Πασᾶς (πλησιάζων αὐτὴν ὀργίλως)

Τώρα ποῦ σ' ἔχω ζωντανὴ τί θέλεις νὰ σὲ κάμω ;

Χαρίκλεια (ὀπισθοχωροῦσα)

Ὅ,τι σ' ἀρέσει κάμε με... σφάξε με... κρέμασέ με
μὰ ζωντανῆς ἢ χέρα σου καθόλου μὴ μ' ἐγγίξει,

Πασᾶς (ἡμερώτερον)

Γίνεσαι Τούρκα νὰ σωθῆς ἴστο σπιτι μου χαρέμι ;

Χαρίκλεια (ἐξάλλως)

Τούρκα νὰ γείνω νὰ σωθῶ χαρέμι τοῦ σπιτιοῦ σου ;
θέλω νὰ γείνω φόνισα νὰ σὲ κοιτασπαράξω.

Ἀξιωματικός Τούρκος (ὀρμῶν κατ' αὐτῆς)

Ἔτσι μιλοῦνε ἴστον Πασᾶ, μωρὴ βρωμογυναῖκα ;

ὅπου κρατεῖς καὶ τὸ μωρὸ γιὰ νὰ σὲ λυπηθοῦμε

(—ἀρπάζει τὸ μωρὸ καὶ τὸ ἐκσφενδονίζει ὀπισθεν τῆς σκηνῆς—)

Χαρίκλεια (ἔξαλλος)

Σκοτώσετέ το, βάρβαροι, σκοτώσετέ το, σκύλοι,
γὰ νὰ φανῆτε βάρβαροι πῶς εἶσθε καὶ θηρία.

Πασᾶς (ὄρωνμ. κατ' αὐτῆς)

Γρήγορα νὰ τὴν πάρετε νὰ μὴ τὴν βλέπω ἔμπρός μου.

(—ὁ Τοῦρκος ὀπλίτης τὴν ἀποθεῖ βιαίως καὶ ἐξέρχεται τῆς αἰθούσης—)

Πασᾶς (τῷ Δημακοπούλῳ μὲ τόνον)

Στρατιώτης εἶσαι μοῖρ' ἐσύ;...

Δημακόπουλος (θαρραλέως)

Στρατιώτης τῆς Ἑλλάδος...

Πασᾶς

Κι' ἐδῶ τι θέλεις στὴν Μονήν;

Δημακόπουλος (θαρραλέως)

Ἦλθα νὰ πολεμήσω
ἐσᾶς τοῦ Γένους τοὺς ἐχθροὺς τῆς Κρήτης μας τυράννους,

Πασᾶς (ὀργίλως)

Ἐσένα τὸν κατάπρωτο θὰ σύρω ἴσπην κρεμάλα.

Δημακόπουλος (θαρραλέως)

Σὰν ἔπεσα στὰ χέρια σου θέλω νὰ μὲ κρεμάσης,
ἀφοῦ δὲν ἔπεσες ἐνὸς στὰ χέρια τὰ δικά μου.
Καὶ τῆς κρεμάλας τὸ σχοινὶ θὰ βλέπουν ἀδελφοί μου,
καὶ μ' αἱμὰ σου τὸ αἷμα μου μὲ ἴμερα θὰ πληρώσης.

Πασᾶς (ρίπτεται κατ' αὐτοῦ μανιωδῶς.)

Αὐτὸ τὸ παληοκάπελο μὴν τὸ φορᾶς ἴμπροστά μου

Δημακόπουλος (Ἰποχωρῶν καὶ πέρνων εἰς τὰς χεῖ-
ράς του τὸ πιλήκιόν του.)

Τὸ Στέμμα του μόνο, Πασᾶ, σ' ἐσένα δὲν ἀνήκει.
ἔξ' ὀρκισθῆ πῶς θὰ ταφῆ μαζύ μὲ τὸ κορμί μου

(—'Αποσπᾶ τὸ στέμμα καὶ τὸ βίζει εἰς τὸ στόμα του. Ἐκσφενδονίζων εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ τὸ πηλίκιον λέγει :—).

Νὰ πᾶρε τώρα τὸ πανὶ καὶ κᾶμετ' ὄ,τι θέλεις.

Πασᾶς (μανιωδῶς πρὸς τοὺς Τούρκους)

Πῶς ἔτσι στέκεσθε μωρὲ; τὸ ξιφὸς πάρετέτου.

(—Οἱ Τούρκοι ρίπτονται κατ' αὐτοῦ Ὁ Δημακόπουλος ὑποχωρῶν καὶ ξυφουλκῶν λέγει. —).

Δημακόπουλος

Τὸ ξιφὸς μου μόνον νεκρὸς θὰ σᾶς τὸ παραδώσω.

Πίπτει ταχέως ἡ αὐλαία

ΔΥΡΙΚΑ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

Πόσαις φορές μ' ἐξύπνησε τὴν νύκτα τ' ὄνειρό μου
κι' ἠτένισα τὸν Οὐρανὸ κι' ἔκαμα τὸν σταυρὸ μου
κι' εἶπα: Χριστέ μου, ποῦπαῖδες κι' ἐσὼθ' ἡ ἀνθρωπότης
πότε θὰ γείνη τ' ὄνειρον τοῦτο πραγματικότης;
Ἔβλεπα πῶς μ' ἐτόλιζε στολὴ τοῦ Στρατιώτου
κι' ἐμένα πῶς ἐφώναζον παντοῦθεν πρώτου πρώτου,
κι' ὅταν προθύμως ἔσπευδον ἐκεῖ ποῦ τὸ καθήγον
μὲ στόμα τ' ἀνωτέρου μου συχνάκις μ' ἐκαλοῦσε,
ἔβλεπα τὴν Πατρίδα μου ἴστων τράχηλόν μου κρῖνον
καὶ μ' ἔσφιγγε ἴστα στήθη της καὶ μ' ἐγλυκοφιλοῦσε
μὲ δακρυσιμένους ὀφθαλμοὺς ποῦ νόμιζα πῶς κλαίει,
καὶ μὲ χαρὰν ἀνέπνεε τὸ στόμα τ' ἀνοικτόν της,
κι' ὁσάκις τὴν ἠρώτησα τὴν ἤκουσα νὰ λέη:
πῶς μὲ Πατρίς στηρίζεται πρωτίστως ἴστων στρατόν της.
Στρατιώτης.. Λέξις ποῦ ποτὲ πραγματικῶς μὴ γλῶσσα,
καὶ πένα ποῦ νὰ δύναται τὸ πᾶν ν' ἀναταράσῃ,
καὶ φαντασία ποιητοῦ ἴστα σύννεφα πετῶσα
τὸ ὕψος τῆς ἐννοίας της δὲν ἤμπορεῖ νὰ φθάσῃ.

Στὸν θρίαμβον, ἴστων κίνδυνον, εἰς τὴν χαρὰν ἴστων θλίψι
τὸν Στρατιώτην ἢ Πατρίς πρωτίστως θ' ἀτενίσῃ,
κι' ὅταν τὸ πᾶν ἐπολεσθῇ κι' ὅταν τὸ πᾶν ἐκλείψῃ
τὸν Στρατιώτην ἢ Πατρίς καὶ πάλιν θὰ φωνήσῃ.

Τοῦ Στρατιώτου τὴν στολὴν κἀνεὶς ἐφ' ὅσον φέρει
ἀπὸ τὸν κόσμον γενικῶς τὸν ἄλλον διαφέρει.
Κάθε κουμπὶ καὶ βελονὰ ποῦ φέρει ἴστων στολὴν του,
τὸ στέμμα τὸ βαμβακερὸ ποῦχει στὴν κεφαλὴν του,
ὡς στρατιώτης ἀληθῆς κἀνεὶς ἅμα τὸ φέρει

τὴν ἀληθῆ ἀξίαν των κανεῖς κανεῖς δὲν ξέει.

Κάθε πολίτης ἤσυχος ἔστω σπῖτι του κοιμᾶται,
περιπατεῖ μεσάνυκτα καὶ δίχως νὰ φοβᾶται,
ὅταν γνωρίζει πῶς παντοῦ με λόγῃ καὶ ντουφέκι
ὁ Στρατιώτης ἄγρυπνος φρουρός του παραστέκει

Κάθε Πατρίς εἶν' ἔντιμος καὶ δοξασμένη τότε
ποῦ τὴν φρουροῦν ἀκοίμητοι γενναῖοι στρατιῶται,
καὶ τῶν ἐχθρῶν τὰς ἀπειλὰς με θάρρος ἀτενίζει
καὶ φόβον δὲν αισθάνεται ποτὲ νὰ κοκκινίζη.

Στρατιώτης... Τίτλος ἔντιμος καὶ ἀνώτερος τῶν ἄλλων,
τίτλος ποῦ πάντων γενικῶς τῶν τίτλων διαφέρει,
καὶ λέγεται καὶ γράφεται με σεβασμὸν μεγάλον
ὅταν κανεῖς νὰ τὸν τιμᾷ νὰ τὸν δοξάζει ξέρει.

Περιφρονεῖ τὸν θάνατον καὶ οὔτε προσέχ' εἰς αἷμα
μετὰ μεγάλης του χαρᾶς τὸ δίδει καὶ τὸ φέρνει,
ὅταν τὸ Ἔθνος, ἡ Πατρίς, τὸ Κράτος καὶ τὸ Στέμμα
τὴν ἐντολὴν τοῦ φέρνει.

Περιοσίαν καὶ τιμὴν καὶ τὴν ζωὴν τῶν ἄλλων
ὁ στρατιώτης τὰ φρουρεῖ, αὐτὸς τὰ προστατεύει,
τὸ τιμημένον στῆθος του προτάττων καὶ προβάλλον
εἰς τοῦ θανάτου τὴν φωνὴν ἀτάραχος κωφεύει.

Δάφνης κλαυτὸ κάθε Πατρίς ζητεῖ νὰ τῆς προσφέρει,
τοῦ κάθε στρατιώτου της τὸ τιμημένο χέρι,
καὶ ὅπου κροτήση τοῦ καλοῦ στρατιώτου τὸ ντουφέκι
Δόξα καὶ Νίκη καὶ Τιμὴ παντοῦ τῆς παραστέκει.

Πατρίς μου, θέλω νὰ βρεθῶ στρατιώτης σου μὲ μῆρα
πρῶτος μὲ τὸ ντουφέκι μου νὰ σπεύσω στὴν φωνὴν σου,
καὶ νὰ κτυπᾷ ἔστω στ' ἡθὺς μου, Πατρίς μου, κάθε σφαίρα
γιὰ νὰ φρουρῶ τὴν Δόξαν σου νὰ σώζω τὴν Τιμὴν σου.

Ἐλλάς! Ὁ στρατιώτης σου μὲς ἴσθιν φωτιὰ πετιέται,
Ἐλλάς! τὸν στρατιώτην σου τὸ πρόχωμα δὲν κρύπτει,
γεῖλᾷ τὴν ὥρα ποῦ κτυπᾷ γεῖλᾷ καὶ ὅταν κτυπιέται
καὶ ἀγκαλιαστὴ τὴν δόξαν σου κρατεῖ σφιγκτὰ καὶ πίπτει.

Ἐλλάς! δὲν ἐλησμόνησε κανεὶς τῶν ἀπογόνων
πῶς ἦσαν ἔνδοξος καὶ ἀγνή ἴστας χεῖρας τῶν προγόνων,
καὶ ὅλοι μας θ' ἀποθάνωμεν μέσα ἴσθιν ἀγκαλιὰ σου,
μὰ θὰ κρατήσω μεν ἴψηλὰ τὴν δόξαν τὴν παληὰ σου.

Ἐλλάς! χρυσὸς ἀπέραντος νὰ γείνουν τὰ ἐδάφη
καὶ μέσα ἴστ' ἀγαθὰ καθ' εἷς νὰ περπατῆ νὰ στέλῃ.
μὲ Χώραν μας ἐπόδουλον ὁ Χάρτης ἄμα γράφει
Ἐλλήν ποτὲ δὲν τὸ κρεμᾷ ἴστὸν τοῖχον τὸ ντουφέκι.

Κρηῖτες στρατιῶτες! σάψετε ν' ἀκούσετε ἴστω χῶμα
πῶς σὰς φωνάζει δυνατὰ κάθε προγόνου στόμα,
πῶς κάθε Χώρα σκλάβια μας προσμένει νὰ φανῆτε
σωτῆρες καὶ παρήγοροι μὲ μῆρα νὰ γενῆτε.

Πάντοτε τὴν Μητέρα μας Ἐλλάδα νὰ θυμᾶσθε,
ἢ Ἐνωσις ἢ Θάνατος νὰ λέτε νὰ δειπνᾶτε,
ἢ Ἐνωσις ἢ Θάνατος, νὰ λέτε τὰ κοιμᾶσθε,
ἢ Ἐνωσις ἢ Θάνατος, νὰ λέτε νὰ ξυπνᾶται.

Μὴ λησμονήσετε ποτὲ, ὅτι ἴστω χρόνια ἴκεινα
τοῦ Γένους ἢ Πρωτεύουσα δὲν ἦτο ἴσθιν Ἀθῆνα,

καὶ Βασιλεὺς μαρμάρινος ἄλλοῦ θρηνεῖ καὶ κλαίει,
κι' ὅτι δικέφαλον αἰτὸν εἶχομεν τότε στέμμα,
καὶ ἔφ' ὅσον ἓνας Ἕλληγ ζῆ κι' ἔφ' ὅσον ἀναπνέει
ἴστην πρώτην μας Πρωτεύουσαν πρέπει νὰ στρέφῃ βλέμμα»

ΤΟ ΜΝΗΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΔΟΤΟΥ

Ἔνας πατέρας ἔζησε μεγάλος Καπετᾶνος
ποτὲ δὲν τὸν ἐγνώρισε Πασᾶς οὔτε Σουλτᾶνος,
οὔτ' ἐπεθύμησε νὰ ᾄδῃ ποτὲ τυρράνου φέσι,
μόνο τὰ φνυσεκλίγια του ἴστην λυγερή του μέση
τ' ἀτρόμητο τουφέκι του κρατοῦσε κάθε ἡμέρα
ἴστην δοξασμένη χέρα.

Ἐδῶ τοῦ δίδουν χρήματα καὶ τίτλους παραπέρα,
τοῦ λέγουν, πῶς ἡ δόξα του θὰ φθάσῃ ἴσθιν αἰθέρα
τοῦ δίδουνε παράσημι στολὰς χρυσοπορφύρους,
ὀρίζοντας εὐτυχιῶν τοῦ δείχνουσιν ἀπείρους,
τοῦ δίδουν δόξας καὶ τιμὰς πολλὰς καὶ διαφόρους
ποῦ νᾶχῃ πάντα δίπλα του σκλάβους καὶ δορυφό-
[ρους,
τοῦ δίδουν ὅ,τι δήποτε θελήσῃ καὶ ζητήσῃ
ἀρκεῖ μονάχα τὸ βοννό καὶ τ' ἄρματα ν' ἀφήσῃ.

Κι' αὐτὸς παλληκαρίστηκα κι' ἐντόνως τ' ἀποκρούει
καὶ θέλει μόνον τ' ὄπλου του τὸ βρόντημα ν' ἀκούῃ·
κι' ἀντὶ χρημάτων εὐτελῶν χρημάτων τυραννίας,
τῆς τιμημένης προτιμᾶ τὴν ἀγκαλιὰ πενίας,

κι' οὔτε τοὺς τίτλους τοὺς πολλοὺς δὲν θέλει τοῦ
[Σουλτάνου
μὰ θέλει τῆς πατρίδος του μόνον τοῦ Καπετάνου.

Δὲν θέλει τὰ παράσημα κι' ἐντρέπεται νὰ ξέροη,
'στό στήθος πῶς τὰ φέρει,
ὄχι γιατί ὑπηρετήσεν μετὰ τιμῆς τὴν Χώρα
ἀλλὰ γιατί τὴν προόδιδε δέκα φορὲς τὴν ὥρα.
Δὲν ἤθελε 'στό στήθος του τόσον αἰσχρῶς κι' ἀτίμως
τὰ στίγματα τῆς προδοσιᾶς νὰ φαίνωντ' ἐπισήμως.
Θέλ' ὕφασμα τό στήθος του παλῆδ' νὰ τὸ καλύπτῃ
ἀλλ' ὅμως νὰ μὴ 'ντρέπεται μὴ μ' ἕρα νὰ τὸ κρύπτῃ.

Κι' οὔτε στολὰς θέλει χρυσάς, ἐφ' ὅσον τὸ χρυσάφ'
εἰς κάθε μιὰ του βελονιά μιὰ προδοσιὰ θὰ γράφῃ.
Θέλει τὴν ἐντιμον στολὴν τὴν πενιχρὰν ποῦ φέρει
ἀρκεῖ μ' αὐτὴν πῶς ξέρεϊ,
ὅτι 'στὸν Ἄδην δύνεται νὰ καταιβῆ μιὰ μέρα
νὰ τροῦξουν ὅλ' οἱ Μάρτυρες νὰ τοῦ προσφέρου χέρα.
'Ενῶ μ' ἐκείνην τὴν χρυσὴν καθ' εἷς θὰ τὸν κυττάζῃ
μὲ βλέμμ' ἀποστροφῆς κι' οὐδεὶς δὲν θὰ τὸν πλη-
[σιάζῃ.
κι' ὅταν 'στοὺς μάρτυρας αὐτοὺς τὴν χεῖρα θὰ ἐ-
[κτείνῃ
πέρα, προδότῃ ποιαπέ, θὰ τ' ἀπαντοῦν ἐκεῖνοι.

Δὲν θέλει δόξας καὶ τιμὰς, πορφύρας καὶ γαλόγια,
ὁποῦ τὰ δίδουν ἀφειδῶς Πασάδες 'στὰ σαλόγια,

καὶ μὲ τὴν ἄτιμον τιμὴν καὶ δόξαν ποῦ χαρίζουν
τὴν δόξαν τὴν πραγματικὴν καὶ τὴν τιμὴν ὑβρίζουν :

Θέλει τὴ δόξα τοῦ βουνοῦ καὶ τὴν τιμὴν τοῦ δάσους
ἄπου τὴν δίδουν τ' ἄρματα εἰς ἄνδρας ἀτιθάσσους,
θέλει μὲ τὸ ντουφέκι του σάν κάθε παλληκάρι
ἐκ τοῦ πεδίου τῆς τιμῆς μιά ἕμερα νὰ τὴν πάρῃ.

Κι' ὅπου περνᾷ νὰ στέκωνται μὲ σεβασμὸ μεγάλο
νὰ λέγῃ ἕνας ἄλλον ἄλλο :

Αὐτὸς ἴσῃν ἄτιμον τιμὴν δὲν ἔρριψ' ἕνα βλέμμα
γιὰ νὰ μὴ φέρῃ στίγματα ἀπ' ὀμοφύλων αἶμα.

Καὶ σήμερον γιὰ κύτταξε πόσον ὑπερημάνως
φέρει τὴν ἔντιμον τιμὴν αὐτὸς ὁ Καπετᾶνος

Εἶφος δὲν θέλει νὰ θωρῇ τυράννου ἴσῃν πλευρόν του
ποῦ θὰ τὸ σύρῃ μιά φορὰ κατὰ τῶν ἀδελφῶν του,
ἢ θὰ τὸ σύρῃ νὰ ταχθῇ φρουρὸς ἐχθρῶν τοῦ Γένους
ποῦ τό διώκουν ἀπεινώς μετὰ τοσοῦτου μένους.

Ἐεῖνος θέλει νὰ φορῇ καὶ νὰ θωρῇ τ' ἀρέσει
μόνο τὸ φυσεκλίξι του ἴσῃν λυγερῇ του μέσῃ,
ὅταν θὰ ζώνῃ τὰ λουριὰ νὰ μὴ φοβῆται τότε
πῶς θὰ τοῦ ποῦν : « Εἶναι λουριὰ ποῦ ζώνουν οἱ
[προδόται]

Καὶ προτιμᾷ τὴν φτώχεια του τὴν ἀναπαραδιά του,
θέλει ζητιάνους καὶ πτωχοὺς ν' ἀφήσῃ τὰ παιδιὰ του
δὲν θέλει νὰ πλουτίσωσι καὶ νὰ τοῦ ποῦν μιά ἕμερα,
ὅτι προδότην ποταπὸν εἶχον ποτὲ πατέρα,

κι' ἐπλούτησε μὲ πρόστυχον κι' ἐχθρῶν τοῦ Γένους
[χοῆμα,
νά πᾶν ν' ἀναστενέζωσιν ἐπάνω ἀπὸ τὸ μνημα...

Αὐτὰ λοιπὸν ἀπήντησεν αὐτὸς ὁ Καπετᾶνος
ὁσάκις τὸν ἐκάλεσεν πασᾶς ἢ καὶ Σουλτάνος.

Κι' ἐζοῦσε πάντα 'στὸ βουνὸ 'πό μὰ ραχοῦλα σ'
[ἄλλη,
κι' ὁσάκις τῆς Πατρίδος του ἢ σάλπιγξ τὸν ἐκάλει,
εἰς τὸ πεδίον τῆς τιμῆς ἤκουον πρῶτον πρῶτον
τὸν τιμημένον κι' ἔνδοξον τοῦ τουφεκιοῦ τὸν κρότον.

· · · · ·
'Στὴν ἴδια χώρα 'τρέφετο 'στὴν ἴδιαν χώρα 'ζοῦσε
ἄλλος πατέρας ποῦ πολὺ τοὺς Τούρκους ἀγαποῦσε.
'Σταῖς πόρταις των 'σταῖς σκάλαις των ἔτρεχ' ἐπά-
[νω κάτω

μαζύ των ἔτρωγ' ἔπινε μαζύ των ἐκοιμᾶτο,
κι' ἦτο χαρά του νὰ τοῦ 'ποῦν κάθε κακὸν νὰ κάμη
τῶν ἀδελφῶν του τοὺς αἰσχροὺς τυράννους νὰ συν-
[δράμη,
κι' ἦτον ἢ μόνη σκέψις του πῶς νὰ προδώσῃ κατὶ
καὶ πῶς νὰ φθάσ' ἢ φήμῃ του 'σιῶν Τούρκων τὸ
[Παλάτι.

Εἶχε στολὴν ὀλόχρυσον καὶ με μαργαριτάρια,
'στὸ στήθος του παράσημα μ' ἀστέρια καὶ φεγγάρια,
σπαδί πολυτελέστατον 'στὴν εὐτραφῆ του μέση,
κι' ἐφόρει κατακόκκινον πολὺ μεγάλο φέσι.

Κάδρα Πασσάδων ἔβλεπες 'στὸ σπῖτι του, στή σάλα,
εὗρισκες εἰς τὸ σπῖτι του καὶ τοῦ λαγοῦ τὸ γάλα,
τὰ τέκνα του τὰ τέσσερα δὲν ἤκουσε νὰ ποῦνε
ποτέ των πῶς πεινοῦνε.

Κι' ὅπου 'περνοῦσ' ἐστέκανε μὲ φόβο καὶ μὲ ἰσόμο
ὁμαίμονες κι' ὁμόπιστοι γιὰ νὰ τοῦ κάνουν δρόμο,
κι' ἦτον πιστός του συνοδὸς Χασάνης στρατιώτης
κι' ἅμα περνοῦσ' ἐλέγασιν: «ἐπέρασ' ὁ προδότης!»
Κι' ἐκεῖνα τὰ κακόμοιρα τὰ τέσσερα παιδάκια
ἔλεγα ἅμα τ'ἄβλεπαν: «'Ιδοὺ τὰ προδοτάκια...»

Ἦλθε μὲ μῆνες μὲ καιρὸ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου
καὶ μέσῳ πείνης φοβερᾶς καὶ δυσταχίας πόνου,
καὶ ἀπὸ τὰ τόσα βάσανα κι' ἀπὸ τὰ τραύματά του
ὁ καπετᾶνος ἤκουσε τὸ πλήγμα τοῦ θανάτου.

Τὰ τέκνα του τότε καλεῖ
κλαίγουν κι' ἐκεῖνος κλαίγει,
τὰ περισφίγγει τὰ φιλεῖ
καὶ μὲ χαρὰ τῶν λέγει:

Τίποτε δὲν σᾶς ἄφησα νοικοκυρὸν παιδιὰ μου,
ἅμα θὰ μεγαλώσητε στὸν κόσμον αὐτὸ νὰ βροῦντε.
Νοικοκυρὸ σᾶς ἄφησα μονάχα τ' ὄνομά μου
γιὰ νὰ τὸ λέτε πανταχοῦ, παιδιὰ μου, νὰ 'μποροῦντε.

Πολλὰς φορὲς σᾶς ἤκουσα πολλὰς φορὲς σᾶς εἶδα
τὴν νύκτα μὲς στὸν ὕπνο σας νὰ λέτε πῶς πεινᾶτε,
μὰ προδοσιὰ δὲν ἤθελα νὰ κάμω σὴν πατρίδα
νὰ φέρω γιὰ νὰ φᾶτε.

Θέλω νὰ ζήσετε κι' ἐσεῖς πτωχοὶ καὶ πεινασμένοι,
ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον κι' εἰς τῆς ζωῆς τὸ ρεῦμα
ποτέ νὰ μὴ σᾶς ᾔπῃ κανεὶς πῶς εἶσθε ντροπιασμένοι..

— Ἐἶπεν αὐτὰ τὰ ᾔφίλησε, παρέδωσε τὸ πνεῦμα. —

Ἔστος ὁ κόσμος ἔτρεχε ἑστὴ φτωχικὴ καλύβη
ποῦ τόση δόξα καὶ τιμὴ μέσα στὴ φτώχεια κοῦβει,
νὰ ᾄδῃν ἀκόμη μιὰ φορὰ τὸ σῶμα Καπετάνου,
καὶ νὰ φιλήσουν μιὰ φορὰ τ' ἅγιον στόμα ᾄκεινο,
ποῦλεγε καθ' ἑνὸς Πασᾶ καὶ καθ' ἑνὸς Σουλτάνου:
Θᾶμαι πτωχός, ἀλλὰ ποτέ προδότης δὲν θά γίνω...

Τὸν ἔθαψαν σὲ φτωχικὸ καὶ χωματένιο μνημα,
καὶ με μιὰ σμίλη ἔσκόλισαν ἑστὴν πλάκα τ' ὄνομά του
κι' ὅποιος θνητὸς κι' ἂν ἔρριπτε σ' αὐτὸ τὸ μέρος
[βῆμα

μὲ σεβασμὸν ἠσπάζετο τὴν πλάκα τοῦ μνημάτου.

Κι' ἓνα πουλὶ καὶ ἄλευκον ἐπέτα κάθε ἡμέρα
καὶ τοῦ Σταυροῦ τὸ ράμφος του ἐχάραττε τὸ σχῆμα...
Δίχως νὰ σκάφη δὲ κανεὶς καὶ νὰ φυτέψη χέρρα
δάφνη μεγάλη ἔφύτωσε κι' ἔσκέπασε τὸ μνημα...

Ἐθὼς ὁ θάνατος ποῦ παντελῶς δὲν κάνει διακρίσεις
νεκρῶνει καὶ τὸν πλούσιον καὶ τὸν πτωχὸν ἐπίσης,
κι' οὔτε χρυσᾶφια σέβεται κι' οὔτε τιμὰς φοβεῖται,
φρουρούς, σωματοφύλακας κι' ἂν ᾄδῃ δὲν θορυβεῖ-
[ται,

καὶ βέλη ἑστὴν φαρέτραν του θανάσιμα φιλάττει
γὰ τὴν καλύβην τοῦ πτωχοῦ τοῦ πλούσιου τὸ παλάτι,

κι' ἄγρουπνος τρέχει πανταχοῦ καθόλου δὲν ὑπνώττει
κι' ἀκολουθεῖ τὸ διάβα του θλίψις, κλαυθμὸς καὶ
[θρῆνος,
ἦλθε μὲ χρόνο μὲ καιρὸ 'στὸ σπῖτι τοῦ Προδότη
κι' ἀπέθανε κι' ἐκεῖνος.

Κι' ἔλεγε κάθε τίμιος κι' ἔνδοξος πατριώτης
μ' ἀποστροφὴν καὶ μὲ χαρὰν: «ἀπέθαν' ὁ προδότης.»
Κι' ὅλοι κατὰρ' ἀφήγαγε κι' ἀνάθεμα 'στὸ χῶμα
ποῦ θὰ καλύψη τ' ἄτιμον τοῦ τουρκολάτρου σῶμα,
τὰ κόκκαλά του 'φώναζαν, ἢ πίσσα νὰ τὰ φάη,
κι' ἕνας εἰς τὴν κηδεῖαν του δὲν ἤθελε νὰ πάη.

Τρέχουν πασάδες καὶ Στρατοὶ πεζοὶ καὶ καβαλλάροι,
δοιοῦν τὰ πέριξ Μουσικῆς καὶ κανονῶν οἱ κρότοι,
κι' ἀπὸ μακρόθεν ἔλεγε τὸ κάθε παλληκάρι:
«κηδεύουν τὸν προδότη»

Σὲ μνημια μαρμαρόκτιστο καὶ λαξευτὸν ἐτάφη,
σὲ πλάκ' ἀπάνω τ' ὄνομα τὸ μελανὸν ἐγράφη,
φυτεύουν ἄνθη γύρω του μαραίνονται καὶ πίπτουν
ἀνάβουν τὸ κανδύλι του καὶ σβύνει μοναχό του,
κι' ὅσοι περνοῦν τὸ πρόσωπον μ' ἀποστροφὴν κα-
[λόπτουν
γιά νὰ μὴ 'δοῦν τ' ἀμμάτια των «τὸ μνημια τοῦ προ-
[δότου»

Κι' ὅσα παιδιὰ πηγαίνουσιν ἐκεῖ 'στὸ κοιμητήρι
κάθε γονεὺς ποῦ τὰ τραβᾷ εἶναι δουλειά του πρώτη,
ἐκεῖ κοντὰ 'στὸ μνημ' αὐτὸ τὸ τέκνον του νὰ σύρη

καὶ νὰ τοῦ πῆ : *Κύτταξ' ἔδω τὸ μνη̃μα τοῦ Προ-
[δότη...*

Ἐδιάβαινε σιγὰ σιγὰ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου
καὶ τὰ παιδάκια τοῦ πτωχοῦ κι' ἐνδόξου καπετάνου,
ἅπαντες τὰ κυττάζανε μετὰ στοργῆς καὶ πόνου
καὶ τόπον νὰ περιπατοῦν καὶ νὰ σταθοῦν τῶν χάνου.
Καὶ τὰ παιδάκια τοῦ χωριοῦ σὰν ἤθελαν νὰ παίξουν
ἦτον ἡ πρώτη των δουλειὰ ἴσὺ σπῖτι των νὰ τρέξουν
μαζὺ των νὰ τὰ πάρουνε, καὶ μετὰ ταῦτα πάλι
ἴσὺ σπῖτι νὰ τὰ φέρουνε μ' ἐκτίμησιν μεγάλη.

Καὶ τοῦ προδότου τὰ παιδιά σὰν ἔβλεπαν ἴσὺν δρόμον
μακρὰ μακρὰ πηγαίνασιν μὲ φόβο καὶ μὲ τρόμον,
κι' εὐθύς ὁπότεν ἡ φωνὴ ἤκούετο τοῦ πρώτου
ὅλα συγχρόνως ἔλεγαν : « Εἶναι παιδιά προδότου »...

Ἐκεῖνα τὰ μικρὰ παιδιά ἠμεγάλωσαν μὲ χρόνια,
καὶ καπετάνιοι τὰ πτωχὰ γενῆκαν πάλι πρώτοι,
τὰ πλούσια τὰ ἠκυττάζανε μὲ τόση καταφρόνια
κι' ἔλεγαν : « τὸν πατέρα των θὰ ἠμοιάζω τὸν Προδότη ».

Σὲ σπῖτι δὲν τοὺς ἤθελαν οἱ χωριανοὶ τὰ μποῦνε
ἴσὺν ἐκκλησιὰ δὲν εἴρισκον στασιδί ν' ἀκουμποῦνε,
κι' ὅταν ἑνὸς πτωχοῦ καιδί ἐζήτησαν εἰς γάμο
τῶν ἔστελλον τὸ προξενιὸ μ' ἀποστροφὴν ὀπίσω,
κι' ἔλεγον « σύζυγον παιδί προδότου δὲν θὰ κάμω
γιατὶ φοβοῦμαι μὴ κι' ἐγὼ προδότας θὰ γεννήσω »...

Μιὰ ἠμέρα τῆς ἀνοιξέως ἐπάνω ἴσὺ τὰ λουλούδια
μικροὶ μεγάλοι τραγουδοῦν τῆς τάβλας τὰ τραγοῦδια,

φθάν' ἢ φωνὴ τῶν τρογουδιῶν ἔστους οὐρανοὺς ἔβάνω
σ' ὄλα τὰ πέριξ ἀντηχοῦν τῶν τουφεκιῶν οἱ κρότοι,
καὶ συγχωροῦν μ' εὐλάβειαν τὸν γέρω καπετάνο,
μὰ ποῦθενά δὲν φαίνονται τὰ τέκνα τοῦ Προδότη·

Αἴφνης καμπάνας νεκρικῆς ἠκούσθησαν τρεῖς κρότοι,
ἀνήσχοι ἔστων ἐκκλησιὰ πάντες τραβοῦν τὸ βῆμα,
βλέπουν νεκρὰ κ' αἰμόφυρτα τὰ τέκνα τοῦ Προδότη
ἀντιχοὶ ἔστου πατέρα των τ' ἀραχλιασμένο μνημα,
εἶχον αὐτοκτονήσει,
σὰν εἶδαν ὅτι γενικῶς ὁ κόσμος τούς ἐμίσει.

Ἐνας ἀκόμ' εἶχε πνοὴν κ' ἐψέλισε μὲ κόπον,
ἐκτείνων τὴν ἡμιθανῆ τὴν ἀσθενῆ του χέρα :

« Ἀνάθεμα ἔστων τόπον

ποῦ κοίτεται τὸ σῶμά σου, τουρκόφιλε Πατέρα,
Καλιτέρα νὰ ζούσαμε ἔστω φτώχεια κ' εἰς τὰ σκότη
καὶ σέσιν ἄς μὴν εἶχαμε καθόλου μὲ τὸ χοῦμα,
καὶ νὰ μὴ λέγουν ὅσοι ἔδουν τὸ νεκρικό μας μνημα:
« ἔδω θαμμένα βρίσκονται τὰ τέκνα τοῦ Προδότη ».

Ο ΠΟΘΟΣ ΤΟΥ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΟΥ

Πατρις μου, πότε τὸ γλυκὺ θ' ἀκούσω σάλπισμά σου
νὰ με καλῆ σιμά σου,

νὰ θέσω αὐτὸ τὸ σῶμά μου, Πατρις μου, ἔστω πλευ-
[ρόν σου

καὶ νᾶμαι πάντα πρόθυμος στρατιώτης ἔστω φωνὴν σου,
νεκρὸς γιὰ τὴν Σημαίαν σου νεκρὸς γιὰ τὸν Σταυρόν
[σου

και για την δόξαν σου νεκρός, νεκρός για την τιμήν
[σου.

Ἄν ζω θέλω νά ζω για σέ κι' όταν θ' ἀποφασίσω
νά ζω και νά μή ζω για σέ δέν θέλω πλειά νά ζήσω.
Νά συνεισφέρ' ὁ δύστιχος δέν ἔχω τίποτ' ἄλλο,
ὅστων κολοφῶνα νά σέ 'δῶ τῆς Δόξης τό μεγάλο,
μόνον αὐτό τό σῶμα,
και θέλω νά τό 'δῶ για σέ πρό τῶν ποδῶν σου πιῶμα.

Ὅταν, Πατρίς μου, μέ καλῆς για σένα ν' ἀποθάνω
πρῶτος ἀπ' ὄλους γενικῶς ἐπιθυμῶ νά φθάνω,
πρῶτος ἀπ' ὄλους ὅστους ἐχθρῶς τό βόλι μου νά ρίπτω
πρῶτος νεκρός τό χῶμά σου νά πίπτω νά καλύπτω.

Θέλω νά 'δῶ τό σῶμά μου γιοφύρι νά πατήσης
και νά περῆσης και νά πᾶς σέ κάθε σκιάβα χώρα,
τήν ἔνδοξον Σημαίαν μας ὅσο χῶμά της νά στήσης
ἐκεῖ ποῦ πόνος, στεναγμός, τήν κατατρῶγει τώρα.

Ἄν ζω και σέ θωρῶ μικράν κι' ὁ πόνος μέ σπαράττει,
κι' ὄλοι σέ κατατρέχουνε μέ τόσην καταφρόνιαν,
και κλίνεις τόν αὐχένα σου ἐμπρός εἰς ἄλλα Κράτη
ποῦ τρόμον τόν ἐνέπνευσες σιὰ παρελθόντα χρόνια,
κι' αἰσθάνομαι σιὰ σπλάγχνα μου πόνον, καύμό, και
[λύπη,
καλήτερα δέκα φορές, τέτοια ζωή νά λείπη.

Πόσην χαράν αἰσθάνομαι ἐνδύμυχον μεγάλην
βλέπων ὅσιν Ἱστορίαν σου τό πάλαι μεγαλεῖον,

καὶ πόσῃν θλίψιν παρευθὺς αἰσθάνομαι καὶ πάλιν
βλέπων νὰ σὲ σπαράττωσιν χεῖρες ἐχθρῶν χιλίων.

Ὅποταν χεῖρ ἐπάνω σου βαρεῖα καταπίπτει
αἰσθάνομαι τὰ στήθη μου καταμεσῆς καὶ τύπτει,
κι' ὁποταν ἓνα στεναγμὸν ἐξαπολύεις μόνον
μέσα 'στὰ φύλλα τῆς καρδιάς αἰσθάνομαι τὸν πόνον.
'Αλλ' ὅμως κάθε τραῖμά σου καὶ κάθε στεναγμὸς σου
μὲ σπρώχνει μ' εὐχαριστήσιν 'στὸν ἔνδοξον βωμό σου,
καὶ περιμένω πρόθυμος, Παρτίς, τὴν προσταγὴν σου
γὰ νὰ ξεπλύνω μ' αἷμά μου τὴν κάθε μιά πληγὴν σου.

Βλέπω δεξιὰ, βλέπω ζερβὴ καὶ 'πίσω καὶ μπροστά
[μου
τόσας χιλιάδες ἀδελφοὶ ν' ἀνσθενάζουν σκλάβοι,
καὶ φθάνουν εἰς τὰ σύννεφα τ' ἀνσθενάγματά μου,
κι' ἓνα μαχαῖρι δίκοπο τὰ στήθη μου μοῦ σκάθει.
Κι' ὅσῃ τοὺς βλέπω τοῦ ζυγοῦ νὰ φέρουνε τὸ βῆρος
αἰσθάνομαι τὴν πεθυμιά, τὴν τόλμην καὶ τὸ θάρρος
νεκρὸς νὰ πλέξω 'στῶν ἐχθρῶν τυράννων τῶν τὸ αἷμα
γὰ νὰ τοὺς φέρω 'στὸ Σεπτὸν καὶ θαλπερόν μας
[Στέμμα.

Ἴσως λαὸς ποῦ τὴν ζωὴν δὲν ἐκτιμᾷ καθόλου
καὶ ξέρει μὲ τιμὴν νὰ ζῇ κι' ἐνδόξως ν' ἀποθνήσκῃ,
λόγχαι Στρατῶν δὲν τὸν πιστοῦν οὔτε κανόνια Στόλου,
τὸ ἰέρμα τῶν ὀνείρων του σιγὰ, σιγὰ, τὸ βρῖσκει.

Ἔθνη μεγάλα ἠσκόρπισαν ἴστους τέσσαρας ἀνέμους
γιατί δὲν ἤθελον ποτὲ ν' ἀκούσουνε πολέμους,
μὰ τὴν χλιδὺν, τὴν ἡδονήν, θεραπαινὶς νὰ στέκη,
καὶ δὲν ἐκύτταξαν ποτὲ νὰ ἴδουνε τὸ τουφέκι.

Ἔθνη μικρὰ μέγαλωσαν διότι κάθε ἡμέρα
τὸ μέτωπον ἠτένιζον κί' ἐκύτταζον πλὴθὸ πέτρα.
Καὶ μετὰ τὸ σκότος τῆς σκλαβιάς μετὰ τοῦ ζυγοῦ τὸ βάρος
βῆμα μετὰ βῆμα ἔβαδιζον ὄλο μπροστὰ μετὰ θάρρος,
κί' ὅταν τῶν εἶπεν ἡ Πατρὶς «ἐμπρός»! μετὰ λόγον
[πρῶτον
εὐρέθησαν ἐπὶ ποδὸς μετὰ τ' ὄπλο τῶν ἰστών ὤμων,
κί' ὅταν συγχρόνως τ' ὄπλου τῶν ἀπέλυσαν τὸν κρότον
σ' ὄλην τὴν κτῆσιν γενικῶς ἐνέπνευσαν τὸν τρόμον.
Καὶ μετὰ ἀπὸ τὰ κόκαλα καὶ τὸ χυμένον αἷμα
γοργόφτεραις ἐφάνησαν ἡ Δόξα μετὰ τὴν Νίκη,
κί' ἐκράτουν τῆς Ἐλευθερίας τ' ἀκτινοβόλον Στέμμα
κί' ἐφώνουν: «λάβε το Λαέ, γιατί σ' ἐσέν' ἀνήκει.»

Ὅλ' οἱ Λαοὶ ποῦ τὰ δεινὰ δὲν τοὺς ἀποθαρρύνουν,
κί' εἰν' ἱερά τῶν σύμβολα Πίστις, Πατρὶς, τουφέκι,
ἡ Νίκη κί' ἡ Παλληγκαριὰ τὸν δρόμον τῶν εὐρύνουν
κί' ἡ Δόξα μετὰ τὴν Δευτεριὰ παντοῦ τοῖς παραστέκει.
Κί' ἂν ἀποθάνουν καὶ ταφοῦν ἴσὸ σαρκοφάγον χῶμα,
θάπτεται τὸ προσωρινόν κί' ἄσημον ὄλως σῶμα,
ἀλλ' ἡ Παλληγκαριὰ κρατεῖ ἀντάμα μετὰ τὴν Φήμην
καὶ φέρει πανταχοῦ τῆς γῆς τὴν ἐνδοξὸν τῶν μνήμην.
Κί' οὔτε τοὺς πέρνει νὰ χαθοῦν ἐ χρόνος ἕπου ρεεί...

Κι' ἡ Δόξ' ἀπάνω 'στὴν ψυχρὰν πλάκκιν ποῦ τοῦς

[καλύπτει

στέκει μὲ ξέπλεγα μαλλιά νυχθημερόν καὶ κλαίει,
κι' ὄποιος περνᾷ μ' εὐλάθειν βλέμμα 'στὸν τάφον

[ρίπτει.

Λαὸς ὅπου τὸν θάνατον φοβᾶται ν' ἀντικρύζη,
'στό αἰσχος 'στὴν ἀτίμωσιν κι' εἰς τὴν σκληριὰ σαπίζει.

—

Καθ' Ἑλληὴν ποῦν' Ἐλεύθερος εἶν' ἀτίμον νὰ ζῆ
ὅταν τοῦς σκληροὺς λησμονεῖ τοῦς ἀδελφοὺς μιὰ ἡμέρα
ἢ πάντες ν' ἀποθάνωμεν ὡς ἀδελφοὶ μαζὺ
ἢ πάντες ν' ἀναπνεύσωμεν ἐλεύθερον ἀγέρα.

Εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Ἔθνους του καθ' εἰς ἅς σπεύδη

[πρῶτος

κι' Ἔθνος ὡς πάλαι θὰ γενῆ νὰ ξεύρη πεποιθότως.

~~~~~

Ο ΠΟΝΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΙΣΤΗ

Πολεμιστὴς ἐκάθητο σ' ἐνὸς βουνοῦ τὴν ἄκρην
ἦλθεν ἀπὸ τὸν πόλεμον ὄδρωμένος κουρασμένος,
ἔφαινετο σὲ συλλογὴ καὶ σέψιν βυθισμένος
κι' ἐφάνη κι' εἰς τ' ἀμμάτια του κι' ἐπρόβαλ' ἓνα δάκρυ.

—

Ἐκύλησε τὸ δάκρυ του κι' ἔπεσε 'στὴν ποδιά του,
ἐκτόπα δυνατώτερα 'στό στήθος ἢ κάρδιά του,
ἔσφιξε τὸ τουφέκι του 'ποκάτω 'στὴν μασχάλη
κι' ἐστήριξε 'στό χέρι του τ' ἀγέρωχον κεφάλι.
Τὸ δακρυσμένο ἄματι του 'στό χάος ἐκινεῖτο,
ἔγιν' ὄχρος εἰς τὴν θωριά,

ἔστενάζε βαρειά βαρειά,
κι' ἐφαίνετο πῶς ψυχικῶς ἔπασχ' ἔτυραννεῖτο.

Σὰν τὶ τὸν ἐβασάνιζε,.... Τὶ τὸν ἔτυραννοῦσε;....
Τὰ δάκρυα του γιὰ νὰ φανοῦν ποῖος πόνος ἐκινούσε;
Γιατὶ λυγμὸς καὶ στεναγμὸς τὸ στήθός του νὰ πνίγη;..
Γιατ' ἡ καρδιά του νὰ κτυπᾷ καὶ νὰ θαρροῖς θὰ φύγη;...
Γιατὶ τὸ πρόσωπον αὐτὸ ν' ἀλλάξῃ τόσῳ χροῶμα,
ποῦ φόβος οὔτε κίνδυνος τ' ὠχρίασεν ἀκόμα,
ὅταν σὰν πῦργος ἔστεκε κι' ἐκτόπα κι' ἐπολέμα,
καὶ μόνον μαρουτιοῦ καπνοῦς καὶ σκοτωμένων αἶμα
ἔβλεπαν εἰς τὸ πρόσωπον τὸ παλληκάρι νᾶχη
ὅσας φορές ἐπέστρεφεν ἀπὸ τὴν κάθε μάχη;

Μήπως ἐσκέφθη μιὰ στιγμή

πῶς τὰ παιδιὰ του τὸ ψομί

δῶδεκα ἔμέραις σήμερον δὲν ἔβαλαν ἄστο στόμα
καὶ πόσαις θὰ περάσουνε γιὰ νὰ τὸ ἴδωσιν ἀκόμα;
"Ὁχι! δὲν θλίβεται γι' αὐτό...τὸ παλληκάρι ξέρει
πῶς ὅποιος σ' υλλογίζεται τὰ πάθη τοῦ παθαίνει,
πείναις καὶ κακοπέρασαις ὅποιος δὲν ὑποφέρει
γεννᾶται μέσα ἄσθι σκλαβιά καὶ σκλάβος ἀποθαίνει.

Μήπως γιατί ἄστα πόδια του δεξιὰ κι' ἀριστερά του

εἶδε τὸν μαῦρον χάρωνα ν' ἀπλώνῃ τὰ περὰ του,

κι' εἶδεν ἐχθρῶν μαινόμενα καὶ λυσσαλέα πλήθη

μ' ὄπλα καὶ ξίφη νὰ κτυποῦν

καὶ δίχως πόνον νὰ τρουποῦν

κοιλιαῖς παιδιῶν καὶ γυναικῶν καὶ πολεμάσων στήθη;

Κι' εἶδεν μπροστά του μαχητὴν νὰ τύπτεται νὰ τύπτη,

κι' εἶδεν νεκρὸς ἄλλον νεκρὸν νὰ πίπτη νὰ καλύπτη;

Κι' ἐκεῖ ποῦ συμπολεμιστὴς ἄτον θάνατον ἐνδίδει
ἄπερήφανος καὶ γελαστός,
μαζὺ μ' αὐτὸν ἀγγαλιαστός
κι' ἕνας ἐχθρὸς τῆς Πίστεως τὸ πνεῦμα παραδίδει;
"Ὁχι! δὲν εἶν' ὄχρὸς γι' αὐτό... γιὰ τοῦτο δὲν λυπᾶται,
ἕνας πολεμιστὴς καλὸς
ποτὲ δὲν φαίνεται δειλός,
γελᾷ τὴν ὥρα ποῦ κτυπᾷ, γελᾷ κι' ὅταν κτυπάται.
Κι' ἂν διασκελᾷ νεκρὰ κορμιά κάθε ποῦ ρίψη βῆμα,
ὄπου στραφῆ τὸ βλέμμα του κι' ἂν ἀντικρούξῃ μνημα,
κι' ἂν βλέπῃ μ' αἶμα κόκκινον παντοῦ τῆς γῆς τὸ χῶμα,
εὐχεται τὸ τοῦφει του ν' ἀστράψῃ νὰ βροντήσῃ,
ἐχθρὸς τῆς πίστεως νεκροὺς νὰ ἴδῃ πολλοὺς ἀκόμα,
κι' εὐχεται τέτοιον θάνατον κι' αὐτὸς νὰ συναντήσῃ.

—
"Ὅποιος λαὸς πάντα γελᾷ κι' οὐδέποτε δακρῦζει
εἰς τὸ πεδίον τῆς Τιμῆς νεκροὺς ἅμ' ἀντικρούζει,
κι' εὐτόλμως τοὺς ἐχθροὺς κτυπᾷ
καὶ θάνατον σ' αὐτοὺς σκορπᾷ,
κι' εἰς τὸ πεδίον τῆς τιμῆς τ' ἀρέσει ν' ἀποθνήσκῃ,
τὸ τέρμα τῶν ὀνείρων μὲ τὸν καιρὸν τὸ βρῖσκει.
"Ὅποιος λαὸς θέλει νὰ ζῆ γιὰ τ' ἠ ζωὴ τ' ἀρέσει
τῆς τυραννίας τὸν ζυγὸν ποτὲ δὲν θὰ ἔμορφεσῃ
ν' ἀποτινάξῃ νὰ σταθῆ καὶ νὰ κυττάξῃ πέρα
καὶ ν' ἀναπνεύσῃ ποθητὸν ἐλεύθερον ἀέρα.

—
Αὐτὸ τὸ γνώριζε καλὰ τοῦτο τὸ παλληκάρι,
κι' ἤξευραν, ὅτι δὲν ἔμορφε θλίψιν ποτὲ νὰ πάρῃ
κι' ἂν ἀντικρούξῃ θάνατον δέκα φορὲς τὴν ὥρα,
γι' αὐτὸ δὲν ξέβρουν τί καῦμος τὸ βασανίζει τώρα.

Αἴφνης ὁ πόνος ἔφθασε τὸ στήθος του νὰ πνίγη
ὄτε τὸ στόμα του μ' ὄρμην ἀκράτητον ἀνοίγει,
καὶ μὲ παράπονον βαρὺ καὶ πόνον τόσον λέγει,
καὶ ταυτοχρόνως κλαίγει :

Ποῦ θὰ στραφῆ τὸ ἴματι μου καὶ ποῦ θὰ ρίψω βλέμμα
πλάκην τοῦ τάφου νὰ μὴ ἴδῳ μ' ἑνὸς λεβέντη πτώμα,
βλέπω σπασμένα κόκκαλα βλέπω χυμένον αἷμα
εἰς τὰ χωρτάρια ἴστα κλαυρὰ ἴστους βράχους κ' εἰς τὸ χῶμα.

Κάτω ἴστο Φραγκοκαστέλλο μ' αἷμα τὸ πᾶν ἐβάφη,
κυττάζω πρὸς τὴν Ἄμπελον κ' ἀχνίζουσι τόσοι τάφοι,
βλέπω τὸ δάσος τοῦ Κατρὲ καὶ ποῦ θὰ περπατήσω
δίχως σπασμένα κόκκαλα σωφροῦς νὰ μὴν πατήσω ;
Κυττάζω ἴστην Ἀράδεναν νεκροὺς εἰς κάθε βῆμα,
κ' ἀκούω κ' εἰς τὴν Σαμαρῖα
ν' ἀναστενάζουσι βαρεῖα
νεκροὶ σὲ κάθε μνημα.

Βλέπω ἴσταῖς Βρούσαις τί νὰ ἴδῳ;... αἷμα νωπὸν ἀκόμα,
κ' ὅπου πατεῖ κανεὶς βουλᾶ τὸ ἴματωμένο χῶμα.
Βλέπω ἴσταῖς Βαμιαναῖς κορφὰς ἴστους βράχους κ' εἰς
[ταῖς τρύπαις

ξεσχίζουσι σάρκας μαχητῶν οἱ κόρακες κ' οἱ γῦπες.
Περίτρομος ἴστοῦ Τσιβαρᾶ τοὺς βραχολόφους φθάνω
κ' οἱ τραυματῖαι ξεψυχοῦν εἰς τοὺς νεκροὺς ἐπάνω.

Βλέπω τοὺς βράχους τοῦ Βαφέ κυττάζω πρὸς τ' Ἀρχάδι,
δόξα θωρῶ καὶ λεβενδιᾶ,
κ' ἄνδρες γυναῖκες καὶ παιδιὰ
αἰμόφυρτοι κ' ἀγκαλιαστοὶ κατέρχονται ἴστον Ἄδη

Φάραγας, λόγγους και βουνά ποῦ δὲν θωροῦν τὸν ἥλιο
βλέπω, ἴσὸ Μυλοπόταμο στὸ δοξασμένο σπήλαιο,
καὶ τῶν μαρτύρων κόκκαλα θωροῦ σωροὺς ἔμπροστά μου...
Δακρύβρεκτα ἴσὸ Ρέθυμνον ἰστρέφω τὰ βλέμματά μου
κι' ἀκούω θρήνους κι' οἰμωγὰς ἰκείνων ποῦ ζοῦν ἀκόμα,
καὶ νὰ καλύπτει τοὺς νεκροὺς δὲν ἔπαρκει τὸ χῶμα.

—
Στὸ Μαλεβύζ' ἡ μνήμη μου τὴν ὕρασίν της φέρει
καὶ τρῶνε πτώματα νεκρῶν οἱ καναβοὶ κι' οἱ γλάροι
κνιτάζω πρὸς τῆς Μεσσαράς τὰ δοξασμένα μέρη
καὶ βλέπω δίπλα ἴσὸν πεζὸ νεκρὸ τὸν καβαλλάρη.
Τὰ Λασηθιώτικα βουνὰ νεκρὰ κορμιὰ σκελάζουν....

Βιάννο, Γεράπετρο, θωροῦ,
κι' ἄμα δὲν βρίσκουνε νερὸ
αἶμα μαρτύρων τὰ πουλιὰ πίνουν καὶ ξεδιψάζουν.
ἴΣτὴν Πεδιάδα στρέφομαι ἴστων ἴΑρχανῶν ταῖς ράχαις,
βλέπω μεγάλους καὶ μικροὺς
νὰ συμμαζεῦσουν τοὺς νεκροὺς
ποῦ πίπτουν εἰς ταῖς μάχαις.

—
Θωροῦ πρὸς τ' ἴΑμαριώτικα ἴσὸν ἴΑγιο Βασίλει
καὶ γέλοιο δὲν ἴμποροῦ νὰ ἴδῶ σὲ κανενός τ' ἴἀχείλη.
ἴΗ λύπη μὲ κατάμαυρα φτερὰ παντοῦ πετῶ,
σὲ κάθε σπιτί κι' ἴὄρφανὸ σὲ κάθε πόρτα χίτην,
καὶ δυὸ καὶ τρεῖς ἴἀνθρώπους του καθ' ἴέν' ἴἀναζητῶ
ἴἢ σκοτωμένοι βρίσκονται ἴἢ σκλάβους τοὺς ἴἐπῆραν.

—
ἴἜστρεψα καὶ τὸ βλέμμα μου νὰ ἴδῶ ἴστὴν ἴἌρμυρίδα
καὶ τρεῖς μαζί καὶ τέσσαρες τοὺς σκοτωμένους εἶδα,
κι' ἴἐσήκωσα τ' ἴἀρμάτια μου νὰ ἴδῶ πρὸς τ' ἴἈκρωτηρί
καμπάναις νεκρικὰ κτυποῦν σὲ κάθε μοναστηρί.

Εἰς τὰ Λειβάδια στρέφομαι νεκροὺς θωροῶ τὸ πλεῖστον,
στῆθος μὲ στῆθος παλειμοῦν πιστοὶ μετ' ἀλλοπίστων,
τοῦτος κυτᾶ κι' εὐθύς κι' αὐτὸς νεκρὸς στὸ χῶμα κύπτει
κι' ἀγγαλιαστὸς ἕνας πιστὸς μετ' ἀλλοπίστου λίπτει.

Πρὸς τοῦ Θεοῖσσοῦ τὰ λαγγὰ τὸ βλέμμα μου γυρίζει
ἢ σφαῖρο' ἀλύπητα κυτᾶ και τὸ σπαθὶ θερίζει,
κι' ἡ γῆ δὲν θέλει πλὴλὰ νὰ πιῆ τῶν σκοτωμένων αἷμα
κι' οἱ κόρακες ἐχόρτασαν μὲ σάρκαις τῶν πτωμάτων,
καὶ βλέπεις αἷμα ποταμούς ὅπου κι' ἄν ῥίψης βλέμμα,
καὶ δυὸ και τρεῖς σκεπάζουσιν ἢ κλάκες τῶν μνημμάτων.

Κυτᾶζω πρὸς τὴν Κίσσαμο και βλέπω 'στὸ Καστέλι
κόρακες σμάρα να πετοῦν
κι' εἰς κάθε ράμφος να κρατοῦν
τῶν σκοτωμένων μέλη.

Τὸν Πύργοι εἰς τ' Ἀλικιανοῦ θωροῶ τοῦ Δαμολίνου...
'Στὴν Κάντανον κι' εἰς τὸν Σταυρὸ κυτᾶζω τοῦ Σελίνου
κι' ἀράδ' ἀράδα κοίτωνται νεκρὰ κορμιὰ 'στὸ χῶμα,
κλάμα και θρηῆος κι' ὄδυρμὸς και πέρα 'στὴ Σητεῖαν...
Κι' ἀπαθεστατήν και σκληρὰν κι' ἀλύπητον ἀκόμα
βλέπω τὴν ἀσυγκίνητον κι' αἰσχρὰν Διπλωματιαν.

“Ὀλ' οἱ λαοὶ 'τινάξανε σίδηρα τὰ βορειάτων
κι' εἶδον τὴν 'λευθεριά των.

Κι' ἡ Κρήτη 'στοῦ σκληροῦ ζυγοῦ τὸ βάρος πάντα γέρνει
και μᾶς ἀφίρ' ἢ μιὰ σκλαβιὰ κι' ἄλλη σκλαβιὰ μᾶς πέρνει...

“Ὁ φοβερὸς πολεμιστὴς εἶχεν αὐτὸν τὸν πόνον
κι' ἐσπάραξε τὴν ἀφοβὸν κι' ἀτρόμητον καρδιά του,

μὰ παρευθὺς ἐφώνηξε μὲ λύσσα καὶ μὲ τόνον,
κι' ἦλθε τό πρῶτο χρῶμά του κι' ἡ πρώτη λεβενδιά του:
Κτύπα σκληρὰ κι' ἀλύττη, Διπλωματία, κτύπα,
καὶ μὴν ἀφήσης ζώντανὴν ἴστην Κρήτην οὔτε σκνίπα
ὁπότεν ὄλους μας νεκροὺς κι' ἀψύχους μᾶς πατήσης
τότε νὰ σταματήσης!

Ἐρημος κι' ἀκατοίκητος ἡ Κρήτη μας θὰ μείνη
ἀλλὰ ἴστοὺς Φράγγους παλλακίς ποτέ της δὲν θὰ γείνη
Μετὰ χαρᾶς τὸν θάνατον ὁ κάθε Κρής εὐρίσκει,
καὶ πόθον του διακαῆ
ἔχει νὰ μείνη μὲ πνοὴ
νὰ πῆ «Ζήτω ἡ Ἐνωσις» ὁπότεν θ' ἀποθνήσκη.

ΕΓΓΕΡΤΗΡΙΟΝ ΣΑΛΠΙΣΜΑ (')

Ἐκεῖ λοιπὸν ποῦ ξάπλωνα σὰν Πέρσης ἴστο ντιβάνι,
λησημονημένη μὲ φωνὴ ἴστην ἀκοήν μου φθάνει
λέγουσα: σήκω κι' ἄς στραφῆ τὸ βῆμα τὸ νωθρόν σου
στὰ δοξασμένα χρώματα,
καὶ σκέψου πόσα στόματα

ἀσπόνδων ἀντιπάλων σου καὶ φοβερῶν ἐχθρῶν σου
χάσκουν λαιμάργως νὰ ριφθοῦν ἐπὶ τῆς Νήσου Κρήτης
γιατὶ σὲ βλέπουν κι' ἔπεςες μὲ μοῦτρα ἴστο συμφέρον,
σὲ βλέπουν ὅτι τ' ἄρματα, ἡ σφαῖρα κι' ἡ πυροτις
σήμερον πλὴ δὲν σοῦ κινθοῦν ποσῶς ἐνδιαφέρον.

Ἄφησε τὴν πολιτικὴν
καὶ βάδισον μέγχις ἐκεῖ,

(1) Ἄπηγγέλθη εἰς Ἄρμένους κατὰ τὴν τελετὴν τῶν σκοπευτικῶν
Ἀγῶνων τοῦ Συλλόγου ὁ «Ἀποκόρωτας.»

ν' ἀκούσης τὴν πυρίτιδα καὶ πάλιν πῶς μυρίζει,
ν' ἀκούσης τὸν γλυκύφθογον τοῦ τουφεκιοῦ τὸν κρότον,
ν' ἀκούσης σφαῖρα νὰ κτυπᾷ 'στοὺς βράχους νὰ συρίζη,
νὰ 'θυμηθῆς τὸν ἔντιμον τὸν Κρητικὸν τὸν πρῶτον.

Τοὺς πολλαπλοὺς σου τοὺς ἐχθροὺς καὶ καλοθελητάς σου
σῆκω μ' ὁρμὴν κ' ἀπόφασιν καὶ θάρρος τὰ τοὺς πείσης,
ὅτι δὲν ἐλησμόνησες νὰ ζώνης τ' ἄρματά σου
κ' ὅτι τὸν θάνατον παντοῦ καὶ πάλιν θὰ σκορπίσης.

Σῆκω νὰ 'δοῦν καὶ νὰ πεισθοῦν πῶς δὲν ἐξεφυλίσθης
'στὴν ὕλην τοῦ συμφέροντος ὅσφ κ' ἂν ἐκϋλίσθης.
Κ' ἂν σε κυττάζουν σήμερον μὲ τόση καταφρόνια
καὶ νὰ σέ φᾶν ἐλπίζουσιν οἱ καναβοὶ κ' οἱ γλάροι,
νὰ 'δοῦν πῶς εἰς' ἡ Κρητικὸς ποῦσουν 'στὰ πάλαι χρόνια
ποῦχες κρεβάτι τὸ βουνὸ καὶ τ' ὄπλο μαξηλάρι.

Σῆκωσε τὸν αὐχένα σου νὰ 'δῆς ψηλά τὰ μέρη
ποῦχες 'στὰ χρόνια τῆς σκλαβιᾶς πανένδοξο λημέρι,
μὲ σύντροφον ἀχώριστον τὸ τιμημένο Γκρᾶ σου
κ' ἡ Δόξα κ' ἡ παλληκαριὰ δεξιὰ κ' ἀριστερά σου.

Φώναξε πάλι τὴν τιμὴν νὰ τῆς εἰπῆς: Τιμὴ μου,
'μέρα καὶ νύκτα θέλω σε νὰ βρῖσκεσαι μαζί μου,
θέλω καὶ πάλιν αἷμά μου μὰ τιμημένον αἷμα
τὸ χῶμα τῆς Πατρίδος μου μὲ ἡμέρα νὰ ποτίση,
κ' ὅποιος ποτὲ θὰ τὸ θωρῆ κ' ὅποιος τοῦ ρίπτει βλέμμα
μακρὸν μακρὸν νὰ περπατῆ γιὰ νὰ μὴν τὸ πατήση.

Κύτταξε τὰ 'ψηλὰ βουνὰ ταῖς δοξασμέναι ράχαις
ποῦ δάφνης κλώνους ἔδρεψες πολλὰς φορὰς 'σταῖς μάχαις.

Ἐθυμίσου πῶς ἐπλάγιαζες ἄστα φουντωτὰ πουρνάρια
κι' εἶχες τὸ γαταγάρι σου καὶ τὸ ὄπλο ἄστο πλευρό σου,
γιὰ δὲς λειβάδια πράσινα ποῦ μ' ἄλλα παλληκάρια
ἐχόρευες τὸν κλέφτικο κι' ἄρματωλὸ χωρὸ σου.

Μὴ βλέπεις πάντα χαμηλὰ καὶ ἄντροπαλὰ τὸ χῶμα,
σκέψου πῶς εἶν' ἁμάρτημα καὶ κρίμα τέτοιο σῶμα
ἄντι νὰ ζῶνῃ τ' ἄρματα νὰ τὸ τρομάξῃ χάρος
νὰ κύπτῃ καὶ νὰ δέχεται σκλαβιάς ζυγοῦ τὸ βάρος.

Φτύξε τὴν λάμψη τοῦ χουσοῦ, εἶπε κι' εἰς τὸ συμφέρο:
ἔφ' ἔσον Ἑλλήν λέγομαι δὲν θέλω νὰ σὲ ξέρω.
Εἶν' αἰσχὸς Κοῆς νὰ λέγομαι νὰ προσκυνῶ τὸ χρῆμα...
Ἐγὼ λατρεύω προσκυνῶ μονάχα τ' ἄρματά μου,
ἐχθρῶν μου καὶ κατακτητῶν θέλω. νὰ βλέπω μνήμα
ζεορβὰ, δεξιὰ, στὰ πλάγια μου καὶ ἴσω καὶ ἔμπροστά μου.

Φτύξε τὴν μαλθακότητα τὴν δράσιν τὴν χαννώδη,
στρέψε τὸ βλέμμα ἄστα βουνὰ ἄψηλὰ τὰ χιονώδη
νὰ δῆς τὴν δόξαν τὴν Σεπτὴν κατάλευκα ντυμένη
μὲ θαλαροὺς δάφνης βλῆστοὺς ὄπου σὲ περιμένει.

Ἡ δόξα πάλι στέφανον μὲ δάφνας θὰ σοῦ πλέξῃ
νὰ στεφανώνῃ τὸ παλῆν τ' ἀγέρωχον κεφάλι,
ὄπου σὲ βλέπει κι' ἐπιασες καὶ πάλι τὸ ντουφέκι
κι' ὄπου θὰ κάμῃς τὰ βουνὰ ν' ἀντιλαλήσουν πάλι.

Τουφέκι...λέξις εὐμορφη ἄστοῦ Κορητικοῦ τὸ στόμα,
δάδεκα χρόνια σήμερον ποῦ τῷχει κρεμασμένον
καθόλου δὲν ἐπέρασεν οὔτε μιὰ ἡμέρ' ἀκόμα
γὰ μὴν τοῦ ἄπῃ: Τουφέκι μου μὴν εἶσαι σκουριασμένον;

Πουλιά νά κελαιδοῦν ἐδῶ κι' ἀηδόνια πλιὸ παρέκι
κι' ὁ κόσμος νά μοσχοβολᾷ... γιὰ τὸ παιδί τῆς Κρήτης,
τὴν πλιὸ γλυκύτερη λαλιά τὴν ἔχει τὸ τουφέκι,
τὴν μυρωδιά τὴν πλιὸ γλυκειά κι' ἢ εὐχάριστ' ἢ πυρίτις.

Ἡ φύσις ποῦ μᾶς ἔπλασεν ἐπέμενεν κι' ἐξήτει
σάρκας, ὀστά, πυρίτιδα καὶ σφαιράς νά συμπλέκη,
τώρα τουφέκι σὰν θὰ ᾽πῆς; πρέπει νά ᾽πῆς καὶ Κρήτη
καὶ Κρήτη δὲν ᾽μπορεῖς νά ᾽πῆς χωρὶς νά ᾽πῆς τουφέκι.

Λειβάδεια, Βρύσαι, Ἀμπελο, Βαφῆ, Ψυχρὸ κι' Ἀρκάδι
κνιτάζω καὶ σκεπάζουνε μεγάλης δάφνης κλάδοι,
κι' ἢ δόξα φύλλα τῆς μαδεῖ κι' ἓνα στεφάνι πλέκει
καὶ στεφανώνει μὲ χαρὰ τὸ Κρητικὸ τουφέκι.

Γιγαντομάχων αἶσκιαι ἐπάνω μας πετοῦνε
δὲν ξέρω ποιὰ νά σεβασθῶ νά προσκυνήσω πρῶτον,
ἔρχονται τῆς πυρίτιδος καπνὸ νά μυριστοῦνε,
ἔρχονται γιὰ ν' ἀκούσσουνε τοῦ τουφεκιοῦ τὸν κρότον.

Ποσῶς μὴν εἰσθε κατηρεῖς μὴν εἰσθε τεθλιμμένοι,
αὐτοὶ ποῦ μνημεύομεν δὲν εἶναι πεθαμένοι,
τοὺς βλέπω ζῶντας μὲ χαρὰ διαβαίνοντας ᾽μπροστά σας
καὶ μὲ τὸ βλέμμα τ' ἄφοβον χαϊδεύουν τ' ἄρωματά σας.

Τέτοιον μαρτύρον θάνατον ὅποιος λαὸς εὐρίσκει
νά τὸν κυρωθῆσῃ τῆς σκλαβιάς ζυγὸς δὲν θὰ ᾽μπορέσει,
σκλάβος γεννᾶται σκλάβος ζῆ καὶ σκλάβος ἀποθνήσκει
ὅποιος δευλιᾶ τὸν θάνατον γιὰτ' ἢ ζωὴ τ' ἄρέσει.

Κοιλιάνης
Ρ. Μ. Μ.

Τὸν θάνατον μ' ἀθάνατον στεφάν' ἢ δόξα στέφει
κί' ἢ φήμη πέρνει μὲ χαρὰ καὶ περιφέρει πρῶτον,
ὅταν ἀνέρχεται ἡ ψυχὴ ἴστων Οὐρανῶν τὰ νέφη
μὲ τὸν καπνὸν τοῦ μπαρουτιοῦ τοῦ τουφεκιοῦ τὸν κρότον.

Κύτταξε τάφον Ἄρχοντος ποῦ ἔπεθανεν ἀδόξως
κί' ἐνὸς ἐντίμου μαχητοῦ ποῦ ἔπεθανεν ἐνδόξως,
νὰ ἴδῃς σ' ἐκεῖνον πῶς κἀνεῖς τὸ βλέμμα του δὲν οῦρῖται
καὶ μόνον πικρολούλουδα φυτρῶνουν εἰς τὸ χῶμα,
ἐνῶ σ' αὐτὸν μὲ σεβασμὸν καθ' εἰς τὸ σῶμα κύπτει
καὶ χίλιους δαδὸ συχωρεμοὺς ἀφίνει κάθε στόμα.
Συμπλέκονται ἴσῃν πλάκα του τῆς δάφνης τὰ κλωνάρια,
κί' ἢ Δόξ' ἀπάνω κάθεται μὲ ξέπλεγα μιλλιὰ.....
Ἄμερα καὶ νύκτα τ' ἄρματα θυμᾶσθε παλληγκάρια,
δὲν ἀποκτᾶ τ' Ἐλευθεριὰ ποτὲ μὲ τεμπελιά.

ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟΝ

Ποῦ εἶναι τώρα δύναμις ποιητικὴ μεγάλη
τὸ δίκηο σου Πατρίδα μου ν' ἀναφωνήσῃ πάλι ;
Ποῦ εἶναι πέννα σιδηρὰ
καὶ φάντασία μὲ πτερὰ
ν' ἀνέλθῃ τόσον ὑψηλά, ὅπου δὲν φθάνει ἄματι
ποῦ βρῖσκεται τὸ δίκηο σου Πατρίς μου ἀτυχεστάτη ;

Ποῦ εἶναι ἕνας Ὅμηρος, ποῦ εἶν' ἕνας Κορνάρος
καὶ ν' ἀναλάβῃ τὸ βαρὺ ποιήσεως τό βάρος,
ν' ἀναφυλλίσῃ μὲ πεννιές, ᾧ Κρήτη μου, καὶ πάλιν
τὴν τόσην ἱστορίαν σου ἐνδοξον καὶ μεγάλην,
νὰ ἴδῃ κί' ὁ μᾶλλον ἄπιστος ἀπὸ τοὺς ἰσχυροὺς

αιμάτων τόσους ποταμούς, τόσων ὄστων σωρούς,
γὰ νὰ πεισθῇ πῶς ἔγκλημα κάνει καθοσιώσεως
νὰ καταπνίγῃ τὴν φωνὴν τοῦ πόθου τῆς Ἐνώσεως,

Ποιὰ Πατρίς εἰς κάθε βῆμα
ἀναδίδει δόξης μῦθρον,
κι' ὅπου στρέψεις βλέπεις μνῆμα
τῆς ἐλευθερίας Μαρτύρων ;

Ποῦ δὲν θὰ ᾄδῃς τὴν δόξαν σου ᾠροίφανην νὰ στέκη,
ποῦ δὲν ἐτριγκλίσαι σπαθὶ δὲν ᾠρόντησε τουφέκι ;
καὶ ποῦ θὰ ᾠρίξῃ δάκτυλον στὸ κόκκινόν σου χῶμα
νὰ μὴν ἀκούσῃ νὰ βουλᾶ ἀπὸ τὸ αἶμ' ἀκόμα ;

Ποιὰ πέτρα δὲν ἐστήριξε νεκρὸν ἢ πληγωμένον ;
Κάθε κλαρὶ στὸ αἶμά σου εἶνε μεγαλωμένον,
τὰ ἔμπρηχα καὶ ἄπρηχα μὲ σέβας σὲ θωροῦνε,
ἢ κάθε Μοῦσα σὲ ὕμνεϊ,
κάθε καρδιὰ σὲ συμπονεῖ,
μόνον τῆς Γῆς οἱ ἰσχυροὶ ἀκαμπτοὶ καρτεροῦνε.

Διπλωματία ἄπονη, τὶ τάχα περιμένεις
αἶμα ἀκόμη νὰ χυθῇ ἠρώων ἐπιμένεις ;
Ὡς πότε θὰ βυθίζεται ἡ πέννα σου στὸ αἶμα
νὰ λέῃ τὸ δίκιο ἄδικο, καὶ τὴν ἀλήθεια ψέμμα ;

Στῆλ' ἐξ αιμάτων καὶ ὄστων ἐφθάσαν εἰς τὰ νέφη,
ψυχαὶ ἠρώων Κρητικῶν ἐγέμισαν τὸν ᾠδη,
ἢ Δόξα κι' ἢ Παλληγκαρὰ σεπτὰς θυσίας στέφει
εἰς τὰ Λειβάδεα, ᾠτὸ Βαφέ, στὴν ᾠμπελο, ᾠτ' ᾠεκάδι

ἀχνίζουν ἀπὸ αἵματα πόλεις, βουνά, καὶ δρόμοι
κι' ἐσὺ σκληρὰ τὸ δάκρυ μας ἄδικον λὲς ἀκόμη,

Ὅλον τὸν κόσμον συγγινεῖ
τῆς δικησύνης ἢ φωνῆ,
κι' ἡ Λευθεριὰ ποῦ ἔχόρτασε αἵματα καὶ θυσίας
ἀνοίγει τὰς ἀγκάλας της γιὰ νὰ μᾶς περιβάλλῃ,
κι' ἐσὺ σκληρὰ μετ' ἀπονιᾶς καὶ μετ' ἀναλγησίας
τὴν ἀποτρέπεις πάλι !

Τὰ ξίφη σου τ' ἀλύπητα βύθιζε στὴν καρδιά μας,
σφᾶῖξε μας ὄλους, σκότωσε γυναῖκες καὶ παιδιὰ μας,
τὸ πᾶν νὰ κάμῃς δύνασαι, ἕνα δὲν θὰ ἔμπορέσης
τὸν πόθον τῆς Ἐνώσεως γιὰ νὰ μᾶς ἀφαιρέσης.

Κόσμος πολὺς κι' ἀμέτρητος μαχόμενος ἐχάθη
κι' ἀκόμη μελανοφοροῦν αἱ πόλεις τὰ χωριά μας,
ὄχι γιὰ νὰ γλυτώσωμε τὰ βιάσανα τὰ πάθη
ἀλλὰ γιὰ ν' ἀποκτήσωμε κι' ἐμεῖς τὴν ἑλευθερίαν μας

Ἄν στοὺς παρελθόντας χρόνους
ποῦ τὸ κλέος μας ἀνήκει,
ἠκολούθουν τοὺς προγόνους
Δόξα καὶ Τιμὴ καὶ Νίκη,
εἶναι ποῦ ποτὲ κάνεις των οὔτε κἄν διανοήθη
ὅταν ἄρπα τ' ἄρματά του γιὰ τὸ γενικὸ καλὸ,
κι' ὅταν ἑσπῶν ἐχθρῶν τὰς σφαιρίδας ἔταπτε τ' ἄνδρ' εἰς στήθη,
ὅτι θὰ τὸν ἔπουν τρελλό.

Κι' ὅταν ἔβλεπον κανένα φρόνιμον καὶ νουνεχῆ
καὶ δὲν εἶχε γιὰ Πατρίδα σπύθα φλόγας ἔστην ψυχῆ

εἰς εὐθέτους περιστάσεις νὰ γενῆ κι' αὐτὸς τρελλὸς,
ἐκηρύσσετε προδότης ἐκηρύσσετε δειλός.

Οἱ λαοὶ ποῦ ζοῦνε δοῦλοι καὶ ζητοῦν Ἐλευθερίαν
ἐμαρτύρισεν ὁ χρόνος
τῶν ἀναγκαιοῦν συγχρόνως
φρόνησις παραφροσύνη, θάρρος καὶ παλληκαριὰ.

Πατρίς ὅπου παχύδεμον δὲν ἔχει τὸν αἰχένα
κι' ὅπου τὸ βάρος τοῦ ζυγοῦ δὲν ἔμπορεῖ φέρη
ὀφείλει ν᾿ἀλλή τ' ἄρματα ἔστων ὄμο κρεμασμένα
κι' ὁ στέφανος τῆς Λευθεριάς θὰ τῆς δοθῆ ἔστω χέρι.

Ἄσθενῆ τε κι' ὄσχυρά
ἔχουν θάρρος τὴν ἀλήθεια
νὰ κηρύττουν φανερά
τὸ φωνάζουν στενωρίως τὸ κηρύττουν ἐπιμόνως
ὁ λαὸς τῆς Κρήτης μόνος
ἔχει δίκομο μέρα νύκτα νὰ φωνάξῃ ν' ἀπαιτῆ,
ὅτι τ' ἄδικον μακρόθεν τῆς Μητροῦς του τὸν κρατῆ,
κι' ὅτι τοῦ ζυγοῦ τὸ βάρος τόσους χρόνους τὸν σπαράττει
καὶ ποσῶς δὲν συγκινοῦνται τ' ἄδικα μεγάλα Κράτη

Λαὸς συνειδησιμὸς νυχθημερὸν νὰ φέρη
σταυρὸν τοῦ μαρτυρίου, πᾶς ἄνθρωπος ἄς ἔξερη
πῶς τὸν λαὸν ἐκείνον
ποσῶς δὲν τὸν ταράτουν τὰ φάσματα κινδύνων.

Ἐσταύρωσε τὰς χεῖρας κ' ἔκλινε τὸν αἰχένα,
ἄφησε νὰ σκουριάσουν τουφέκια τιμημένα,
τὸ σφριγὸς ἀπληρήθη καὶ μετεβλήθ' εἰς πτώμα
ὄφιστατο τοὺς πόνους ἐν ἄκρᾳ σιωπῇ,
ἐλπίζων ἓνα στόμα

ὄτι θ' ἀνοίξῃ κάπου τὸ δίκιο του νὰ πῆ.
Ἐν τούτοις δὲν εὐρέθη δικαιοσύνης ὄμμα
νὰ στρέψῃ νὰ κυττάξῃ τὴν δύστυχον γωνιά,
ἀλλὰ τὸ κάθε στόμα
τὴν πλήττει κάθε ἡμέρα μὲ τόσην ἀπονιά !

Ἐμαυροφορεθῆκαν αἱ πόλεις τὰ χωριά της
γιά τὴν ἐλευθεριά της,
καὶ βλέμμα δὲν ἐστράφη νὰ τὴν ἀναθαρρήσῃ
καὶ λέξις δὲν ἠκούσθη νὰ τὴν παρηγορήσῃ.

Στοὺς κάμπους ἴστα λουλουδία
τῆς ἑλευθεριᾶς τραγουδία
λαοὶ καὶ χώραις λένε

Κι' οἱ Κρηῖτες οἱ καυμένοι
ἀκόμη σκλαβωμένοι
θηρολογοῦν καὶ κλαῖνε

Μὲ τὸ ἴδικό των αἶμα τὰς συνεχεῖς σφαγὰς των,
ἄλλοι λαοὶ ἴστον κόσμον ἔπλυναν τὰς πληγὰς των,
καὶ δὲν εὐρέθη χεῖρα νὰ σηκωθῇ ἴψηλά
νὰ πῆ τῆς ἀδικίας : ὡς πότε θ' ἀδικῆς ; ...
Καὶ πότε καὶ τὸ χεῖλος θ' ἀρχίσῃ νὰ γελά
τῆς κάθε κακομοίρας γυναῖκας Κρητικῆς ;

ἀπ
Ὡς .

κατακτητῶν
Καὶ πότε τὸ
Ἐλευθερίας
Καὶ πότε θὰ

νὰ μὴν
καὶ πότε θὰ
γύρω τῆς νὰ μὴν ἴδῃ κινδύνων .

Ὡς πότε σκλαβομμένα θὰ ζῆτε παλληκάρια;
Ὡς πότε θὰ σᾶς ἔχουν δεμένα τὰ ποδάρια,
ἔμπροστὰ νὰ μὴν ἔμπορεῖτε νὰ κάμετ' ἓνα βῆμα;
Ὡς πότε τῆς Ἑλλάδος αὐτὸ τὸ μαῦρο πηῖμα
θὰ στέκῃ ἔσθῃς Μητρός του ἔμπροστὰ τὴν ἀγκαλιὰ
καὶ νὰ περιποιῶνται τὸ τύραννον Μιλέτι;...
Ἐστὰ βάσανα τῆς Κρήτης ὡς πότε τὰ παλῆα
σκληρὰ διπλωματία κανούρια θὰ προσθέτῃ;

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΟΘΗΝΗΣ

...σε τὸν Ἄδη:
...τον νεκρούς θὰ φέρ' ὁμάδι
...πρωθῆκε τὸ σῶμά των μολύβι
...κάνεις εἰς τῆς σιλαβιάς τὸ πλάκωμα δὲν σκύβει,
γερόντισαις ποῦ ἔκλαινε παιδιὰ πολλὰ κ' ἑγγόνια
ποῦ ξεψυχοῦνε ἴσθης σιλαβιάς τὸ βάρος τόσα χρόνια,
χίρραις ποῦ δὲν ἐπρόφθασαν τὸν ἄνδρα νὰ χαροῦνε
τύραννος τὸν ἐσκότωσε κ' ὀλόμανρα φοροῦνε,
μικρὰ παιδιὰ ποῦ ὀρφάνεψαν μοροῦδια ἴστα πανιά των
καὶ σύντροφον ἀχώριστον ἔχουν τὴν ὀρφανιάτων,
κορίτσια ποῦ τὸ κάλλός των φωτίζει τὸ σκοτίδι
κ' ἔλθῃς προχθῆς ἐφόρεσαν μνηστείας δακτυλίδι,

κι' ἄλλα κορίτσια τρυφερὰ σὰν λεμονιάς τὰ φύλλα
ποῦ ὄνειρα μέλλοντος θωροῦν νυχθημερόν ποικίλα.

Γυναῖκες ποῦ ἔφορέσανε τὰ στέφανα τοῦ γάμου
κι' εἰς τὴν κοιλιά των ὁ καρπὸς ἐφάνη τῆς ἐγγάμου,
κι' ἄλλαις γυναῖκες ποῦ γροικῶς μακρόθεν τὰ φιλιὰ των
εἰς τὰ παιδιὰ ποῦ σφίγγουνε θερμῶς ἴσῃν ἀγγαλιὰ των.

Ἄνδρες ποῦ ἴσῃν ἀριστερὰ καὶ τὴν δεξιὰ των χεῖρα
ἀνήλικα παιδιὰ κρατοῦν κι' ἀναφωνοῦν : πατέρα !
Λεβέντες ποῦ περιφρονοῦν τὰ στίφη τοῦ βαρβάρου
καὶ σφαίρας καὶ πυρίτιδος ἢ φλόγα τῶν ἀρέσει...

Ἐὖ Ἄδης τότε γελαστὸς ἀπήντησε τοῦ Χάρου :

Ἄσους κι' ἄν φέρῃς θὰ βρεθῇ τόπος νὰ τοὺς χωρέσῃ.

Τὸ στόμα μου τὸ λαίμαργον κι' ἀχόρταγον τὸ ξέρεις

πῶς ὅσῳ περισσότερον νεκροὺς μαζί σου φέρεις,

τόσῳ καὶ μεγεθύνεται κι' ἀπλώνεται κι' ἀνοίγει

κι' οἱ ζῶντες ἅπαντες νὰ ἴμωυν θαρρεῖ πῶς εἶναι ἴλιγοι.

Ἐὖ Χάρων τὴν σαῖτα του ἐπῆρεν εἰς τὸν ὄμων,

εὐγνώμων ἐχαιρέτησε τὸν μαυρισμένον Ἄδη,

κι' ἐτραβῆξε τὸν δρόμον

ἄπεριφανος καὶ γελαστὸς ἐπήγαγε ἴσ' Ἄρκαδι.

Ἐλεγε : μόνο νὰ μὲ ἴδωυν μόνο νὰ μὲ ἀτενίσουν

θὰ πέσουν εἰς τὰ πόδια μου καὶ θὰ μὲ προσκυνήσουν.

Σὰν μάθουν πῶς τὴν ἄδειαν ἐπῆρ' ἀπὸ τὸν Ἄδη

κι' ὅτι μεγάλους καὶ μικροὺς

ὅλους τοὺς δέχεται νεκροὺς

καὶ δὲν θ' ἀφήσω ζωντανὸν νὰ τὸ πατῇ τ' Ἄρκαδι.

Ἄσὸν δρόμον ὅπου ἴπήγαγε θωρεῖ μὰ μαυροφόρα,

στέκεται και την χαιρετᾷ
πῶς λέγεται την ἔρωτᾷ,
και τ' ἀπαντᾷ με στεναγμόν: «Τυρρανισμένη χώρα,
ποῦ πένθος μαῦρο κατοικεῖ και λύπ' εἰς κάθε σπιτι
και γράφομαι και λέγομαι «'Αδικημένη Κρήτη»....
Θέλεις νὰ μάθης την ἴρωτᾷ κ' ἐμένα τ' ὄνομά μου;....

Τὸν παρετήρησε καλά,
κ' ἤργισε τότε νὰ γελᾷ,
σὲ ξέρω γιατί βρίσκεσαι νυχθημερόν σιμά μου.
Ἐὖ Χάρων ὅπου κουβαλᾷς τὰ τέκνα μου ἴστον Ἄδη....
Και ποῦ πηγαίνει Χάρωνα;..... Πηγαίνω γιὰ τ' Ἀρκάδι...
Ἐὖταν με ἴδουν τὸν πόλεμον και τ' ἄρματα θ' ἀφήσουν
θά πέσουν εἰς τὰ πόδια μου και θὰ ζητοῦν νὰ ζήσουν.

Ἐὖ ἄν ὅπου πᾶς σὲ τρέμουνε—τ' ἀπήνησεν ἡ Κρήτη—
ἔδω τὸ ξέρεις, Χάρωνα, κ' ὁ κόσμος τὸ κηρύττει,
πῶς ὅλοι κάνουνε φτερά
και τρέχουν μ' ἀφθαστον χαρά,
κ' εἶν' εὐτυχεῖς ὅσοι ἴμμοροῦν νὰ σ' ἀντικρύσουν πρῶτοι,
κ' ὅποιος ἴμμοροστά σου φοβηθῆ τὸν θεωροῦν προδότη.
Μόνον ἡ Κρήτη, Χάρωνα, δὲν προσκυνᾷ ἴμμοροστά σου
περιφρονεῖ τὰ βέλη σου και τὰ κτυπήματά σου,
και ξέρει κάθε Κρητικὸς κ' ἂν θὰ σὲ προσκυνήση
θά τὸν κτυπήσης ἄλλοτε ποῦ θὰ βρεθῆς σιμά του,
και ξέρει πῶς ὅταν σὲ ἴδῃ και σὲ περιφρονήση
κ' ἂν νεκρωθῆ τὸ σῶμά του θὰ ζήση τ' ὄνομά του.

Ἐὖ κάθε Κρητὸς την ἐντολήν τηρεῖ τῶν προπατόρων
και δὲν τ' ἀρέσει μιὰ ζωὴ ποῦ τοῦ την δίδουν δῶρον.
Ἐὖ Κρητὸς την θέλει την ζωὴν ἐφ' ὅσον τὸν τιμᾷ,
ἴμμοροστά ἴστην ἄιμον ζωὴν θάνατον προτιμᾷ...

Ὁ Χάρων τότε ἐπέταξεν ἀλλόφρων εἰς τ' Ἀρχάδι
ἐπτά κ' ὀκτώ κ' ἐννιά μαζὺ τοὺς ἔφερνε ἴστον Ἄδη,
κ' ὄσφ θωροῦσε ὁ ζωντὸς τῶν σκοτωμένων αἶμα
τόσφ μὲ λύσσ' ἀκράτητον καὶ τόλμην ἐπολέμα,
κ' ὄλοι ἔμπροστά του ἴπῃ γαῖαν μὲ γέλοιο νὰ τοὺς πάρη
κ' ἕνας δὲν κατεδέχθηκε νὰ τοῦ ζητήσῃ χάρι.

Πέρνει τὸν πρῶτον, δεύτερος καὶ τρίτος τότε τρέχει
κ' ἔλεγε πῶς ἐκτίμησιν εἰς τὴν ζωὴν δὲν ἔχει.
Ζεοβὰ δεξιὰ ἴστον ζωντανὸν τὰ πτώματα σκορπᾷ,
ἐλπίζον ὅτι θὰ τοῦ ἴπῃ νὰ παύσῃ νὰ κτυπᾷ,
μὰ παντελῶς εἰς τοὺς νεκροὺς ὁ ζῶν δὲν στρέφει βλέμμα
μὰ τρέχει τρέχει καὶ διπᾷ τῶν ἀντιπάλων αἶμα,
κ' ὅταν χορτάσῃ νὰ θωρῇ τὸ αἶμα τῶν ἐχθρῶ του
πίπτει κ' αὐτὸς καὶ πνίγεται ἴσῃ μέσῃ ἴστο ἴδικό του.

Ὁ Θάνατος ἐφώναξε: δυνάμεις πλὴν δὲν ἔχω,
παντοῦ μὲ γέλοιο μὲ καλοῦν καὶ ποῦ νὰ πρωτοτρέχω;
Θὰ φύγω καὶ θὰ διαλαλῶ πῶς μόνον εἰς τ' Ἀρχάδι
ἐνίκησαν τὸν Χάρωνα, τὸν Θάνατον, τὸ Ἄδη.

Ἦκούσθη τότε μιὰ φωνὴ παλληκαριὰ γιομάτη...
Ἔμεις θὰ σὲ συνδράμωμεν...σταμάτισε κοιμάτι..
Κι' ὁ πρωτομάρτυς Γαβριὴλ δαυλὸν ἴσῃν χεῖρα πέρνει
κ' ἠκούσθη κρότος ἰσχυρὸς τῆς πυριταποθήκης,
κ' ὁ Θάνατος καὶ τοὺς λοιποὺς ἴστον Χάρωνα τοὺς φέρνει,
ἀλλ' ἔδωκεν εἰς τοὺς θνητοὺς τὸν στέφανον τῆς Νίκης...

Ὁ Χάρων στέκει καὶ θωρεῖ κ' ἐκπλήσεται καὶ φρίττει...
Στρέφει τὸ βλέμμα καὶ θωρεῖ περήφανον τὴν Κρήτη

καὶ πίπτει καὶ τὴν προσκυνᾷ καὶ τῆς φιλεῖ τὴν χεῖρα :
« Ἐχεις λαὸν ποῦ ἴστους λαοὺς δυσκόλως συναντᾶται,
κι' ἓνας λαὸς ποῦ Θάνατον καὶ Χάρα δὲν φοβᾶται
ἴστό τέρμα τῶν ὀνείρων του θὰ φθάσῃ μίαν ἡμέρα. »

ΣΤΟΝ ΜΕΓΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ

(Ἐπὶ τῇ 29 Μαΐου)

Πῶς τεθλιμμένος φαίνεσαι; Πῶς κατηφῆς προβάλλεις
τοῦ Γένους Αὐτοκράτορα; Τὶ τὴν ψυχὴν σου τύπτει;
κι' ὁ λόγος τῆς ὀδύνης σου ὁποῖος τῆς μεγάλης;
τ' ἀγέρωχόν σου μέτωπον πῶς τεθλιμμένον κύπτει;

Ἐσὺ, ποῦ μὲ τὸ ξιφός σου ἐπῆρες τόσα Κράτη
στήφη διέσχισες ἐχθρῶν κι' ἔφθασες μὲς στὴ Ρώμη,
τὶ τὴν ψυχὴν σου σήμερον τὴν ἄφοβον σπαράττει;
Εἰπέ μας, Αὐτοκράτορα... Δὲν μᾶς ἴμιλης ἀκόμη;

Μήπως τὸ Γένος ἤθελες ἴστην Δόξαν του τὴν πρώτη;
Κι' ἡμῶν ὁ μόνος πόθος μας κι' ἡ ἔμμομή μας εἶναι....
Ἄλλὰ μᾶς ἐπεκάλυψαν νέφη βαρειά καὶ σκότη
ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔπεσες, Μεγάλε Κωνσταντῖνε!

Ἐκτοτε δὲν ἐθέσαμεν τὸ ξιφός μας ἴστην θήκη
καὶ μόλις κατορθώσαμεν μετὰ αἰῶνων πάλιν,
ἀφοῦ παντοῦ μᾶς ἔστειπεν ἡ Δόξα μὲ τὴν Νίκη
τὸν Θρόνον τὸν Ἑλληνικὸν νὰ στήσωμε καὶ πάλιν.

Μήπως πῶς βλέπεις Ἰέμενος ἀκόμη τὸν Ναόν σου,
κι' ἄπιστοι βεβη' ὄνουνε τὴν ἔνδοξον πολίχνη,

καὶ πόδες ἄπιστοι πατοῦν τὴν κόνιν τῶν ὀστέων σου
κι' ἄπιστοι χεῖρες ἀποσποῦν τὰ ἔνδοξά σου ἕληνη;

Μὴ θλίβες' Αὐτοκράτορα... Μὴ Βασιλεῦ τοῦ Γένους
μὰ ὅσος χρόνος καὶ καιρὸς ἀκόμη κι' ἂν κυλήσῃ,
πάλιν Σταυρὸς θὰ ὑψωθῆ' στὰ τόξα τοῦ Τεμένους,
πάλι Δικέφαλος Ἀϊτῆς προσόψεις θὰ στολήσῃ.

Ἢ θλίψις μὴ σὲ τυρανᾷ... Μὴ σὲ σπαράτ' ὁ πόνος,
τῶν Ὁρθοδόξων ὁ Θεὸς ὁ Μέγας Παντοκράτωρ,
θὰ βοηθήσῃ νὰ στηθῆ' ἐκεῖ καὶ πάλιν Θρόνος,
καὶ Κωνσταντῖνος νὰ στεφθῆ' καὶ πάλιν Αὐτοκράτωρ.

Ὁ Ἕλληγν δὲν τοποθετῆ τὸ ξιφὸς τοῦ ἴστην θήκη,
τὸ δοξασμένον ὄπλον τοῦ δὲν τ' ἀποθέτ' ἐπίσης,
ἐκτός νὰ ἴδῃ τὸ ἔδαφος ἐκεῖνο ποῦ τ' ἀνίηκει
νὰ γίγη πάλι, Βασιλεῦ τοῦ Στέμματός τοῦ κτήσις.

Μὴ τεθλιμμένος, Βασιλεῦ, κύπτεις τὴν κεφαλὴν σου
καὶ δὲν ἐλησιμονήσαμεν ποτὲ τὴν ἐντολήν σου
κι' ὁ τῶν Ἑλλήνων ἔσχατος ὅταν πνιγῆ' στὸ αἷμα,
ἐκεῖ θὰ στρέφῃ ξιφυχῶν τὸ τελευταῖον βλέμμα.

Μὴ θλίβες' Αὐτοκράτορα, κι' ἡμέραις κι' ἂν περνᾶνε
«πάλι μὲ χρόνους μὲ καιροὺς πάλι ὀκνη μᾶς θᾶναι»

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΑΣ

Θερμότατοι συνήγοροι καὶ ὑπερασπισταὶ μας,
καίτοι δὲν ἀμφοβύλλομεν παντάπασι ποτέ μας,
ἐν τούτοις ἡ σημερινὴ
ὑπὲρ ἡμῶν θερμὴ φωνή,
ἔρχεται ἵστην καρδίαν μας νὰ σᾶς τοποθετήσῃ
καὶ ἐκεῖ τὰς προτομὰς Ὑμῶν τὰς σεβαστὰς νὰ στήσῃ.

Θερμότατοι συνήγοροι, ἀπηυδικότος τόπου,
ποῦ σήμερον φροντίζετε μετὰ μεγάλου κόπου
δεσμὰ νὰ σείσῃ τὰ βαρεῖα
καὶ ν' ἀποκτήσ' ἔλευθεριὰ,
ἐκεῖ ὅπου τῶν μαχητῶν θὰ στήσωμεν Ἡρῶν
θὰ εἶναι αἱ εἰκόνες Σας ἠγλά ἵστό ὑπερῶν.

Ἄν τέσσαρα ὀνόματα ἡ Κρήτη μας δοξάζῃ
καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸ αὐτῶν δάκρυ συχνάκις βγάζει,
Ναυάρχων ὄψεις τὰς σεπτὰς
τοὺς πρώτους ἔλευθερωτὰς,
καὶ Ὑμᾶς συμπλέκει σήμερον μ' ἐκείνων τ' ὄνομά των,
ὅπου τὴν στέγην θέλετε στὸ οἰκοδόμημά των.

Νῆσος ἡ Κρήτ' εἶναι μικρὰ! μάξι καρδιὰ μεγάλη,
καὶ αὐτ' ἡ καρδιά της σήμερον μ' εὐγνωμοσύνην πάλλει,
ἀκούσασα, ὅτι Ὑμεῖς
μετὰ φωνῆς τόσον θερμῆς,
τὰ Ἱερὰ της δίκαια πιστῶς ἀναφρονεῖτε
καὶ ὅτι θερμοὶ συνήγοροὶ τῆς Νήσου θὰ γενῆτε.

Ἄν τῶν ὀστέων οἱ σωροὶ καὶ αἱ λίμναι τῶν αἱμάτων,
οἱ στόνοι καὶ ἀναστεναγμοὶ πολυπληθῶν θυμάτων,

οἱ ἦχοι λυπηρῶν φωνῶν
τόσων χηράδων κ' ὄρφανῶν,
οἱ ἦρωες καλύποντες ἔνθε κάκειθεν τάφοι
ὅπου τὸ βῆμα θά ριφθῆ ἴστῃς Νήσου τὰ ἐδάφη.

Ἄν ὅσοι κατεβρόχθησαν πυθμένες τῶν ὑδάτων,
οἱ τεφρωθέντες μάρτυρες τῶν δλοκαυτωμάτων,
αἱ οἰμωγαὶ μυρίων
ποικίλων μαρτυρίων,
τόσαι εἰλώτων εὐτελεῖς ἀγοροπωλησίαι,
τόσαι πλασμάτων ἀσθενῶν βαρβαρικά θυσίαι.

Οἱ πάντας καταπλήττουσα εὐπείθεια καὶ τάξις
εἰς ὅλας τὰς κοινωνικάς ἤδη τῆς Νήσου τάξεις,
κ' ἄλλα ἱστορικῶς γνωστὰ
δόξης καὶ θαυμασμοῦ μεστὰ
πρὸ τυφλωτότων ὀφθαλμῶν τῶν Ἰσχυρῶν δὲν λάμπουν
ἵνα τὰς συνειδήσεις των τὰς σκληρυνθείσας κάμψουν,
προστάξατε τὴν ἔμμονον ἀπόφασίν μας ἤδη
ἵνα ἴσῃ τὰ Ἰσχυρὰ τὸν Στρούμπουλα ἴσῃ ἤδη
εἰς πεδιάδας χλωερὰς
εἰς κάμπους καὶ λοφοσειρὰς
εἰς πόλεις καὶ συνοικισμοὺς κ' εἰς ὅλα τὰ χωρία,
προσφέρε ἡ Κρήτη θύματα εἰς τὴν Ἐλευθερίαν
ὅσα δὲν ἔγραψε ποτὲ καμμία Ἱστορία.

ἐχθροὺς μονάχα νὰ κτυποῦν 'στὴ μάχη τ' ἄρματα
[σου

κι' ἡ Δόξα τότε θ'ἀρχεται μονάχη της 'μπροστά σου.
Δειλὸ ποτὲ νὰ μὴ σὲ 'ποῦν... γιατί πρέπει νὰ ξέρης
πῶς ὁ προδότης κι' ὁ δειλὸς δὲν ἔχουν διαφορὰ.

Καὶ μὴ σιγμὴ μὴ λησμονεῖς πῶς τ' ἄρματα που φέ-
[ρεις

τὸν θάνατον ἀντίκρουσαν πολλάκις μὲ χαρὰ.

Καὶ τὴν σιγμὴν ἀντίκρουταν πολλάκις τὴν ὑστάτην
ἀλλὰ ποτὲ 'στὸν Θάνατον δὲν ἔστρεψαν τὴν πλάτην.

'Ἐλπίς θ'ἄσαι τῶν φίλων σου καὶ τρόμος τῶν ἐχθρῶ
[σου

ἄμα σὲ δοῦν ὅτι κρατᾶς τ' ἄρματα τοῦ πατρός σου,
καὶ μὴ σιγμὴ τὴν δόξα των αὐτὴν νὰ λησμονήσης
εἶν' αἰσχος κι' ἄτιμον νὰ ζῆς, πρέπει ν' αὐτοκτονή-

[σης,
νὰ μὴν ἀκοῦς ὅπου σταθῆς κι' ὅπου κι' ἂν ρίψης
[βῆμα :

«καὶ τ' ὄνομα καὶ τ' ἄρματα ποῦ φέρεις εἶναι κοῖμα»
Καὶ νὰ μὴ βλέπεις τὴν σκιάν, παιδί μου, τοῦ πα-
[τρός σου

νυχθημερόν ἐμπρός σου

νὰ σοῦ φωνάζη : πῆγαινε νὰ βγάλῃς τ' ἄρματα μου,
γιατὶ 'στὸν τάφον τρίζουνε μέσα τὰ κόκκαλά μου
ὅταν 'στὴν μέση τὰ θωρῶ τέτοιοι δειλοῦ προδότη,
καλλήτερα νὰ μένουνε 'στὸν τοῖχον κρεμασμένα

νάχουν τὴν δόξα τὴν παλῆά καὶ τὴν τιμὴν τὴν πρώτην
παρὰ νὰ τὰ κρατᾷς ἔσθ' καὶ νᾶναι ἄντροπιασμένα...

Αὐτὰ τὰ λόγια ἴσθ' ὅσον νίδον ἢ μάννα ἄκείναι λέει,
καὶ τὸ παιδί μὲ προσοχὴν ἄμπροστά ἴσθ' ἡ μάννα στέ-

[κεί

καὶ δίχως λέξιν νὰ τῆς ἴπῃ γιὰτ' ἢ καρδιά του κλαίει,
ἑξάπλωσε τὸ χέρι του καὶ ἔπῃρε τὸ ντουφέκι.

Ἐφίλησε τὸ χέρι τῆς καὶ ἔπέταξε καὶ ἑχάθη...

Ἐπέρασε χρόνος καὶ καιρὸς ἴπὸ κείνη τὴν ἡμέρα
καὶ ἡ μάννα του δὲν ἤκουσε, δὲν ἄμπόμεσε νὰ μάθη,
ἄντροπιάζει ὁ γιὸς τῆς ἢ τιμᾷ τ' ἄρματα τοῦ πατέρα.

Μιὰ νύκτα μὲς τὸν ὕπνο τῆς γροικᾷ τὰ βήματά του
καὶ εἰς τ' ὄνειρό τῆς ἔβλεπε καὶ ἑκρότουν τ' ἄρματά

[του,

καὶ αἴφνης ἴσθ' ἡ μέση τῶν ἑχθρῶν σωριάζεται καὶ

[πίπτει

καὶ ἑχθροὶ ἄμπροστά καὶ ἴπισω του καὶ δίπλα ξεψυ-

[χοῦσαν,

καὶ δάφνης θαλλερᾶς κλαδί τὸ σῶμά του καλύπτει,
καὶ γύρω του παλληκαριῶν τὰ κλάμματα ἄντηχοῦσαν.

Βλέπει καὶ τὸν πατέρα του νὰ ρίπτεται ἴστο πτώμα,
νὰ τοῦ φιλῇ τὸ μέτωπον, τὰ μάγουλα, τὸ στόμα,
καὶ νὰ τοῦ λέγει: Τέκνον μου, σπεῦσον ἑλθὲ κοντά

[μου..

Αἴφνης θωρεῖ τὸ τέκνον τῆς ἄμπροστάτης νὰ τῆς

[λέει:

Ἐστὴν ἐκκλησιὰ νὰ κρεμασθῶν, μητέρα τ' ἄρματα
[μιον
κάθε παπᾶς ποῦ λειτουργεῖ λιβάνι νὰ τὸν καίῃ.
«Τῶν ἀνδρειωμένων τ' ἄρματα δὲν πρέπει νὰ που-
[λῶνται
Ἐστὴν ἐκκλησιὰ νὰ κρέμονται κ' ἐκεῖ νὰ λειτουρ-
[γῶνται».

ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΗΜΑΙΑΝ ΜΑΣ (1)

Μὴν κυματᾶς, Σημαία μας, σὰν παραπονεμένη
κ' ἂν σὲ κτυποῦν οἱ ἄνεμοι δεξιᾶ κ' ἀριστερᾶ,
θᾶλλῃ καιρὸς νὰ κυματᾶς καὶ πάλι δοξασιμένη
ὡς ἐκυμάτας μὲν φορὰ.

Ἄν ἐκκινῶν τῶν Ἰσχυρῶν στρατεύματα καὶ στόλοι
κ' ἐμμένουν νὰ μὴν κυματᾶς ἑστὰ φρουρία τῆς Κρήτης,
γὰ νὰ χαϊδέσθουν τοὺς φονεῖς κ' αἵμαχαρεῖς ἑστὴν Πόλι
μὴ φλίβησαι, μὴν πλήττης!

Μὴ συγινεῖσαι παντελῶς ἀγέρωχος νὰ στέκης,
μὲ θάρρος Στόλους καὶ στρατοὺς τοῦ κόσμου νὰ κυττᾶς,
κ' ἂν σ' ἐκοψαν οἱ τέσσαρες τῶν ἰσχυρῶν πελέκεις
εἰς τὴν καρδιά μας κυματᾶς.

Οἱ διωγμοὶ κ' αἱ συμφοραὶ ποσῶς μὴ σὲ χολώσουν
κ' ὑπερηφάνως δύνασαι νὰ πῆς τῶν ἰσχυρῶν,

(1) Ἐργόφῃ ὅτε ἐκ τοῦ φρουρίου Φιρκᾶ κατεβιβάσθη ἡ Ἑλληρ.
Σημαία ὑπὸ τῶν Εὐθωπαίων.

ὄτ' οἱ πιστοὶ σου Κρητικοὶ ἐκεῖ θὰ σὲ στηλώσουν
ὅταν θὰ βροῦν πάλι καιρόν.

Ἐκλινες πρὸ τοῦ πνίσματος τῶν Ἰσχυρῶν τοῦ Κέσμεν
Ἰσχύος ὅπου γενικῶς τὴν κρίσιν ἀπειλεῖ,
τώρα νομίζω πῶς θωροῶ ὅλη τὴν Κρήτ' ἔμπρός μου
κ' ἀγγαλιασμένη σὲ φιλεῖ.

Χίλιες Σημαῖαι νὰ φανοῦν ἔμπροσθεν τῶν θυρῶν μας
θὰ τὰς περιφρονήσωμεν μὲ μῖσος κ' ἀπονιά,
ἔσ' εἶσαι ἡ Σημαία μας, ἔσὺ τό Λάβαρόν μας
κ' ἡ ἄλλαις ἀχρηστα πανιά.

ΕΙΣ ΤΗΝ 25 ΜΑΡΤΙΟΥ

Ἐπέτειος τρισέβδοξος, ἐπέτειος μεγάλη,
τίνος ἡ Μοῦσα δύναται δεόντως νὰ σὲ ψάλλῃ;
Ἡ φαντασία πῶς ἔμπορεῖ ἴσιος Οὐρανοῦς νὰ φθάσῃ
τίς ἔχει πρὸς τὸ στιχουργεῖν δύναμιν ὑπερτέρα,
νὰ πάρῃ τὴν εἰκόνα σου νὰ τὴν κατιβιάσῃ
τρισέβδοξος ἡμέρα;

Νὰ ζωγραφίσῃ ποιὸς ἔμπορεῖ καὶ τὴν Ἁγίαν Λαῦρα
τὸν ρασοφόρον Γερμανὸν τὸν ἔνδοξον Πατέρα,
ποῦ τῆς σκλαβιάς ἐσκόρπισε τὰ σύννεφα τὰ μαῦρα
ὅταν τὴν Γαλανόλευκον ἀνύψωσε παντιέρα;

Χιλιάδες στίχους ἔκαμαν τῆς Ἐθνικῆς μας σχολῆς
κ' ἀπαντες ἐκουράσθησαν κάνεις δὲν εἶπε πλήρωσ,

τὴν ἔκστασιν, τὴν ἐκπληξιν, τῆς Οἰκουμένης ὅλης,
καὶ πόσας δάφνας ἔδρευε κάθε προπάτωρ ἥρως.

Κι' ἀκόμα δὲν κατώρθωσε κανεὶς νὰ καταλάβῃ,
τὸ πῶς ἐνὸς αἰμοχαροῦς κι' ὁμοῦ τυράννου σκλάβοι
ἔκει ποῦ σκόρπιζε ἡ σκλαβιά τὸν στεναγμὸν τὸν πόνον,
καὶ τοῦ τυράννου τὸ σπαθὶ τὸν θάνατον τὸν φόνον,
ἔστησε τῆς Ἐλευθερίας δαφροστεφῆ τὸν Θρόνον
μὰ χουφτα τῶν προγόνων.

Κυρήττομεν, ὅτι κι' ἐμεῖς ὅλως ἀδυνατοῦμεν
γὰ νὰ τὰ στιχουργήσωμεν ὅπως πολλοὶ κυρήττουν,
εἰς τοῦ Κανάρη τοῦ δαυλοῦ τὸ φῶς τὰ παραιτοῦμεν
κι' αἱ γενεαὶ τῶν γενεῶν ἄς τὰ θεωροῦν νὰ φρίττουν.
Καὶ μὲ αὐτὰ τῶν θεατῶν ἂν δὲν χορταίνῃ τ' ὄμμα
μὰ μέρα θὰ προσθέσωμεν κι' ἄλλα κι' ἐμεῖς ἀκόμα.

ΕΤΕΡΟΝ

Ἡ Μοῦσα κι' ἡ διάνοια ὁμολογοῦν μὲ θάρρος,
ὅτι εἶναι δυσανάλογον γι' αὐτὰς καὶ μέγα βῆρος
νὰ ψάλλουν ἔστω κι' ἀμυδροῦς τὴν ἔνδοξον ἡμέρα
ποῦ κίνησε τὸν θαυμασμὸν στὴν κτίσιν πέρα πέρα

Πῶς ἡμποῦ ἡ διάνοια νὰ φθίσι' εἰς ὕψη τόσα,
κι' ἡ Μοῦσα πῶς θ' ἀκολουθῆ τὴν δόξαν ἱπταμένην,
νὰ κάμουν στίχους ἐπαρκεῖς γὰ νὰ τοὺς ψάλλῃ ἡ γλῶσσα
γὰ τὴν ἐπέτειον αὐτὴν τὴν τόσον δοξασμένην;

Γῆν ἱερὰν ἐκάλυπτεν μὲ νέφη πίσσα μαῦρα
σκότος ὀδυνηρᾶς σκλαβιᾶς καὶ νύξ τῆς τυρανίας,

καὶ σήμερον ἀνέτειλεν εἰς τὴν ἁγίαν Λαῦρα
ὁ Φοῖβος ὁ τρισπόθητος ὁ τῆς Ἐλευθερίας

Σήμερ' ὁ Παλαιῶν Πατρῶν ὁ Γερμανὸς ὁ Μάρτυς
σημαιοφόρος γίνεται καὶ ἀτρόμητος ἀντάρτης,
καὶ μετὰ τὸ πόδι τὸ δεξιὸν καὶ τοῦ Σταυροῦ τὴν χάρι
πατεῖ στὸ στήθος τὴν σκλαβιά καὶ αὐτὴ δεινῶς σπαράξει.

Σήμερον στῆθη λιονταριῶν καρδιᾶς καὶ σθένους πλήρη,
ἔπουλον δὲν ἔκυψαν εἰς τοῦ ζυγοῦ τὸ βάρος,
ὄρκον φοικτὸν ὀρκίζονται σ' αὐτὸ τὸ Μοναστήρι
καὶ «Ἐλευθερία ἢ Θάνατος» ἀναφωνοῦν μετὰ θάρρους.

Τὸ καριοφύλλι τὸ σπαθὶ τοῦ κρέμουνταν ἠσύχως
καὶ εἶσαν ἐχθροὶ τῶν ἄσπονδοι καὶ τὸ καρφὶ καὶ ὁ τοῖχος,
σήμερον ἀντελάλησαν σὲ σκλάβας γῆς ἐκτάσεις
καὶ ὁ κρότος ἔφθασε στ' αὐτὰ τῆς Οἰκουμένης πάσης

Σήμερον κείνο τὸ πανὶ τοῦ προξενούσε τρόμον
ποῦχε τὴν ἡμισέληνον καὶ μέσα τὸν ἀστέρρα,
περίτρομον ὑποχωρεῖ, ριγοῦν ἀνοίγει δρόμον
στὴν Σταυροφόρον καὶ ἔνδοξον τῆς Λαύρας τὴν παντιέρα.

Ὁφίς ὁμὸς τρικέφαλος καὶ τόσον ἰωβόλος,
τοῦ τρώμασε ἔμπροσθὰ σ' αὐτὸν ἢ γῆ καὶ ὁ κόσμος ὅλος,
εἰς τ' ὄρκου τ' ἀντιλάλημα φοίττει, ριγεῖ, τρομάζει,
καὶ εἰς τῶν Τιτάνων τὸ βαρὺ τὸ πάτημα σπαράζει.

Σήμερον τύραννος φοικτὸς γῆς ἱερᾶς ἐκπνέει,
σήμερον πόδες βέβηλοι δὲν συγκρατοῦν τὸ σῶμα,

κι' άνεμος τῆς Ἐλευθεριᾶς τῆς λευκοφόρου πνέει
καί τὴν αἰμόφυρο σκλαβιά δὲν ἀντικρούζει τ' ὄμμα.

Ἵτάς πεδιάδας Ἵτὰ βουνά, Ἵτάς πόλεις, Ἵτὰ πελάγη,
ἢ δόξα κι' ἢ παλληκαριά διαβαίνουν πλάγι πλάγι,
τὸ μένος τοῦ γιγατανιοῦ, πυρίτιδος ὁ κρότος
ἀπλώνουν φῶς ἔλευθεριᾶς καί διασκορποῦν σκότος.

Μὰ πῶς; Νὰ... βλέπω τὰ σιὰς ἐκεῖνας τῶν προγόνων
καί δὲν γελοῦν, δὲν χαιρόνται στενοχωροῦνται μόνον.
Γιατί;... γιατί ὁ Γερμανὸς τὸ Λάβαρον ἐκράτει
ὀρκίζετο κι' ἐκύτταζε τὴν Ὅρθιν τὸν Εὐφράτη.
Κι' ἐμεῖς;.. θαροῦν πῶς πεθυμιὰ κανέναν μ' ας δὲν νοιώθει
ὁ ὄρκος νὰ συμπληρωθῆ ποῦ σήμερον ἐδόθη.
Μὴν κλαῖτε, πρόγονοι Σεπτοὶ μὴν εἰσθε λυπημένοι
κι' ὄρκος σας εἰς τὸ στήθος μας κεχαραγμένος μένει.
Ἐλλάς, τῆς Δόξης Ρήγησα Παλληκαριᾶς καμάρι,
ποτὲ μὴν εἶσαι κατηφής.. Ἐλλάς γενναῖα θάρρει,
κι' ἂν κάπως ἔμεινε μακρὰν ἢ ἔνδοξος ἡμέρα
ἢ σημερινή... Ἐσὺ γεννᾶς τοὺς Γερμανοὺς, Μητέρα.
Ἐσὺ τῆς δόξης; δύνισαι νὰ δείξης τέτοιαις ἡμέραις
γεννᾶς τὰ χέρια ποῦ κρατοῦν τῆς Λαύρας ταῖς παντιέρας.

Λές: ποῦναι τὰ λιοντάρια μου τῆς Δόξης τῆς μεγάλης;
ὅσα δὲν ἔκοψε σπαθὶ κι' ὅσα δὲν πῆρε σφαίρα
σιγὰ σιγὰ μοῦ τάρπαξεν ὁ Χρόνος ἀσπρομάλλης...
Κύτταξ' ἐδῶ κύτταξ' ἐκεῖ, τρισένδοξος Μητέρα,
νὰ ἴδῃς πῶς δὲν ἀπέθαναν μὰ ζοῦν καί βασιλεύουν
σ' ἄφησαν ἡγόνια καί παιδιὰ μὲ τὰ ὀνόματά των

κι' ἀκούραστα ἴστην Δόξαν σου καὶ τὴν Τιμὴν δουλεύουν
καὶ περιμένουσε κι' αὐτὰ Λαῦραν νὰ ἴδωῦν ἔμπροστί των.

Καὶ τότε ἡ ἡμέρα ἢ σημερινὴ ἢ ἔνδοξος, Μητέρα,
θα κάμῃ καὶ μιὰν ἀδελφὴν πολὺ μεγαλητέρα
καὶ θ' ἀναλάμπῃ καὶ αὐτὴ μὲ δόξας καὶ θριάμβους
ν' ἀφήνῃ γένη καὶ φυλὰς ἑκοσταικὰς κι' ἐκθάμβους.
Καὶ τότε ἡ Δόξα θ' ἀναβῆ ἴστον πάλαι θρόνον πάλι
νὰ στεφανώῦν ἔδω τὴν μιὰ καὶ παρεκεῖ τὴν ἄλλη.

ΟΙ ΔΥΟ ΝΕΚΡΟΙ

Δυὸ γείτονες ἀπέθαναν μαζί τὴν ἴδια ἡμέρα,
μαζὺ τοὺς ἑκατέβασαν εἰς τὸ ψυχρὸ τὸ μνήμα,
καὶ γιὰ τὸν ἓνα ἔξάπλωναν κατάραις ἴστον ἀγέρα
καὶ γιὰ τὸν ἄλλο φώναζαν : τὸν δυστυχή! τί κρῖμα,

Στὸ δρόμο ποῦ τοὺς ἴπηγαιναν γιὰ νὰ ταφοῦν ἴστον χῶμα,
ἐκεῖνο ποῦ ἄλυπθῆσαν τοῦ δυστυχή τὸ πτώμα
ἐγένετο ἐλαφρότερο πολὺ βῆμα πρὸς βῆμα,
κι' ὥστε νὰ πάῃ ἴστην ἐκκλησιὰ γιὰ νὰ ταφῆ ἴστον μνήμα
ἐκεῖνοι ποῦ τῶν ἔλαχε σειρὰ τὸ βαστοῦνε
ἐνόμιζον πῶς τίποτε ἴστας χεῖρας δὲν κρατοῦνε.

Ἄπ' ὅπου κι' ἀν' ἐπέρασαν ἅπαντες πέρα πέρα
ἐκίτταζαν τὸν Οὐρανὸν κι' ἔκαναν τὸν σταυρὸν των,
καὶ τοὺς Θεοὺς ἰκέτευον Ἰῶν τε καὶ Πατέρα
νὰ τὸν τοποθετήσουσε ἴστον δεξιὸν πλευρὸν των.

Τὴν κάθε μὴ παράκλησιν τὴν κάθε προσευχὴν
ἄγγελοι τὴν μετέφερον ἄπὸν πλάστην ἀπ' εὐθείας,
κὶ ὥστε νὰ πᾶν ἴστην ἐκκλησιὰ ἐκείνην τὴν ψυχὴν
ποσῶς δὲν τὴν ἐβάραινε τὸ βάρος ἁμαρτίας...

Τὸ πτώμα τ' ἄλλο δὲν ἔμπορουν νὰ τὸ κρατοῦν ἴστα χέρια,
κατὰ πολὺ βαρύτερον ἐγίνετο ἴστον δρόμον,
τὸ θυμιατὸ δὲν ἔκαιε κὶ ἔσβυναν τὰ τρικέρια,
καὶ μετὰ κόπου τέσσαρες τὸν ἔφερον ἴστον ὄμον.

Ἄπ' ὅπου τὸν ἐπέρασαν δὲν ἔμειν' ἓνα στόμα
λόγο βαρὺ νὰ μὴν εἰπῆ γιὰ τᾶψυγὸ τοῦ πτώμα,
κὶ αὐτὰ τὸ λόγια τὰ βαρεῖα τοῦ πλήθους ὄλου, βάρη
γίνονται καὶ προσθέτονται ἴστο νεκρικὸ κουφάρι.

Γιατὶ τὸν ἓνα συγχωροῦν μ' εὐλάβειαν μεγάλη;
Γιατὶ τὸν ἄλλο δὲν ἔμπορεῖ κάνεις νὰ συχωρήσῃ;
Τὸν ἓνα πῶς παρακρατοῦν καὶ παραστέκουν ἄλλοι,
τὸν ἄλλο πῶς ὀλίγιστοι τὸν ἔχουνε ἴστην μέση;

Ὁ πρῶτος ἔζησε πιστὸς κὶ ἄνδρεῖος στρατιώτης,
ἔγινε κὶ ἔτελεύτησε μέγας πατριώτης,
κὶ ἐγερτηρίου σάλπιγγος προτοῦ ν' ἀκούσῃ ἦχον
καὶ πρὶν ὁ καπετάνιος τοῦ φωνάξῃ τ' ὄνομά του,
ἐκεῖνος ἐκαταίβαζε τ' ἄρματ' ἀπὸ τὸν τοῖχον
καὶ πάντοτε κατάπρωτος ἦτο ἴστο πρόχώμά του.

Περίφανος ἐμάχετο κὶ ἄνδρεῖος ἐπολέμα,
ἦ σφαῖρές του ἐφρόντιζε νὰ κοκκινίσουν μ' αἶμα,
κὶ ὅταν τὸ βράδν γύριζε κὶ ἐκρέμα τ' ἄρματά του
καυχόμενος δὲν ἔλεγε τὰ κατορθώματά του

Πάλι τὴν ἄλλη τὸ πρῶτ' ἡρώτος ἔστο ἡμιτιρίζι,
κι' ὄσφ κι' ἄν τὸν ἐδόξαζον τ' ἄρματα τὸ βαρειά του,
ἔστο σπῖτι του τὸν ἔβλεπαν καὶ πάλι νὰ γυρίζη
χωρὶς νὰ ἴπῃ λέξιν καμμιά γιὰ τὴν παλληκαριά του,

Κι' ὅταν ἐσκόπιζε ἡ πνοὴ τῶν Κρητικῶν ἀνέμων
τὴν ἐντολὴν τῆς τὴν ρητὴν ἔστους ἄνδρας τῶν πολέμων,
πῶς πρέπει κάθε μαχητῆς τὸ μένος νὰ δαμάσῃ
κι' εἰς ἔργα περισυλλογῆς κι' εἰρήνης νὰ στραφῇ,
πρῶτος καὶ πάλιν ἔσπευδε τ' ἄρματα νὰ κρεμάσῃ
ἔστο πρῶτο τὸ καρφί.

Τὴν τῆς Πατρίδος ἐντολὴν ὅποιος περιφρονεῖ
ἐγνώριζε τὴν Δόξαν τῆς ὅτι δολοφονεῖ.....

Ὅταν μετὰ τὸν πόλεμον τὸν μαχητὴν τὸν πρῶτον
ὡς ἀμοιβὴν τῶν κόπων του τί θέλει τὸν ἡρώτων,
τῶν ἀπαντοῦσ' ἐν συστολῇ πῶς πρᾶμμα δὲν τ' ἀρέσει
καὶ μόνον μιὰ παράκλησιν διάθερμον τῶν κάνει,
τὸ κάθε στόμα ζωντανὸ γιὰ νὰ τοῦ συχωρέσῃ
ὁπόταν θ' ἀποθάνῃ.

Ὅποιος γιὰ τῆς Πατρίδος του τὴν Δόξαν τὴν Τιμὴ
δουλεῖ, κι' ὑστερότερα γυρεύει πληρωμὴ,
τελείως ἀμειψιῶνται αἱ δόξαι κι' ἀρεταὶ του
καὶ στρατιώτης ἐντιμὸς δὲν λέγεται ποτέ του.
Γι' αὐτὸ λοιπὸν τὸ λείψανό σήμερ' ὅσοι φαρῶνε
σκουπίζουνε τὰ δάκρυα τῶν ὅλοι καὶ συγχορῶνε.

Ὁ δεύτερος ἔποῦ πέθανε κι' ὅπου περιφρονεῖται
δὲν εἶδον γιὰ Πατρίδα του ποτὲ νὰ συγαινῆται,

κι' ὅταν τοῦ πόνου της φωνὴ ἐκτύπα κάθε στήθος
κι' ὁ νεανίας ἔτρεχε ἔσθ' πρόχωμα κι' ὁ γέρον,
ἔλεγεν ἀπαθέστατα δειλῶς καὶ κακοήθως,
ὅτι Πατρίδα κι' Ἔθνος του γνωρίζει τὸ συμφέρον.

Ποτὲ του δὲν ἐζήτησε κανένα νὰ προδώσῃ,
μὰ καὶ ποτὲ δὲν ἤθελε πέντε λεπτὰ νὰ δώσῃ
ὅταν τὸ Ἔθνος ἤρχετο σὲ στενοχώρια τόση
ἔσθ' ἀτέκνα του ἐλλήθινά τὸ χέρι του νὰ πλώσῃ.

Μήπως προδότης γίνεται καὶ θεωρεῖται τάχα
μὲ τῆς Πατρίδος τοὺς ἐχθροὺς ὅποιος συζῆ μονάχα ;

Ἐκεῖνος ὅπου τ' ὄνομα «Πατρίς» ποτὲ θ' ἀκούσῃ
καὶ δὲν αἰσθάνεται παλμὸ τὸ στήθος του νὰ κρούσῃ,
κι' ἐκεῖνος ποῦ τὸ Ἔθνος του πάσχει καὶ τυραννεῖται
ἐν τούτοις ἀδιαφορεῖ ποσῶς δὲν συγμινεῖται,
ἐκεῖνος δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἴπῃ πῶς εἶναι πατριώτης,
ἐκεῖνος ἕκατὸ φορὲς λογίζεται προδότης.

Ἐκεῖνος ποῦ τὸ αἷμα του καὶ χρῆμά του δὲν δίδει
ὁπόταν τῆς Πατρίδος του φωνὴ τοῦ τὸ ζητᾷ,
ἐκεῖνος τὴν Πατρίδα του χίλιας φοραῖς προσίδει,
ἐκεῖνος ξίφος ἐχθρικό ἔσθ' στήθος της βουτᾷ.

Ἐκεῖνος ὅπου δύναται τουφέκι νὰ κρατήσῃ
νὰ μὴν ἀφήσῃ τὸν ἐχθρὸν νὰ τὴν ποδοπατήσῃ,
κι' εὐχαριστεῖται νὰ γροικᾷ τοὺς θρήνους κι' οἰμωγὰς της
κι' αὐτὸς εἰς μέρος ἀσφαλές, ἀκίνδυνον, νὰ στέκῃ,

καὶ δὲν τῆς δίδει αἷμά του νὰ πλύνῃ τὰς πληγὰς της,
καὶ πόνο δὲν αἰσθάνεται ν' ἀρπάξῃ τὸ τουφέκι,
ἐκεῖνο τὸν περιφρονεῖ καθ' ἓνας πατριώτης,
κι' εἶναι τῶν ἄλλων προδοτῶν χειρότερος προδοτής.
Αὐτὸς λοιπὸν ὁ δεύτερος ποῦ τὸν ἐπῆρε Χάρος
ἔφερε τέτοιας προδοσιᾶς ἀτιμωτάτης βάρος

Ἐστὸν κάτω κόσμῳ ἠγάσιν εἰς τῶν νεκρῶν τὴν χώρα,
κι' ἔτρεξαν ὅλοι τὴν ψυχὴν ἠκείνην τὴν λευκοφόρα
νὰ τὴν σφικταγκαλιάσουνε καὶ νὰ τῆς κάμουν τόπο,
καὶ τὴν ἐκράτουν ἄγγελοι γιὰ νὰ μὴν κἀνῃ κόπο.

Τὴν δευτέρη ποῦ ἠκόμιζε τόσης κατάρας βάρος
ἔστὸ σκότος τὴν παραίτησε μ' ἀποστροφὴν ὁ Χάρος,
καὶ δὲν εὐρέθηκε νεκρὸς νὰ τῆς προσφέρῃ χέρι
κι' ὅλοι τὴν ἐκυττάζανε μ' ἀποστροφῆς ματιᾶ,...
Ἄλλοίμονον τῆς προδοσιᾶς ὅποιος κατάρᾳ φέρει
κι' ὅποιου τὸ βάρος της τρυπᾷ τὸ στήθος του βαθειά!
ὁ κόσμος ὅλος ζωντανὸν παντοῦ τὸν παραπέρνει
κι' ὁ Χάρων ποῦν' ἀλύπητος μ' ἀποστροφή τὸν πέρνει.
Κατάραις γύρω του σκορποῦν κάθε πρωὶ καὶ βράδυ,
περιφρονεῖται κι' ἡ ψυχὴ τῶν Προδοτῶν ἔστὸν Ἄδη.

Ο ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΚΑΙ Η ΔΟΞΑ (1)

Τὸ ἔδαφος ἐστέναξε μὲ βάρος ἀπὸ πλήθη,
θορυβωδῶς τόσαις καρδιαῖς ἔπαλλον εἰς τὰ στήθη,

(1) Ἐπὶ τῇ διελύσει τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου ἐν Κωνσταντινουπόλει, πρὸς μετέβασιν εἰς Βουλγαρίαν ἐπιταῖς ἑορταῖς τῆς ἐνηλικιώσεως τοῦ Διαδόχου τῆς Βουλγαρίας Βόριδος, ἐγράφη.

χιλιάδες ἄμματα ἄδακρυζαν δάκρυ χαρᾶς καὶ πόνου,
ζήτω! χιλιάδες στόματα τῶν σκλάβων ἀνεφώνου.

Ὅλα τ' ἄμματα στρέφονται πρὸς ἓνα μόνον μέρος,
τὸ στῶμά του παραίτησεν ἑκατοντούτης γέρος,
καὶ τρέχουνε λαχταριστοὶ πάντες νὰ ἴδωσιν Ἐκεῖνον,
ποῦ περιμένει μὲ παλμούς τὸ Γένος τῶν Ἑλλήνων
πότε μὲ τὸ γυμνὸ σπαθὶ τὸ χῶμα θὰ πατήσῃ
ποῦ τώρα βεβηλώνουσιν οἱ πόδες τοῦ βαρβάρου,
Θρόνον καὶ πάλιν ἔνδοξον τοῦ Γένους μας νὰ στήσῃ,
νὰ ἴδωσιν καὶ πάλι τὸν ἀητὸν τοῦ Γένους τοῦ Λαβάρου.

Ἀπὸ τὸ χῶμα στεναγμοὶ γροικοῦνται παραπόνου,
εἰς τὸν ὀρίζοντα γροικοῦν λυγμούς χαρᾶς καὶ πόνου,
χαρᾶς γιὰτὶ σὲ βλέπουνε καὶ πόνου πῶς θὰ φύγῃς,
ἀλλὰ κ' ἔσθ', Διάδοχε τοῦ Θρόνου Κωνσταντίνε,
μὲ κόπον τὸ παράπονον τὸ ψυχικόν Σου πνίγεις,
ὅλα φωνάζουν βροντωδῶς : μὴ φύγεις!... μείνε...μείνε...

Ἡ φαντασία μου πετᾷ κοντὰ σου καὶ τί βλέπει;
Σκιᾶς προγόνων νὰ πετοῦν καὶ νὰ σοῦ κάνουν σκέπη
μὲ ροῦχὰ των ὄπου νωπὸν ἀκόμη φαίνει' αἷμα,
κ' ὁ Πατριάρχης τὸν Σταυρὸν κρατεῖ νὰ προσκυνήσῃς,
καὶ τὸν Παλαιολόγον μας καὶ δίδει Σου τὸ Στέμμα
καὶ τὸ σπαθὶ του μ' ἐντολὴν νὰ μὴ τοῦ λησμονήσῃς.

Γροικῶ χαρᾶς ἀλλαλαγμούς βασανισμένων δούλων,
κ' εἰς τῆς Ἁγίας μας Σοφιάς τὸν σκλαβωμένο Τρουῆλλον
γροικῶ καμπάνες καὶ βαροῦν καὶ σὲ καλοῦν νὰ πάῃς
νὰ μεταλάβῃς τ' Ἀχραντα κ' Ἀντίδορο νὰ φάῃς.

Οἱ μιναρῆδες τῆς θωροῦ παταγωδῶς νὰ πίπτουν
καὶ τὰ παλιὰ καμπαναριὰ βλέπω κ' ὑφοῦνται πάλι,
φεύγουν Χοιζάδες κ' ἔντρομοὶ τὸ πρόσωπον καλύπτουν,
καὶ συναυλία τῶν πιστῶν τὴν λειτουργία ψάλλει.

Βλέπω τὴν Δόξα κ' ἔρχεται καὶ λέγει σου μὲ τόνον:
᾿Ω Κωνσταντῖνε Βασιλεῦ τοῦ Γένους, σὲ προστάττω,
ἔλθῃ μαζί μου γιὰ νὰ ᾿δῃς μνημεῖα τῶν προγόνων,
ποῦ τόσα χρόνια κάθημαι πιστὴ καὶ τὰ φυλάττω.

Ἐλθῃ νὰ ᾿δῇς, Διάδοχε Ἑλλήνων τῶν συγχρόνων,
τοῦ Γένους Σου τὸν ἔνδοξον καὶ δαφνηφόρον Θρόνον,
καὶ βρωντοφώνησον σ' αὐτοὺς πῶς πρέπει νύκτα ᾿μέρα
νὰ στρέφουνε τὸ βλέμμα των μὲ πόθον ἐδῶ πέρα.
Κι' ὁ Ἕλλην ποῦ νυχθημερὸν ἐδῶ δὲν στρέφει βλέμμα
Ἑλληνικὸν ᾿στάς φλέβας του ποσῶς δὲν ᾿ρέει αἷμα.

Ἴδου, τοῦ Θρόνον' τοῦ παλιοῦ τὴν ᾿ματομένη σκάλα,
Ἴδου, τοῦ Πατριάρχου σας τοῦ πέμπτου τὴν κρεμάλα,
ἢ Πύλη νὰ, τοῦ Ρωμανοῦ ποῦ τῶν ἀπίστων σημήνος
εἰσῆλθε κ' ἐβεβήλωσε τὸ δοξασμένο χῶμα,
Ἴδου, τὸ μέρος ποῦπεσεν ὁ Βασιλεὺς ἐκεῖνος
ποῦ περιμένει νὰ σὲ ᾿δῃ μαρμαρωμένον πτώμα.
Τὸ μέρος ὅπου τὴν πνοὴν ᾿φησε τὴν ὑστάτην
τὸ σῶμα Καντακουζηνῶν καὶ Δούκα καὶ Δαλμάτη.

Νὰ, τὴν Ἁγίαν τράπεζαν ποῦχαμε λόγου βῆμα
Σουλτὰν Μωάμεθ δεύτερος, κ' εἰς τῶν ἐχθρῶν τὸ κῆμα
ἐκήρυξεν ὡς νικητὴς τὸν λόγον τοῦ Προφήτου,
τὸ κουρασμένο σῶμά του στηρίζων ᾿στὸ σπαθί του.

Λονκᾶς ὁ Νοταρᾶς Φραντζῆς ἰδοὺ ποῦ κατεσφάγη,
δρόταν εἰς τ' ἀριστερὸ καὶ τὸ δεξιὸν του πλάγι
καὶ τοὺς υἱοὺς του ἴσφαξαν... Ἰδοὺ καὶ τὰ καφάσια
ποῦσσαν ταῖς γυναῖκες του χαρέμια ἴσάν τὰ θρόσια.

Ἰδοῦ, τρεῖς πύργοι, Βασιλεῦ, μιᾶς δόξης αἰδίου,
τοῦ Βασιλείου, Λέοντος κ' ὁ τρίτος τ' Ἀλεξίου,
ποῦ τοὺς ἐδόξασε Κρητῶν ἢ παλληκαρwsύνη,
ποῦ, μέραις δαδὸν τὸν θάνατον ἴσχορποῦσαν τ' ἄοματά των,
ἔπου μνημεῖ' ἀθάνατα μένουσι στὴν Ρωμηwsύνη,
καὶ μέρα νύκτα βρῖσκομαι γονατιστὴ μπροστά των

Τοῦ Δικεφάλου σας ἀητοῦ τὸ Λάβαρον ἐκεῖνο
σ' αἰτοὺς τοὺς πύργους ἔστεκεν κ' ἐκήρυττε μὲ σθένος·
Ἰστὸ ξιφός σας, ἀλλόπιστοι, μόνον ἐγὼ δὲν κλίνω,
μόνον ἐγὼ δὲν προσκυνῶ τὸ βάρβαρόν σας γένος.
Κ' ὑπερηφάνως στηριχθὲν εἰς τῶν Κρητῶν τὸν ὄμον
ἐροῦπιζε ὑπερήφανα κ' ἐπέρν' ἀπὸ ἴμπροστά των,
ὅταν ἴστοὺς Κρητᾶς ἔκαμαν οἱ Γενητσάροι δρόμοι
κ' ἐπέτρεψαν νὰ φύγουνε φέροντες τ' ἄοματά των.
Ἰδοῦ, ποῦ κατεσφάγησαν λογάδες Φαναριῶται...
Αἷμα τῶν Μητροπολιτῶν πατεῖς νωπὸν ἀκόμη,
καὶ σ' ἐρωτοῦν, Διάδοχε, πότε θὰ φέρῃς, πότε,
Ἑλληνικὰ Στρατεύματα νὰ πλημμυρῶσιν δρόμοι;

Καὶ ὁ Ἰουστινιανὸς ἰδοὺ ποῦ κατεκόπη...
Ἰδοῦ μ' ὅσα προγόνων Σου κατεσπαρμένοι τόποι,
τριγύρω ἴστον ὀρίζοντα κ' εἰς ἕκαστον σημεῖον
ὅπου κυττάξεις φαίνεται τῆς Δόξης σας μνημεῖον.

Καὶ πάλιν ξαναλέγω σου, Διάδοχε, νὰ ξέρης,
ὅτι δὴν εἶν' Ἑλληνικὸ τὸ Στέμμα ποῦ θὰ φέρης.
Τὸ Στέμμα Σας εὐρίσκεται ἐδῶ καὶ περιμένει,
κί' ὁ Θρόνος σας εὐρίσκεται ἐδῶ σ' αὐτὴν τὴν Πόλι,
κί' ἂν Ἑλληνες νὰ λέγεσθε θέλετε τιμημένοι
τὸ βλέμμα Σας νυχθημερὸν ἐδῶ νὰ στρέφει' ὅλοι.

ΠΑΛΙ ΛΟΙΠΟΝ!!

Πάλι λοιπὸν ἡ Νέμεσις τὴν θύραν μας τὴν κρούει,
πάλι λοιπὸν ἡ Νῆσός μας ἡ δύστηνος ἀκούει
τὸν βρυχηθμὸν τοῦ Χάρωνος τὸ βῆμα τοῦ Θανάτου,
πάλι καθ' ἓνας ξεκορεμᾶ νὰ ζώσῃ τ' ἄρματά του.

Πάλι λοιπὸν ἐπόθησεν αἷμα τῆς γῆς τὸ χῶμα,
σάρκας παιδιῶν καὶ γυναικῶν οἱ καναβοί, τὰ χιόνια,
Ἄδης ἀνοίγει μὲ χαρὰ τὸ λαίμαργόν του στόμα
νὰ φάῃ καθὼς ἔτρωγε ἑστὰ παρελθόντα χρόνια.

Κτῆσις καὶ Πλᾶσις σήμερον ἐχθροὶ κί' ἀντίπαλοί μας!
Ἄπαντες ἐπὶ πίνακος ζητοῦν τὴν κεφαλὴ μας,
κί' ὅστις ἑστὸν κόσμον σήμερον τὸ στόμα του θ' ἀνοίξῃ
ζητᾷ μιά κουταλιὰ νερὸ καὶ μέσα νὰ μᾶς πνίξῃ.

Ἄσοι λατρεύουν τὸν Σταυρὸν καὶ τὸν Χριστὸν πιστεύουν
λίμναις, σωφοῦς, θέλουν νὰ ἴδωσιν αἱμάτων μας κί' ὀστέων
[μας,
κί' αὐτοὶ τὴν Ἡμισέληνον καὶ μόνον προστατεύουν,
κί' ἑμᾶς μᾶς θέλουν ἑστὸν Σταυρὸν ὅπως καὶ τὸν Χριστὸν
[μας.

Ὁλος ὁ κόσμος χαίρεται νὰ ᾽δῆ τὸν θάνατόν μας,
θέλει νὰ ᾽δῆ τεμάχια πολλὰ σαρκῶν κ' ὀστέων μας,
κ' οἱ Διπλωμάται τῆς Φραγκῆς θέλουν νὰ βλέπουν ὄλοι
τοῦ τουφεκιοῦ, τοῦ κανονιοῦ, νὰ μᾶς κτυπᾷ τὸ βόλι.

Ὁ κόσμος ὅταν ἔβαψε μὲ τὸ τῆς Κρήτης αἷμα
ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ ζυγοῦ μᾶς εἶπον θὰ μᾶς σώσουν,
σήμερον ὅμως φαίνεται πῶς εἶσαν ὅλα ψέμμα
κ' ὅτι ζυγὸν βαρύτερον θέλουν νὰ μᾶς φορτώσουν.

Ὁλοι θαροῦν πῶς εἴμεθα σ' αὐτὸν τὸν κόσμον βάρος
καὶ θέλουν ὄλους νὰ μᾶς ᾽δοῦν νεκροὺς νὰ μᾶς πατήσουν...
Πιστὰ μόνον μᾶς ἔμειναν ἡ τόλμη καὶ τὸ θάρρος,
καὶ τ' ἄρματα μας ἔτοιμα καὶ πάλι νὰ κροτήσουν.

Ἐμφυχα κ' ἄψυχα στοιχειὰ συγχρόνως νὰ κινήσουν
καὶ νὰ ριφθοῦν ᾽στὴν ἄμοιρον κ' ἀδικημένῃν Κρήτη,
τὰ θύματα κ' οἱ τύραννοι μαζὺ θὰ ξεψυχήσουν
κ' ὅποιος θὰ ζήσῃ θὰ θωρῆ τὸ γεγονὸς νὰ φροίτῃ.

Θέλομεν τὸ τουφέκι μας μόνον καὶ τὸν Σταυρόν μας,
θέλομεν τὴν Μητέρα μας Ἑλλάδα ᾽στὸ πλευρόν μας,
κ' ἄς ἔλθουν ὄλοι τῆς Τουρκῆς οἱ φίλοι κ' οἱ προστάται,
ὁ Κρῆς γνωρίζει νὰ κτυπᾷ κ' ἀντέχει νὰ κτυπᾶται.
Τοῦρκοι νὰ γείνουν ὄλοι τῶν Μεχμέτηδες Χιαντήδες,
μὲ τὰ σαρίκια νὰ γενοῦν Μουφτῆδες καὶ Καντῆδες,
ἀλλ' ὅμως ὅπου τουφεκιοῦ ᾽δικοῦ μας φθάνει σφαῖρα
ἐκεῖ θὰ βλέπονε Σταυρὸν καὶ Ἑλληνικὴν παντιέρα.

Ὁλοι ᾽στὴν Ἑμισέληνον οἱ πάντες ᾽στὸ Κοράνι
ἄς δείχνουν ἀφοσίωσιν κ' εὐλάβειαν μεγίστην,

πάλιν ἐνδόξως κάθε Κρής τὸν βίον θὰ περάνη
ὑπὸ τὴν Γαλανόλευκον γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν Πίστιν.

Τέτοιας ζωῆς φαρμακερῆς κι' ἀτίμου κάθε μέρα
καλλήτερα τὸν θάνατον ἢ Κρήτη προτιμᾷ,
κι' ἀντὶ μιᾶς ἀτιμώσεως καλλήτερα μιὰ σφαῖρα...

Μόνον αὐτὸ τοὺς Ἑρῶας δοξάζει καὶ τιμᾷ.

Καὶ τῶν ἐνδόξων ὄπλων μας σὰν ἀκουσθοῦν οἱ κρότοι
θὰ ἴδου πῶς δὲν ἀπέθαναν οἱ Κρήτες 'κεῖν' οἱ πρώτοι.

ΜΕΤΑ 12 ΕΤΗ

Ἡ Δόξα γοργοτέρωτη πετᾷ πετᾷ 'στὰ ὕψη
κι' ἀριστερά της καὶ δεξιὰ καθόλου δὲν κυτᾷ,
γιορτὴ μεγάλη γίνεται καὶ θέλει νὰ μὴ λείψη,
κι' ἐκεῖ 'στοῦ Μονοκούμαρου τὸν λόφον σταματᾷ,

Μὲ δάφνης κλώνους στέφανον κρατεῖ στὴν μιὰ της χεῖρα,
δακρύβρεκτος μὲ σεβασμὸν κλίνει τὸ γόνυ, κύπτει,
καὶ μὲ τὴν γαλανόλευκον Ἑλληνικὴν παντιέρα
τάφον λιτὸν κι' ἀπέριττον καὶ πενιχρὸν καλύπτει.

Κι' ἔροανε τὸ προσκῆνημα μὲ φύλλα τῆς μυρσίνης
κι' εἶπε μὲ λύπη καὶ χαρὰ καὶ τόνο σταθερὸ :
«Τ' ἀθάνατ' αὐτὰ σύμβολα τῆς παλλημαρφουσίνης
'στὸν χωματένιο τάφο σου Τριγκέτ' ἀφιερῶ».

Κι' ἔστρεψεν ὑπερήφανος πρὸς τὰ Λειβάδια βλέμμα
κι' εἶπεν : « Ἴδου ἡ πεδιάς ποῦ ἔξαπλοῦτ' ἐμπρὸς μου,
ποῦ ββαφα τῆς φτερούγαις μου σὲ δοξασμένον αἶμα,

κι' ἐκπληκτοὶ μ' ἐκντιάζανε ὅλ' οἱ λαοὶ τοῦ κόσμου.

Δώδεκα χρόνια ἔκλυσαν ἑσῶν χρόνων τὴν τροφὴν
ποῦ διαβατικὴ περὶ ὅλα τ' ἄλλα μέρη,
καὶ μόνο ἑστὰ Λειβάδι' αὐτὰ, σ' αὐτὴ τὴν κορυφῇ,
ἔχω τὴν κατοικίαν μου τό τοκτικὸ ἡμέρι,

Δώδεκα χρόνια σήμερον, σωστὰ δώδεκα χρόνια,
ἀμάραντα δαφνόφυλλα ἔδω σκοροπῶ καὶ ρίχνω,
καὶ τ' ὄνομά μου ὅταν κἀνεις εἰπῆ με καταφρόνια
ἔπερήφανος κι' ἀγέρωχος τὰ μέρη αὐτὰ τοῦ δείχνω.

Τὰ μέρη αὐτὰ ποῦ Κρητικοὶ κι' Ἑλληνικοὶ στρατὸς
ἐσκόρπιζαν τὸν θάνατον με τόλμην ἀσυνήθη,
κι' ἠκούσθη κι' ἀντελάλησε θοῆνος καὶ κοπετὸς
εἰς ἀντιπάλων στρατιάς κι' εἰς τῶν ἐχθρῶν τὰ πληθῆ.

Ἐδῶ καὶ πάλι, σήμερον ἀπλώνω τὰ περὰ μου
αἶμα τιμῆς παλληκαριῶν γὰ νὰ τὰ κοκκινίσῃ,
καὶ βλέπω κι' ἦλθε σήμερο δεξιὰ κι' ἀριστερά μου
κι' ὁ Σύλλογος τοῦ Γαλατᾶ μαζὺ νὰ προσκυνήσῃ.

Κλίνετε Κρητικόπουλα στὸν τάφον τὸν σεπτὸν
τὸ χῶμά του φιλήσετε κι' αἶμα θὰ σηκωθῆτε,
ὠρξίσθητε μ' ἀπόφασιν στὸν Ἰησοῦν Χριστὸν,
ὅτι τοὺς ἦσθας αὐτοὺς κι' ἔσεῖς θὰ μιμηθῆτε.

Μὴν κλαῖτε, Κρητικόπουλα, μὴν κλαῖτε μὴ θρηνηῖτε,
τὰ δάκρυα δὲν ἀρμόζουνε ἑσὺς τάφους τῶν Ἡρώων,

μόνο φροντίσετε κι' ἔσεῖς Τριγγέται νὰ γενῆτε,
καὶ θᾶσθε πάντα ζωντανοὶ σὲ Δόξης ὑπεροῶν.

Μὴν κλαῖτε, Κρητικόπουλα, μὰ νᾶχετε χαρὰ,
καὶ τῶν προγόνων ἐντολὴν κάνεις μὴν ἀθετήση,
ἀλλὰ κι' ἔσεῖς νὰ πέσετε σὰν τούτους μιὰ φορὰ
ἂν τῆς Πατρίδος ἡ φωνὴ μιὰ ἄμαρτα τ' ἀπατήση.

ΤΟ ΤΑΜΕΙΟΝ ΤΗΣ ΑΜΥΝΗΣ (1)

Γιὰδες τὶ φέρουν οἱ καιροὶ καὶ κάνουσι κι' ἑκάμ α...
Νὰ ἴδῳ δὲν ἐπερίμενα ποτ' ἓνα τέτοιο πρᾶμμα
κι' ἂν θὰ μοῦ τῶλεγε κάνεις θὰ τόπερα γι' ἄστεϊα...
ᾠ τέρας, τέρας ἄσπλαγχνον, σκληρὰ Διπλωματία!

Δώδεκα χρόνια πέρασαν ποῦ πίστευσεν ἡ Κρήτη
πὼς εἶναι χρόνια ἄλευθεριᾶς κι' εἰρήνης καὶ γαλήνης,
καὶ σήμερον ριγεὶ καθ' εἷς ἐκπλήσεται καὶ φρίττει
μανθάνων πὼς ἐψήφισε «Ταμεῖον τῆς Ἀμύνης»
Ταμεῖον γιὰ νὰ δυνηθῆ τοῦφέμα ν' ἀγοράση,
— τὸν μόνον τῆς εἰλικρινῆς κι' ἀληθινὸν προστάτην —
ἵνα καὶ πάλιν ἀμυνθῆ, ἵνα καὶ πάλιν δράσῃ
κατὰ τὴν ἀπελπιστικὴν στιγμὴν τῆς τῆν ὑστάτην.
Κι' αὐτὸ χωρὶς οὐδέποτε γὰ δώση μιὰν αἰτία...
ᾠ τέρας, τέρας ἄσπλαγχνον, σκληρὰ διπλωματία!

(1) Ἐργαφῆ διε ἡ Συνέλευσις τῆς Κρήτης ἐψήφισεν ταμεῖον Ἀμύνης διὰ
ἀγορὰν χρεωδῶν πολέμου.

Δώδεκα χρόνια ἔπερασαν... Φριξὸν κ' ἐσὺ Θεέ μου...
Κι' ἐτρέφομεν τόσον θερμὰς ἐλπίδας καὶ γλυκειάς,
καὶ τώρα πάλιν πέρονομεν χρειώδη τοῦ πολέμου
γιὰ ν' ἀμυνθῶμεν οἱ πτωχοὶ κατὰ τῆς ἀδικίας!
Κι' ἐκεῖναι ποῦ ἔλατρεύσαμε σὰν σύμβολον θρησκείας
κ' ἔλέγοντο Προστάτιδες τῆς Κρήτης... Τσομερὸν!
Πρωτοστατοῦσι σήμερον ὑπὲρ τῆς ἀδικίας
νὰ μᾶς γυρίσουν ἴστῃς Σκλαβιάς τὸν ἀτιμὸν καιρὸν.
Ἄπλάνθρωπον, ἀπίστευτον, φρικτὸν, ἀχαριστία...
Ἔω τέρας, τέρας ἄσπλαγγον, σληρὰ Διπλωματία!

Δώδεκα χρόνια ἔπερασαν κ' ὅπου κ' ἂν ρίψῃς βλέμμα
προόδου καὶ πολιτισμοῦ κυττάξεις Πολιτεία,
καὶ τώρα πάλι κόκκαλα ζητᾶς σπασμένα κ' αἶμα
νὰ περπατῆς ἐπάνω των, σκληρὰ διπλωματία!

Αἶμα... Τὸ μόνον πρᾶγμά μας ποῦ τὸ περιφρονοῦμεν,
τ' ὁμολογοῦν κάμποι, βουνά, καὶ πόλεις καὶ χωριά μας,
καὶ κόκκαλά μας ἅμα σποῦν ἢ σφαῖρες δὲν πονοῦμεν...
Κι' ὄχι γιὰ λάμψι τοῦ χρυσοῦ, γιὰ τὴν ἐλευθερίά μας!
Αἶμα ζητᾶτε νὰ χυθῇ ἴστῃς γῆς τὸ κάθε στρέμα;
ναὶ θὰ χυθῇ, κ' ὄλ' οἱ λαοὶ τοῦ κόσμου θὰ τὸ ἴδουνε,
ἀλλὰ καταμεσῆς σ' αὐτὸ τὸ δοξασμένον αἶμα
κ' ὅσοι μᾶς κατατρέχουνε μαζὺ μας θὰ πινοῦνε.
Τὸ μόνον ὅπου μᾶς λυπεῖ ποῦ μ' αἶμα δοξασμένον
θ' ἀναμιχθῇ κ' αἶμ' ἀνάνδρον μὲ χρῆμ' ἀγορασμένον.

Ἐκεῖνος ποῦ Κρήτη μὲν γροικᾶ μὰ δὲν τὴν εἶδ' ἀκόμη
καὶ τὴν θεωρεῖ μικρὰν μικρὰν κ' ἀσήματον ἴστον χάσθη,
πραγματικὴν ἠδύνατο νὰ σχηματίσῃ γνώμη
ἂν ἴητο ἴστῃς Συνέλευσιν τῆς Κρήτης τὴν Τετάρτη.

Ὅποταν ἐψηφίζετο Ταμείον τῆς Ἀμύνης
νὰ ᾄῃ τοὺς ἐθνικοὺς παλμοὺς πῶς ἐπληττον τὰ στήθη,
νὰ ᾄῃ τὴν λάμπην τῆς χαρᾶς τῆς ἀληθοῦς ἐκείνης
ἵστα πρόσωπα τῶν ἐκλεκτῶν κ' εἰς τοῦ λαοῦ τὰ πλήθη.
Νὰ ᾄῃ πῶς ἐδωρίζετο μὲ χουῦφτα τὸ χρυσάφι...
Νὰ καταλάβῃ καὶ νὰ ᾄῃ καὶ νὰ πιστεύσῃ τότε,
πῶς ὅσα κυριαρχικὰ μὲ Νότα κ' ἂν τοῦ γράφῃ
τέτοιος λαὸς ἀτρόμητος δὲν τὸν τρομάζουν Νόται.

Νὰ ᾄῃ γερόντων καὶ παιδιῶν καὶ νέων τὴν λαχτάρα...
Ὅποτε σ' ὅλους θ' ἄφινεν ἀνάθεμα, κατάρα,
ὅπου χαλκεύουν τῆς σκλαβιάς σίδερα τὰ βαρεῖα
σ' ἓνα λαὸν ποῦ ἠλάσθηκε μόνον γιὰ ἄλευθεριά.
Δώδεκα χρόνια ἔπερασαν, ἀλλ' ὅμως κάθε ἡμέρα
ὁ κάθε Κρήσι ἀναφωνεῖ κυττάζων τ' ἄροματά του :
Ἐάν δὲν μ' ἀφήσουν νὰ ριφθῶ στὰ στήθη σου, Μητέρα,
μ' αὐτὰ θὰ γλυκοκοιμηθῶ ἵστα χέρια τοῦ θανάτου.
Μοναδικὴν παρηγοριά στὸν θάνατον εὐρίσκω
ἂν πῶ «Ζήτω ἡ Ἐνωσις» ὁπόταν θ' ἀποθνήσκω.

ἜΣΤΟΝ ΙΩΑΚΕΙΜ ΤΟΝ Ε΄.

Τοῦ Γένους κορυφὴ Σεπτῆ, ἵστην ἠχηρὰν φωνὴν Σου
ἢ καθ' Ἑλληνικὴν Ψυχὴν μεγάλως συγκινεῖται,
κ' ἡ Σεβασμία κ' ἔκπαγλος κ' ἐξάιρετος μορφή σου
μὲ σεβασμὸν εἰς τὴν ψυχὴν ἀπαντῶν προσκυνεῖται.

Τοῦ Γένους Ἐνδοξος Μορφή, Σεπτῆ προσωπικότης,
ὅλοι μὲ πάλλουσαν καρδίᾳ Σὲ παρακολουθοῦμε,

κι' ἐκστατική, περίτρομος, θὰ μείν' ἡ ἀνθρωπότης
ὅταν φωνήσης: ἤγγικεν ἡ ὥρα νὰ χαθοῦμε.

Τοῦ Γένους Δόξα σήμερον, τιμὴ τοῦ Ἐθνους ὄλου,
στρατιῶται στέκομεν πιστοὶ ἄστον Ἄγιον Σου Θεό-
[γον,
κι' ἡ ἔκπληξις ἑστὰ πέρατα θὰ φθάσῃ τ' ἄλλον Πό-
[λον
ὅταν μᾶς εἴπῃς «ἔφοδος» μ' ἕνα Σου νεῦμα μόνον.

Μέσα ἑστὰ φύλλα τῆς καρδιᾶς κι' εἰς τῆς ψυχῆς τὰ
[βάθη
ἀνοίγει σήμερον πληγὴν ὁ κάθε στεναγμὸς Σου,
καὶ στεναγμοὶ μας γίνονται καὶ ψυχικὰ μας πάθη,
ὁ πόνος Σου κι' ἡ πίκρα Σου, τὸ δάκρυ κι' ὁ λυγ-
[μὸς Σου.

Ἡ Δόξα μὲ τὸν Θάνατον, τρισένδοξε Πατέρα,
θὰ συζητοῦν πρὸ Μάρτυρα νὰ στεφανώσουν πρῶτον,
ὅταν ἀπέλπιδα φωνὴν ἀφήσης μὴν ἡμέρα,
κι' ὅταν τῆς Πατερίτσας Σου θ' ἀκούσωμε τὸν κρό-
[τον.

Ἄν τῶν βαρβάρων σήμερον ἡ μῆνις σὲ τρράττει
κι' ἂν ἀτενίζῃς τὸ σχοινὶ κι' Ἐσὺ τοῦ Γρηγορίου,
ἕψηλὰ τὴν Πατερίτσα Σου καὶ τὸν Σταυρὸν Σου
[κράτει,
ἑστὸ Γένος στηριζόμενος κι' εἰς τ' ὄνομα Κυρίου.

"Αν Σ' ἀπειλῆ νυχθημερὸν ἡ λόγχη, τὸ ντουφέκι,
καὶ τύραννοί Σου γίνονται τακίρια καὶ Νόμοι,
ἡ Δόξα φωτοστέφανον λαμποκοποῦντα πλέκει
καὶ περιβάλλει τὴν Σεπτὴν καὶ πολίαν Σου κόμη.

"Αν τὴν φωνὴν Σου σήμερον, τὴν Σάλλιγκα τοῦ
[Γένους,
ὁ τύραννος περιφρονῆ κι' ὑβρίζῃ τὸν Σταυρόν Σου,
ᾗηλὰ τὴν Πατερίτσα Σου κράτησον μετὰ σθένους,
κι' ἔχεις ἀκοίμητον φρουρὸν τὸ Γένος 'στὸ πλευρόν
[Σου.

'Ακλόνητος 'στὸ θάρρος Σου κι' εἰς τὴν ἐπιμονὴν
[Σου,

"Ἐνδοξε κι' Ἐπερένδοξε Φρουρὲ τῶν Προνομίων,
κι' ἑκατομύρια πιστοὶ προσμένουν τὴν φωνὴν Σου
να συνταράξουν μ' ἔκπληξι κάθε τῆς Γῆς σημείον

Μὴν ἀποκάμης, "Ἐνδοξε, στήν ἔντιμόν σου πάλην
κι' ἄν ὡς οἱ πάλαι Μάρτυρες θανάτους ἀτενίσσης,
ἐφ' ὅσον μ' αὐταπάρησιν κι' ἀπόφασιν μεγάλην
ἑκατομύρια πιστῶν δύνασαι νὰ κινήσης.

'Ακοίμητε κι' ἀκούριστε Κέρβερε τῆς Θρησκείας,
ἄν τὸ πικρὸν ποτήριον ῥοφᾶς μέχρι πυθμένος,
ὅλους αὐτοὺς τοὺς διωγμοὺς κι' ὅλας τὰς ἀδικίας
μὲ δακρυβρέκτους ὀφθαλμοὺς ἀκολοιδεῖ τὸ Γένος,
κι' ἔχει τὴ χέρα 'στ' ἄρματα καὶ περιμένει μόνον

ν' ἀναφωνήσης, "Ἐνδοξε: « Τὴν συνδρομὴν σας δότε »
κι' ἔμπροσθεν εἰς τὸν Ἅγιον καὶ Πάνσεπτόν σου
[Θρόνον
πτώματ' ἀπίστον καὶ πιστῶν δὰ συγκυλήσουν τότε.

ΤΟ ΞΕΧΕΙΛΙΣΜΑ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

Σήμερα μαύρος Οὐρανός, σήμερα μαύρ' ἡμέρα...
τὸ Σύμβολον ποῦ λεγεται Ἑλληνικὴ παντιέρα,
ποῦ τὴν ἐτρόμαζ' ἄλλοτε ὄλη ἡ οἰκουμένη
σήμερα φαίνεται κλιτὴ καὶ παραπονεμένη

Σημαία ποῦ ἔκυματισε σὲ θάλασσαις εἰς ὄρη,
καὶ τρομασμένος ὁ ἔχθρὸς μακρόθεν τὴν ἐθώρει,
ἔνθεν ἀκείθεν σήμερον ἔχθροί τηστήν κτυποῦνε,
καὶ τὸν, Σταυρόν της τὸν Σεπτὸν
χεῖρες πιστεύουσαι σ' αὐτὸν!

χάριν ἀπίστον σήμερον τὸν πλήττουσιν τὸν τρυποῦνε.

Σημαία, ποῦ οἱ πρόγονοι τὴν ἕψωσαν ἴστα νέφη
καὶ ἦτονε τὸ Ἴνδαλμα τῆς Δόξης τῆς Τιμῆς,
σήμερον κάθε ποταπὸς τὸν γρόνθον του τῆς στρέφει,
καὶ τὴν εὐθύνην φέρομεν ὀλόκληρον ἡμεῖς.

Σ' ἐμᾶς τὴν ἐπαράδωσαν οἱ πρόγον' οἱ μεγάλοι
ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς Τιμῆς, τῆς Δόξης τὴν ἀγκάλη,
κι' εἰς τὰ κουλά μας τῶν αἰσχροῶν τῶν ποταπῶν κι' ἀθλίων
ἔχασεν Ἀγγλὴν καὶ Τιμὴν, Δόξαν καὶ Μεγαλειόν.

Προδότηι τὴν ἐκράτησαν,
ἄτιμοι τὴν παρέλυσαν,
αἰσχροὶ τὴν ἴποδοπάτησαν,
πόρονοι τὴν ἐξευτέλησαν.

Προδότηαι...Ποῦ ἴλησμόμεσαν ὀγδόντα χρόνια τώρα,
ὄτ' ἢ μικρὰ Ἑλληνικὴ ποῦ κυβερνοῦνε χώρα,
ἔχει μεγάλα ὄρια, καὶ θάλλη κἀπτοια ἴμερα
ποῦ θὰ ζητήσουν μιὰ πτυχή
να σκεπασθοῦν τὰ δυστυχῆ,
ὑπὸ τὴν γαλανόλευκον τοῦ Ἑθνους των παντιέρα.

Προδότηαι...Ποῦ τὴν Ἑθνικὴν τὴν Δόξαν τῶν προγόνων
τὴν ἐξεμεταλλεύθησαν γὰ τὸ συμφέρον μόνον,
καὶ μιὰ ἴματιὰ δὲν ἔρριψαν ἴστοῦ Κράτους τὸ συμφέρον,
καὶ σήμερον δειλὰ δειλὰ
θλιμμένο βλέπει χαμηλὰ,
κι' αἰσθάνεται μιὰ βάσανον ἐκ τῶν φρικωδεστέρων

Προδότηαι... ποῦχουν πρόγραμμα συναλλαγὴ ρουσφέτι,
ραχάτι, καλοπέρασι, γλέντι καὶ ζιαφέτι,
καὶ μέρα νύκτα χάσκουνε ἴστα ἴΚεντρικὰ ταμεῖα,
καὶ γὰ τὸ Κράτος των ποτέ
οἱ κλέπται καὶ οἱ πειραταί,
σκέψις δὲν τοὺς ἴβασάνισεν οὐδέποτε καμμία.

Προδότηαι...ποῦ ἴσπατάλησαν ἔνα σχεδὸν αἰῶνα
εἰς ἀσχολίας ποταπὰς κι' εἰς ἐκλογῶν ἀγῶνα,
καὶ τὴν τιμὴν τοῦ Κράτους μας τὴν παίζουν κομπολόγι,
Κι' ἔνας τὸν ἄλλο βοηθεῖ,

ἔστω τὸ Κράτος κί' ἄς χαθῆ,
ἴστω κλέπτο, κλέπτεις, κλέπτομεν, σὸ τρώγω, τρώγεις, τρώγει.

Προδότηαι... Ποῦ χειρότεροι γίνονται κάθε χρόνον
κί' ἠσέβησαν τόσο πολὺ ἴστην μνήμην τῶν προγόνων,
κί' ἐκπέμπουν ἀναστεναγμοὺς ἴπο μέσ' ἀπὸ τοὺς τάφους,
κί' αὐτοὶ δὲν δίδουνε παρᾶ,
κί' ἀπὸ δεξιὰ κί' ἀριστερὰ
τὸ Κράτος γώρα δέχεται ὀδυνηροὺς κολάφους.

Προδότηαι... Ποῦ ραπίζονται καὶ δὲν φιλοτιμῶνται
κί' εἰς τὰς κρισίμους ἐποχὰς τὸν νήδυμον κοιμῶνται,
κί' ἀφιλοτίμως ἕκαστος τ' ἄτυχοι Κράτος βλέπει,
νά τὸ κτυποῦν ὄλ' οἱ καιροὶ,
σχέπτονται μόνο οἱ μυαροὶ
ὅσα δὲν βάλουν ἴστην κοιλιά νά βάλλουν εἰς τὴν τσέπη.

Προδότηαι... ποῦ κατήνησαν τὸ Κράτος τῶν γιγάντων
νά πτύσση καὶ νά δειλιᾶ πρὸ τῆς πυγμῆς ἀπάντων,
καὶ νᾶναι τὸ μοναδικὸν Κράτος τῆς ἐπετείας,
γὰ νά περνοῦν καλὰ μερκοὶ,
κί' ἄλλοι νά πεύτουν νησιτικοὶ,
καὶ ν' ἀποθνήσκουν καὶ πολλοὶ πτωχοὶ ἐξ ἀσιτίας.

Προδότηαι... Ποῦ κατήνησαν τὸ Κράτος τῆς ἀνδρείας
τὸ Κράτος ποῦ ἐκόσμησε, ὀγκώδεις ἱστορίας,
νά στέχη σήμερον δειλὸ μὲ χέρια σταυρωμένα,
νά τὸ κτυποῦν ὄλ' οἱ καιροὶ
καὶ τ' ἄτυχο νά μὴ ἴμπορῆ
νά πῆ: μωρὸ τὸ δίκηρο μου μοῦ δώσετε κί' ἐμένα!

Προδότηι... ποῦ δὲν θέλουσε νὰ νοιώσῃσε καθόλου
τὴν σημασίαν τοῦ Στρατοῦ τὴν δύναμιν τοῦ Στόλου,
κι' ἀφήσανε ἴσῃ τὴν τύχην του τὸ Κράτος νὰ ἐκπνέη,
κι' ὅπου τῆς γῆς μένει κανεὶς
ἐλεύθερος κι' ὁμογενής,
κυττάζων τὴν σαπίλα του ὀδύρεται καὶ κλαίει.

Προδότηι... ποῦ δὲν ἄφησαν εἰς τὸν λαὸν ἰσμάδα,
μ' ὑπόσχεσιν νὰ κάμουνε μεγάλην τὴν Ἑλλάδα,
καὶ διαρκῶς ἐφάνησαν ψευδεῖς εἰς ὑποσχέσεις,
καὶ βασανίζουν τὸ Λαὸ
ὡς αἱ πληγαὶ τοῦ Φαραώ,
καὶ σπαταλοῦσιν ἀφειδῶς εἰς ἀργομίσθων θέσεις.

Προδότηι... ποῦ ἠπύλιον ὀλόκληρον τὸ Γένος,
κι' ὅπου τῆς γῆς εὐρίσκειται Ἑλλήν διασκορπισμένος,
μὲ συστολήν καὶ μ' ἐντροπὴν σηκώνει τὸ κεφάλι,
κι' ἰδρῶς ψυχρὸς τὸν λούει
κι' ἐντρέπεται ν' ἀκούῃ
τοὺς ξένους νὰ οἰκτείρουνε τοῦ Κράτους μας τὸ χάλι..

Λαέ... Καὶ ἐσὺ εὐθύνεσαι
ὅπου σιγᾷ ἡ φωνὴ σου,
κι' ἐσὺ προδότης γίνεσαι
μὲ τὴν ὑπομονὴ σου.

Λαέ... Κηλὶς προσάπτεται προδότου κι' εἰς ἐσένα,
κρίμα ν' ἀνῆκεις εἰς αὐτοὺς
τοὺς ἥρωας τοὺς ἐκλεκτοὺς,
ποῦ ἴλαμπρυναν τὴν δόξαν σου εἰς τὸ εἰκοσιένα

Λαέ... Προδότης και ἐσὺ θὰ θεωρῆσ' ἐξ ἴσου
ἐφ' ὅσον ἡ ὀργή σου
δὲν ἔρχετ' ἀκατάσχετος νὰ τερματίσῃ πλέον
τὴν ἀκατάσχετον ὀρμὴν λεόντων πειναλέων.
"Ὅπου 'στὸ Κράτος ἔπεσαν ὡς γῦπες σαρκοφάγοι,
καὶ τίποτ' ἄλλο δὲν ρωτοῦν,
μόνον περιστάσιν ζητοῦν
καθ' ἕνας ἀπὸ πάνω του ν' ἀρπάξῃ καὶ νὰ φάγῃ.

Λαέ... Προδότης γίνεσαι ἐφ' ὅσον καμαρώνεις
τοῦ Κράτους τὴν καταστροφὴν τοῦ Κράτους τὴν σαπίλα,
κι' ἐφ' ὅσον δὲν κλωτσοπαταῖς κι' ἐφ' ὅσον δὲν σαρώνεις
ἐντεῦθεν μὲν τὴν Χάρυβδην, ἐκεῖθεν δὲ τὴν Σκύλλα.

Λαέ... Ἐσὺ ἀνέχεσαι τὰ αἴσχη τόσα χρόνια
κι' ἔχει τὸ Κράτος πανταχοῦ σήμερον καταφρόνια,
κι' ἐφ' ὅσον ἄπρακτον κρατᾶς τὴν ἰσχυρὰν πυγμὴν σου
μηδὲν 'στὸν κόσμον θὰ γενῆς,
καὶ μόνος σου δολοφονεῖς
τὴν Δόξαν σου τὴν ἀφθαστον, τὴν ἄσπιλον Τιμὴν σου.

Λαέ... ἀτένισον ἕψηλά νὰ ἴδῃς σκιάς προγόνων
ὅπου μὲ αἶμα ποταμῶδες, θυσίας τόσων χρόνων,
σοῦδωσαν μιὰν ἐλεύθερη γωνιά, μὲ τὴν ἐλπίδα
πῶς θάχῃς τὴν γωνιάν αὐτὴν μιὰ μέρ' ἀφετηρία,
νὰ κάμῃς μιὰ τρισένδοξον Ἑλληνικὴν Πατρίδα,
ἐκείνην ποῦχες ἄλλοτε, ὡς γράφ' ἡ Ἱστορία.
Κι' ἐσὺ τὴν ἐλθσόνησες τὴν ἐντολὴν ἐκείνην,
κι' ἄφησες δούλους ἀδελφοὺς ποῦχαν σ' ἐσένα θάρος,

καθημερινῶς ὁ βάρβωρος τὸ αἷμα των νὰ πίνη
καὶ τοῦ ζυγοῦ βαρύτερον νὰ τοὺς κυρτώνῃ βάρως.

Λαέ... προδότης γίνεσαι κ' ὀφείλεις νὰ τὸ νοιώσῃς
πρὶν ἔλθ' ἢ ἡμέρα ἢ ἀποφράς ὅπου θὰ μετανοιώσῃς,
ὅταν θὰ ᾄδῃς ὅτι αὐτὴ ἡ ἀδιαφορία
διέγράψε τὸ Ἔθνος μας ἀπὸ τὴν Ἱστορία.

Κι' οἱ γόοι καὶ αἱ οἰμωγαὶ τῶν στεναγμῶν καὶ θρήνων
τῶν ὑποδούλων ἀδελφῶν τῶν ἀληθῶν Ἑλλήνων,
θὰ ἔρχονται ἔστους τάφους σου νὰ τρέμουν τὰ ὀστά σου
καὶ τῶν προγόνων αἱ σκιαὶ ὄλαι θὰ ἔλθουν τότε
καὶ θὰ σταθοῦν ἔμπροστά σου
καὶ θὰ σοῦ ᾄδωσιν : εἰς τοῦ πυρὸς τὴν γέεναν, προδόται.

Ο ΧΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ (1)

Ἡ σάλπιγξα μ' ὅλο χαρὰ σαλπίζει καὶ μὲ τόνον
Χριστὸς Ἀνάστη, τὰ παιδιὰ λένε μὲ κτυποζάρδια,
κ' ἀγκαλιαστὰ χοροπηδοῦν τὰ τέκνα τῶν στρατώνων,
τέκνα Μητρὸς καὶ Θυγατρὸς ἄν τότε ἔσ' ἀλειβάδεια,

Ὁ ἄγεμος γλυκὰ γλυκὰ τὰ δενδρουλάκια ἐκίνει,
ὁ ἴλλιος τὰς ἀκτίνας του διασκόπιζε μὲ χάρι,

1) Ὅτε τὸ πρῶτον Ἑλληνες Ἀξιωματικοὶ καὶ Ὑπαξιωματικοὶ ἐπὶ
τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα, ἐχόρευαν εἰς τοὺς Στρατώνας μετὰ Κρητῶν Στρα-
τιωτῶν.

ἡ θάλασσα ἔκυματιζε γλυκὰ γλυκὰ κι' ἐκείνη,
κάθε πουλάκι μὲ χαρὰ, ἐπέτα ἄσπρον κλωνάρι,

Τὰ νέφη διασκορπίζονταν, ὁ οὐρανὸς ἐγέλα,
ἐσκίρτα ἀπὸ τῆς χαρᾶς τοῦ κόσμου ἢ καρδιάς του,
εἶχον τὰ πάντα μιὰ χαρὰ, χαρὰ, χαρὰ σὰν τρέλλα,
καὶ μόνο στάλλες τ' οὐρανοῦ ἔπεφταν κάπου κάπου.

Ἐσήλωσα τὰ μάτια μου ἄσπρον οὐρανὸν μὲ γκροίνιαις
νὰ δῶ τὸ νέφος ποῦσταζεν καὶ τὴν χαρὰν ἐχάλα,
ἀλλ' εἶδα! εἶδα! δυὸ σκιάς κι' ἐχαίρονταν κι' ἐκείναις
κι' ἐδάκρυζον κι' ἐπέφτανε τὰ δάκρυα στάλλα, στάλλα.

Ἡ μιὰ μὲ κυανόλευκα ἄσπρον Ἐθνικὴ Παντιέρα
ἢ δ' ἄλλη κυανόλευκα κι' εἶχον Σταυρὸν ἐφόρει,
εἶχον μιὰ κόκκινη γωνιά μ' ἄσπρον μικρὸν ἀστέρα
κι' ἐθλίβετο κι' ἐστέναζεν ἐκεῖ ποῦ τὸν ἐθώρει

Κι' ἐκατεβαῖναν ἢ σκιαίς ἔτσι γεμάτες δάκρυ
καὶ δίχως νὰ τῆς βλέπουσιν ἐπχάτανε τὴν χέρα,
κι' ἐχόρευαν μαζὺ κι' αὐταῖς ἢ μιὰ σὲ κάθε ἄκρη
κι' ἠσπάζοντο τὰ τέκνα τῶν Μήτηρ καὶ Θυγατέρα

Τὰ τέκνα τῆς Μητέρας τῆς γονυκλινης ἐφίλει
ἢ Θυγατέρα ἢ πτωχὴ τρελλὴ ἄσπρον τὴν χαρὰν της,
κι' ἢ Μήτηρ πάλιν ἐκλαίει κι' ἀκούμπιζε τὰ χεῖλη
κι' ἠσπάζετο τῆς Θυγατρὸς τὰ λυγρὰ παιδιὰ της...

Μέσα ἄσπρον τὴν χαρὰν τὴν Ἐθνοστολισμένην
ποῦ κόσμος ἐξεφρένιαζε γιὰ νὰ φωνάζῃ ζήτη,

ἐπέρασεν ἄλλη σκιά ἔστο αἶμα βουτυγμένη
τυφλή, κουφή, κι' ἀλύπητη τῆς φαίνετο πῶς ἦτο

Ἔρριψε βλέμμα στο χορὸ κι' ἄν κι' ἦτον ἡ καρδιά της
πλασμένη μὲ τὴν ἀπονιά, θρεμμένη μὲ τὸ αἶμα,
πάλιν ἐσυγκινήθηκε ἡ δόλια ἡ ἀπονιά της
καὶ δάκρυα ἔπλυμύρησαν τὸ φοβερό της βλέμμα.

Τὴν ὥρα ποῦδε ἔστῃς Μητρὸς τὴ μιὰ μεριά τὴν Κόρη
κι' ἔβλεπε καὶ τὰ τέκνα τῶν κρατῶντας χέρα—χέρα,
κι' εἶδε πῶς τὴν ἐβάραινε ἡ φορεσιά τοῦ φόρει
ποῦχε τὴν κόκκινη γωνιά κι' ἀπάνω τὸν ἀστέρα.
Εἶπε : Δὲν ἔχει ὄρια ἡ τόση ἀπονιά,
εἶναι φρικῶδες ἔγκλημα, εἶν' αἷσχος κι' ἁμαρτία,
νάχω τῆς κόρης ἔνδυμα μὲ κόκκινη γωνιά...
Τὴν ρώτησα πῶς λέγεται κι' εἶπε : Διπλωματία !!

ΚΑΛΩΣ ΗΛΘΑΤΕ (1)

Τέκνα τῆς καλῆς Μητρὸς μας τοῦ στρατοῦ μας τοῦ καλοῦ
καλῶς ἦλθατε ἔστα στέρανα τῆς Πατρίδος τῆς εὐάνδρου,
σᾶς εὐχόμεθα ταγέως νὰ σᾶς στείλουνε κι' ἄλλοῦ
ἔστην Πατρίδα τοῦ Μεγάλου τῶν Ἑλλήνων Ἀλεξάνδρου.

Καλῶς ἦλθατε ἔστην Κρήτην κάθε Κρητικὸς μιλεῖ,
καὶ γονατιστὸν προσπίπτει κάθε τέκνον Θυγατρὸς,

(1) Ἐπὶ τῇ ἀφίξει τῶν Ἑλλήνων Ἀξιοματικῶν καὶ ὑπαξιωματι-
κῶν εἰς Κρήτην.

καὶ μὲ σεβασμὸ μέγαλο κ' ἀφοσίωσιν φιλεῖ
τὸ γαλόνι καὶ τὸ Στέμμα τῆς Μεγάλης μας Μητέρας.

Τὰ βουνὰ ποῦ ᾠδοξασμένα τὰ στολίζουσε κλαδιὰ
ποῦ ποτίζοντο μὲ αἶμα δοξασμένο τόσα χρόνια,
σκύβουσε τὰς κορυφὰς των καὶ σὰς χαιρετοῦν παιδιὰ,
ποῦ δὲν ἔσκυψαν ποτέ των σὲ φωτιαῖς καὶ σὲ κανόνια.

Τὸ λαγκάδι ποῦ τό αἶμα εἶδε κ' ἔτρεχε ποτάμι,
καὶ ὁ κάμπος ὅπου εἶδεν ἔνδοξα ὄστα σωρούς,
στέφανα μ' ἀμάραντ' ἄνθη ἐτοιμάζει γιὰ νὰ κάμη
εἰς τὰ τέκνα τῆς Μητέρας, καὶ τῆς κόρης τοὺς φρουρούς.

Καλῶς ἦλθατε ἴσθην Κρήτη, ποῦ αἰῶνας σὰς πεθύμα
ποῦ γιὰ νὰ σὰς ᾠδῆ, στρατιῶται, μὲ τιμὴ καὶ λεβεδιά,
ὅπου ῥίψετε τὸ πόδι θὰ σκοντάψετε σὲ μνημα,
κ' ὅπου μυρισθῆτε βγαίνει ᾠὸ μπαροῦτι μυρωδιὰ....

Εἰς τὸν ᾠΔη κάνουν γλέντι τὰ μεγάλα παληκάρια
ὅπου ᾠτίμησαν τὴν Κρήτην εἰς ἐνδόξους ἐποχὰς,
ποῦ ᾠστὰ γόνατα τῆς Δόξης ᾠφησαν κορμιῶν κουφάρια
καὶ εἰς τῆς ᾠΑθανασίας τὰς μεγάλας των ψυχὰς.

Μὰ δὲν ἔρχονται νὰ πιάσουν ᾠτὸν σημερινὸ χορὸ μας,
γιὰ δὲν τῶν ἀρέσ' ἀκόμα
τῆς Σημαίας μας τὸ χρῶμα,
περιμένουνε τὸ μέγα καὶ τρισάγιο Λάβαρό μας.

Σὰς γλυκοφιλοῦν λιοντάρια ποῦ τὰ τρομάξ' ἠ φωθιά
ποῦ ἠ Δόξα τοὺς ἐπῆρε κ' ἔκαταίβηκαν ᾠτὸν ᾠΔη,

ἀφοῦ πρῶτον μὲς ἔστο αἶμα αἱματόβαψαν σπαθιά
Ἐστὸ Λασηῖθι ἔστα Λειβάδια, ἔστην Ἀράδενα ἔστ' Ἀρκάδι.

Ὀμορφόζορμοι λεβέντες Ὑπαξιωματικοί,
ποῦ ἔδοξάσατε τὸ Ἔθνος μὲ τὸ γιὰ καὶ τὸ σπαθί,
ἔστα Λειβάδια καὶ ἔστην Κρήτη γενικῶς ἔδω κ' ἐκεῖ,
σᾶς σφιγταγκαλιᾶς ἢ Κρήτη κ' ἀπὸ τῆ χαρὰ μεθεῖ.

Ὅταν σᾶς θωρεῖ θυμᾶται τὰ γυμνά σας τὰ σπαθιά
ποῦ γονατιστὴ ἔστας μάχας ἢ παλληκαριά τὰ ἴφιλοι,
τότε ποῦ ἀντανακλουῦσαν ἔστων πολέμων τῆ φωνιά
κ' ὅπου ἔβλέπατε τὸν Χάρο μὲ χαμόγελο ἔστ' ἀχείλι.

Τότε ὅπου τῆς καρδιᾶς σας τῆς μεγάλης ὁ παλμὸς
ἔλειπε μέσα τῶν ἐνδόξων Σουλιωτῶν παλληκαριά,
κ' ὅπου μὲ τὴν ἔφοδό σας ἔγινετο ἔστη γῆν σεισμὸς
ὅταν ἔλέγατε μὲ πόνο: «θάνατος ἢ ἔλευθεριά»

Ἐστὸ Χανιώτικο τὸ χῶμα θὰ ἠκούσθη στεναγμὸς
ὅταν τὸ πατήσατ' ἄνδρες μὲ λεβέντικα κορμιά,
ποῦ θυμῆθηκε τὸ αἶμα ὅπου ἔχύθη ποταμὸς
ὅταν ἔσχιζατε τοὺς Τούρκους γιὰ νὰ ἔμπητε ἐστὰ Χανιά.

Εἶχεται μὲ ἓνα στόμα ἔλ' ἢ Κρήτη γενικῶς
ἢ σκληρὰ Διπλωματία τέλος νὰ συγκινηθῆ,
καὶ τὸ κάθε ὄνειρά μας κάθε πόθος Ἐθνικὸς
ποῦ ἀκόμη δὲν ἔλύθη νὰ τελειώσῃ νὰ λυθῆ

Ἡ σκληρὰ διπλωματία ποῦναι τῶν πτωμάτων θρέμμα,
ἂν ἐχόρτασε ἔστην Κρήτη σάρκας κόκκαλα καὶ αἶμα,

Ἄς εἰπῆ νὰ ἐνωθῶμεν μὲ τὴν ποθητὴν μας Μάνα
νὰ μᾶς ἐπολώσῃ τόσας τῆς σκληρότητος πληγὰς,
ἄλλως νεκρικὰ θ' ἀκούσῃ ἴστό Νησι κάθε καμπάνα
νὰ χορτάσῃ σκοτωμένους κλάματα καὶ οἰμωγὰς.

ἮΣΤΑ ΚΡΗΤΙΚΟΠΟΥΛΑ(1)

Νάτα τὰ Κρητικόπουλα, γιὰ κύτταξέ τα, νάτα
κύττα λεβέντικα κορμιὰ καὶ ζηλεμμένα νιάτα
κύτταξε μέσαις γι' ἄρματα καὶ γιὰ ντουφέκια χέρια,
τῶν πεδιάδων κύτταξε καὶ τῶν βουνῶν ξεφτέρια.

Θαρρεῖς καθ' ἓνα πῶς πετᾶ
καὶ πῶς τὸ χῶμα δὲν πατᾶ,
κι' ἢ καθ' Ἑλληνικὴ ψυχὴ γλυκοπετᾶ σιμά των
καὶ δακρυσμένη χαιρετᾶ τ' ὁμορφολύγισμά των.

Νάτα τὰ Κρητικόπουλα, γιὰ κύτταξέ τα, νάτα,
σὰν κυπαρίσια λυγερὰ στολίζουνε τὴ στράτα.
Μάτια ἴπὸ τὴν συγκίνησιν χίλιαις χιλιάδες κλαῖνε,
χίλια καλῶς ὠρίσατε, λεβέντες, τὼν ἑλένε.

Κύτταξε λεβεντόπαιδα, κύττα θεορὰ τῆς Κρήτης
ποῦ τόσα χρόνια τᾶθρεψε μολύβι καὶ πυρῆτις
τὴν Δόξαν, τὴν Παλληκαριάν, κύττα πῶς παραστέκει
καὶ στεφανώνει καθ' ἑνὸς τὸ ἔνδοξον τουφέκι.

(1) Ἀπηγγέλθη εἰς τὸ Συλλαλητήριον τὸ συγκροτηθὲν ὅταν ἐκωο-
ποιήθη εἰς τὴν Νῆσον ἢ Νότα ἢ ἀναγνωρίζουσα Κυριαρχικὰ δικαιώ-
ματα εἰς τὸν Σουλτᾶνον.

Νάτα τὰ Κρητικόπουλα, γιὰ κύτταξέ τα, νάτα,
κύτταξε στήθη ταρνευτὰ κ' ὄλο καρδιὰ γεμάτα,
ποῦ τόσα χρόνια ἴστη φωτιά ἔπλεγαν νύκτα μέρα
καὶ δὲν ἠσθάνθησαν ποτὲ τὸν τρύμον, τὴν φοβέρα...

Κύτταξε σεπτὰ ντουφέκια
ποῦ πετοῦν ἀστροπελέκια,
πῶς τὰ φέρνει τιμημένα κάθε χουῖφτα τοῦ χεριοῦ,
κ' εἶν' ἐλικρινεῖς συντρόφοι καθ' ἑνὸς παλληκαριοῦ.
Αὐτὰ ποῦ αἱματόβαψαν λαγκάδια καὶ ρουμάνια
καὶ τὰ θαυμάζαν ὄλοι,
πασίχαρα τώρα κροτοῦν μὲ τόσ' ὑπερηφάνια
ἴστην πένθυμόν μας σκόλη

Τουφέκια ποῦ ἡ σφαιρὰ των ἐζήτει μόνον κρέας.
τοὺς νόμους τώρα σέβονται πιστῶς μέχρι κεραίας,
καὶ στρέφουνε τὴν κἀνην των ὅπου τῶν ἴπῃ ἡ Πατρίδα
διὰ νὰ μὴν προσάψουνε ἴστην δόξα της κηλίδα.

Κύτταξε Κρητικόπουλα, μὰ ποιὸς δὲν τὰ ζηλεύη;
Κύττα καὶ τὴ Γαλάζια μας πῶς κυματᾷ μὲ χάρι,
κύττα τὴν ὑπερήφανη πῶς ψαίνει καὶ χαϊδεύει
στοὺς ὤμους κ' εἰς τὰ μάγουλα τὸ κάθε παλληκάρι.

Γιὰ κύττα τὴν πῶς κυματᾷ μὲ τόσ' ὑπερηφάνεια.
γίνεται πλὴν μεγάλη,
ποῦ βλέπει πῶς τὴν δόξαν της βγάνουνε ἴστὰ οὐράνια
οἱ Κρητικοὶ της πάλι.

Κύτταξε λεβεντόπαιδα ποῦ τρέχουνε σιμὰ της
κύττα πόσοι δακρύζουσιν εἰς τὸ ξεδίπλωμά της,

καὶ κύταξε πόσοι ποθοῦν τὴν δόξαν κ' εὐκλειάν της
κ' ἐνδόξως ν' ἀποθάνουνε μιὰ ἄμερα ὅστην σκιάν της.

Γιὰ σας ὅπου σὰς ἔπλασε λεβέντηδες ἢ φύσις
γὰ νὰ τρομάσῃ Ἀνατολὴ καὶ νὰ θαυμάζῃ ἡ Δύσις,
καὶ δοξασμένον ἔσαι θὰ μένη τ' ὄνομά σας
ποῦ «Ἐνωσις ἢ θάνατος» εἶναι τὸ σύνθημά σας.

Πρὶν ν' ἀναπνεύσωμεν ποσῶς ἐλευθεριᾶς ἀγέρα
μ' αἰμά μας ἐποτίσαμε τὸ χῶμα νύκτα ἄμερα,
καὶ τώρα π' ἀναπνέωμεν τὴν ζεῖδωρόν της αὔρα
πρὸ δωδεκάδος χρόνων,
δὲν θ' ἀπομείνη Κρητικὸς νὰ μὴ φορέσῃ μαῦρα
κ' ἐπὶ πτωμάτων ἢ Σκλαβιὰ θ' ἀνασυστήσῃ θρόνον....

Κι' ἂν γείνωσι διῶκαί τ' ὅτ' ἔμελλον οἱ Προστάται
κ' ἕναν της ὑπερασπιστὴν ἢ Κρήτη δὲν εὐρίσκει,
καθόλου δὲν φοβάται
ἕνας λαὸς ἀτρόμητος ποῦ ξέρει κι' ἀποθνήσκει.

Ἄν οἱ λατρεύοντες Σταυρὸν καὶ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστιν
εἰς τὴν Σελήνην δεῖξωσι συμπάθειαν μεγίστην,
ὁ Κρῆς ποῦ ξέυρει τὸν Σκαυρὸν νὰ τὸν κρατῇ νὰ πίπτῃ
πρὸ τῶν βεβήλων τοῦ Σταυροῦ νεκροῦται μὰ δὲν κύπτει.

Δὲν μᾶς φοβίζουν παντελῶς στρατοὶ, βαλόρια Νόται,
δὲν προξενοῦν ἐντύπωσιν ποσῶς ἐπὶ τῆς Κρήτης,
θὰ μᾶς φοβίσουν τότε
ποῦ δὲν θὰ βρῖσκει οὐδαμοῦ τουφέκι καὶ πυρίτις.

Χάρτης λευκός είναι για ἡμᾶς σήμερον κάθε νότα,
δὲν ἡμᾶς τρομάσουν συμφοραὶ κι' ἄδικα γεγονότα,
οὔτε τῶν πάλαι προστατῶν ἢ τόση καταφρόνια,
σήμερον ἀτενίζομεν καὶ πάλι τ' ἄρματα μας,
κι' ἡ Δόξα κι' ἡ Παλληκαριά καθὼς τὰ πάλαι χρόνια
μὲ δάφνης θαλλερούς βλαστοὺς διέρχονται προστά μας.

Κανείς δὲν τὴν ἐδώρησε τὴν Ἐλευθερίαν τῆς Κρήτης,
οὔτε δὲν τὴν ὀφείλομεν εἰς Βασιλέων Στέμμα,
τῆς τὴν ἐδώρησε φωτιὰ καὶ σφαῖρα καὶ πυρῆτις
καὶ τὸ ἴδιό της αἷμα.

Εἶναι μικρὰ καὶ δὲν ἔμπορεῖ νὰ τὴν ὑπερασπίσῃ
ὁπότεν ἔλθουν κατ' αὐτῆς ὅλοι μικροὶ μεγάλοι,
μὰ δύναται τὸ στήθος της μόνη της νὰ τρυπήσῃ
νὰ τρέξουν αἷμα ποταμοὶ καὶ νὰ πνιγῶσι κι' ἄλλοι.
Ἄπο δεξιὰ κι' ἀπὸ ξερβὰ τὴν τριγυρίζουν λύκοι
νὰ πέσουν μὲ τὰ νύχτα τῶν ἴσ' ἀδύνατό της σώμα...
Ἄλλ' ὅμως ἴσ' τὴν Μητέρα της εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀνήκει,
κι' ὅταν τῆς κόψῃ τὴν ὀρμὴν
τ' ἄδικον κι' ἰσχυρὰ πηγμὴ,
καθ' εἰς θὰ πάρῃ μιὰ ὀργυιὰν γιὰ νεκρικό του στρώμα:

Ἡ τλήμων, ἡ πανατυχὴς κι' ἀδικημένη χώρα!
Ἐλεύθερη λογίζεται δώδεκα χρόνια τώρα,
ἐν τούτοις δὲν ἀνέπνευσεν ἀκόμη μιὰν ἡμέρα
πραγματικὸν κι' ἀληθινὸν ἐλεύθερον ἀέρα.

Μετ' εὐλαβείας ἔκνυσε τὴν ἄκαμπτόν της πλάτην
κι' ἐπάτησαν ἐπάνω της ἕξε μεγάλα Κράτη

ὡς μαχητὰ κατακτητὰ!
καὶ δὲν ἐγόγγυσε ποτὲ,
κι' ὡς ἱερὰν ἐσέβετε τὴν κάθε προσταγὴν των
μὲ τὴν ἐλπίδα δίκαιοι μιὰ μέρα νὰ φανοῦν,
καὶ νῦν εἰς ἀνταπόδοσιν νὰ βλέπη τὴν ὀργὴν των
τὰ στήθη της πονοῦν...

Στέλνετε νόταις στέλνετε, στέλνετε κάθε ἡμέρα,
κι' ἢ μία νᾶναι πάντοτε τῆς ἄλλης χειροτέρα,
καὶ νᾶναι μ' αἷμα καὶ χολὴν γραμμένο κάθε γράμμα
κι' ἀπ' ὅσα μᾶς ἐδώσατε νὰ μὴ μᾶς μείνη πράγμα,
καὶ τ' ἀδικόν σας πανταχοῦ ἴσθον κόσμον ν' ἀντηχίση,
ποσῶς δὲν δυσανασχετοῦν οἱ Κρηῖτες οἱ γενναῖοι....
Ἑλλάς θὰ λέγη κάθε Κρῆς ἐφ' ὅσον ἀναπνέει
Ἑλλάς θὰ ἴπῃ καὶ τὴν στιγμὴν ὅπου θὰ ξεψυχήση.

ἜΣΤΟΝ «ΑΒΕΡΩΦ»

Καλῶς τὸ καράβι μας... χίλια καλῶς μᾶς ὄρισες
κι' ὄλους μας ἀνεθάρρησες καὶ μᾶς ἐπαρηγόρησες.
Τ' ἀμμάτια παντὸς Ἑλληνοσ τρέχουν ἀπὸ χαρὰ
καὶ γίνονται ἴστο διὰ σου θαλασινὰ νερὰ,
καὶ καθ' Ἑλληνικὴ καρδιὰ τόπο νὰ ἴμπῃ σου κάνει
νὰ βρίσκεσαι καράβι μας, εἰς ἀσφαλὲς λιμάνι.

Ἐκεὶ ποῦ σίδερα σκλαβιάς καὶ τυραννίας πόνοι
κι' ὅπου τὸ βάρος τοῦ ζυγοῦ τοὺς ἀδελφοὺς κυρτώνει

καὶ δὲν ἐγέλασαν ποτὲ μὰ κλαῖνε, κλαῖνε, κλαῖνε,
 γελοῦν κι' ἐλπίζουν σήμερο καὶ τ' ὄνομά σου λένε.

Τὸ κῦμα ποῦ σ' ἐχάιδεψε ἔστο διάβα σου, καράβι,
 ἔφθασε ἄκρογυλιὰ ποῦ κατοικοῦνε σκλάβοι,
 κι' ἔσκυψαν καὶ τὸ φίλησαν κι' αὐτὸ τῶν εἶπε κάτι
 κι' εἶναι χαρὰ γεμάτοι.

Ἢ κάθ' Ἑλληνικὴ ψυχὴ πολλὰς ἐλπίδας τρέφει
 κι' εἰς τοῦ Φαλήρου τὰ νερὰ τὸ βλέμμα τώρα στρέφει,
 κι' ὅπου ἴστας Πόλεις ἴστα χωριά ἴστα πεδιάδας κι' ὄρη
 εἰς Ἑλλήν σκλάβος κατοικεῖ,
 ἔρχεται ψυχικῶς ἐκεῖ.

καὶ σοῦ φιλεῖ, καράβι μας τὴν πρύμνη καὶ τὴν πλώρη.
 Ἀπελπεσιᾶς τὰ σύννεφα μᾶς ἠλάκωσαν βαρειά,
 κι' ἐσὺ μᾶς δίδεις σήμερον κάποια παρηγοριά,
 κι' εἰς τῆς Ἑλλάδος τοῦ Θεοῦ ἐλπίζοντες τὴν χάρι
 ἴσως μιὰ νύκτα δευτέρη νὰ ἴδοῦμε τοῦ Κανάρη.

ΟΙ ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ ΤΟΥ ΠΡΙΓΚΗΨ

Μιὰ καρδιὰ πούναι μεγάλη κι' Ἐθνικοὺς παλμοὺς γεμάτη
 Μιὰ καρδιὰ ὁποῦ ἔχει πόθον κι' ὄνειρον παντοτεινόν
 τῆς Ἑλλάδος οἱ πλοκάμοι νὰ περάσουν τὸν Εὐφράτη
 Καὶ ἡ Δόξα τῆς νὰ φθάσῃ ἴσα μὲ τὸν οὐρανόν...
 Μιὰ καρδιὰ ποῦ χύνει δάκρυα κι' ἔχει θλίψιν αἰωνία
 ὅταν θὰ ἀκούσῃ Κρήτη. Ἡπειρος, Μακεδονία.

Ο ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ο ΠΡΙΓΚΗΨ τὸ κορμὶ τῆς λεβεδιάς
 δρᾶσεως ὑπέρ τοῦ Ἐθνους Δόξης καὶ τιμῆς ἀφθάροτο

μ' ἄρραβῶνα συνεδέθη, μὲ παλμούς ἄλλης καρδιᾶς
τῆς ΜΑΡΙΑΣ τοῦ Μεγάλου καὶ Ἐνδόξου Βοναπάρτου....

Ἡ Ἑλλάς μᾶς πέρα πέρα
δούλη τε καὶ Ἐλευθέρα,
ῥαίνει τὸ Σεπτὸ ζευγάρι μ' ἀνθη ποῦχ' ἡ ἐποχὴ
καὶ εὐχαῖς χιλιάδαις στέλνει καθ' Ἑλληνικὴ ψυχῇ.

ἜΣΤΟΝ ΚΛΕΜΑΝΣΩ (1)

Ἐπὶ τῇ διασώσει Σου, Πρωθυπουργέ Μεγάλε,
ἀπὸ αἰσχρὸν καὶ ἄνανδρον τοῦ δολοφόνου χέρι,
Φιλέλληνα, φιλόκρητα, καὶ δοξασμένε Γάλλε,
ἡ καθ' Ἑλληνικὴ ψυχὴ ἀγάλλεται καὶ χαιρεῖ.

Εἶσαι μακρὰν πολὺ μακρὰν, θεομὲ ὑπερασπιστά μας,
καὶ δὲν ἔμποροῦμε δυστυχῶς πρὸ καθ' ἑνὸς κινδύνου,
ἔμεῖς νὰ θέτωμεν ἔμπρὸς τὰς σάρκας τὰ ὅσα μᾶς
νὰ μὴ βλαφθῆς, μόνη ἐλπίς Ἑλλάδος τῆς δυστύχου.

Κάθε ψυχὴ μᾶς ὑπάται κάθε λεπτὸν τῆς ὥρας
καὶ ἱκετεύει τὸν Θεὸν, Χριστὸν καὶ Παναγίαν,
νὰ σὲ τηρῇ Πρωθυπουργὸν τῆς Δοξασμένης Χώρας,
καὶ διαρκῶς νὰ σοῦ δωρῇ Δόξαν, Τιμὴν, Ὑγιάν.

Φανέ, ποῦ σ' ἀτενίζομεν ὡς ναυαγοὶ Τυφῶνος,
ὁ κάθε Ἑλλήν εὐχεται κ' οἱ Κρητικοὶ ἰδίως,

(1) Ὅτε διεσώθη ἐκ δολοφονικῆς ἀποπείρας.

ἂν ὤπλησαν μισέλληνες τὴν χεῖραν δολοφόνος,
μαύρης κατάρας βάσανον νὰ ἔχη αἰωνίως.

Στήριγμα, ποῦ στηρίζομεν ἐλπίδας μας μυρίας,
τὸν Ὑψιστον δοξάζομεν πρὸ πάσης εὐκαιρίας,
νὰ ἦν' αὐτὸ τ' ἀτύχημα ἴσθ' ὅν βίον τὸν σεπτὸ σου
τὸ ἔσχατον, Πρωθυπουργέ, τῆς Ἐξοχότητός Σου.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΣΚΗΤΗ (1)

Κάθιδρος καὶ κατάκοπος ἡ Δόξα τῶν Ἑλλήνων
νὰ στεφανώνη Ἡρώας εἰς τὴν Μακεδονία,
τρέχει νὰ δώσῃ στέφανον μὲ δάφνας κ' εἰς ἐκεῖνον
ποῦ ἔπεσεν ὑπὲρ Αὐτῆς... Ἡ μνήμη τ' αἰωνία.

Τὰ χέρι' ἀπλώνει κ' ἡ Τιμὴ νὰ σφίξῃ ἴσθ' ἰσχυρὰ
τὸν Ἀσκητὴ, ποῦ ἔπεσε μὲ τῶν βαρβάρων σφαῖρα,
καὶ νὰ τοῦ πῆ: κ' ἂν ἔπεσες θὰ ζωντανέψῃς πάλι
ὅταν θὰ γίνῃ ἡ Ἑλλὰς μεγάλη μιὰν ἡμέρα

Πετᾶ μὲ κάτασπρα πτερὰ ἡ Δοξασμένη Μνήμη
νὰ πῆ τοῦ κάθε Ἑλληνος τοῦτ' ἀκριβῶς ποῦ γράφω:
Ὅσ' εἴσθε ὄντως Ἑλληνες διπλώσετε τὴν κνήμη
καὶ ν' ἀσπασθῆτε εὐλαβῶς τοῦ Ἀσκητοῦ τὸν τάφο.

Ὅπουναι ἔχνος Ἑλληνος πετᾶ ἡ Ἀθανασία
καὶ στήνει γιὰ τὸν Ἀσκητὴ τῆς Δόξης ἀδριάντα,

(1) Δολοφονηθέντα ὑπὸ Βουλγάρων ἐν Θεσσαλονίκῃ τῆς Μακεδονίας.

καὶ τοῦ σκληροῦ θανάτου του, στιγμὴν τὴν ἀπαισία,
καὶ τοῦ ἐνδόξου ἐν ταῦτῳ, γιὰ νὰ θυμοῦνται πάντα.

Καὶ ἡ Ἑλλάς ἴστην ἀγκαλιὰ ἑπερήφανη τὸν φέρει
νὰ λάβῃ θέσιν μεταξὺ τοῦ Ἔθνους τῶν Ἡρώων,
ποῦβαλαν αἷμα καὶ ὅσῃ σ' ὅλα τῆς γῆς τὰ μέρη
γιὰ νὰ στηθῇ τοῦ Ἔθνους της τόσον Σεπτὸν Ἡρῶν

Κάθε Ἡρωϊκὴ ψυχὴ τῶν τέκνων τῆς Ἑλλάδος
τρέχει τὸν ἀγκαλιάζεται καὶ τὸν φιλεῖ ἴστο στόμα,
στέφανον πλέκει ἐπ' αὐτοῦ τῆς δάφνης κάθε κλάδος
ποῦ τὸν ἐπότησ' Ἕλληνας τὸ αἷμα εἰς τὸ χῶμα.

Σουλιώτισσες ἀτρόμηται εὐρίσκονται κοντὰ του
καὶ τὸν κρατοῦν προσεκτικὰ κ' ἐκάστη τὸν χαϊδεύει,
καὶ δένουν καὶ γιαιτρεύουνε τὰ τόσα τραύματά του,
κ' ἡ Δόξα ἀπὸ ἄνω του στέκει καὶ τοῦ ζηλεύει.

Θάνατος κ' ἡ Παλληκαριὰ μονάχα δὲν μιλοῦνε,
μὰ σκέπτοντ' : Ἔθνη ποῦχουνε παιδιὰ τοὺς Ἀσκητάδες
ποῦ τόσον τὴν ἐξύψωσιν τοῦ Ἔθνους των ποθοῦνε,
μόνον αὐτὰ δὲν δύνανται νὰ ζοῦν ὡς ἀραγιαδες.

Αὐτὰ ποῦ τᾶχουν ἀγρυπνα τῶν ὅπλων των οἱ κρότοι,
οὔτε κ' ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς ἴσως δὲν θὰ ἔμπορέῃ
νὰ τὰ ἔμποδίσῃ ν' ἀναβοῦν ἴστην Δόξαν των τὴν πρώτη...
Τὸν Ἀσκητὴ λοιπὸν καθεὶς Ἕλληνα ἄς συγχωρέσῃ.

ΕΠΙ Τῷ ΘΑΝΑΤῷ ΤΟΥ ΕΔΟΥΑΡΔΟΥ

Ἐστὸ σεβαστό Σου φέρετρον Δύσις κι' Ἀνατολή
πενθίμως σκύβει σήμερον καὶ τὸ γλυκοφιλεῖ.
Κάθε ψυχὴ προσέρχεται καὶ Σ' ἀποχαιρετᾷ
κι' ἀμάραντα δαφνόφυλλα ἔστο φέρετρον πετᾷ

Ὁ Ἕξαφνικός Σου θάνατος, πανσέβαστος Κορῶνα,
κενὸν μεγάλον ἄφησε ἔστον σημερινὸν αἰῶνα.
Συντετριμμένοι τ' ἄκουσαν ἐλεύθεροι καὶ σιλάβοι
καὶ κάθε ἴματι σήμερον δακρύζει καὶ δὲν παύει.

Λαμπάδες πένθιμες κρατοῦν κι' ἀμόλυντα τρικέρια
σιλάβοι λαοὶ ποῦ σήμερον ἔχουν λυτὰ τὰ χέρια,
κι' ὅσοι τὴν ἐγεγῆριον ἀκούσατε φωνὴ Σου
ἀκολουθοῦν μὲ συντριβὴν μεγάλην τὴν θανὴ Σου.

Τὸ γόνυ κλίνει σήμερον ἔστον τάφον Σου κι' ἡ Κρήτη,
κι' ἀπὸ τὰ ὄρη τὰ Λευκὰ κι' ἀπὸ τὸν Ψιλορείτη,
ἄνθη βαμμένα μ' αἵματα συλλέγει καὶ Σὲ ραίνει
κι' ὑποβαστᾷ τὴν πλάκα σου γιὰ νὰ μὴ Σὲ βαραίνει.

Τὸ πένθος συμμαρτίζεται μετὰ τῆς Ἑγγλιτέρας...

Μ' ἂν ἔλειψ' ὁ Πατέρας,

Εἰς τὸν Σεπτὸν Του τὸν Υἱὸν θερμὰς ἐλπίδας τρέφει
πὼς θὰ σκορπίσῃ παντελῶς τὰ μζῦρ' ἀκόμη νέφη.

Εἰς τὸν Ἰησοῦν

Ἢ λθες, ἵνα διαλυθοῦν τῆς πλάνης νέφη τόσα,
ἵνα κάθε μισόθεου χαλινωθῇ ἡ γλῶσσα,

ἵνα τὸ πλᾶσμα τοῦ Πατρὸς τῆς ἁμαρτίας σώσης,
ἵνα φωτίσης ἕρεβος ψεύδους καὶ ἀπάτης τόσης·

Ἄπληθες ἵνα γενικῶς τὸ σύμπαν πένθει πλεύσῃ,
ἵνα καὶ ὁ μᾶλλον ἄπιστος τρομάξῃ καὶ πιστεύσῃ·
ἵνα φιλανθρωπίας Σου τὸ ὕψος φθάσῃ ὅπου
ἡ φαντασία ἀδυνατεῖ νὰ φθάσῃ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐπανήλθες ἵνα Ἄδην τὸν ἀήττητον νικήσῃς,
ἵνα μάρτυρας καὶ ἐκεῖθεν εἰς τοὺς ἄπιστους κομίσῃς,
ἵνα τῆς Ὁρθοδοξίας τὸ ὑπέροχον δειχθῇ,
ἵνα τῆς Ἀθανασίας τ' ἀψευδὲς δεδοξασθῇ,

Ἄνῆλθες ἵνα ὡς Θεόν ὅλοι Σὲ τρέμουν τώρα,
ἵν' ἀπονέμῃς ἵστοις Πιστοῦς τ' ἀτίμητά Σου δῶρα,
ἵνα Σὲ ἀτενίζωσιν ὅλοι ἐν μετανοίᾳ
ἐν τῇ Σεπτῇ καθέδρᾳ Σου τῇ Θεία καὶ Αἰωνία.

ΠΟΝΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΟΝΟΝ (1)

Κλάματα, θρήνους, οἰμωγὰς καὶ στεναγμοὺς καὶ πόνους
ἀκούω καὶ βαρυβογγοῦν ἑστὰ πέρατα τῆς Κρήτης,
ὅχι σὺν ῥεῖνα τὰ παλῆὰ ἵστοις περασμένους χρόνους
μὰ πλὴν πιναρὰ καὶ πλὴν βαρεῖὰ ποῦ συγκινεῖσαι. . . φρίττεις.

Ὅπου πατήσω καὶ σταθῶ καὶ ὅπου καὶ ἂν ρίψω βλέμμα
δὲν βλέπω πτόματα νεκρῶν οὔτε τῆς ὥρας αἷμα,

(1) Ἐργάφη ὅτε οἱ Κρήτες Βουλευταὶ τῆς Ἐλλασητατικῆς Συνε-
λεύσεως δὲν ἐγένοντο δεκτοὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Βουλὴν.

τῆς τυραννίας δείγματα τοῦ περασμένου χρόνου,
μὰ βλέπω δάκρυα θλίψεως κί ἀπεριοριγόπτου πόνου.

Ἡ γρηῃ ἴστον δρόμον συναντᾷ μικροῦλαν ἔγγονήν της
καὶ μῶλις πῶς ὁ πόνος της δὲν πνίγει τὴν φωνήν της,
καὶ μὲ παράπονο πολὺ καὶ δακρυσμένα ἴματα
τῆς λέγει: ποῖος τὸ πίστευε πῶς θὰ τὸ ἴδῃ κί ἑαυτό,
μὲ δίχως σφαῖρες καὶ σπαθιά νὰ γίνωνται κομμάτια
ἢ Κρητικαῖς μαύραις καρδιαῖς κί ἂν τῶβλεπε γραφτό;

Γέρος τὸν Γέρον σταματᾷ κρατῶντες τὰ ραβδιά των,
μὲ γένεια καὶ μαλλιά λευκὰ ἴσαν τοῦ βουνοῦ τὰ χιόνια,
καὶ μὲ ἓνα πόνον ποῦ γροικᾷς καὶ σχίζει τὴν καρδιά των
φωναῖζον: ποῖος ἐπερίμενε νὰ φθάσῃ τέτοια χιόνια;
Ν᾽ ἀκοῦς μιὰ χέρα ποῦ ἔλεγε: τότε θὰ μὲ ζεστάνῃ
ἴστο στήθος σου νὰ φτάνῃ
καὶ νὰ σοῦ σχίξῃ τὴν καρδιά μὲ δίκοπα μαχαίρια
καὶ σταυρωμένα νὰ κρατῆς ἴστο στήθος σου τὰ χέρια.
Νὰ μὴ ἴμπορῆς τὴν χέρα σου ν᾽ ἀπλώσῃς νὰ σηκώσῃς
νὰ πῆς ἴστην χέρα τὴν ὤμην: θὰ νεκρωθῆς... θὰ πέσῃς...
Γιατὶ κί ἂν ἓνα κτύπημα παραμικρὸν τῆς δώσης
ἔσὺ ἴστο στήθος, ἴστην καρδιά, πρωτίστως θὰ πονέσῃς.

Τὰ παλληκάρια κάθονται θλιπτά καὶ μαραμμένα
καὶ δίχως νὰ ἴμιλοῦν θωροῦν μὲ πόνον τῶνα τᾶλλο,
κί ἀκοῦς ἴστα στήθη τᾶφοβα τὰ σφαιροτρυπημένα
καὶ πάλλουν, πάλλουν ἢ καρδιαῖς μὲ θύροβο μεγάλο!

Τὰ μέτωπα τ᾽ ἀγέρωχα ἴστα χέρια κουμπισμένα,
τὰ τιμημένα τ᾽ ἄρματα ἴστον τοῖχον κρεμασμένα,

καὶ σκέπτονται : ποῖός τ' ὄλιψε νὰ ξημερώσῃ ἡμέρα
τὴν Θυγατέρα νὰ κτυπᾷ ἔσθ' ἐπὶ στήθος ἢ Μητέρα;
Κι' ὅπως κατακτητὰς κι' ἐχθροὺς ἠτένιζε μὲ τρόπο
χειρότερα τὴν Μάννα τῆς τὴν ἴδια νὰ τρομάσῃ,
καὶ νὰ μὴ δύναται κανεὶς ἔσθ' ἐπὶ τὸν τιμημένον ὄμο
τ' ἄρματα νὰ κρεμάσῃ.

Κι' ὅταν μὲ τὰ κτυπήματα κανεὶς ἀγανακτήσῃ
καὶ τοῦ κτυπᾷ τὸ στήθος του ὁ πόνος ἀληθῆς,
κι' ἀποφασίσει τ' ἄρματα ἔσθ' ἐπὶ χέρια νὰ κρατήσῃ,
τὰ μέλη του τὰ νεῦρά του τὸν ἀπαρνοῦντ' εὐθύς.

Χήραις μὲ μαύραις φορεσιῆς, γλωμῆς καὶ πεινασμέναις,
ἔσθ' ἐπὶ πόρτας τὸ κατώφλιον κάθονται σωριασμέναις
κρατοῦσαι ἔσθ' ἐπὶ τοὺς ποδιὰ των
τὰ θύματα τῆς ὀρφανιᾶς τ' ἀσθενικὰ παιδιὰ των,
καὶ βαρυνασθενάζουσι κι' ὁ πόνος ξεχειλίζει,
βλέπουσαι πῶς ἀλύπητα καὶ μὲ θυμὸν σφαλίζει
κι' ἡ μόνη ποῦ ἔλατ' ἄρισαν πολλάκις ἀγκαλιὰ
νὰ πέσουνε νὰ πάρουνε δυὸ μητρικὰ φιλιὰ,
τὴν φτώχεια νὰ ξεχάσουνε καὶ τὴν σκληρὰν ὀρφάνεια,
ποῦ τὴν παλαιούουν σήμερον μὲ τόσ' ὑπερηφάνεια.

Κι' ὁ πόνος των εἶναι διπλοῦς καὶ πλὴθ' πολὺς ἀκόμα
ποῦ δὲν ἔμπορῶν ν' ἀνοίξουνε τὸ πεινασμένο στόμα
λόγια βαρεῖα νὰ ποῦνε,
γιατὶ τὰ μαῦρα στήθη των χέρια Μητρὸς κτυποῦνε !

Μαρτύρων ἱεραὶ σκιάι τὸν Ἄδην παραιτοῦσαι
τὰ ματωμένα ροῦχὰ των ἔσθ' ἐπὶ χέρια των κρατοῦσαι,

ἴστα μέρη ποῦ ἠμαρτύρησαν ἀκράτητα πετοῦνε
τοὺς ζῶντας συναγωνιστὰς τῆς Κρήτης νὰ ῥωτοῦνε
νὰ ἴδοῦν ἂν εἶν' ἀλήθεια,
πῶς κ' ἢ καρδιὰ ποῦ κατοικεῖ ἴστα Μητρικὰ τὰ στήθια
κ' ἔλέγανε κ' ἐπίστευον πῶς γιὰ τὴν Κρήτη πάλλει,
τὴν ἀποκρούει μ' ἀλονιὰ κ' ἀποστροφή μεγάλη.

Χωρὶς νὰ συναντήσουνε κἀνένα νὰ τῶν εἶπη,
κατήφειαν καὶ στεναγμοὺς, πόνον ψυχῆς καὶ λύπη,
βλέπουν ὅπου περάσουνε ἄγροικοῦν ὅπου σταθοῦνε,
καὶ πείθονται πῶς ἀληθὲς εἶναι τὸ γεγονὸς,
καὶ τρέχουν εἰς τὰ μνήματα καὶ πάλι νὰ χωθοῦνε
χωρὶς τὸ στόμα των νὰ ἴπῃ μὴ λέξιν κανενός.
Τίνος νὰ ἴποῦν καὶ τί νὰ ἴποῦν ;... Τὸν πόνο καταπίνουν
καὶ μαύρους μόνο στεναγμοὺς εἰς τὸ κενὸν ἀφίνουν.
Καὶ μὲ τῶν ζώντων τὴν φωνὴν βροτοφωνοῦν κ' ἐκεῖνοί,
καὶ γίνεται Θεοῦ βροντὴ καὶ πλὴθ βροντώδης ἴσως:
Ἄς δοκιμάσωμε κ' αὐτὸν τὸν πόνον, τὴν ὀδύνη!
Ἐστὴν Κτῆσιν δὲν εὐρίσκειται δυστυχεστέρα Νῆσος.

~~~~~
Ἡ ΤΡΙΣΠΙΘΗΤΟΣ ΗΜΕΡΑ (')

Λαχαριστοὺς ἠσθάνθημεν παλμοὺς εἰς τὴν καρδιά μας
ὅταν σὰς ἀντικούσαμε, λεβέντικα παιδιὰ μας,

(1) Ὅταν τὸ πρῶτον ἡ Πολιτοφυλακὴ μας εἰσῆλθεν εἰς τὰ Χανιά.

κι' εἰς κάθε βῆμα ἑνθιμικὸν ποῦ κἀνατε 'στὸ χῶμα
ἐλάμβανεν ἡ ὄψις μας σεπτῆς χαρᾶς τὸ χῶμα.

Κάθε ψυχὴ κἀνει φτερά
σ' αὐτὴν τὴν ἄδολη χαρά,
κι' ἀπάνω σας γλυκοπετᾶ καὶ χαίρει καὶ γροστᾶζει
καὶ μὲ θεομὰ φιλήματα, στρατιῶτες, σᾶς σκεπάζει.
Καὶ τῆς χαρᾶς τὰ δάκρυα ἐτρέχασιν ἀφθόνως
ἐκεῖ ποῦ Ὕμνος Ἐθνικὸς σᾶς ῥύθμιζε τὸ βῆμα,
κι' εἰσήρχεσθε 'στὸν Τοπανᾶ 'στὴν πύλην τοῦ Στρατιῶνος
ποῦ ἐχρησίμευ' ἄλλοτε τῶν Ὁρθοδόξων μνήμα.

Ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιὰ, ἔκαμνον τὸν Σταυρόν των
'σὰν ἴδαν τ' ἀμμάτια των τὸ Θεῖον ὄνειρόν των,
'Σὰν εἶδαν ἔκνα Κρητικὰ
ντυμένα Στρατιωτικὰ,
ἔχοντα ἐπὶ κεφαλῆς τὰ τέκνα τῆς Μητέρας,
βαδίζοντα ὑπὸ σκιάν τῆς Ἐθνικῆς παντιέρας,
νὰ μπαίνουν θριαμβικτικῶς 'στὴν Πόλιν, ποῦ 'στὸ αἷμα
τόσους αἰῶνας ἔπλεγε σκληρῶν τυράννων Στέμμα.

Ψυχὰι Μαρτύρων ἴπαντο δακρύζουσαι ἔμπροστά σας
καὶ εὐλογοῦσαν τὰ Σεπτὰ κι' Ἅγια βήματά σας.
Καὶ ἄλσημονοῦσαν τὸς πληγὰς καὶ τοὺς φοιητοὺς των πόνους
βλέπουσ' αὐτὸ ποῦ πόθησαν κι' αὐτὰι τοσοῦτους χρόνους.

Κι' ἀπὸ τοῦ Ἐθνους τὸ ἔνδοξον κι' ἀμάραντον περβόλι
ἀνθη Τιμῆς ἐμάζευναν καὶ τᾶκαναν πουζέτα,

τὰ ῥέμων εἰς τῶν ὄπλων σας τὴν κάθε μπαγιονέτα,
ἐυχόμεναι πλὴ ἔνδοξα νὰ μῆτε κι' εἰς τὴν Πόλι.

Εἰς τὸν ΕΘΝΟΜΑΡΤΥΡΑ Αἰμιλιανὸν
τὸν Μητροπολίτην τῶν Γρεβενῶν

Εἰς τὸ μεγάλο Πάνθεον Ἡρώων καὶ Μαρτύρων
ποῦ ἴλαμπρυναν τὸ Γένος μας ἔστο πέρασμα τῶν χρόνων,
ἄλλον καὶ πάλι Μάρτυρα μὲ ῥάσο Καλογήρων
προσέθεσαν αἱ μάχαιραι κι' αἱ σφαῖραι δολοφόνων.

Καρδιὰ, μὲ θερμὴν πάλλουσαν γιὰ τὴν Ἑλλάδα μόνον,
φωνήν, γιὰ τὸν Ἑλληνισμὸν ἠχοῦσαν νύκτα ἡμέρα,
ἐτρύπησεν ἡ μάχαιρα κακούργων δολοφόνων,
ἐσίγησεν ἡ βάρβαρος Τουρκορρουμάνων σφαῖρα.

Ἐξοῦσες κι' ἐλατρεύαμεν τὴν μετὰ τόσου σθένους
τὰ δίκαια τοῦ Γένους μας κηρύττουσαν φωνήν σου,
σήμερον δλοζώντανον κάθε καρδιὰ τοῦ Γένους
σφίγκει μὲ θέρηνην, Δέσποτα, τὴν ἐκπαγλὸν μορφήν σου.

Ἄν ἔγιν' ἐγεργήριον τοῦ Γένους δλοκλήρου
τοῦ Γρηγορίου τὸ σχοινὶ τὸ ῥατωμένο τότε,
ὁ θάνατός σου, καύχημα κι' ἀγλαΐσμα τοῦ Κλήρου,
μῖσος θὰ τρέφη ἴστην ψυχὴν καθ' Ἑλληνας, κι' ὁπότε
θ' ἀκούσωμεν καὶ δευτέρου ἐγεργηρίου τόνου
ἐκδίκησιν! ἐκδίκησιν! θὰ λέγη κάθε στόμα,

θά γείνη κάθε τραῦμά σου τραῦμα τῶν δολοφόνων
καὶ μ' αἷμα θά ξεπλύνουμε τὸ ματωμένο χῶμα.

Κοιμοῦ, Μεγάλε Μάρτυρα, τὸν ὕπνον τῶν Ἁγίων,
κι' ὁ σπόρος ὅπου σκόρπισες μιὰ μέρα θά βλαστήσῃ,
ἴστην γῆν ποῦ πόδες τὴν πατοῦν βαρβάρων τε κι' ἀγρίων
Ἕλληγ τὴν Γαλανόλευκον περήφανος θά στήσῃ.

Ὅποταν σ' ἐκομμάτιζαν, ἢ κάθε μιὰ κραυγὴ σου
μᾶς ἔπληττε, καὶ σήμερον ὅλοι γροικοῦμε πόνον,
πληγὴ μένει ἴστα στήθη μας ἢ κάθε μιὰ πληγὴ σου,
θά τὴν γιатρέψ' ὁ θάνατος τῶν δολοφόνων μόνον.

Κοιμοῦ, Μεγάλε Μάρτυρα, ἴστο χῶμα τὸ ψυχρό σου
καὶ νὰ προσμένῃς πάντα,
ἐκεῖ ποῦ σ' ἐκρεοῦργησαν, μὲ αἷμα τῶν ἐχθρῶν σου
τὸ χῶμα θά μαλάξωμε νὰ κτίσωμ' ἀδριάντα.

ΕΠΙ ΤΗ 23ῃ ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Ἰστοὺς Πρόποδας τοῦ Θρόνου Σου μὲ γόνυ πλήρες κλῖνόν,
ὦ Σεπτοτάτη Κορυφή, τοῦ Ἔθνους τῶν Ἑλλήνων,
ἢ καθ' Ἑλληνικὴ ψυχὴ προσπίπτ' ἐνώπιόν Σου
ἔτη πολλὰ νὰ εὐχηθῇ εἰς τὴν ἐπέτειόν Σου.

Ἡ καθ' Ἑλληνικὴ ψυχὴ πανευλυβῶς ἔμπροστά σου
εὐχεται, ἴστην πανευκλεῆ Μεγαλειότητά Σου,
ν' αὐξάνουνε τὰ χρόνια της ἄνευ χολῆς σταγόνας

ἵνα καὶ ἄλλοι Ἕλληνες ἐκ τῶν πολὺ πιστῶν Σου,
ποῦ τῆς βαρβάρου τῆς σκλαβιάς τοὺς βασανίζει πόνος,
ἔλθουνε κι' ἐπισκιασθοῦν ἔσθ' Ἐπισηπτον τὸ Σεπτὸν Σου.

Τὸ κάθε στέρον Ἕλληνας τὸ τόσους πόθους κλείον,
Ἐστὸν Βασιλεῖά του εὔχεται τοσοῦτον μεγαλεῖον
ὅσον ἢ παλαιὰ Ἑλλὰς εἶδεν ἢ Δοξασμένη,
ὅπου τῆς τὸ ἠλάττωσεν ἢ ἄστατ' Εἰμαρμένη...

Εὔχεται κι' εἰς τὸν Πρίγκηπα τὸ λεβεντόπαιδό Σου,
Ἐστὴν πρόοδον τὴν Ἐθνικὴ νὰ εἶναι συνοδός Σου
καὶ κάθε τόπου τῆς Σκλαβιάς νὰ γείνη ὁ Σωτὴρ του
ν' ἀνοίγη μὲ τὸ ξίφος του καὶ μὲ τὴν Λεβενδιά του
δρόμον εὐρύ νὰ περπατῆ ἐνδόξως ὁ Πατὴρ του,
νὰ πληρωθοῦν πόθοι θερμοὶ ποῦ φλέγουν τὴν καρδιά Του.

Καὶ μέσα ἔσθ' Ἁγία Σοφία μιὰν Ἁγιασμένη ἡμέρα
στεκόμενος ἀριστερὰ εἰς τὸν Σεπτὸν Πατέρα,
νὰ φέρῃ ἔσθ' ἡ γιγάντιον καὶ στιβαρὰν Του χέρα
τὴν πολλαγαπημένην μας Γαλάζια μας παντιέρα.

Κι' ὅλοι μὲ ροῦχα τῆς γιορτῆς ἐλεύθεροι καὶ σκλάβοι
νὰ τὸν ἴδοῦν λεβέντικα νὰ βγῆ νὰ μεταλάβῃ,
κι' ἕνας μεγάλος στεναγμός τοῦ στήθους Του νὰ φύγῃ
ποῦ σήμερον τὰ στέρνά Του τὰ Ἐθνικά Του πνίγει.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΒΕΝΙΖΕΛΟ

“Ὀλ’ ἡ Νῆσος σὲ προπέμπει κ’ ὅλη σ’ ἀποχαιρετῶ
κ’ ὑπερήφανος ρωτῶ:

“Ἄν ἡ Δόξα, ὅσ’ στεφάνι ποῦ ὅσ’ μέτωπόν σου θέτει,
Δάφνης κλώνους ἀμαράντους καθημερινῶς προσθέτη.

“Ὀλ’ ἡ Νῆσος σὲ προπέμπει καὶ κυττάζει μὲ χαρὰ
τῆς θαλάσσης τὰ νερά,
ποῦ προτείνουν ἀταράχως κ’ εὐπειθέστα τὴν πλάτη
γὰρ νὰ φέρουν στήν Ἑλλάδα τὴν ἐλπίδα τὴν ἐσχάτη.

“Ὀλ’ ἡ Νῆσος σὲ προπέμπει κ’ οἱ νεκροὶ τῆς γῆς ἀκόμα,
κ’ εὐχεται τὸ κάθε στόμα,
ὄνειρα ποῦ πᾶς τις Ἑλλῆν βλέπει γύρω σου ποικίλα
εἰς τὸν δρόμον σου νὰ γείνουν δάφνης νικηφόρου φύλλα.

Τ’ ΑΚΚΡΩΤΗΡΙ

“Ἡ Δόξα πετοῦσε μιὰ ἡμέρα μονάχη
καὶ κλώνους ἐκ Δάφνης κρατοῦσε ὅσ’ τὴν ράχι,
ποῦ πᾶς τὴν ὤρωτουν ποῦ πᾶς καὶ πετᾶς
κ’ ἔμας τ’ ἄλλα μέρη ποσῶς δὲν κυττᾶς;

“Ἡ Δόξα μὲ βίαν γυρίζει τὸ βλέμμα,
καὶ λέγει μὲ τόνον κ’ ὄργην ἀληθῆ:
Κυττάζω τὰ μέρη ποῦ βάφονται μ’ αἶμα
ποῦ χύνει τουφέκι ποῦ χύνει σπαθί.

“Ἡ Δόξα ποτὲ τῆς δειλοῦς δὲν θεωρεῖ
ἀνάνδρων ἐδάφη ποτὲ δὲν πατεῖ,
ἐκ δάφνης στεφάνους ποτὲ δὲν φορεῖ
πᾶς ὅστις ἀνάνδρως τουφέκι κρατεῖ.

Δειλοὺς ἅμα βλέπει τῶν λέγει μέ τόνον
Μακρὰν τραβηχθῆτε δειλοί, ποταποί,
σ' ἐσᾶς δὲν ἀρμόζει μηδέν, εἰμὴ μόνον
σπλαβιάς τυραννία κ' ἀνάδρων ἄτροπή.

Ἡ Δόξα καθόλου δὲν κάνει χατῆρι,
ματαίως ἀνάδρων τὴν Δόξαν ζητεῖς...
Πηγαίνω ἄστους βράχους ἐκεῖ στ' Ἄκρωτῆρι
νὰ στρώσω τοὺς κλώνους τῆς δάφνης αὐτῆς.

Ἐκεῖ ποῦ δὲν ἔχω ποῦ ρίψω τὸ βλέμμα
εἰς βράχους εἰς χῶμα κ' εἰς θάμνον μικρόν,
χωρὶς τῶν γιγάντων νὰ δῶ νωπὸν αἶμα,
χωρὶς ν' ἀντικρύσω λεβέντην νεκρόν.

Ἐκεῖ ποῦ τουφέκια κροτοῦν καὶ θερίζουν
κ' ὁ κρότος τὸν θόλον δογεῖ τ' οὐρανοῦ,
ἐν τούτοις τὴν πλάτην ποτὲ δὲν γυρίζουν
τοὺς βράχους καλύπτουν νεκροὶ, τοῦ βουνοῦ.

Χαλάζι τὰς σφαίρας ὁ θάνατος βρέχει
πιστοὶ μετ' ἀπίστων κοιμῶνται μαζὺ,
ὁ πρῶτος νεκροῦται κ' ὁ δεύτερος τρέχει
νὰ πέση κ' ἐκεῖνος δὲν θέλει νὰ ζῆ.

Κλονίζουν τὴν κῆσι, τρομάζουν τὴν πλάσι,
κανόνια τῶν πλοίων τῶν ἔξ Ἰσχυρῶν,
κάνεις δὲν πτοεῖται κάνεις δὲν τρομάσει,
καθ' ἓνας νὰ πέση γυρεῖει καιρόν.

Ἄβιδες συρίζουν τὸ Σύμπαν μυκᾶται
καπνοὶ σκοτινιάζουν καὶ γῆν κ' οὐρανόν,

ἢ μὲν μὲ τὴν ἄλλην ὀβίδα κυπαῖται
καὶ χίλιους θανάτους σκορποῦν ἴστο κενόν

Οὐδ' ἓνας ὀπίσω τὸ βλέμμα δὲν στρέφει,
ὄρμοῦν παλληκάρια μὲ ἴματα κλειστά,
καθ' εἷς ἓνα πόθον ἴστο στήθος του τρέφει
τοὺς ἄλλους νὰ σχίσῃ νὰ πέσῃ ἴμπροστά.

Ἵβις τὴν Σημαίαν κυπαῖ καὶ διπλαίρνει
καὶ πλῆθος ἀπίστων ἴσταῖς βάρδειαις γελᾷ,
μ' ἀτρόμητος ἄνδρας ἴστην χέρα τὴν παίρνει
καὶ εὐθύς τὴν ὑψώνει ἐκεῖ πλὴ ἴψηλά

Ἵβίδες κυποῦνε παντοῦ τ' Ἰκρωτῆρι
καὶ αὐτοὶ ποῦ λατρεύουν Σταυρὸν καὶ Χριστὸν,
κυποῦν τὸ πλησίον ἐκεῖ Μοναστήρι
ποῦ πρόχωμα τόχουν δεκάδες πιστῶν.

Κυποῦν τὸν Προφήτην ἐκεῖ τὸν Ἰλίαν
ὀβίδων κομμάτια τοὺς τοίχους κυποῦν,
μ' ἀντὶ νὰ ἐμπνεύσουν ἴστους ἄνδρας δειλίαν
ἀκράτητον θάρρος καὶ τόλμην σκορποῦν.

Κυποῦν μέχρις ὅτου τὸ σκότος ἐσπέρας
καλύπτει καὶ βράχους καὶ δένδρων κλαδιά,
πετοῦν παρανόμως οἱ τύραννοι σφαίρας
καὶ αἰσχρὰν Μελανίτις σκορπαῖ μυρωδιά.

Καὶ ἐκείνην τὰ στήθη τ' ἄνδρεῖα τὴν πνίγουν
καὶ ἀντὶ ν' ἀποφράξουν τὸ στόμα μ' ὄρημν,
ρουθούνια καὶ στόμα τεντώνουν ἀνοίγουν
τοὺς τρέφ' ἢ πυρῆτις μὲ πᾶσαν ὄσμήν...

Τὰ πάντα καλύπτει τῆς νύκτας τὸ σκότος
συλλέγουν οἱ ζῶντες ἐνδόξους νεκρούς,
καὶ πάλιν καθ' ἕνας ἔστο πρόχωμα πρῶτος
κι' ἡ Δόξα χαϊδεύει μεγάλους μικρούς.

Κανείς δὲν δακρύζει κἀνείς δὲν λυπᾶται
μὰ θάνατον τέτοιον καθ' ἕνας ποθεῖ,
κτυπᾷ θαρραλέως καὶ χαίρων κτυπᾶται,
λυπεῖται μονάχα γιὰτὶ νὰ σωθῆ.

Καὶ ποῦ θὰ βαδίσουν νεκρὸν νὰ μὴ ἴδουν ;
Καὶ ποῦ θὰ πατήσουν νὰ μὴ ἴματωθῶν ;
Ἐντούτοις δὲν κλαίγουν ἀλλὰ τραγουδοῦνε,
καπνὸν ἐκ τῶν ὕπλων ροφοῦν καὶ μεθοῦν.

Κτυπᾶτε, καθ' ἕνας ἐκεῖ ποῦ τ' ἀρέσει,
κτυπᾶτε, κτυπᾶτε, τυράννου φρουροί,
τῶν Τούρκων ἔστο μέλλον τὸ κόκκινο φέσι
ἀρμόζει καθ' ἕνας ὑμῶν νὰ φορῆ.

Κομμένα κεφάλια καθ' ἕνας νὰ στήση,
κτυπᾷτ' ἐκκλησίας χαλᾶτε Ναοὺς,
εἰς πτόματ' ἀπάνω καθ' εἰς ἅς πατήση,
ζυγούς νὰ φορτώση ἔστους σλάβους λαοὺς
Κτυπᾶται πρὸς χάριν τυράννων αἰσχίστων,
κτυπᾶτε κτυπᾶτε καθ' ἕνα πιστὸν,
λατρεύσατε πάντες Σελήνην ἀπίστων,
κἀνείς μὴ λατρεύει Σταυρὸν ἢ Χριστόν.
Ζοῆν ἀπὸ τέτοιους οὐδεὶς θὰ ζητήση...
ἢ Κρήτη κι' ἂν ἦναι πτωχὴ καὶ μικρὴ,
Ἐλλὰς θὰ φωνάζη καθ' εἰς ποῦ θὰ ζήση,
Ἐλλὰς κι' εἰς τοὺς τάφους θὰ λέν' οἱ νεκροί....
Σ' αὐτοὺς τοὺς γενναίους ἢ Δόξα ἴπετοῦσε
ἐκεῖ στ' Ἀκρωτήρι πηγαίνει γοαμμὴ,
καὶ δάφνης κλωνάρια ἔστην πλάτη κρατοῦσε
στεφάνια νὰ πλέκη ἔστους ζῶντας καὶ μὴ.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΥΨΙΣΤΟΝ

Ἕψιστε τῶν πάντων Πλάστα, καὶ τῶν πάντων ζωοδότα,
ὅπου τρέμει τὴν ματιά σου Γῆ τε καὶ Οὐρανῶν ὁ θόλος,
Σὺ, ποῦ δώρησες τῆς Κρήτης τὰ χαρίσματα τὰ πρῶτα
ἴστην Μεσόγειον νὰ γείνη Κορωνὶς ἀκτινοβόλος.
Ἄν τὸ κάλλος τῆς νὰ βλέπουν οἱ τῆς Γῆς λαοὶ ποθῆς
εἰς τοὺς ἀνθισμένους κάμπους καὶ χιονοσκεπῆ βουνά,
καὶ ἂν δὲν θέλῃς νὰ κυττάξῃς μιὰ στιγμή νὰ λυπηθῆς
μόνο πτώματα καὶ ἐπάνω σαρκοβόρα πετεινά,
σύνδραμέ την γὰ νὰ πέση ἴστας ἀγκάλας τῆς Μητρὸς τῆς,
ἄλλως πείθεται καθ' ἓνας ἀκραδάντως πῶς καὶ ἴΣύ,
ἀπὸ φθόνον κατελήφθῃς καὶ ἔγινες ὤμους ἐχθρὸς τῆς
ὅταν εἶδες τόσ' ὠραῖον πῶς ἐπλάσθη τὸ Νησί.

Τ Ε Λ Ο Σ

Καζιζιαννα
σερ. κ.

ΤΙΜΑΤΑΙ

'Εξωτερ. (πλὴν 'Ελλάδ.)	Δρ.	2,00
'Αμερική	»	2,50
	Δολ.	1,00

